MOĞOLLAR • GOLDFRAPP • AKIN ELDES • VANESSA PARADIS • AHMET ASLAN • SIOUXSIE SIOUX

ROLL

112480 **mart** 2008/03 **5** YTL

ROLL 127

altı kere dylan

'I'M NOT THERE' NİSAN'DA

ISSN: 1307-4628

İSTANBUL FİLM FESTİVALİ: LOU REED'S BERLIN » CHANSONS D'AMOUR • CLAIRE DITERZI • BONOBO

john mellencamp

AMERİKAN RÜYASI
Bebek gibi bir yüzüm vardı ağlatırdım genç kızları
Titretirdim bir bakışımla onları
İki dirhem bir çekirdek çıkardım cumartesi akşamları
Tutuşurdum bir kavgaya götüremezsem bir kızı
Tam da bu değil mi Amerikan rüyası

Okulda oğlanlar toplanırdı parkın orda
Çekiştirirdik yuvaya dönen güzellik kraliçesini
Bu hikâyeler şaşırtırdı belki sıradan birini
Bütün cesaret yapmak ya da ölmekteydi
Tam da bu değil mi Amerikan rüyası

Büyüdüm ne istersem yapabileceğime inanarak
Biraz yaş almaya başlayınca
anladım bunun doğru olmadığını
Benim için de bir yer olmalı
Bulabileceğim kendi tavımı
Tam da bu değil mi Amerikan rüyası

Lisede biyoloji öğretiyor kızlardan bazıları
Bütün eski arkadaşlarım Cummins fabrikasında işçi
Bense hâlâ sürtüyorum sokaklarda
çizebilmek için kaderimi
Tam da bu değil mi Amerikan rüyası

JACK & DIANE
Küçük bir şarkı bu, Jack'le Diane'e dair
Memleketin bağrında büyümüş iki Amerikan çocuğu
Jackie bir futbol yıldızı olacak
Jackie'nin arabasının arka koltuğunda
sosyeteye takdim edilecek Diane

Tastee-Freez lokantasının önünde
biberli sosislisini dişlerken
Jackie'nin kucağında oturuyor Diane
Dizlerinin arasında elleri
Diyor ki Jackie, "Hadi Diane, kaçalım
ağaçların gölgesine
Çıkar şu pantolonunu da
Yapayım sana canım ne çekiyorsa"

Hayat devam ediyor
Yaşama sevinci tükeneli çok olsa da
Arkasına yaslanıyor Jackie
âna yoğunlaştırıyor zihnini
Eğiyor başını yana
Atıyor en iyi James Dean bakışını
Ve işte Diane, "kaçalım bu şehirden"
Diyor ki Diane, "bebeğim, unutmuyor musun bir şeyi"
Diyor ki Jackie, "evet, hayat devam ediyor
çok olsa da yaşama sevinci tükeneli"

Sallanacağım
Yuvarlanacağım
Kurtarsın ruhumu İncilcilerin Şehri
Tutun 16 yaşına becerebildiğin kadar
Çok yakında düşecek değişimler ardımıza
Çevirecekler bizi yetişkin bir adama ve kadına

Küçük bir şarkı bu, Jack'le Diane'e dair
Ellerinden gelenin en iyisini yapan iki Amerikan çocuğu

PEMBE EVLER
Mutfakta bir kadın, bulaşıkları hallediyor
Adam bakıyor kadına:
"Hatırlıyorum saatleri durdurabildiğin zamanları"

Amerika senin ve benim için değil mi
Amerika görmeye değer bir yer değil mi
O Amerika değil mi ki özgür ruhların evi
Senin ve benim için küçük pembe evleri

Tişörtlü bir genç adam
Kulağı radyodaki rock'n'roll'da
Yağlı saçları var, yapışkan bir tebessümü
"Tanrım, bu benim kaderim olmalı
Dediler ki çünkü ben küçükken
Evlat, bu ülkeye başkan olacaksın sen
Ama başka her şey gibi bu eski uçuk düşler de
Geldi de geçti"

İnsanlar var bir sürü, daha bir sürü insan
Nedir kim bilir akıllarından geçen
Yüksek binalarda işlere giderler
Ve Mexico körfezinde geçirirler tatillerini
Ve kazananlar vardır ve kaybedenler
Ama mevzu değildir bunlar
Sıradan adam çünkü yavrum,
öder heyecanlarının bedelini
Öder faturalarını ve öldüren haplarını

Amerika senin ve benim için değil mi
Amerika görmeye değer bir yer değil mi
O Amerika değil mi ki özgür ruhların evi
Senin ve benim için küçük pembe evleri

ÇIPLAK DANS
Çıplak dans etmeni istiyorum
Görebilirim böylece tastamam seni
Tanımak istiyorum her şeyini
Sök at bütün utangaçlığını
Dön etrafında dön dön

Çıplak dans etmeni istiyorum
Söz, dokunmayacağım sana
Söz, söylemeyeceğim kimseye
Çıplak dans etmeni istiyorum
Dön etrafında dön dön

Çıplak dans etmeni istiyorum
Hoşuna giderse ben de katılırım sana
Zevkine varmak istiyorum bedeninin
Dinlemek istiyorum bütün sırlarını
Bilmek istiyorum senin de benim kadar
benden hoşlanıp hoşlanmadığını
Çıplak dans etmeni istiyorum
Ama ancak sen de istersen
Dön etrafında dön dön

Türkçesi: Erol Merve

ROLL
127
mart '08

09 "Lou Reed's Berlin"
10 "I'm Not There"
12 "Chansons d'amour"
15 Bonobo
20 Moğollar
26 Reig Bord
29 Siouxsie Sioux
32 Claire Diterzi
33 Goldfrapp
34 Vanessa Paradis
36 Kenan Usta'nın atölyesi
38 Akın Eldes
42 Ahmet Aslan
57 Todd Haynes (I'm Not There)

04 Ajans
14 Ses ile Gölge Tuncer Erdem
18 ÖSS
24 Halkla ilişkiler
46 Gayd
49 Kıraathane
50 Kısa dalga

Adele, Sons & Daughters, Iron & Wine, Alison Moyet, Lightspeed Champion, J.J. Cale, Ian Astbury, Richard Swift

52 Albümler
56 Liste
62 Ansiklopedi

Abdurrahim Soğan, Ahmet Eken, Ali Kesgin, Ali Yıldızalp, Alican Tayla, Alişan Çapan, Amy Spangler, Anıl Özgüç, Arslan Eroğlu, Ayşegül Oğuz, Baran Özdemir, Bilge Ceren Şekerciler, Cem Sorguç, Cüneyt Cebenoyan, Çağdaş Önder, Çiğdem Öztürk, Deniz İpek, Deniz Öztürk, Derya Bengi, Donat Bayer, Doruk Yurdesin, Ece Güneş, Emin Ekşi, Ender Ergün, Eray Makal, Erdir Zat, Esra İpekçi, Fatih Özgüven, Gökhan Akçura, Gökhan Pamuk, Gülüş Gülcügil, Hakan Lokanoğlu, Harun İzer, HknKrtsh, Hilmi Tezgör, Hüseyin Ustaoğlu, İlker Aksoy, Levent Celepçi, Mehmet Ali Meram, Mehmet Erdoğan, Melih Katıkol, Merve Erol, Muhsin Akgün, Murat Meriç, Mustafa Gelen, Neslihan Say, Nevzat Çalışkan, Ogan Güner, Özay Selmo, Pelin Batu, Pelin Özer, Pınar Öğünç, Reha Öztunalı, Salih Nâzım Peker, Sarp Keskiner, Serdar Beyaz, Serdar Karataş, Sinan Kolat, Siren İdemen, Sungu Çapan, Şahan Nuhoğlu, Şule Camadan, Tacide Kaya Güner, Tolga Yağlı, Ufuk Danışman, Ulaş Özdemir, Ümit Bayazoğlu, V. Can Yazıcı, Yasemin Avdan, Yiğit Atılgan, Yücel Göktürk, Zeynep Nuhoğlu, Zülal Kalkandelen **baskı:** Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti. [İmamçeşme Cad. no:26/2 Ayazağa - Şişli / İstanbul Tel: 0.212.332 08 38] **basım yeri ve tarihi:** İstanbul, Mart 2008 **dağıtım:** Doğan Dağıtım A.Ş. **yönetim yeri:** Abdullah Sok. No. 9 Beyoğlu - İstanbul **tel-faks** 0 212 251 87 67 **e-mail** rolldergisi@yahoo.com **abonelik** expressroll@gmail.com **yıl** 12 **sayı** 127 **mart** '08 **imtiyaz hakkı:** Bilge Ceren Şekerciler **sorumlu yazışleri müdürü:** E. Derya Bengi **ilan irtibat:** Şahan Nuhoğlu (0.535.576 21 11)
ISSN 1307 - 4628
YEREL SÜRELİ YAYINDIR
AYDA BİR YAYINLANIR

Simone: Yüz

"İkinci Cins" hiçbir biçimde feminist hareketi tetiklemedi. Zira hareketin içindeki aktif kadınların çoğu 1949-50'de henüz çok gençti. Beni memnun eden, sonradan keşfetmiş olmaları. Elbette, yaşı müsait olanlar, örneğin "Feminine Mystique"i bana ithaf eden Betty Friedan okumuş ve belki de bir ölçüde esinlenmişti.

"İkinci Cins"i yazarken ilk kez sahte bir hayat yaşadığımı, daha doğrusu erkek merkezli toplumdan çıkar sağladığımı farkettim. Erkek değerlerini kabullenmiştim ve onların doğrultusunda yaşıyordum. Başarılı olmuştum ve bu, kadınların istedikleri takdirde erkeklerle eşit olabileceği yolundaki düşüncemi pekiştirmişti. Bir entelektüeldim, burjuvaziye doğmak gibi bir talihim olmuştu. En iyi okullarda okumamı ve bol serbest zaman sahibi olmamı bu talihe borçluydum. O sayede erkeklerin dünyasına fazla zorluk çekmeden girebilmiştim. Kadınlığıma dair ne varsa kendime saklamıştım. Ve böylece başarımı sürdürmeyi perçinlemiştim. Hayatımın her aşaması bağımsızlık ve eşitlik duygumu güçlendirmişti. Dolasıyla, sözgelimi bir sekreterin aynı imtiyazlara sahip olmadığını unutmam kolaylaşmıştı. O sekreter taciz edilmeden bir kafede oturup kitabını okuyamıyordu. Partilere "kafalı" olduğu için pek seyrek davet ediliyordu. Kredi alamıyor veya mülk sahibi olamıyordu. Benim böyle sorunlarım yoktu. Olmadığı için de, madden veya manen kendini güçsüz hisseden, erkeklerden bağımsız olduğunu beyan etmeyen kadınları küçümsüyordum. Kendi kendime böyle söylemesem de, "ben yapabiliyorsam onlar da yapabilir" diye düşünüyordum.

"İkinci Cins"i yazarken, sahip olduğum imtiyazların kadınlığımın hiç değilse bir kısmından feragat etmemin neticesi olduğunu farkettim. Bunu ekonomik sınıf terimleriyle söylersem kolayca anlayacaksınız: Sınıf işbirlikçisiydim. Cinsel mücadelede o konumdaydım. "İkinci Cins" vasıtasıyla, nasıl bir mücadelenin gerektiğini farkettim. Erkekegemen toplumun kadınları ikinci cinsiyet olarak tanımlayıp onlara öyle muamele ettiğini, bu egemenliğin imha edildiği takdirde, mevcut toplumun yapısının da çökeceğini idrak ettim. Fakat, tıpkı iktisadî ve siyasî tahakküm altında yaşayan halklarda olduğu gibi, kadınlarda da isyan duygusu yavaş ve zor gelişiyor. Öncelikle tahakkümün farkına varmaları gerekiyor. Sonra da bunu değiştirebilecek güce sahip olduklarına inanmaları gerekiyor. "İşbirliği"nden çıkar sağlayanların ihanetlerinin doğasını anlaması gerekiyor. Ve nihaî olarak, karşı koyduklarında kaybedecek çok şeyleri olanların –benim gibi başarılı kariyerleri olanların– özsaygılarını kazanmaları için güvenceden yoksun kalma riskini göze almaları gerekiyor. Bir de şunu anlamaları gerekiyor: Onlara en son katılacak olanlar, en çok sömürülenlerdir. Bir işçinin karısı örneğin, harekete katılmak için gereken özgürlüğe en az sahip olandır. Çünkü, kocasının feminist liderlerin birçoğundan daha fazla sömürüldüğünü ve onun yaşamını idame ettirebilmek için karısına muhtaç olduğunu bilir.

Bütün bu sebeplerden ötürü kadınlar harekete geçemediler. Aa, evet, orada burada kadınların siyasal sürece, hükümete katılımları için mücadele eden çok şirin, çok zeki bazı küçük çaplı hareketler vardı. Ama ben gruplarla gönül bağı kuramadım. Derken '68 geldi ve her şey değişti. Ondan önce de bazı önemli olaylar olmuştu. Ve Amerikalı kadınlar harekete geçmişti bile. Onlar, malûm sebeplerden ötürü yeni teknolojiyle kadını mutfağa tıkan muhafazakârlık arasındaki çelişkilerin farkına diğer kadınlardan daha önce varmıştı. Teknoloji yaygınlaştıkça –teknolojinin kas gücüne değil, beyin gücüne dayalı olması nedeniyle– kadınların daha zayıf cins oldukları ve dolayısıyla ikincil rolleri oynaması gerektiği yolundaki erkek rasyoneli mantıken korunabilir olmaktan çıkmıştı. Dolayısıyla feminist hareketin en hızlı gelişmeyi emperyal kapitalizmin yüreğinde gerçekleştirmesi normaldi, bu gelişme ekonomik karakterli, yani eşit işe eşit ücret talebiyle sınırlı olsa bile. Ancak, gerçek feminist bilinç anti-emperyalist mücadele içinde yeşerdi. Kapitalizmin zorunlu olarak yoksulların tahakküm altında yaşamasına yol açtığını kavrayan kadınlar, dünyanın dört bir yanında sınıf mücadelesine katıldılar. Eylemci oldular. Yürüyüşlere, gösterilere, kampanyalara, yeraltı faaliyetlerine, militan sola katıldılar. Erkekler gibi onlar da sömürüsüz

Simone de Beauvoir
(1908-1986)

bir gelecek için mücadele ettiler. Peki ne oldu? Yer aldıkları gruplarda, örgütlerde, tıpkı değiştirmek istedikleri toplumda olduğu gibi, ikinci cins olduklarını keşfettiler. Sınıf mücadelesinin içinde, sınıf mücadelesinin cinsel mücadeleyi içermediğini gördüler. Bunu ben de yaşayarak öğrendim. Ondan önce ben de cinslerin ancak kapitalizmin ilga edilmesiyle eşit olabileceğini ve dolayısıyla –işte bu "dolayısıyla" hataydı– sınıf mücadelesine öncelik verilmesi gerektiğine inanıyordum. Ama patriyarkal değerler orada da geçerliydi. Sınıf mücadelesinin cinsel mücadeleyi içermediği bilinci, feminist hareketin en büyük kazanımıdır. Gelecek yıllarda tarihi değiştirecek olan da bu kazanımdır.

Simone de Beauvoir (Society dergisi, Ocak-Şubat 1976)

Hiçbir şey, büyük bir kumluk sahilde dalgaların birbiri ardınca saflar halinde gelişi kadar güzel olamaz. **AHMET HAMDİ TANPINAR**
(Ölümünden birkaç gün önce yazdığı bir mektuptan)

Her kadın kendi ağacını tanır **BEJAN MATUR**

Şehrin gerçek nüfusu sıfırdır / Ölüler de dahil edildiğinde **OSMAN KONUK**

Dünya bütün insanların ortak vücududur, ondaki değişiklikler tam o sırada o belirli kısımda bulunan insanların ruhunda değişikliğe yol açar. **GEORG CHRISTOPH LICHTENBERG**

Gözlerle, yüzle bakmak ne denli kolaydır, hemen herkes öyle bakar, hatta baktıklarını da belli ederler, bence bakmak bu değildir... Ben gözlerimle de bakıyorum, ama zihnimle de bakıyorum, özellikle zihinlerimle. **ECE AYHAN**
(Başıbozuk Günceler'den, 13 Mart '82, Gümüşlük)

DERDİYOKLAR KOLEKSİYONU: ALMANYA'DAN DİSKO-FOLK

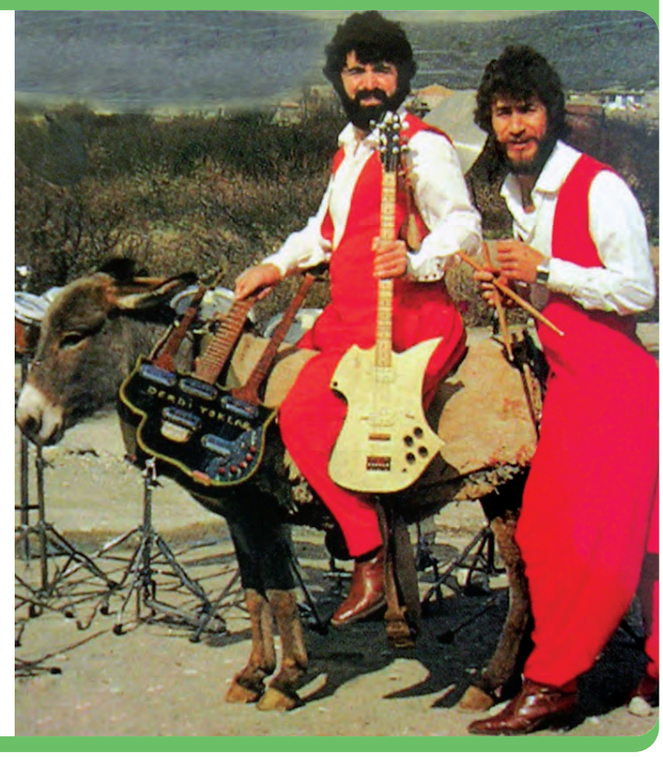

Alamancıların medar-ı iftiharı Derdiyoklar İkilisi'nin 1981 ve 1987'de yayınladığı iki albüm ("Disko Folk 2 - Yaşayın Hayvanlar" ve "Özlenen") "Koleksiyon" başlığıyla Türküola tarafından sonunda Türkiye'de de yayınlandı... Son bir yıldır Derdiyoklar'ın düğün videolarının YouTube linklerini herkes birbirine gönderiyordu salgın halinde... Nasıl oluyordu da topu topu iki kişiden, bir elektro bağlama ve bir davulla, üstelik kim kime dum duma bir düğün ortamında böyle güçlü bir müzik çıkıyordu? Biliyorsunuz Roll, işin sırrına vakıf olmak için geçen yaz deplasmana çıktı, Derdiyok Ali'yi, tatilini geçirdiği Malatya'daki köy evinde yakaladı ve uzun uzun konuşturdu. Eylül-Ekim 2007'deki 122. sayımızda aktardığımız bu söyleşi sayesinde, ölmekte olduğunu sandığımız ozanlık ve muhabbet geleneğinin nasıl sapasağlam yerinde durduğunu görmüş olduk. "Koleksiyon"da, kimi bol ahlı vahlı, kimi kah kahlı, kimi Arguvan havası, kimi düğün halayı, toplam 24 parça var. Favorimiz "Liebe Gabi": "Helmut Kohl und auch Strauss le le liebe Gabi / Wollen ausländer raus le le liebe Gabi / Biz de insan degil miyiz le le liebe Gabi / Severek yaşamak varken le le liebe Gabi."

GNARLS BARKLEY'in yeni albümü "The Odd Couple" 15 Nisan'da yayınlanıyor. Albümden çıkan ilk single, şimdiden download edilebilen "Run" olacak.

The Pretenders solisti **CHRISSIE HYNDE** otobüs şöförü oldu! Akron - Ohio'da kentin toplu taşımacılık sistemine katkı getirecek ek verginin oylamaya sunulacağı seçimler öncesi arkadaşlarıyla birlikte otobüs sürerek değişikliğe destek veren Hynde, "bir şehri şehir yapanın toplu taşımacılık olduğunu" söyleyerek "kendini illâ arabaya binmeye zorunlu hissedenleri yakalandıkları kapandan çıkmaya" çağırdı.

"SPEAK UP!: A Benefit Concert for Peace in Iraq & Justice at Home." 18 Mart'ta Brooklyn'de verecekleri konserle Irak'taki savaşa karşı sesini yükseltecek isimlerden bir kısmını sayalım: **LOU REED**, **ANTONY**, **LAURIE ANDERSON**, **DAVID BYRNE**, **BLONDE REDHEAD**, **SCISSOR SISTERS**, **DAMIEN RICE**, **MOBY**, **NORAH JONES**...

YOKO ONO'nun 75. yaşı New York'ta The Strokes, bazı B-52's üyeleri, David Byrne gibi isimlerin katılımıyla kutlandı. Ono'nun oğlu Sean'la organize ettiği partide Rufus Wainwright, doğumgünü pastası getirilirken, Ono'nun "Play It By Trust" adlı eserinden esinlenerek bestelediği şarkısını çaldı.

Natasha Khan daha elektronik ve karanlık olacağını söylediği ikinci **BAT FOR LASHES** albümünü New York'lu dans çetesi Gang Gang Dance eşliğinde kaydetmeye başladı.

THE REPLACEMENTS '80'li yılların başında çıkardığı dört albümü baharda yeniden basacak. Amerikalı grup "Sorry Ma, Forgot To Take Out The Trash", "Stink", "Hootenanny" ve "Let It Be"nin yeni edisyonlarına nadir bulunan ya da yayınlanmamış kayıtlarını da ekleyecek.

Beach Boys'un 1983'de 39 yaşında hayata veda eden davulcusu **DENNIS WILSON**'ın 1977 tarihli albümü "Pacific Ocean Blue", genişletilerek mayısta yeniden basılacak.

GRATEFUL DEAD ABD başkanlık yarışında Barack Obama'ya destek vermek üzere dört yıl aradan sonra bir araya gelip San Francisco'da konser verdi. Obama için konser verenler arasında **ANDREW BIRD** de var.

Pixies gitaristi **JOEY SANTIAGO**, sponsorluğunu Nike'ın yaptığı bir futbol belgeselinin müziklerini yaptı. "Nike Presents: Blood, Sweat and Tears: Football in the Rough" adındaki film nikefootball.com adresinden izlenebiliyor.

Eski Darkness üyeleri Richie Edwards, Ed Graham ve Dan Hawkins'in Graham Coxon'un başçısı Toby Macfarlaine ile kurdukları **STONE GODS**'ın ilk EP'si "Burn The Witch" yayınlandı.

PORTISHEAD'in senelerdir beklenen üçüncü albümü "Third" 28 Nisan'da yayınlanacak.

En çok Jimi Hendrix'in Band of Gypsies'indeki davuluyla tanınan **BUDDY MILES**, 60 yaşında kalp yetmezliği sebebiyle vefat etti. Miles, Dizzy Gillespie'den Charlie Parker'a, Stevie Wonder'dan David Bowie'ye pek çok isimle beraber çalmıştı.

TRICKY'nin merakla beklenen sekizinci albümü, "Knowle West Boy" adıyla nisanda yayınlanacak. Beş senenin ardından yayınlanacak albümde meşhur solist de yok, cover da.

GODSPEED YOU! BLACK EMPEROR dağıldı. Montrealli post rock ekibinin dağılmasında, grup içindeki problemler kadar, devam eden Irak savaşı sürecinde verdikleri konserlerde seyircileriyle istedikleri gibi iletişim kuramadıklarını düşünmeleri de rol oynamış.

THRILLER: GENİŞLETİLMİŞ İKİNCİ BASKI

"Billy Jean"le, "Beat It"le müşerref olalı çeyrek asır geçmiş. Michael Jackson'ı Michael Jackson'dan ötesi yapan albüm "Thriller"ın 25. zafer yılı, 67 dakikalık "delüks" baskı "Thriller 25"le kutlanıyor. Jackson'ın yanısıra Quincy Jones'un da prodüktörlük sanatının zirvesinden konuştuğu orijinal albüm 42. dakikada sona erince, Kanye West, will.i.am, Fergie, Akon gibi isimlerin bazı şarkılara enteresan müdahalelerine geliyor sıra... "For All Time" isimli daha önce yayınlanmamış bir şarkıyla kliplerin yer aldığı DVD ise cabaların cabası...

HER MÜZİĞİN TADI FARKLI!

Yılın en popüler Doritos'u
Tatlı Biber Aroma Çeşnili
Doritos Pop

Rock müziğin keskin tadı
Baharatlı Biftek Aroma Çeşnili
Doritos Rock

Ruhun gıdası
Limon Aromalı Kırmızı Biber Çeşnili
Doritos R&B

DORITOSMUZIK.COM

Frito Lay

"O masalı nereden biliyorsun? Bizim şarkılarımızı nasıl öğrendin?"
"Bir masal ya da şarkıyı duydum mu, o artık benim olur" dedi Orrec. "Bu da benim marifetim."
URSULA K. LE GUIN, Sesler

Dihra mir nerutun! Dünyayı seven ay dertli. **LATİFE TEKİN**, Muinar

Ağaçta kitap okuyan küçük bir kız gördüm.
Bir evin çatısında. Bir martı da ona bakıyordu.
Mehtap vardı. Ay, kız ve martı hiç kımıldamıyorlardı. Sadece ara sıra kızın parmakları sayfaları çeviriyordu. **TARIK SİPAHİ**, Lacivert Kedi

Sonsuzluk ay gibi
Esirgiyor kendini dünyadan
BEJAN MATUR

Bir amacı olmamak da bir amaçtır ve aramak da bir hedeftir, aranan şey ne olursa olsun. Ve hayatın da kendi içinde bir amacı yoktur, yürümek yeter, hepsi bu.
GAO XİNGJİAN, Ruh Dağı

Yeni Bond filmi "Quantum Of Solace"ın tema şarkısını yazması için **AMY WINEHOUSE**'a teklifte bulunuldu. Yapımcıların tek şartı, Winehouse'un kayıtların yapılacağı süreci "temiz" geçirmesiymiş.

OASIS şarkıcısı Liam Gallagher, Londra'da yapılan törenle sevgilisi Nicole Appleton'la dünya evine girdi.

İngiliz alternatif pop grubu **THE SHORTWAVE SET**'in Danger Mouse prodüktörlüğünde kaydettiği albümü "Replica Sun Machine" nisanda yayınlanıyor. Albümün iki de önemli konuğu var: John Cale ve Dyke Parks.

JARVIS COCKER ve **BETH DITTO** Heaven 17 şarkısı "Temptation"ı cover'ladı. Single'ın geliri, İngiltere'de barınma sorunuyla ilgili çalışan Shelter adındaki örgüte gidecek.

1980'lerin ünlü heavy metal gruplarından Quiet Riot'ın solisti **KEVIN DUBROW**, genç yaşında dünyaya veda etti. Özellikle '80'lerin ilk yarısında epey sükse yapan grup, Dwbrow'un emekleriyle yoluna devam etmiş, son albüm "Rehab"i iki sene önce yayınlamıştı. Aşırı doz kokainden öldüğü öğrenilen Dubrow, 52 yaşındaydı.

MOBY yeni albümü "Last Night Out"dan çıkaracağı ilk single'da Nijeryalı hiphop grubu 419 Squad And Aynzil'in elemanlarıyla işbirliğine girişiyor. Moby'nin New York'taki ev stüdyosunda kaydettiği albümün prodüktörü ise, Radiohead ve Scissor Scissors'la da çalışan Dan Grech-Maguerat.

THE CLASH'in 1977 ve 1983 arasında kaydedilen 22 farklı konser kaydını içeren yepyeni DVD'si nisanda çıkıyor. 1981 yılında yapılmış iki de röportajın bulunacağı "The Clash Live: Revolution Rock"un yapımcısı Don Letts.

STONE TEMPLE PILOTS mayısta bir konser vermek için yeniden bir araya gelecek. Solist Scott Weiland ise, bir türlü kurtulamadığı uyuşturucu bağımlılığı sebebiyle bir defa daha rehabilitasyona girdi.

GRAHAM COXON 2006 tarihli "Love Travels At Illegal Speeds"i takip edecek yeni albümü üzerinde çalışmaya başladı. Yeni plakta '50'lerde doğan bir adamın hayat hikâyesini anlatan bir konsept varmış.

THE JAM'i yeniden kuran Bruce Foxton ve Rick Buckler, önce aralıkta kaydettikleri Londra şovundan bir DVD çıkaracaklar, ardından da Paul Weller'sız yeni şarkılar yazmaya çalışacaklar.

SCARLETT JOHANSSON, Tom Waits şarkıları söyleyeceği ilk albümünde iki şarkıda **DAVID BOWIE**'yle düet yapıyor.

2006'da yayınladığı "Endless Wire" için tam 24 sene bekleyen **THE WHO** hız kesmeden yeni albüm üzerinde çalışmaya başladı. Pete Townshend'in dediğine göre, Roger Daltrey, T-Bone Burnett'la beraber istim üzerindeymiş.

LADYTRON'un yeni albümü haziranda çıkacak. Paris'te kaydedilen albümün yapımcılığını grup üyeleri, Alessandro Cortini (Nine Inch Nails) ve Vicarious Bliss (Justice, DJ Mehdi) ile paslaşarak yapmışlar.

KELIS'in toplama albümü "The Hits"de şarkıcının en iyi solo şarkılarıyla Ol' Dirty Bastard, NERD, Nas ve Andre 3000 gibi rap'in ünlü isimleriyle ortak çalışmaları birlikte yer alıyor.

2006 Mart'ında, 105. sayımızda gururla ilk albüm haberini verdiğimiz ihtiyar **CAST KING** maalesef 13 Aralık 2007'de hayatını yitirmiş. 80 yaşında ilk ve tek albümünü çıkaran Alabamalı country-blues'cunun "Outlaw" şarkısı Gus Van Sant'ın "Paranoid Park" filminde de kullanılmıştı.

MARILYN MANSON'ın "Mansinthe" adıyla piyasaya sürdüğü absent, uzmanlardan geçer not alamadı. Yüksek alkol derecesi sebebiyle üretimi yasaklandığı için absenti ABD yerine İsviçre'de üreten Manson'ın içkisi, epicurious.com adındaki sitede fikri alınan eksperler tarafından "lâğım suyuna" benzetildi.

Kaliforniyalı DJ/prodüktör **AMPLIVE** ve arkadaşları son Radiohead albümü "In Rainbows"daki şarkıları remikstedikleri bir EP çıkardılar. "Radiohead Rainydayz Remixes", AmpLive'ın sitesinden ücretsiz indirilebilir.

LONG BLONDES'un Erol Alkan yapımcılığında kaydettiği yeni albümü "Couples" nisan başında yayınlanacak.

Deneysel elektro müzik ikilisi **MATMOS**'un yeni albümü "Supreme Balloon" mayısta yayınlanıyor. Albümde , Fransız barok besteci Francois Couperin'in "Les Folies Françaises"inin de bir yorumu olacak.

Kanada'nın efsanevî punk grubu **D.O.A.** otuzuncu yaşını Bob Rock eşliğinde kaydedeceği yeni albümüyle kutlayacak. Albüm mayısta piyasada.

Dave Clark Five'ın solisti **MIKE SMITH** 64 yaşında hayata gözlerini yumdu. 1960'ların ünlü İngiliz rock grubu, mart başında Rock'n'Roll Hall of Fame'e dahil edilmişti.

LCD SOUNDSYSTEM başrollerini Kate Bosworth, Jim Sturgess ve Kevin Spacey'nin paylaştığı "21" filmi için "Big Ideas" adlı bir şarkı yazdı. İlk gösterimi bu ay yapılacak filmin soundtrack'i, Rolling Stones cover'ıyla Soulwax, Kasabian cover'ıyla Mark Ronson, MGMT, Amon Tobin, Peter Björn and John, Rihinna, UNKLE, Broadcast gibi isimlerle oldukça zengin...

MAHARİŞİ'DEN TRANSANDANTAL VEDA

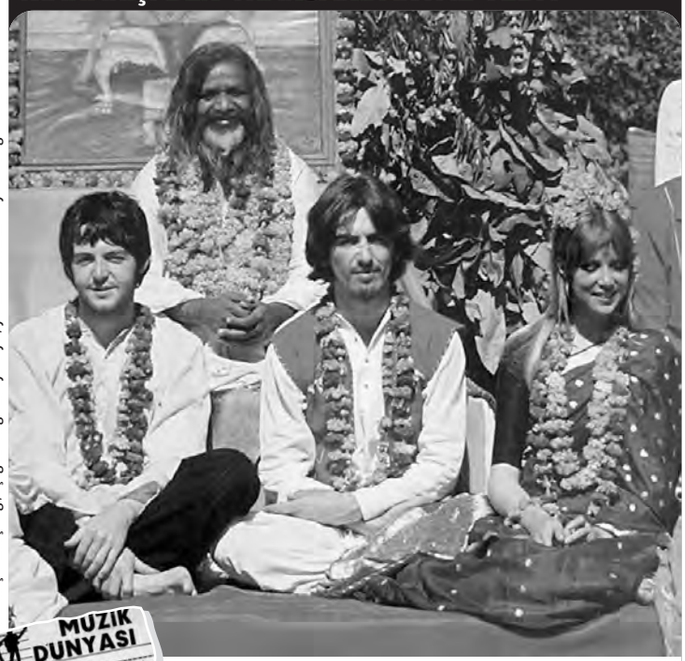

Maharişi Maheş Yogi, aşağıda Moğollar üyeleriyle, yanda Paul McCartney ve George Harrison'la

MUZIK DUNYASI

Transandantal meditasyonun kurucusu, dünyaya yogayı öğreten adam, Hintli guru Maharişi Maheş Yogi, 91 yaşında, uykusunda huzur içinde öldü. Maharişi, Hindiçin'in Luther'i gibiydi. 20. yüzyıl boyunca Hinduizm ile Budizmin evrim geçirerek kaynaştığı bu çokkültürlü coğrafyada, Maharişi'nin yoga öğretisi bir reform olduğu kadar, Hindu dininin katı kast sistemine başkaldırı anlamına da geliyordu. Öğretisini yaymaya Budist yurdu Burma'dan başladı. Ama Maharişi "çağın ruhu" üstündeki tarihsel etkisini Batıyı fethederek gösterdi. Yeryüzünün her yanında müritler edindiği dünya turlarının ilkini 1958'de yaptı. Amerika'da Beat kuşağı yazarları tarafından derhal farkedildi. Dönüm noktası, 1968'de Beatles'ın onu ziyaret etmesiydi. Beatles'ı –hemen ardından Beach Boys ve Donovan'ı– müritlerinin arasına katan Maharişi, dönemin pop kültürünün öncü figürlerinden biri haline geldi. Beach Boys'un solisti Mike Love, sonraki yaşamında öğretiyi derinleştirerek yogi olacaktı. Şair Allen Ginsberg, aktör Clint Eastwood, yönetmen David Lynch, komedyen Andy Kaufmann, sihirbaz Doug Henning bu yola gönül koyanların sadece birkaçı. Moğollar'ın 1968'de İstanbul'a gelen Maharişi'yle Hilton Oteli'nde çektirdiği fotoğraf da bu "manyetik etki"nin bir başka belgesi olmalı. Öte yandan, şöhret parayı da getirdi. Maharişi, 1975'te Time dergisine kapak yapıldığında bir dolar milyoneriydi, dünyanın en zengin "Hint fakiri" olmuştu. Gerçi bunu hayırlı işlere harcadı, ama transandantal meditasyonun özellikle Batı ülkelerinde kârlı bir sektöre dönüşerek yozlaşmasına engel olamadı.

Kitap istemiyorum, canım nar çekti. **LATİFE TEKİN**, Muinar	Siz siz olun kimseye bir şey anlatmayın. Anlattınız mı, bütün anlattıklarınızın eksikliğini duyarsınız. **SALINGER**, Gönülçelen	Ey yazar, olayları ve kendini terazileyemiyor, düşünce ve duyguların löpünü veremiyorsan, kitapları sıtmadan kavun çekirdeğine döndürmeye de kalkışmamalısın. Diyeceğim, bir kitap insanda hiçbir şey uyandırmıyorsa, onu ne diye okumalı! **SALÂH BİRSEL**, Paf ve Puf	Geçmişin tek çekiciliği geçmiş olmasındadır. **OSCAR WILDE**, Dorian Gray'in Portresi
"Dinsiz" diyorlardı bize. Onlardan öğrendiğimiz bir sözdü bu. İllâ bir anlam yüklenecekse, neyin kutsal olduğunu bilmeyen kimse anlamına geliyordu. Acaba hiç öyle insan var mıdır? Dinsiz, sizden farklı bir kutsallığın varlığını bilen biridir sadece. **URSULA K. LE GUIN**, Sesler			
Tarihi gördük sadece, hayatı değil / Kesik gövdelerden yoruldu zihnimiz **BEJAN MATUR**			

AIR 1998 tarihli "Moon Safari" albümünü yeniden basacak. Bu yeni baskı için remiksler, radyo şovları ve ender bulunan kayıtlarla kotarılan ek CD, kitapçık ve grup hakkındaki bir belgeselin yer aldığı bir DVD de içerecek. **THE LEMONHEADS** de 1992' tarihli klasikleşen kaydı "It's A Shame About Ray"i benzer eklerle yeniden piyasaya sürüyor.

EMINEM gelecek ekim ayında çeşitli hatıralarını kaleme aldığı, fotoğraflar, şarkı sözleri ve skeçlerle zenginleştirilmiş bir kitap yayınlayacak. Kitabın yayınevi Orion Books "Eminem: The Way I Am"i "büyük bir edebî olay" olarak değerlendiriyormuş.

SEAN LENNON başrolünde Dustin Hoffman'ın oğlu Jake Hofmann'ın oynayacağı bir vampir filminin müziklerini yapacak. "Rozencrantz and Guildenstern Are Undead" adındaki film, seksî vampirleriyle aslında bir komedi olacakmış.

SIMIAN MOBILE DISCO "Live From SoHo" adıyla bir EP yayınladı. Grubun ekim ayında New York'taki Apple Store'da verdiği konserde kaydettiği mini albümün sonunda The Go! Team'den "Ladyflash"in de bir remiksi bulunuyor.

Bob Dylan'ın oğlu, Wallflowers'ın vokalisti **JAKOB DYLAN** ilk solo albümünü çıkarıyor. Prodüktörlüğünü Rick Rubin'in yaptığı "Seeing Things"de ağırlıklı olarak akustik olan on adet şarkı bulunacak.

İngiliz elektronik müzik ikilisi **AUTECHRE** dokuzuncu albümünü bu aybaşı yayınlıyor.

MÖSYÖ BUM-BUM SON KAHKAHASINI ATTI

14 Şubat'ta "Henri Salvador'un ebedî gençliği dün bitti" üstbaşlığıyla duyurdu Libération gazetesi kötü haberi. Son konserini geçtiğimiz aralık ayında veren Salvador, beyin kanaması sonucu, 90 buçuk yaşında, Paris'teki evinde hayata veda etti. Fransız şansonuna rock'n'roll'dan kalipsoya, bossanova'dan caza bütün Amerikan tatlarını katan adamdı. 2000 yılında, 83 yaşındayken, Benjamin Biolay ve Keren Ann gibi genç kuşak şarkı yazarlarının desteğiyle yayınladığı "Chambre avec vue" (Manzaralı oda) albümüyle gençliğinde bile görmediği kadar büyük başarı kazanmış, bir tür Fransız Buena Vista Social Club'ı vakası olarak değerlendirilmişti... Henri Salvador, İspanyol asıllı bir baba ve Karayip yerlisi bir anadan Fransız Guyanası'nda, 1917'de doğdu. Yedi yaşında ailece Paris'e göçtüler. Caz tutkunu küçük Henri kendi kendine gitar öğrendi, kabarelerin aranan genç yıldızı oldu, Django Reinhardt'ın grubuna katıldı. II. Dünya Savaşı yıllarında "esmer vatandaşlık" başına iş açınca önce Marsilya'ya, Nice'e, sonra Ray Ventura'nın orkestrasıyla Brezilya'ya kaçtı. 1941 ve sonrasında söylediği mizahî şarkılarıyla Brezilya'nın starıydı. Savaş sonrası döndüğü Paris'te, "Maladie d'amour" (Aşk hastalığı) adlı ilk plağıyla patlama yaptı, müzikallerde Yves Montand, Mistinguett gibi isimlerle sahne aldı. Yalnız şarkılarıyla değil, oynadığı skeçlerle de gülümseten, kahkaha attıran biri oldu ömrünce. 1949'da, kendisinden üç yaş küçük Boris Vian'la tanıştı ve Vian'ın erken ölümüne kadar, yüzlerce ortak şarkıyla on yıl sürecek verimli bir dostluk yaşadılar...

Salvador, 1964'te Rigolo (Matrak) adlı plak şirketini kurduğunda ilk sözleşme imzaladığı sanatçılar arasında, bahtını Paris'te arayan genç Galatasaray Lisesi mezunu Barış Manço da vardı (Manço'nun "Baby Sitter" ve "Jenny Jenny" 45'likleri Rigolo'dan yayınlandı). Her bakımdan bir şov erbabı olan Henri Salvador "Syracuse", "Zorro est arrivé", "Le Travail c'est la santé" ("Çalışmak sağlıktır, sağlığı korumanın yolu hiçbir şey yapmamaktır"), "Faut Rigoler", "Monsieur Boum-Boum" kadar, Walt Disney çizgi filmlerinden yola çıkarak yazdığı matrak şarkılarıyla da hatırlanacak. Söylemeden geçmeyelim, Eric Clapton'ın "Layla"sını da ondan dinlemek bir başkadır.

BJÖRK, Tokyo'da verdiği iki konserde "Declare Independance" isimli şarkısını Kosova'nın bağımsızlığına adadı. Bu haber hemen Sırp organizatörlerin kulağına gitmiş olmalı ki, Björk'ün bu yaz Nori Sad festivalindeki konseri "güvenlik sağlamanın zorluğu" gerekçesiyle iptal edildi...

SPIRITUALIZED altıncı stüdyo albümünü mayısta çıkarıyor: "Songs In A&E".

DEUS, nisanda çıkacak yeni albümü "Vantage Point"te iki konuk ağırlıyor: The Knife'tan Karin Drejer Andersson ve Elbow'dan Guy Garvey. Lider Tom Barman'a bakılırsa, bizi seksi ve kıpır kıpır bir albüm bekliyor.

TAHA PARLA'NIN GÖZÜYLE HUKUK, SİYASET, DİN
LAİKLİĞİN ŞARTI KAÇ?

KONGO ORMANLARINDAN MESAJ VAR
BONOBOLARIN FİKİR VE AŞK HAYATI

İSTİHBARATÇI BÜLENT ORAKOĞLU
ERGENEKON'UN ESKİSİ VE YENİSİ

EĞİTİM BİLİMCİ FATMA GÖK
PARALI ÜNİVERSİTE EZBERİ

MICHAEL MOORE'UN HASTASI
KÜBALILAR YAPABİLİYORSA...

OZAN DERTLİ DİVANİ'YLE AKP VE ALEVİLİK
DAHA ALLAH YOK İKEN

ARUNDHATI ROY'DAN SOYKIRIM ÇAĞI ÜZERİNE
ÇEKİRGELERİ DİNLERKEN

FİLİSTİN'İN OCAK 2008 KARNESİ
HALK FİRAR ETTİ

sayı 81

Abonelik: expressroll@gmail.com

babylon

BABYLON TURNS ISTANBUL ON

mart/march/08

03

babylon.com.tr

Fiesta Latina:

MARIACHI Flavoured Beer

15 Mart Ctesi/ 23:00

DJ RKK

Radio Nova

Marianne Faithfull

JEANS mavi

3-4-5 Mart Ptesi-Salı-Çarş/ 21:30

6 Mart Perşembe/21:30

7 Mart Cuma/23:00

ISTANBUL IN BLUE

11 Mart Salı/21:30 bant CONVERSE

Caribou

18 Mart Salı/21:30

Turgut Berkes

Garanti CAZ

20 Mart Perş/21:30

21 Mart Cuma/23:00

Melingo

8 Mart Ctesi/ 22:00

Shantel

NUBLU PRESENTS WAX POETIC

the Miller way

featuring Nil Karaibrahimgil& Siya Siyabend

28-29 Mart Cuma-Ctesi/23:00

27 Mart Perş/21:30

BabaZula

13 Mart Perş/21:30

TEOMAN

Muhabbetli Türk Pop Tarihi

25 Mart Salı/ 21:30

26 Mart Çarş/19:30

Oldies but Goldies "İşten Sonra:19:30"

burn ENERGY DRINK 1 Mart Ctesi/23:00

TIEFSCHWARZ

Fahir Atakoğlu

bant 19 Mart Çarş/21:00

RESFEST

Kick off Party

SMIRNOFF EXPERIENCE

22 Mart Ctesi/23:00

Milkshake RnB Party

featuring DJ Mummy &DJ Blackcat

14 Mart Cuma/22:00

Oldies but Goldies

"Açık Radyo." 94.9 DIGITURK THEHOUSE|APART Radikal RADIO XI-GEN FM 96 İSTANBUL MATBAACILIK STİL TURKCELL Wall

LOU REED'S BERLIN 35 YAŞINDAKİ ALBÜMÜN TAZE BELGESELİ

İstanbul Film Festivali'nde (5-20 Nisan), müzikten yana şanslıyız. Varan 1: Julian Schnabel direktörlüğünde, Lou Reed'in 2006'da, 1973 tarihli "Berlin" albümünü baştan sona çaldığı konserin belgeseli perdede. Rock bandosuna ek, nefesli ve yaylı grupları, kızlar korosu, hariçten "Candy Says" gazeli atan Antony, Schnabel'in kızı Lola'nın çektiği ve Caroline rolünde Emmanuelle Seigner'nin gözüktüğü su yeşili filmcikler ve Velvet Underground çağından "Sweet Jane"le final... Bu filmi, cesaretinin ve sabrının bir nişanesi olarak tarihe kazıyan Lou Reed, '70'lerde "Berlin"in başına gelenleri Guardian, Times ve New York Times'a anlatıyor.

Romancı gözüyle rock and roll

"Berlin"in esin kaynağı neydi?

Lou Reed: Berlin'in bölünmüşlüğünü, duvarını insanlar arasındaki ilişkilerin metaforu olarak düşündüm. Bir roman veya bir oyun yazar gibi bir albüm yazmak istedim. Romancı gözüyle rock yani. Ya da kulak için bir film. "Arzu Tramvayı", "Satıcının Ölümü" gibi oyunlar üzerine düşünüyordum. Allen Ginsberg, William Burroughs, Hubert Selby okuyordum. Şuraya bir davul koysam, buraya bir gitar koysam nasıl olur acaba diyordum. Romancıların fikirlerini ve tekniğini rock formatına uygulamak istiyordum. Bunları söylemek, İngiliz edebiyatında yüksek lisans yaptım demek gibi bir ukalâlık oluyor. Ama gelin görün ki, ben İngiliz edebiyatında yüksek lisans yaptım.

Albümü yazdığınız sıralarda Berlin'e gitmiş miydiniz?

Hayır. O şehri hayatımda hiç görmemiştim. Dediğim gibi, benim için sadece bir mecazdı Berlin.

"Berlin"in kahramanlarının, Jim ve Caroline'in fırtınalı aşk hikâyesinin sizin ve ayrıldığınız eşiniz Betty Kronstadt'ın hikâyesi olduğu söylendi hep. Albümü yazdığınız sıralarda eşinizle ayrılmanın eşiğinde olduğunuz da biliniyor. "Berlin" otobiyografik bir albüm mü hakikaten?

Hayatta edebiyat diye bir şey var. Benim ve Betty'nin Jim ve Caroline'le ne kadar ortak tarafı var, bilmiyorum. Jim bir torbacı, Caroline ise bir fahişe. Bu iki karakter, birçok şeyin harmanlanması. Şu kadarını söyleyeyim: Size ne kadar gerçek geliyorsa, o kadar gerçektir.

Yani tamamen kurmaca mı?

"Berlin"in konusu Othello'dur. Kıskançlık, kıskançlık, kıskançlık. Hiç eskimeyecek konular vardır, kıskançlık bunların en başında gelenlerdendir. Bana hayatında hiç kıskançlık yapmamış bir tane erkek gösterin!

Albümün açılış şarkısının üçüncü dizesinde "mum ışığı ve buzda Dubonnet" diyorsunuz. En son ne zaman Dubonnet içtiniz?

Bu yaşıma kadar tadına bakmış bile değilim. Lüks mecmuaların arka kapağında reklamını görürdüm. Çok pahalı bir şey olduğu belliydi, fakat kulağa iyi gelen bir kelimeydi.

Siz "Berlin"in bir başyapıt olduğunu ısrarla söylüyordunuz. Hatta albümün yayınlanmasının arefesinde, fanların ayağının yerden kesileceğini iddia etmiş ve "palavra sıkmadığımı görecekler" demiştiniz. Ama dediğiniz gibi olmadı, "Berlin" iki seksen yattı. Neden öyle oldu sizce?

Beğenmediler, ne yapayım? Bu iş futbol gibidir. Her maçı kazanamazsın. Bazen kazanırsın, bazen kaybedersin. "Berlin" de satmayan albümlerimden biriydi.

Rolling Stone çok ağır bir eleştiri yapmıştı: "Bazı albümler o kadar mütecavizdir ki, insanda onu yapan sanatçıdan fiziksel olarak intikam alma duygusu uyandırır." O yazının son cümlesi de şöyleydi: "Bir zamanlar büyük gelecek vaat eden bir sanatçıydın. Elvada Lou."

Rolling Stone kimin ipinde? Ben onlar gibi insanlar için yazmıyorum ki! Plak şirketi (RCA) de "bu albüm yapman gereken son şeydi" demişti. Al birini, vur ötekine. İşin ticarî tarafı benim mevzum değil. Aslına bakarsanız, bir tercih de yapmıyorum. Sadece yapabildiğimi yapıyorum. Yapabildiğim de bu.

Plak şirketinin korkması çok şaşırtıcı değil. Çünkü, mesela "Sad Song"da, Jim, intihar eden Caroline'in cesedini bulduğunda, "Artık ziyan etmeyeceğim zamanımı / İki kolunu birden kırardı, benim yerimde başka biri olsaydı" diyor. "The Bed" de çok sert bir şarkı. Herkes yeni bir "Transformer" ve "Perfect Day", "Satellite of Love", "Walk On The Walk Side" gibi şarkılar beklerken sizi bu kadar karanlık bir albüm yapmaya iten neydi?

Romantik olmak şart mı? "Berlin" kıskançlık, öfke ve yitirme üzerine bir albüm. Nasıl aydınlık olsun ki? Ayrıca, şöyle veya böyle, müzik dergilerinin ve plak şirketlerinin gönlüne göre olması mı gerekiyor? Ben onlar için müzik yapmıyorum ki. Bence şaheser bir albüm. Çok beğeniyorum. O zaman da beğeniyordum, şimdi de beğeniyorum.

Ama sizin için ticarî anlamda bir intihar oldu. Listelerdeki en yüksek yeri 98. sıraydı. Bu sizi üzmedi mi?

Üzmez olur mu? Üzdü tabii. Ama bir yere kadar. Dediğim gibi, kaybedilen bir maçtı. Ayrıca ben kaybetmeye alışığım. "Walk On The Wild Side"dan beri hiç hitim olmadı. Aslında "Walk On The Wild Side" da hit değildi. Ben hiti bile hit olmayan bir müzisyenim.

"Transformer"ı beraber yaptığınız David Bowie gibi bir star olmayı hiç istemediniz mi?

İşin o tarafına hiç akıl erdiremedim. Star hamuru başka bir hamur. O hamur bende yok.

Fakat sonuçta siz kazandınız. Akranlarınızın birçoğunun esamesi artık okunmazken, sizden sonra piyasaya çıkanların birçoğu çoktan havlu atmışken, sizin etkiniz hâlâ sürüyor, albümleriniz hâlâ satıyor. Sonuçta kazananın siz olduğunuzun en iyi kanıtı, "Berlin"in New York'un ardından Londra'da sahneleniyor olması ve Rolling Stone'un 2006 noel sayısında yaptığı itiraf: "Zafer Lou Reed'in, hem de çok uzun zamandır."

Bu sizin açınızdan güzel bir intikam değil mi?

O konudaki düşüncemi size söylemiştim: Ben onlar gibileri için yazmıyorum. "Berlin"i ben hep çok sevdim, sayıp sevdiğim insanlar da sevdi. Daha ne isteyebilirim ki?

"Berlin"in konusu Othello'dur. "Berlin" kıskançlık, öfke ve yitirme üzerine bir albüm. Nasıl aydınlık olsun ki? Satmayan albümlerimden biriydi, ama bence şaheser bir albüm.

Çeviren: **Yücel Göktürk**

"I'm Not There" önce nisanda İstanbul Film Festivali'nde gösterilecek, sonra kısmetse vizyona da girecek. Sabırsızlar bir yerlerden buldu buluşturdu, filmi rikkatle ve dikkatle izledi bile... Sözü yönetmenine (bkz. sayfa 57) bırakmadan önce, "I'm Not There"den can alıcı izlenimler...

Beni orada arama

"Ben bir işçi lideri değilim; benim veya bir başkasının peşinden gitmenizi istemiyorum; aradığınız şey sizi bu kapitalist çılgınlıktan kurtaracak bir Musa'ysa, olduğunuz yerde sayacaksınız. Sizi vaat edilmiş topraklara götürebilecek olsam bile götürmezdim, çünkü sizi ben götürürsem, bir başkası da oradan çıkarabilir. Ellerinizi kullandığınız gibi, kafalarınızı da kullanmak ve içinde bulunduğunuz durumdan kendinizi kurtarmak zorundasınız."

Eugene V. Dubs (1855-1926) –Amerikalı sendika lideri ve Amerika Sosyalist Partisi'nden beş kez başkan adayı

Richard Gere: Billy The Kid olarak Dylan (büyük resim), Jude Quinn rolünde Cate Blanchett ve Allen Ginsberg rolünde David Cross (küçük resim)

Kendi halinde bir müzik meraklısıyken 1961'de New York'un yolunu tutup oradaki folk müzik hareketine katıldığından beri pek çok şey yazıldı, çizildi, söylendi, Bob Dylan hakkında. Hayranları şarkı sözlerinin üzerinden satır satır gittiler, o satırların arasından kendince anlam çıkaranlar ve farklı heveslerle peşine düşenler hüsrana uğradılar. Bir ordu insan, günlük dil ritmini ve dile yerleşmiş sözleri yorumlayıp yeniden kullanıma sokarak metaforlarla bezediği sözlerini anlamaya çalıştı. Üniversitelerde hakkında dersler verildi, Nobel alması söz konusu oldu. Ve bu çabalara girenlerin çoğu Dylan'ı yanlış anladı. İşte, anlaşılamayan adam bu kez de karşımıza hakkındaki biyografi silsilesine bir yenisini eklemekten özenle kaçınılmış, farklı, klasik olması çok muhtemel bir film aracılığıyla çıktı: Dylan, "I'm Not There" diyor; yani, "ben orada değilim".

Yönetmen Todd Haynes, Bob Dylan'ın hayatı hakkında her şeye erişme izni alan ve eserlerinin tümünün yayın hakkı verilen ilk kurgu film yönetmeni. Böylesi rüya gibi bir fırsattan ticarî olarak çok iş yapacak bir film çıkarılması beklenirken, neredeyse tam tersi bir yol tutmuş kendisi. Projesine Dylan'dan olur yanıtı aldığı 2000 yazından itibaren yedi yıl boyunca binlerce fotoğraf, belgesel film, Dylan'ın ve etrafındakilerin ettiği laflardan, şarkı sözlerinden, yazılardan oluşan sayfalarca belge toplamış. Çoğunu bu belgelerden doğrudan alıntıladığı diyaloglarla, bazen arşivdeki fotoğraf ve görüntülerin üzerine karbon kâğıdı koyulmuş gibi çekilmiş sahnelerle, kolajlardan oluşan, anlaşılması zor, belki anlaşılmasını istemediği, belki de ortada anlaşılacak bir şey olmadığını vurgulamak istediği bir film çekmiş.

Birbiriyle iç içe geçmiş altı çeşit Dylan var karşımızda: Sanki onu mahkûm etmeye kararlı donuk yüzlerle dolu bir komisyonun önünde ifade veren, sıkıntılı "Arthur Rimbaud" Dylan; dinlediği taş plakların şekillendirdiği hayallerinin peşinde evinden kaçıp bir yük vagonuna atlayarak, siyahî ve sendikal mücadelelerin "eski" Amerika'sında yolculuğa çıkan çocuk ruhlu, saf "Woody Guthrie" Dylan; yeni geldiği büyük şehirde folk idolü konumuna yükselen, hayatının ileriki yıllarında kendini dine adayan utangaç "Jack Rollins" Dylan; gösterişli bir mizacı olan, New York'taki bohem hayatının ortasında sorunlu bir evlilik yaşayan aktör "Robbie Clark" Dylan; bu karmaşık dünyayı kendileri tanımlayamadıkları için onu bir cevap olarak gören kitlelere sırtını dönüp, beat müziğinin rüzgârında kafasına estiği gibi süzülmek isteyen, elektro-hain, "Jude Quinn" Dylan; ve en nihayetinde, kendi cevaplarını kaçışlarda bulup hayallerinin kasabasına yerleşen, ama orada karışan işler boyunu aştığında her şeyini terk edip trene atlayan, trende bir zamanlar Woody Guthrie'nin (ya da "Woody Guthrie" Dylan'ın) tıngırdattığı tozlu gitarla yeniden buluşan, yaşını başını almış "Billy the Kid" Dylan.

Yukarıdaki uzun cümleden de anlaşılabileceği gibi, film, seyirci açısından zorluklarla dolu. Minimal de olsa bir Bob Dylan bilgisi olmadan, bu görsel ve dilsel metafor yığını altında kolaylıkla onun hayatı hakkında yanlış fikirler edinilebilir. Mesela bu Dylan'lardan dördünün en azından birer ayağı onun hayatının altı yılına temas ediyor; dönemin her genci gibi bir rock'n'roll hayranı ve icracısıyken folk müzikle tanışıp her şeye sıfırdan başlayarak üniversiteyi bıraktığı 1960 baharından, gitarını tekrar fişe takarak başını belaya soktuğu olaylı İngiltere turnesini yaptığı ve dönüşünde geçirdiği motosiklet kazasıyla beraber inzivaya çekildiği 1966 yazına kadar olan dönemine mutlaka değiniyorlar ki, sadece bunlara bakılarak bile Dylan'ın bir dâhi çocuk olduğu, film çevirerek ünlü olduğu, iki kızı olduğu filan zannedilebilir. Örneğin, "artiz" Dylan, "Jack Rollins" Dylan'ı perdede canlandıran meşhur bir oyuncu. Filmin içindeki bu filmin setinde Fransız bir kızla tanışıyor, onunla beraber yaşıyor, evleniyor, evlilik tatsızlaşırken şovenistleşiyor, sonra da terk ediliyor. Filmde tek erkek ve tek kadınla anlatılan bu hikâyenin gerçeğinde Dylan'ın henüz sesi kısık bir folk şarkıcısıyken onun ön plana çıkmasına yardım eden Joan Baez'e sırtını dönmesi, önce New York'lu sanatçı Suze Rotolo'yla (hani, "Freewheelin' Bob Dylan" albümünün kapağındaki kız) beraber yaşayıp sonra da 1965 yılında Sara Lownds'la evlenmesi, dört çocuk sahibi olduktan sonra 1977'de boşanması var. Baez ise, hem filmin içindeki fiktif filmde hem de fiktif belgeselde farklı oyuncuların sunumuyla beliriyor ve fark edilmiyor bile. Bunlar filmdeki bir dolu detaydan sadece ikisi. Yani, filme temkinli yaklaşmak ve hiçbir şeyi "zannetmemek" gerekiyor.

Haynes, kolajlardan oluşan, anlaşılması zor, belki anlaşılmasını istemediği, belki de ortada anlaşılacak bir şey olmadığını vurgulamak istediği bir film çekmiş.

"I'm Not There"de hangi dönemi temsil ettiği şüpheye yer bırakmayan yegâne Dylan, ve sanki Haynes'in onun gerçekliğine en fazla inandığı Dylan, 1965-66'nın elektrikli "Jude Quinn" Dylan'ı. Burada bir kadın oyuncunun, Cate Blanchett'in kullanılmış olmasının altında başka anlamlar arayanlar görecek ki, Blanchett, aslında filmdeki oyun-

"RIMBAUD" DYLAN'DAN

Saklanarak yaşamanın yedi kuralı

BİR: Yağmurluk giymiş bir polise asla güvenmeyin.
İKİ: Şevkten ve aşktan kaçının –ikisi de geçidir ve çabucak sarsılırlar.
ÜÇ: Dünya meseleleriyle ilgilenip ilgilenmediğiniz sorulduğunda, o soruyu soranın gözlerinin içine dimdik bakın. Bir daha sormayacaktır.
DÖRT VE BEŞ: Asla gerçek isminizi vermeyin, ve eğer biri kendinizi sorgulamanızı söylerse, asla yapmayın.
ALTI: Asla, karşınızdakinin anlayamayacağı bir şey söylemeyin ve yapmayın.
YEDİ: Asla bir şey yaratmayın. Yanlış anlaşılacaktır. Sizi zincire vurur ve hayatınız boyunca peşinizi bırakmaz. Ve asla değişmez.

cular arasında gerçek Bob Dylan'a en fazla fiziksel benzerlik taşıyanı. Görece daha az yer bulan "Rimbaud" Dylan'la beraber, diğer bölümlerden farklı olarak siyah-beyaz çekilen bu bölümler, filmin merkezine yerleştirilmiş. Bu merkezîlik, filmi, Martin Scorsese'nin "No Direction Home" belgeseliyle Federico Fellini'nin "Sekiz Buçuk" filminin bir evliliği haline getiriyor. "No Direction Home"dan yapılan birebir alıntılar ve "Sekiz Buçuk"a yapılan doğrudan göndermeler sayesinde "I'm Not There", değişen müziğini eleştirmenlere ve erken dönemdeki müziğini yapmasını bekleyen hayranlarına kabul ettirmekte zorlanan sidan sonra kariyerinin asla o eski hızına erişememesine gönderme yapıyor. Yine de, bu ölümlerin Haynes'in gözünde bu isimlerin en yaratıcı dönemlerinin ölmesi anlamına mı geldiği, yoksa bu isimleri birer mit haline getiren o dönemlerin bitmesi gerektiği ve bu mitlerin ölmesinin sanatçıların hayrına olduğunu düşündüğü için mi böyle bir anlatımı seçtiği, sadece yönetmenin kendisinin cevaplayabileceği bir soru. Daha fazla deşmek, Dylan'ın sözlerinin her satırını anlamaya çalışmaktan farksız beyhude bir çabaya dönüşebilir, aman dikkat.
Bütün bunlar filmden bir anlam çıkarmak yerine izlemeyi kolaylaştıra-

Hangi Dylan'ı kendinize ne kadar yakın bulursanız bulun, Haynes'in de bir kez daha gösterdiği gibi, siz onu nerede görmek isterseniz, tam da orada "olmadı".

yah-beyaz Jude Quinn'in, geçmişinde, bugününde ve geleceğinde çıktığı, çarpıtılmış hatıralarla ve fantezilerle dolu renkli bir yolculuğa dönüşüyor.
"Jude Quinn" Dylan, Haynes'in üzerinde en fazla durduğu Dylan, ama gelin görün ki yönetmen onu öldürmekten de imtina etmiyor. Yönetmenin "Velvet Goldmine" filmini seyredenler hatırlayacaktır, bir gazeteci, Brian Slade adlı bir glam rock yıldızının (tabii ki David Bowie'yi ima ediyordu kendisi) sahnede öldürülmesinden on yıl sonra bu sırrın peşinden gidiyordu. Sonunda Slade'in ölmediğini ve sadece kılık değiştirdiğini anladığında bu dramatik ölüm, Bowie'nin 1973 yılında eşlik grubu Spiders'la verdiği bir konserin son şarkısından önce grup elemanlarının şaşkın bakışları arasında bunun beraber son konserleri olduğunu açıklayarak kendine başka bir yön çizmesinin sembolik anlatımına dönüşüyordu. Burada da sanki Bob Dylan'ın, onu hayli yıpratan İngiltere turnesinden ve hemen ardından geçirdiği motosiklet kazasından birkaç ipucu olarak görülse iyi olur. Dylan'ı güldürmeyelim yine. Çünkü hangi Dylan'ı kendinize ne kadar yakın bulursanız bulun, Haynes'in de bir kez daha gösterdiği gibi, siz onu nerede görmek isterseniz, tam da orada "olmadı", Dylan. Belki de kendisi hariç kimse tarafından anlaşılmak istemedi. Asla kimsenin sorunlarının çözümü olmadı; olduğunu iddia etmediği gibi, böyle bir şeyin olamayacağını ısrarla yineledi. İşçi şarkıları söylediği zannedilirken bile onun örnek aldığı kişiler, Eugene V. Dubs gibilerdi. Aslında ne şekilde, hangi göndermelerle, metaforlarla söylerse söylesin, kendinizle ilgilenin, kendi cevaplarınızı arayın dedi hep; demediyse bile, kendisi öyle yaptı. Belki haklı; belki hakikaten de herkes kendisiyle onun kadar ilgilenseydi, farklı bir dünya olurdu burası. Cevapları bulmak kolay değil, çünkü rüzgârda uçuşuyorlar, ama bir kurtarıcı beklemeden aramaktan yılmayan herkes kendince bir şeyler bulabiliyor nitekim.

Doruk Yurdesin

GILLES DELEUZE

Sacher-Masoch'un Takdimi

Bize mazohizmde asıl döven kişinin baba olduğu söylendiğinde, şunu da sormalıyız: Öncelikle dövülen kimdir? Baba nerede gizlenmiştir? Öncelikle dövülende gizli değil midir? Mazohist suçluluk duyar, kendini dövdürür ve cezasını çeker; ama hangi suçtan dolayı ve ne için? Onda minyatür hale getirilen, dövülen, alay edilen ve aşağılanan tam olarak baba imgesi değil midir? Cezasını çektiği şey, babayla olan benzerliği, babaya benzemesi değil midir? Mazohizmin formülü aşağılanan baba değil midir? Bu yüzden baba dövenden çok dövülen olacaktır...

G.D.

Norgunk Yayıncılık
Şehit Erdoğan İban Sokak Akal C/8 Akatlar / İstanbul
T. 0212 351 48 38 / F. 0212 227 71 94
www.norgunk.com / info@norgunk.com

Aşk ağlatır, dert söyletir. Dertlerini aşk şarkılarıyla (Alex Beaupain besteleriyle) dile getiren altı karakter: Ismael, sevgilisi Julie, ev arkadaşları Alice, Julie'nin kız kardeşleri Jeanne ve Jasmine, bir de eşcinsel lise öğrencisi Erwann… Paris'in gündelik hayatından çarpıcı kareler yakalayan "Les Chansons d'amour" (Aşk Şarkıları) bütün eleştirmenlerden tam not alan bir Fransız filmi. Nisan'da İstanbul Film Festivali'nde izleyeceğimiz filmin yönetmeni Christophe Honoré, Les Inrockuptibles'e anlatıyor…

aşkımız şarkılarda yaşasın

"Les Chansons d'amour"u (Aşk Şarkıları) yapmaya sizi yönelten ne oldu?

Christophe Honoré: "Dans Paris"nin (Paris'te) yapımcısı Paolo Branco, filmin sonundaki enerjinin sönmemesi için "iki ay içinde yeni bir filme başlayalım" dedi. Yaz boyunca, Bröton masallarından hareketle yeni bir proje üzerine çalışmıştım. "Ama, Bröton masallarından önce yine Paris'te bir şey çekelim" diye önerince, ben de "tamam, madem öyle, bir müzikal olsun" dedim.

Bu sefer nasıl bir Paris fikri vardı kafanızda?

"Dans Paris"deki gibi bir sinema müzesi değil, çok gündelik bir Paris çekmek istiyordum. Bu yüzden de her an bir sürü çalışan insan gördüğünüz, her yerde nakliye kamyonlarının olduğu XI. bölgeyi tercih ettim. İç çekimleri de hep pencereden sokağın, yoldan geçenlerin, otobüslerin görülebildiği birinci katlarda yaptık. Müzikal komedilerin kapalı stüdyo havasından uzak durmak istedim. Hikâyenin bugünde ete kemiğe bürünmesini arzu ediyordum.

Fransa'da müzikal melodram denince akla hemen Jacques Demy geliyor...

Kesinlikle. Filmin üç bölümlü yapısı da "Cherbourg Şemsiyeleri"ne bir gönderme. Demy'nin sinemasını çok seviyorum. Onu görmezden gelemezdim. Bununla birlikte, "Les Chansons d'amour" Godard, Eustache, Renoir gibi yönetmenlerin şarkılı filmlerinin oluşturduğu geleneğe daha fazla dayanıyor. Yani şarkının araya girdiği ve bir askıda kalma ânının olduğu filmler. Alex Baupain'le birlikte kuplesi, nakaratı olan hakiki şarkılar yazdık, halbuki Demy, belki bir tek "Les Demoiselles de Rochefort" haricinde, şarkı halinde söylenen diyaloglar kullanır.

Christophe Honoré

Oyunculara şarkı söyletmekte tereddüt yaşamadınız mı?

Seçtiğim ilk oyuncu Chiara'ydı (Mastrioanni), çünkü onun sesini ve Benjamin Biolay ile yaptığı albümünü çok seviyordum. Esas sorun başroldü, uzun süre oyuncu mu olsun, yoksa şarkıcı mı diye tereddüt ettim. Vincent Delerm ve başkalarıyla görüştüm. O sıralar, Louis Garrel'ı çok sık görüyordum, çünkü "Dans Paris"nin promosyonunu yapıyorduk ve o bu kastingle çok yakından ilgileniyordu. Senaryoyu okumak istedi ve bana "biliyor musun, ben iyi şarkı söylerim" dedi. Ona inanmadım, bunun üzerine telesekreterime mesajlar yağdırmaya başladı. *(gülüyor)* Hakikaten de iyi şarkı söylüyor. Her halükârda, oyuncuların hiçbirine dublaj yaptırmamaya kesinlikle kararlıydım. Şarkı söylemeye başladığında oyuncunun sesinin değişmesi durumunun bugün artık işlemeyeceğini düşünüyorum. Film zaten olağanüstü bir ses tekniği gerektirmiyor, ayrıca müzik dinlerken de benim ilgimi çeken bu değildir. Oyuncuların yaptığı albümlere genellikle pek itibar edilmez, ama genellikle benim çok hoşuma gidiyorlar. Büyük, kusursuz sesler değil benim ilgimi çeken, çok zayıf bir ses de olsa, mühim olan duygulu, etkileyici bir yorum.

Filmlerimde, yataklar dahi başkalarına yasak alanlar değildir. Belki de cinselliğin alanı mahremiyetin alanı değildir. Bunu da en çok sokakta yalnız yürürken hissedersin.

Son iki filminizde iç ve dış mekânların birbirleriyle ilişkisi çok özgün. Paris sokakları neredeyse oda gibi, ev içleri de sokak gibi, iç mekânlarda büyük bir hareket var, sanki karavanda yaşanıyor gibi bir izlenim uyanıyor...

Anne-babamın evinde, yemek odasından mutfağa gitmek için onların odasından geçerdim. Filmlerimde, yataklar dahi başkalarına yasak olan mahremiyet alanları değildir. Yatakların hemen paylaşılabilir olması fikrini seviyorum. Dolaşımda

Chiara Mastroianni ve Ludivine Sagnier

EN GÜZEL AŞK ŞARKILARI

Filimin altı başrol oyuncusu, en sevdikleri aşk şarkılarını açıklıyor...

Chiara Mastroianni: "She's Leaving Home" (Beatles)
Louis Garrel: "I Want You" (Bob Dylan) • "I Bet You Look Good On The Dancefloor" (Arctic Monkeys) • "The Private Last Night" (Charles Pasi)
Alica Butaud: "Lazare et Cécile" (Anne Sylvestre) • La Non-Demande en mariage" (Georges Brassens)
Clotilde Hesme: "I Want You" (Elvis Costello)
Ludivine Sagnier: "La Quête" (Jacques Brel)
Grégoire Leprince-Ringuet: "La Chanson des vieux amants" (Jacques Brel)

Louis Garrel ve Ludivine Sagnier

olmaları hoşuma idiyor. Bunun serbest aşka dair hedonist bir fantezi olduğunu sanmıyorum. Belki de cinselliğin alanı mahremiyetin alanı değildir. Bunu da, tuhaf biçimde, en çok sokakta yalnız başına yürürken hissedersin. Louis'nin sokakta tek başına şarkı söylediği sahneler, etrafındaki insanların varlığının vurguladığı yoğun yalnızlık sahneleridir.

Genel olarak şansonla, müzikle nasıl bir ilişkiniz var?

Oğlanlar arasında hep iki kategori vardır: Popçu oğlanlar ve rock'çu oğlanlar. Ben birinci kategoriyi seçmiştim. Hatta bu seçim, Elvis Costello dururken Smiths'i tercih etmemi anlayamayan arkadaşlarımla atışmamıza neden olmuştu. Tıpkı sinemadaki tercihler gibi. Smiths dinlersin, Cure dinlersin, Amerika'yı değil İngiltere'yi tutarsın, Fransa'dan da Etienne Daho seversin.

Çocukluğunuzda nasıldı zevkiniz?

Anladım, çocukken dinlediğim o utanç verici şeyleri illâ söyletmek istiyorsunuz! *(gülüyor)* İlkokuldayken, Sylvie Vartan plaklarım vardı. Ama hiç Dalida ya da Madonna dönemim olmadı. Madonna hiçbir zaman ilgimi çekmedi. Olayım İngiliz popu.

Şansonla ilişkiniz edebiyatla ilişkinizi belirledi mi?

Elbette. İlk romanım "Infamille" mesela, Elli Medeiros'nun "havada kelebekler, yerde balıklar"ıyla bitiyordu. '80'li yılların şarkı yazım tarzı benim edebiyatımı çok etkiledi, Taxi Girl, Daho, Elli Medeiros, Marc Seberg... Neden bilmiyorum, yazdığım çocuk kitapları Dominique A'nın çok etkisindedir. Bir ton ve ritm yakalamamda onun büyük katkısı olmuştur. Şarkılar hayatımda çok aslî bir yer tutar. Her aşk hikâyesinin bir şarkısı vardır. Ayrıca, şarkılar insanın üzerinde tuhaf etkiler yapabiliyor. Hiç de sevmeyebileceğin bir şarkı çok anlamlı bir anıyla bağdaştığı için hayatında çok önemli yer edinebiliyor. Mesela, Stephan Eicher'in "Déjeuner en paix" şarkısının bende ayrı bir yeri vardır, çünkü bir anıyla ve bir kişiyle özdeşleşmiştir zihnimde.

Son filmlerinizin ortak teması, büyük bir mutsuzluğun ardından hayattan elini eteğini çekme, yaşamayı reddetme. Bu seçimi insanlara enerji veren filmler yapma arzusu olarak yorumlayabilir miyiz?

Bu, sebatla, inatla alâkalı sanırım. Bugün ya "auteur" sinemasının bittiğini kabulleniyorsunuz ve bırakıyorsunuz ya da bitmediğini düşünüyorsunuz, ama illâ ki bir inat var. Dirençten ziyade, inat, kararlılık... Fransız sineması olarak da hâlâ yine de ayrıcalıklıyız. İnat etmek de insanın arzularıyla imkânlarını bağdaştırmasıyla oluyor. Pahalı filmler çekmektense, hızlı çekmeyi tercih ediyorum. Hız fikrinin auteur sinemasının krizine iyi bir yanıt olduğunu düşünüyorum. Yapmak istediği filmi yapabilmek için başka bir şey yapmadan on yıl bekleyen birine de büyük saygı duyabilirim. Ama bu benim mizacıma uygun değil.

Sonraki filminiz ne olacak?

Ortaçağ Bröton masallarından yola çıkarak bir film yapma isteğim hâlâ geçerli.

Taviani Kardeşlerin "Kaos, Sicilya Masalları" gibi bir şey mi düşünüyorsunuz?

Öyle bir şey yapabilmek için neler vermezdim. Taviani'lerin sinemasına hayranım. Mesela "Babam ve Ustam" –tarihsel bir hikâyeyi büyük bir canlılıkla yeniden kurma tarzları çok müthiş. Ama, böyle bir konuyu insanların ilgisini çekecek şekilde yapmak zor. Bakarsınız, önümüzdeki ilkbahar hâlâ Paris'te hafif ve kişisel bir hikâye çekiyor olurum. *(gülüyor)*

Çeviren: ***Siren İdemen***

iki harika kitap birden!

Kahve Kokusu

Bir gün kahvesiz kalırsanız ne yaparsınız? **Kahve Kokusu**, tüm zamanların en gözde içeceği üzerinden kurulan bir komplonun hikâyesi. Türklerin Viyana'da bıraktıkları izlerden, Etiyopya Kahve Seromonisi'ne uzanan ve bir polisiyeden çok daha fazlasını vaat eden bir roman **Kahve Kokusu...**

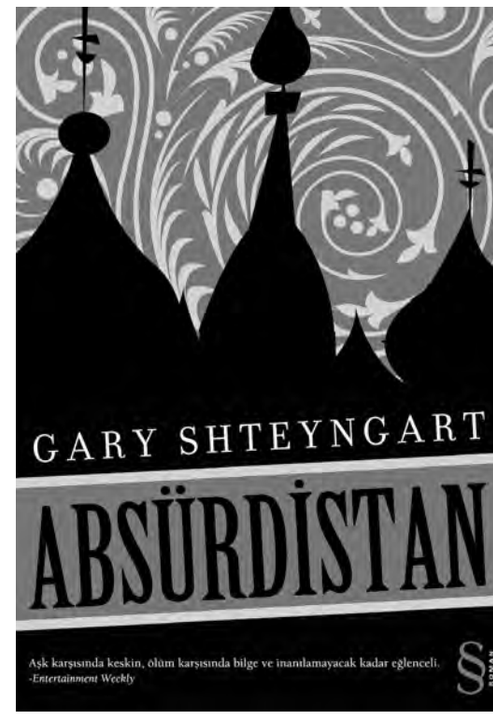

Absürdistan

İlk romanını yayınladığında "kuşağının en yetenekli ve eğlenceli yazarlarından biri" olarak nitelenen Gary Shteyngart, **Absürdistan**'da bu bilge ve matrak tavrını pekiştiriyor. Yarattığı Mişa Vainberg karakteriyle, yüzyılımızın kayıp umutlar dünyasında insanlık adına bir ümit ışığı yakıyor.

EVEREST
www.everestyayinlari.com
Ticarethane Sk, No: 53 34410 Cağaloğlu/İSTANBUL Tel: 0(212) 513 34 20-21
Faks: 0(212) 512 33 76 E-posta: everest@alfakitap.com

sessiz

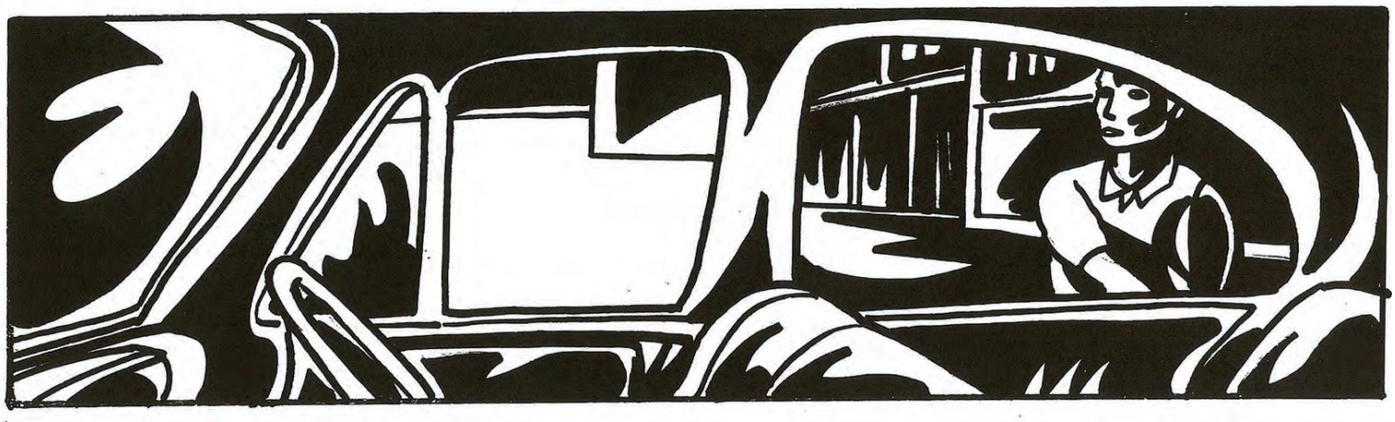

bir kapıyı açınca, yüzüne hiçbir ses vurmazsa, yeni terk edilmiş ılık koltuklarsa dokunduğun

olur da evlerin içindeki gizli kederleri öğrenirsen, acının duvarlara sinmiş iniltisi gelirse kulağına

sabahları yüzüne vuran dağların gölgesini sil, gizlemesin gözlerindeki ışığı

bir kıyıda dolaş akşamları, yeryüzünün bildiğin kısımlarında, sıcak kumlar ısıtsın ayaklarını

Bonobo

Son zamanlarda downtempo'nun parlayan yıldızlarından sayılan Simon Green, adını "maymunlar âleminin hippisi" olarak nam salmış Bonobo'lardan alan grubuyla Babylon'da sahne aldı. İstanbullu müzikseverlerin büyük ilgi gösterdiği, biletlerin karaborsaya düştüğü konserlerin arasında mütevazı müzisyene teybimizi uzattık, 2000'li yılların başında, Brighton sahillerinde başlayan, 2006'da "Days To Come" albümüyle zirveye varan müzik yolculuğunun izini sürdük. Green'in dediklerine bakılırsa, DJ hegemonyasının da sonuna geliyoruz yavaş yavaş...

Terbiyeli bir kaos

Elektronik müzik yapmakla birlikte caz, rock, hiphop gibi türlerden de etkilendiğinizi gizlemiyorsunuz...

Simon Green: Evet, çocukluğumda daha çok gitar ağırlıklı müzikler dinlerdim. Delikanlılık yaşlarımın sonuna doğru, '90'ların başında hiphop'a sardırdım. Verebileceğim en iyi örnek A Tribe Called Quest. Şarkılarında bolca yer verdikleri sample'lar aracılığıyla caz, funk gibi türlere yöneldim. Giderek Coltrane gibi somut isimlere vardım.

Müziğinizin chill out olarak sınıflandırılmasına şiddetle karşı çıkıyorsunuz...

Her türlü müziğin sınıflandırılması tembellik bence. 2000'lerin başında, net bir şekilde house ya da tekno olarak değerlendirilemeyecek bütün müzikler chill out olarak adlandırılıyordu. Oysa o günlerde bu kategoriye sokulan müzikler, ağır uyuşturucu tüketiminin etkilerinden sıyrılmaya çalışan kulüp camiası tarafından üretilmekteydi. Acid house fenomeninin bir yan ürünü olarak, kulüplerin arka odalarında doğmuştu chill out. Rave'lere, partilere katılmaya hayli meraklı olmakla birlikte, müziğimin bu ortamla alâkası olmadığını söyledim hep. Chill out etiketi, benim müziğim için son derece iğreti duruyor.

Yapımcı olarak müzik âlemine adımınızı Brighton'da attınız. O dönemde müzik piyasası nasıldı Brighton'da?

Hareketliydi. Skint Records faaliyetteydi; Big Beat Boutique adlı geceleri oluyordu eski Concorde kulübünde. Burası (Babylon) gibi bir yerdi. Fatboy Slim, Midfield General, John Carter, Chemical Brothers gibi isimler hep Brighton'da takılıyorlardı. İşler bugünkü kadar büyümemişken çok sıcak bir ortam vardı. Robert "Rob" Luis'in Vibes Express adlı bir gecesi vardı. Bir başka gecesinin adıysa Shakey Vagon'du. Rob o aralar bir plak şirketi kurmaya çalışmış, işler istediği gibi gitmemişti. Daha sonra Rob'un gecelerinde çalan, aralarında benim de bulunduğum bazı DJ'ler çeşitli şarkılar yapmaya başladık. Rob bu şarkıları "When Shapes Join Together" adı altında bir albümde topladı. 1999'da yayınlanan albüm, Tru Thoughts şirketinin ilk albümüydü. Bu toplamadan sonra hem benim hem de onların ilk albümü olan "Animal Magic"i yaptık. O zamanlar Tru Thoughts, Rob'un yatak odasında bir yığın demodan ibaretti. Şimdi Tru Thoughts'un kendi kimliğini bulmuş bir şirket olması çok hoşuma gidiyor. Mesela bu gece şarkılarımızı söyleyecek olan Kathrin'in (deBoer) grubu Belleruche'nin albümü de geçenlerde Tru Thoughts'tan yayınlandı.

Ninja Tunes'a geçişiniz nasıl oldu?

Tru Thoughts için yaptığımız albüm kendi çapında başarılı olmuştu. Galiba Ninja Tunes'dakiler onu dinlemiş ve beğenmiş. O günlerde Amon Tobin'in bir şarkısına remiks yapmıştım, o da hoşlarına gitmiş olacak ki, kendileriyle çalışmak isteyip istemeyeceğimi sordular. 2001'di yanılmıyorsam.

Sizinle aynı kuşaktan bazı müzisyenler hakkında ne düşündüğünüzü merak ediyoruz, mesela Four Tet (Kieran Hebden)...

Onunla ABD'de, Japonya'da çalmışlığımız var, çok beğeniyorum yaptığı müziği. Bana kalırsa Four Tet adı altında yaptığı müzik, dinlediği müziğe ya da canlı performanslarına oranla çok daha muhafazakâr. Bu nedenle en büyük başarıyı yakalayan albümü "Rounds" oldu. Daha kolay ulaşılabilir bir albümdü sanki. Bu albümle başarılı olunca, deneysel yüzünü daha cesurca göstermekten kaçınmadı.

Herbert'ı nasıl buluyorsunuz? Canlı performansı hayli etkileyici...

Evet, sahnede çok iyi. Hem Brass Band projesini, hem de Scales turnesini canlı dinleyebildim.

DJ patlamasından sonra canlı müziğe ciddi bir dönüş yaşandı. Benim de şu sıralar en beğendiğim grup Beirut –Zach Condon sıkı bir çocuk.

Çeşitli müzisyenlere sahnede çaldırıp sonra önündeki alet edevatla müziği altüst etme fikri çok cazip. Hangi aletleri kullanarak böyle terbiyeli bir kaos yaratmayı başardığını da anlamaya çalıştım sahneyi dikizleyerek. Bol bol dub yapıyor, sahnede dub her zaman iyi gider.

Gilles Peterson'un dinleyicileri, "Days To Come"ı yılın albümü seçtiler. Ne düşünüyorsunuz Peterson hakkında?

Gilles Peterson'u oldum olası beğenmişimdir. Bugünlerde mainstream olarak adlandırılan cenahta kafası yeniliklere açık yegâne adam o bence. Acid jazz'a hiçbir zaman çok meraklı olmamakla birlikte, Peterson'un Talkin' Loud şirketinin plaklarını ilgiyle takip ederdim. Onun dinleyicileri tarafından beğenilmek hoşuma gitti tabi.

John Peel'ın radyo programlarını dinler miydiniz?

Tabii. Zaten bir zamanlar John Peel dinlemek kanun gibiydi. Sonuçta bir efsaneydi kendisi. Yarım saat boyunca saçma sapan şeyler çalardı, sonra öyle bir plak koyardı ki, insanın aklını başından alırdı. Önceki boktan şarkıları çalmasa, o bir plağı da çalamazdı aslında. Hayatta güzel şeylere ulaşmak için mutlaka risk almanız gerekir. Sürekli garanti oynarsanız, kendinizi tekrar etmekten öteye gidemezsiniz. John Peel, risk almayı temel düsturu haline getirmişti.

İlk iki albümünüzden sonra 2005 yılında "Live Sessions" EP'siyle, daha önceki şarkılarınızın canlı icralarıyla tekrar ortaya çıktınız. Canlı müzik yapmak üretim sürecinizi nasıl etkiledi?

İşe tersten bakmak daha açıklayıcı. Bu şarkıların canlı çalınması fikri nasıl üretildikleriyle doğrudan alâkalı, çünkü ben bu şarkıları yaparken aslında genellikle sample ya da turntable kullanmıyordum. Farklı enstrümanları kendim çalıp daha sonra kafamdaki şarkı yapısı içinde birleştiriyordum. Kendi kendime çalıştığım için bütün enstrümanları aynı anda çalma olanağım yoktu, ama aklımda hep arkadaşlarımı bir araya getirip canlı

Simon Green (foto: Şahan Nuhoğlu)

SİNEMA

Anneke Smelik'in 'kadın anlatı sineması' üzerine oturttuğu bu kitap, çağdaş feminist sinemanın siyaseti ve beğenilerini ele alan bir çalışmadır ve bu niteliğiyle, hepsi birer eşsiz eser olan filmler aracılığıyla, ihtiyacı çok hissedilen feminist kanonlaştırmaya önemli bir katkıda bulunmaktadır...

FEMİNİST SİNEMA VE FİLM TEORİSİ
Anneke Smelik
Türkçesi: Deniz Koç

ROMAN

"Siz mesela, hiç düşündünüz mü, karınızın içinde daha kaç kadın var acaba?.. Annenizin tarihinde sizden başka kaç adamın hikayesi yazılı?.. Sonra anneanneniz, halalarınız, teyzeleriniz... Aile kadınlarının hikayesinde neredesiniz?.." Süheyla Acar'ın bir aile içindeki kadınların ana kahraman oldukları; büyülerin, sırların ve masalların arasında saklı kalmış yalanların izini sürdükleri yeni romanı...

ŞAPKASIZ YALANLAR
Süheyla Acar

FEMİNİST KİTAPLIK

Bu kitapta hikâyeleri anlatılmakta olan gölgede kalan kadınlar, hayatlarının bir döneminde ışığı yakalamak ne kelime, kendileri ışık saçıyorlar. Saçtıkları ışığın neredeyse hepsi de sanat alanında birleşiyor. Üreten, dönemini sorgulayan, hayatını anlamaya çalışan kadın için gölgede kalmak, içüşümesinden öte bir şey. Üstelik, gölgesinde kalınan erkekse...

GÖLGENİN KADINLARI
Berat Günçıkan

FEMİNİST KİTAPLIK

ABD'de 1960'larla 1970'lerin Siyah özgürlük hareketinin en önemli simalarından Angela Davis'in görüşleri, mücadelesi, yargılanışı ve hem kendisi hem de Siyahların mücadelesinde yer alan diğer militanlar adına düzenlenen kampanyalar ve bu kampanyalara verilen destekleri bir araya getiren bu çalışma, dönemin çarpıcı belgelerinden birisidir.

EĞER ŞAFAKTA GELİRLERSE
Angela Davis
Türkçesi: Hamit Bozak

www.agorakitapligi.com
tel: 0212 243 96 26-27
faks: 0212 243 96 28

agorakitaplığı

performans yapmak vardı.

İlk iki albümünüzden farklı olarak, yeni albümünüzde kullandığınız vokaller, sample değil, canlı kaydedilmişler.

Evet, artık giderek daha az sample kullanıyorum. Ama vokalleri de alışılagelmiş şarkı formatından farklı kullanmayı yeğliyorum. Vokali de öbür enstrümanlar gibi bir öğe olarak kullanmaya, konvansiyonel şarkı yazma tuzağından uzak durmaya çalıştım.

Şarkı sözleri nasıl ortaya çıkıyor?

Şarkı sözlerini ben yazmadım, Bajka yazdı. Sadece bir tanesini beraber yazdık. Şarkıyı kim söyleyecekse, sözleri de onun yazması daha doğru. Beraber çalıştığınız insanların zevkine, yeteneklerine güvenmelisiniz. Onlara ne kadar özgürlük tanıdıysam, o kadar iyi sonuçlar aldım.

Fink, Bajka gibi şarkıcılarla işbirliğiniz nasıl gelişti?

Bajka'nın sürekli çalıştığı, Almanya çıkışlı The Poets Of Rhythm adlı bir grup var. Onlarla kaydettiği "The Only Religion I Believe" adlı bir EP'sini dinlemiştim. Jazzman şirketinden yayınlanmış bir plaktı. Jazzman'ın tekrar bastığı plaklar çok ilginçtir; çoğu zaman şarkının '60'lı yıllarda mı, yoksa geçtiğimiz hafta mı yapıldığını anlayamayabilirsiniz. Bajka'nın şarkısını çok sevmiştim, daha sonra aynı yaşlarda olduğumuzu öğrenince daha da çok sevdim. Ortak dostlarımız aracılığıyla kendisiyle bağlantı kurdum. Kaydettiğim bazı şarkıları kendisine gönderdim. Daha sonra Brighton'da buluştuk ve bazı kayıtlar yaptık, sonunda karşınıza çıkan şarkılara dönüştü bu işbirliği. Fink'i ise eskiden beri tanırım. Brighton'dan önce Bristol'da çalışıyordu. Ninja Tunes için yaptığı albümlerden biri, "Distance and Time", genelde enstrümantal parçalardan oluşuyordu, ama araya kendi söylediği şarkılardan birini koymuştu. Ninja Tunes prodüktörlerinin kendi seçimine şüpheyle yaklaşacaklarını düşündüğünden, onlara eski bir blues şarkıcısı keşfettiğini söyleyerek dinletmişti şarkıyı. Ninja Tunes'dakiler "çok sıkı bir adammış bu yahu, başka şarkılarına rastlarsan yayınlayabiliriz" dediklerinde, "itiraf ediyorum, o adam benim" demiş Fink. *(gülüyor)* Böylece o sıralarda yapmakta olduğu beat albümünü bir kenara bırakıp tamamen kendi şarkılarını söylediği bir folk albümü yapmaya koyuldu. O sıralarda ben de kendisinin bir şarkısına remiks yaptığım için bütün bu sürece tanık oldum.

John Peel yarım saat saçma sapan şeyler çalardı, sonra öyle bir plak koyardı ki, insanın aklını başından alırdı. Güzel şeylere ulaşmak için mutlaka risk almanız gerekir.

Folk deyince akla Kieran Hebden'ın Fridge'den ortağı Adem geliyor. Onun folk şarkıları hakkında ne düşünüyorsunuz?

Adem'in şarkılarına bayılıyorum. "Homesongs" çok güzel bir albüm. O albümün mastering'i için Kieran'dan yardım istemişti, çünkü kendisinin bir kulağı sağırdır. *(gülüyor)*

Remiksler hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bence en güzel remiksler, bir şarkıdaki bazı öğeleri alıp ortaya tamamen yeni, farklı bir şey çıkaranlar. Bir drum'n'bass şarkısına yine drum'n'bass remiksi yapmak çok da ilginç gelmiyor bana. Ortaya bambaşka bir şey çıkması, remiks yapan sanatçının o şarkıyla ilgili algısını ortaya koyması açısından daha çekici. Ama genelde kendi sound'uma yakın müzisyenlerin şarkılarına remiks yaptığımı da itiraf etmeliyim. En deneysel remikslerimden birini bir Türk sanatçısı için yapmıştım, ama çok zaman oldu, kim olduğunu şimdi hatırlamıyorum maalesef.

Son albümünüzdeki vokalli şarkılarınızın sizi daha geniş dinleyici kitleleriyle buluşturduğu söylenebilir mi?

Bilmem, belki de. Alışılageldik şarkı formatına yaklaştığınızda doğal olarak daha ulaşılabilir oluyorsunuz, şarkılarınız radyolarda daha sık çalınır oluyor. Ama benimki zaten her zaman ulaşılabilir, melodik bir müzikti gibi geliyor bana. Özellikle daha ulaşılabilir bir müzik olsun diye vokalli şarkılara yönelmedim, canımın istediği gibi takıldım işin doğrusu.

Albüm satışlarında yaşanan düşüşün canlı performansların önemini artırdığı söylenebilir mi?

Kesinlikle. Son on yılda yaşanan DJ patlamasından sonra canlı müziğe ciddi bir dönüş yaşandı. Konser performansınız iyiyse, her zaman ekmeğinizi kazanırsınız. Konsere gitmek uzun süredir son birkaç yıldaki kadar doyurucu olmamıştı. Örneğin İngiltere'de son zamanlarda birçok konser mekânı türedi. Bunların çoğu da çok güzel mekânlar. Beş yıl önce herkes DJ'lik yapıyordu, şimdiyse herkes bir gruba dahil oldu. DJ'ler biraz yalnızlaştılar. Popüler müzik bu yönüyle modaya benziyor, bir dönem bazı akımlar ön plana çıkıyor, sonra yerlerini bir başka yaklaşıma terk ediyorlar. Şu sıralar canlı müzik revaçta.

Konser vermek müzik üretiminizi etkiliyor mu?

Bir anlamda evet. Sürekli konser vermek, şarkıları yaparken canlı performansta nasıl etki uyandıracaklarını da hesaba katmanıza yol açıyor. Öte yandan, şarkı yaparken eski alışkanlıklarımı da fazla değiştirmediğimi itiraf etmeliyim. Aslında belirleyici olan, son zamanlarda müzik zevkimin biraz değişmesi oldu. Giderek daha az elektronik müzik dinler oldum. Şu sıralar en beğendiğim grup Beirut –Zach Condon sıkı bir çocuk. Adem'in müziği de çok iyi.

Yeni şarkılar çalacak mısınız bu akşam?

Evet, iki tane. Bu yıl içinde yeni bir albüm yayınlamayı düşünüyorum. Yakınlarda Ninja Tunes'un toplama bir CD'si yayınlanacak, onun için de bir parça hazırlıyorum. Tru Thoughts'tan yayınlanacak başka işlerin de hazırlığı içindeyim, ama o çalışmaları Barakas adı altında yayınlamayı düşünüyorum. Barakas, dans müziği türünde çalışmalarım için kullandığım takma ismim. Daha saçma sapan, makara olsun diye yaptığım şarkılar bunlar.

Saçma sapan mı?

Evet. Patlak bir bas ve bir sürü ağır davul sesinden oluşan, on dakika uzayıp giden aptalca şarkılar. Ama bu tip şarkıları da yapmak hoşuma gidiyor. Kulüplerde çaldığınızda insanların "bak birazdan acayip bir bas girecek" diye birbirlerini dürttükleri, bas girdiğinde de futbol taraftarları gibi koptukları aptalca şarkılar.

DJ'lik yapmaya devam ediyor musunuz?

Evet, ama DJ'lik konser vermekten çok farklı. Konserlere oranla çok daha sert çalıyorum.

Saçma sapan mı yani?

Evet, saçma sapan. *(gülüyor)* Biraz aptal işi şarkılar çalıyorum, sonra kendi zevkime göre daha tuhaf şarkılar, sonra tekrar aptala bağlıyorum, derken sound'u sertleştiriyorum. Hem dinleyiciler için hem kendim için çalıyorum yani. Ucuz bir sosise benziyor setlerim, beklenmedik malzemelerle dolu. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Alişan Çapan***

KUTUPAYISI

Beyoğlu'ndan sonra Kadıköy'de

www.kutupayisi.com

Lowe alpine · SALEWA · BUFF THE ORIGINAL MULTIFUNCTIONAL HEADWEAR · ASOLO · BERGSON · DYNAFIT · silvretta® · BEUCHAT · TUSA The Source of Diving Satisfaction · TREK

Dört mevsim ve her koşulda kullanabileceğiniz, her ihtiyaca yönelik profesyonel ve gündelik çantalar.

Gore-Tex kumaş özelliği sayesinde su geçirmeyen ve soluyabilen, yüksek ısı yalıtımlı kışlık giysiler ve UV filtreli, kolay kuruyan yazlık giysiler.

GORE-TEX

Avrupa üretimi, %100 su ve ısı yalıtımlı Gore-Tex botlar ve ayakkabılar.

Ömür boyu kadro garantili ithal bisikletler.

Kullanımı kolay, kaliteli kamp malzemeleri.

Tüm çeşitleriyle dalış ürünleri.

KUTUPAYISI
Doğa Sporları Malzemeleri

Beyoğlu Mağaza:
Tarlabaşı Bulvarı No:117
Beyoğlu - İstanbul
e-mail: magaza@kutupayisi.com
Tel: 0212. 2 430 430
Faks: 0212. 2 430 432

Kadıköy Mağaza:
Osmanağa Mh.
Deregazino Sk. No:4
Kadıköy/İstanbul
e-mail: magazakadikoy@kutupayisi.com
Tel: 0216 337 80 67

SAYISAL

1. Frank Zappa'nın boyu **kaçtır?**
a) 1.63 b) 1.73 c) 1.83 d) 1.93

2. Queens of the Stone Age'**in "3's & 7's" şarkısı hakkında aşağıda öne sürülenlerden hangisi** yanlıştır?
a) Altıncı albüm "Era Vulgaris"in ikinci single'ıdır
b) "Madden NFL 08" ve "Guitar Hero III" oyunlarında kullanıldı
c) "Reaper" dizisinde çalındı
d) "Juno"nun soundtrack'inde yer aldı

3. Aşağıdaki ünlü prodüktörlerden hangisi **zaman zaman soyadı olarak "Zero"yu kullandı?**
a) Martin Hannett b) Ross Robinson c) Phil Spector d) Rick Rubin

4. Ringo Starr'ın ocak ayında yayınlanan son albümünün **adı nedir?**
a) Liverpool 88 b) Liverpool 8 c) Liverpool 08 d) Liverpool 80

5. Hangi şarkı Eurythmics'in **değildir?**
a) Sexcrime (Nineteen Eitghty-Four) b) Room 101
c) One Hundred Years d) 17 Again

6. Eagles'ın meşhur "Take It Easy" şarkısındaki kahramanın kafasında kaç kadın vardır ve kaçı onu yönetmek, kaçı taşlamak, kaçı onunla arkadaşlık etmek ister? Lütfen sırasıyla söyleyiniz.
a) Dokuz, beş, üç, bir b) Yedi, dört, iki, bir
c) Üç, bir, bir, bir d) On üç, bir, bir, on bir

7. Kimin "Seven Days" isimli bir şarkısı yoktur?
a) Bob Dylan b) Uriah Heep c) Mary J. Blige d) Tracy Chapman

8. Michael Jackson'ın**, 1982'de, kasım ayının son günü piyasaya çıkan "Thriller" albümü** 25. yaşını kutluyor**. Aşağıdaki albümlerden hangisi "Thriller"la yaşıttır?**
a) Piece of Mind (Iron Maiden)
b) The Wall (Pink Floyd)
c) Appetite for Destruction (Guns N' Roses)
d) Joshua Tree (U2)

9. Hulusi Tunca "Hey Gidi Günler" kitabında anlatıyor: "Bir rivayete göre 'Otuz Beş Yaş' şarkısını **plak yapması için teklif önce** Ajda Pekkan'a **götürülmüş, ancak Süperstar,** 'Bu şarkıyı plak yaparsam herkes beni 35 şaşımda sanır. Ondan sonra yıllar boyu bu böyle gider' **diyerek geri çevirmişti. Ve şarkıyı plak yapmak da Hümeyra'ya kısmet olmuştu…" Peki acaba Cahit Sıtkı Tarancı'nın "Otuz Beş Yaş" şiirini besteleyip plak yaptığında** Hümeyra kaç yaşındaydı**?**
a) 28 b) 21 c) 35 d) 38

10. Aşağıdakilerden hangisi 1995 senesinin olaylarından biri **değildir?**
a) Manic Street Preachers'dan Richey James Edwards kayboldu
b) Mirkelam "Her Gece" şarkısını yayınladı
c) N.W.A.'den Easy-E hayatını kaybetti
d) Massive Attack ilk albümü "Blue Lines"ı yayınladı

SÖZEL

1. Hangi Amerikalı alternatif rock **grubunun son albümünde** "İstanbul" **isimli bir şarkı yer alıyor?**
a) The Breeders b) Nada Surf c) Mars Volta d) American Music Club

2. Orhan Gencebay, "Derdim Dünyadan Büyük" **filminin final sahnesinde, gecekondu yıkımına gelen** greyderlerin önüne oturarak **mahallede** direniş başlattığı **sırada hangi şarkısını söylemektedir?**
a) Gerçekleri yalanlardan ayırıp da görmediysen eyvah / Dünyanın her nimetinde bir payın var almadıysan eyvah (Eyvah)
b) Sen de ağlayandan zevk mi alır oldun / Dünya hali gibi sen de mi bozuldun (Karaçalı)
c) Yılların günahı kaderde mi kalacak / Elbet bir gün insanlık sizden hesap soracak (Bitecek Dertlerimiz)
d) Bırakın da yaşayalım hasretiz yaşamaya biz / Ne macera ne bir heves dünyadaki seferimiz (Bırakın da Yaşayalım)

3. Magnetic Fields'ın **"i" adlı albümü hakkında aşağıda öne sürülenlerden** hangisi doğrudur?
a) Albümün teması Isaac Asimov romanlarıdır
b) Bütün şarkıların adı i harfiyle başlar
c) Hiçbir şarkı sözünde i harfi kullanılmamıştır
d) Albüm rastafarianizmdeki I & I inancını simgeler

4. "I'm Not There"de Bob Dylan'ı, "Velvet Goldmine"da glam rock yıldızlarını anlatan Todd Haynes**, 1987 yılında çektiği** kısa metrajlı "Superstar" filminde **hangi müteveffa şarkıcının hayatına eğilmişti?**
a) Janis Joplin b) Karen Carpenter c) Sandy Denny d) Minnie Ripperton

5. "Shine A Light" isimli Rolling Stones belgeselini **nisanda, İstanbul Film Festivali'nde izleyeceğimiz** Martin Scorsese**, aşağıdaki filmlerinden hangisinde Rolling Stones parçası kullanmamıştır?**
a) Mean Streets b) Casino c) Departed d) After Hours

6. Avustralya'daki İşçi Partisi **hükümetinde Çevre, Geleneksel Miras ve Sanat Bakanı olan** Peter Garrett**, geçmişte hangi rock grubunun lideriydi?**
a) Crowded House b) Midnight Oil c) Machine Gun Fellatio d) AC/DC

7. Pink Floyd davulcusu Nick Mason'la **Jamiroquai şarkıcısı** Jay Kay **arasındaki** ortak nokta **nedir?**
a) Ferrari otomobil sevdası b) Heykeltraşlık
c) ExxonMobil hissedarlığı d) BBC'de DJ'lik

8. PJ Harvey aşağıdakilerden hangisiyle ortak bir şarkı **kaydetmedi?**
a) Mark Lanegan b) Nick Cave c) Tricky d) Ian Brown

9. Candida Doyle, Pulp'ta ne çalıyor**?**
a) Klavye b) Gitar c) Bas d) Trompet

10. John Wardle, hangi punk'çının gerçek ismidir**?**
a) Rat Scabies b) Joe Strummer
c) Jah Wobble d) Budgie

sözel 2
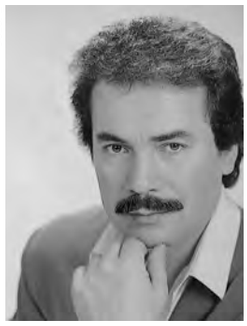

sayısal 4

sözel 8

sayısal 1
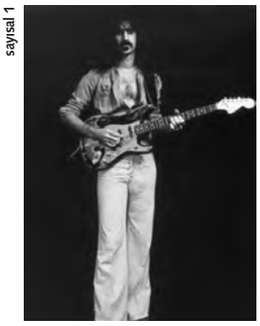

sözel 6

ŞİMDİ DOĞRUYA DOĞRU >> Sayısal: 1.c, 2.d, 3.a, 4.b, 5.c, 6.b, 7.d, 8.a, 9.a, 10.d Sözel: 1.a, 2.c, 3.b, 4.b, 5.d, 6.b, 7.a, 8.d, 9.a, 10.c

CONVERSE

MOĞOLLAR Türkiye'de kırk yıldır ayakta duran kaç kurum sayabilirsiniz? Ne Ankara'nın bürokrasisi, ne İstanbul'un burjuvazisi, Türkiye'nin en dayanıklı binalarından biri sinema salonlarından, bohem barlardan, sahne tozlarından çıktı, ve bayanlar baylar, Moğollar kırk yaşına bastı! "40. Yıl Konserleri" dizisine bir vokal takviyesiyle, Cem Karaca'nın oğlu Emrah Karaca'yla başlayan grup "Namus Belası", "Tamirci Çırağı", "Resimdeki Gözyaşları" "Dağlar Dağlar" gibi klasikleri de repertuarına katarken, yeni albüm müjdesi vermek için gün sayıyor. Moğollar'la söyleşimizin ilk bölümüne zaplanıyoruz...

SAYKODELİK HADİSELER

Söyleşiye gelirken bir kadın inisiyatifinin "Namus İçin Çektiklerimiz" sergisinin afişini gördük. "Namus Belası"na bir gönderme vardı. Kapıya gelene kadar o şarkıyı tartıştık aramızda. Cem Karaca, bir programda "Namus Belası"na dair özeleştiri yapmıştı; bize kalırsa gereksiz bir özeleştiriydi. Zira, namus cinayetini öven bir şarkı değil "Namus Belası", trajik bir durumu anlatıyor. Yanılıyor muyuz?

Taner Öngür: O şarkıyı yeniden çalmaya başladık. Ben de üzerinde düşündüm bugünlerde. Töre cinayetlerinin, namus cinayetlerinin iki cephesi var: Mağdurlar ve failler. "Namus Belası" fail cephesinden bakıyor meseleye. Failler de mağdur aslında, mevcut toplumsal ahlâkın, kadına bakışın mağdurları. Şarkı ne diyor: "Almış kaçırmışlar kızı, çökertmişler ısısıza." Sonra da "namus belasına kıydığımız can bizim" diye devam ediyor. Meseleyi bir de o açıdan görmek lazım. Töre cinayetlerinde gencecik insanlar kullanılıyor, hayatları karartılıyor.

Cahit Berkay: "Namus Belası"nın "namus uğruna cinayet işlersen helâl olsun, seni hoşgörürüm" diye bir yaklaşımı yok. Namus, töre cinayetlerinin mazur görülebilecek bir tarafı olabilir mi! Söz konusu bir insan canı; ona kıymak, sebep ne olursa olsun mazur görülemez. Cem Karaca böyle bir şeyi hoş görecek bir çizgide olmamıştır hiçbir zaman.

Şarkının yapıldığı dönemi de düşünürsek –sene 1974– ilerici, solcu bir grubun namus cinayetini mazur gösteren bir şarkı yapması, sol çevrelerin de buna ses çıkarmaması mümkün değildi. Ayrıca o dönemde Brecht'yen anlayış revaçtaydı, "Namus Belası" da feodal ahlâkın Brecht'yen eleştirisi olarak kabul görmüştü.

Öngür: O amaçla yapıldı zaten. Brecht tarzı bir yabancılaştırmaydı.

Galiba sorun orada düğümleniyor. Belki de Cem Karaca'nın söyleyiş tarzından ötürü, şarkı yer yer yabancılaştırmadan uzaklaşıp özdeşleşmeye kapı aralıyor gibi.

Berkay: "Namus Belası", erkekegemen feodal yapıyı eleştiren bir şarkı olarak yazıldı. Bunu gayet iyi biliyorum, çünkü o yıllarda sorun buydu. Cem de bunu gayet iyi biliyordu.

Yolda aramızda bu tartışma açılmasaydı, söyleşiye grubun en yeni üyesiyle başlayacaktık.

Emrah Karaca: Benim Moğollar'a katılmamın fikir babası Cahit abi. O anlatsın.

Berkay: 1994'te tekrar bir araya geldiğimizde şöyle düşündük: "Geçmişten gelen bir miras üzerine kuruluyoruz, sadece o mirasın uygulayıcısı olursak ömrümüz iki aydan fazla sürmez, bir heyecandır geçer. Ama bugünün şarkılarını yazabiliyorsak, işte o zaman tekrar bir araya gelmemiz anlamlı olur..." Klavye eksikliğimiz vardı, Serhat (Ersöz) kapattı o eksikliği. Bir de solist düşünüyorduk, kafa dengi birini bulamadık. Çünkü, grup meselesi "beş arkadaş bir araya gelelim, çalalım" değildir. O beş kişinin yaşama bakışlarının, politik görüşlerinin aynı doğrultuda olması gerekir. Bir grup olmak demek, yapılan işin altına içinden gelerek imza atmak demektir. O sıralarda öyle bir solist yoktu etrafta. Çok kanallı televizyon furyası başlamıştı; pişmemiş, tam yetişmemiş insanlar hızlı bir şekilde piyasaya sunuluyordu. Türkçeyi kötü kullanan vardı, detone olan vardı, zırlayan, hırtlayan vardı, arada iyiler de vardı. "Herkes söyleyebiliyorsa biz de söyleriz, geniş skalalı bir sesimiz yok, ama hiç olmazsa detone olmadan söyleriz" dedik. Tabii ki bir şarkının armonisi, ritmi doğru olmalı, ama içeriği, anlatmak istediği, vermek istediği mesaj bizce daha önemliydi. Sesin güzelliği, gırtlak nağmeleri, pırıltısı zırıltısı bizim umurumuzda olmadı. Madem bu kadar söyleyebiliyoruz, o kadar söyleriz dedik, öyle çıktık yola. Ama, şarkı söyleyince, Tatlıses gibi olmasa da, bir Teoman gibi, bir Harun (Tekin) gibi söyleyebilmen bekleniyor. "Niye şarkı söylüyorsunuz, enstrümantal yönünüz var, öyle yapsanıza" diyenler oldu. Bütün bunlara

> **Vokal için başka isimler de olsaydı, onlar Emrah'tan daha iyi de olsaydı, biz Emrah'ı seçerdik. Çünkü duruşu, yaşama bakışı, mücadeleci ruhu Moğollar'a yakışıyor.**

Moğollar 2008: Serhat Ersöz, Taner Öngür, Engin Yörükoğlu, Cahit Berkay, Emrah Karaca

20→

göğüs gerdik. 2008 senesinde bunlar birikti, birikti ve dedik ki, bu enstrümanların yanında güzel bir insan sesi olursa hoş olur, yeni bir nefes olur. Aramızda bir takım isimler geçti. Emrah elimize doğdu sayılır. Askere gitmeden önce bana gelmişti annesiyle. Besteleri var, çok hoşuma gitti. Oradan biliyorum şarkı söylediğini. Bizim konserlere geliyor filan. Çocuklara dedim ki, "Emrah güzel söylüyor, gruba alalım mı?" Herkes hemen onayladı. Yarım saat bile tartışmadık. Emrah'a "Moğollar'da şarkı söyler misin?" dediğimde çocuk tek kare kaldı böyle. *(gülüyor)*

Karaca: Moğollar'ın Kadıköy meydanındaki konserinde kulisteydim. Cahit abi "şarkı söyler misin bugün bizimle" dedi. "Abi" dedim, "prova yok, bir şey yok, sizin önünüzde söyleyemem". "Peki" dedi, "Moğollar'la söyler misin?" Kalakaldığımı hatırlıyorum. "Abi" dedim, "ciddi misin? Şakası bile çok güzel, bırak biraz keyfine varayım". Heyecandan yerimde duramıyordum. Dolaştım geldim. Acayip bir durum çünkü. İster istemez sorgulanması gereken bir karar. '94 senesinden beri şarkı söylüyorum, bir sürü yerde söyledim, her türde söyledim, kendimi bulabilmek adına. Önümdeki çıta çok yüksekti. Cem Karaca'nın oğluyum, her ne kadar Cem Karaca'nın oğlu sıfatıyla hiçbir işe bulaşmak istemesem de...

Berkay: İsim olmuş insanların çocukları "babam gibi olamam" gibi bir komplekse kapılıyor ve hevesleri kırılıyor. Kendi kızımdan biliyorum, gitar ve piyano dersi aldırdım, ama kesti, müzikle ilgili hiçbir şey yapmadı.

Karaca: Bu sorun bizim ailede iki kuşaktır sürüyor. Babaannem Toto Karaca, dedem Mehmet Karaca. İkisi de tiyatrocu, sanat camiasının ünlü isimleri. Babam da aynı zorluğu çekmiş, ama bir şekilde kendini ispatlamış. Bana hep "benim gibi şarkı söyleme, beni taklit etme" derdi.

Berkay: Cem'in babası oğlunun müzisyen olma hevesini kırmak için adam tutup yuhalatıyor. O hikayeyi biliyor musunuz? Mehmet amca rahmetli, Cem'in sahneye çıktığı kulübe beş-on tane adam gönderiyor, "bu keratayı sahnedeyken yuhalayın" diyor. *(gülüyor)*

Karaca: Kendi adıma bir şey yapıyor olsaydım, iyi veya kötü, sadece beni bağlardı. Ama kırk yıldır efsane olmuş, Türkiye'de bazı şeylerin ilk adımını atmış bir gruba dahil olmak bana inanılmaz bir yük bindirdi.

Berkay: Başka isimler de olsaydı, onlar Emrah'tan daha iyi de olsaydı, biz Emrah'ı seçerdik. Çünkü duruşu, yaşama bakışı, mücadeleci ruhu Moğollar'a yakışıyor. Biz de altmışımıza geldik, ama hâlâ kavgacıyız, kavga edecek çok şey var. Bu kavgaları konu edeceğimiz bir sürü şarkı çıkacak daha. Emrah'la güçlendik. Emrah'ın enerjisine ihtiyacımız var.

Kırk yılı deviren bir Stones var, bir de siz... Sever misiniz Stones'u?

Paris Olympia'da Chicago konseri. Arada sahnede biri dolaşıyor. Bir baktık, Erkin Koray. Aletleri inceliyor. "Ne o?" dedik. "Yahu" dedi, "ne biçim aletlermiş bunlar"

Berkay: Hastasıydık. Kelle Paça albümü vardı, "Goats Head Soup", bayılırdık ona.

Öngür: Muhteşem albümdür. O dönemden "2000 Light Years From Home" şarkısını çok severim. O albümün *("Their Satanic Majesties Request", 1967)* kapağı da çok güzeldir, köşede bağlama çalan biri vardır. O zamanlar albüm kapakları sanat eseriydi.

Başka kimleri severdiniz?

Berkay: King Crimson'ı, Led Zeppelin'i, Deep Purple'ı, Chick Korea'yı, Stanley Clarke'ı, Blood, Sweat and Tears'ı... Deep Purple'ı Paris Olympia'da önden ikinci sırada seyretmiştik. Hacı olduk yani. *(gülüyor)*

Öngür: Asıl güzel hikâye Olympia'daki Chicago konseriydi. Balkondaydık, Chicago gayet güzel çaldı filan, sonra ara verdiler. Bir süre geçti, sahnede biri dolaşıyor, tipi bana hiç yabancı gelmiyor. Bir baktık, Erkin Koray. Aletleri inceliyor. *(gülüyor)* Sonra bulduk Erkin'i aşağıda. "Ne o?" dedik.

Tüm Müzik Marketlerde

2CD

HOMEGROWN İSTANBUL vol.2

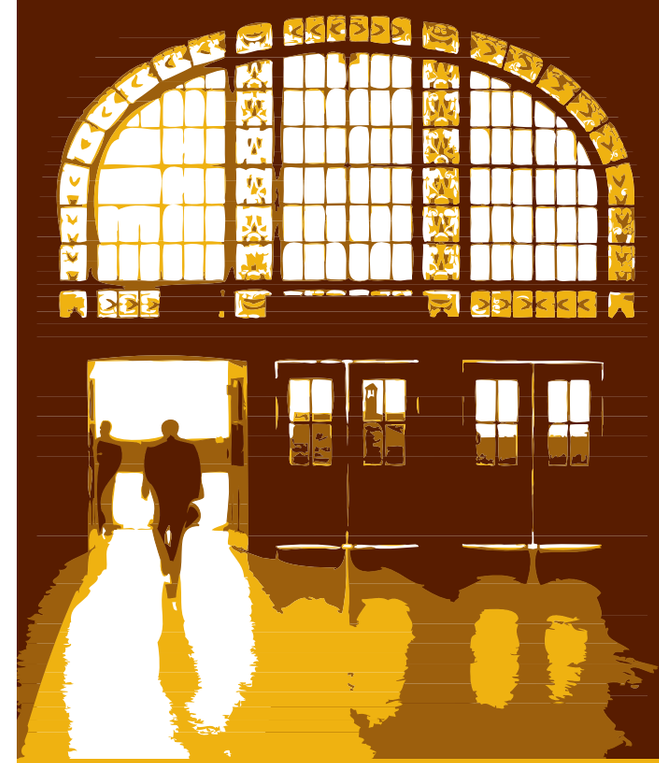

"Homegrown İstanbul Vol. 2 ahbaplıkların albümü. Müzik aleti çalanların değil, kendini çaldığı alete teslim edenlerin ahbaplığı. Hepsi de insanlık ülkesinin büyücüleri, farklı seslerle aynı dili konuşuyorlar, hepimizin ortak dilini."

Zeki Çağlar Namlı & Mısırlı Ahmet Göksel Baktagir & Nedim Nalbantoğlu Selim Sesler Vedat Sakman & Barbaros Erköse Mercan Dede & Murat Yılmazyıldırım Osman İşmen Project & Kirpi Taksim Trio Volkan Gümüşlü & Burhan Öçal Baba Zula Fairuz Derinbulut & Ceza Norrda & Sabahat Akkiraz Orient Expressions & Rojin Orhan Osman & Erol Parlak Kırıka Smadj presents SOS Mehmet Güreli & Ayşe Tütüncü Cem Yıldız & Ercan Irmak Taner Demiralp & İlkay Akkaya Ceyhun Çelikten & Nurhat Şensesli Cahit Berkay & Grup Zan

pozitif müzik yapım

© 2008 Pozitif Müzik Yapım
© 2008 Pozitif Edisyon
Tüm hakları saklıdır. All rights reserved.

POZİTİF EDİSYON

All titles published by Pozitif Edisyon.
www.pozitifedisyon.com
www.pozitifmuzikyapim.com

esen

Dağıtım/Turkey Distribution:
Esen Satış ve Pazarlama
T:(+90) 212 512 99 00
www@esenelektronik.com

"Yahu" dedi, "ne biçim aletlermiş bunlar..." *(gülüyor)*

Söz eskilere gelmişken; Yoko Ono geçenlerde bir albüm yaptı, adı çok güzel: "Yes I'm A Witch" (Evet, cadının tekiyim).

Öngür: Gecikmiş bir cevap. *(gülüyor)*

Berkay: O dönemler biz Yoko Ono'ya çok gıcık kapmıştık.

Öngür: Beatles'ı dağıttı diye kızmıştık. Ama ben daha sonra çok sevdim. "Bagizm" diye bir performansları var. Sahnede iki çuval, çuvalların içinde bunlar. Çuvallama anlamına gelen bir gösteri. Milletin aklı karışıyor, ne yapıyor bunlar diye. O zamanlar performans sanatı bir kavram yoktu, onun öncülerinden biridir Yoko. Şok edici ve düşünmeye iten şeyler yapıyordu. Sonra Lennon'la beraber yapmaya başladı. John'a da yakışıyordu.

Çuval deyince, siz de ilk solo konserinizde (Ekim 1968) kafesten kız çıkarmıştınız, Seyyal Taner'i...

Berkay: Evet, "Na-na Song"la çıkmıştı Seyyal kafesten.

Öngür: Bir de yağlı ışık diye bir olayımız vardı. Projektörün önüne, iki camın arasına renkli yağlar konurdu, projektörün ısısı o yağları hareket ettirmeye başlayınca saykodelik görüntüler oluşurdu. Sahnede ilk saykodelik hadiseler o yağlı ışıklardı. O zamanlar bugünkü ışık sistemleri yoktu.

Berkay: Çıkıp kuru kuru çalmak istemiyorduk. Rakibin Cem Karaca ve Apaşlar; gelip en önde otururlardı, biz de onların konserlerinde en öndeydik. Tatlı bir rekabet vardı aramızda. Müzik aşağı yukarı aynı, enstrümanlar aynı, fark nereden kaynaklanacak? Görsel bir şey yapacaksın. Mesela Şan sinemasında karma bir konser vardı, Mesut Aytunca, Mavi Işıklar, herkes çıkıp ikişer üçer parça çalacaktı. Biz değişik bir şey yapalım dedik, yarım kilo barut alıp bizim roadie Cengiz'e –tanınmış bir voleybol muhabiriydi– verdik. "Bunu biz sahneye çıkmadan önce ince ince dökeceksin" dedik. Cengiz de perdenin önüne barutu döküyor, döküyor, sol tarafta bitiriyor, bir bakıyor ki kesede artıyor, hepsini oraya döküyor, orada bir tümsek oluşuyor baruttan. Cengiz'e "Moğollar anons edilince, perde açılırken çak kibriti" demiştik. Perde açılırken bir infilâk duyduk. Cengiz yerden yarım metre havalanmış, öyle fotoğrafı var. *(gülüyor)*

Öngür: O konserde Mavi Işıklar sahneye pijamalarla çıkmıştı. Onlar da öyle bir görsellik bulmuşlardı. *(gülüyor)*

Çaldığınız ilk gruplardan konuşalım biraz. Cahit Berkay'ınki Siyah İnciler, Taner Öngür'ünki Volkanlar, sizinki neydi?

Engin Yörükoğlu: Ben düğün salonlarında başladım. *(gülüyor)* Gölcük'te, askerî düğün orkestrasında. Bir astsubay, iki er, iki de subay çocuğu, düğünlere gidiyorduk. Profesyonel olarak Selçuk Alagöz Orkestrası'nda başladım.

Volkanlar'ın hikâyesi nasıl?

Öngür: Vefa Lisesi'nde kurduğumuz bir gruptu. O zamanlar Şehzadebaşı'nda Kulüp sineması vardı, günde beş defa filmlerden önce bir grup çalardı –şov orkestrası denirdi o gruplara. İlk Mavi Işıklar'la başladı. Sonra biz gidip teklif yaptık, Mavi Işıklar'dan daha az para isteyince sinema sahibi bizi aldı. Yakında bir başka sinema daha açılmıştı, Mavi Işıklar da oraya transfer oldu. Cumartesi-pazar günleri, Kulüp sinemasına şehrin en büyük iki grubu gelirdi, Şevket Uğurluer Orkestrası ve Şerif Yüzbaşıoğlu Orkestrası. Bizde enstrüman yok, onlar için davul, kuyruklu piyano ve kontrbas alındı. Türkiye'ye daha bas gitar gelmediği için ben kontrbas çalıyordum. Cumartesi günleri 11 matinesinde çevrenin ortaokul ve lise talebeleri okulu kırıp oraya geliyordu. İçeride 1200 tane 15-16 yaşında çocuk... Sabah 7'de provaya başlar, Beatles'ın yeni çıkan parçalarını çalışırdık. "Please Please Me", "Love Me Do" filan... Salon doluyor, biz başlıyoruz, bütün salon "Taner çevir, Taner çevir" diye bağırıyor. Ben böyle kısa bir tip, kontrbası bir çeviriyorum, "heeyyy" çığlıkları. *(gülüyor)* Şehzadebaşı'nda yaşanıyor bu. O dönem Volkanlar bayağı popüler oldu... Kontrbasın teli kopuyor, bende tel alacak para yok, sinema sahibine gidiyoruz, "tel koptu" diyoruz, "öyle çal" diyor. Sonunda en üst tel kaldı sadece, onunla çalıyorum. Bereket, sonra bir yangın çıktı, yandı da kurtuldum o kontrbastan. *(gülüyor)* O arada, Unkapanı'ndaki Cümbüş mağazasına İtalyan bas gitarlar gelmişti. Hemen bir tane aldım, babamın bir marangoz arkadaşı vardı, bir kutu yaptırdık, içine hoparlör koydum. Acayip bir bas sesi çıkıyordu. Film başlıyor çalıyorum, akrobat çıkıyor çalıyorum, bizim grupla çalıyorum, türkücü çıkıyor çalıyorum. Öyle bir heves ve enerji ki. *(gülüyor)* Kulüp sineması, İstanbul'un en önemli müzik ortamıydı. Başka semtlerden gruplar gelip çalardı. Vahşi Kediler, Siyah Gölgeler, Siyah Örümcekler... Yalvaç Ural Siyah Örümcekler'in solistiydi, Kinks şarkıları söylerdi.

Volkanlar'dan devam eden oldu mu müziğe?

Öngür: Tabii. Piyanistimiz Rasim Ulusman Hollanda'da gemilerde çalıyor, Tuncer Dürüm Kanada'da. Tezer, sonra Erkin'in Yeraltı Dörtlüsü'nde çaldı.

Siyah İnciler kimdi?

Berkay: Kabataş Erkek Lisesi'ndeki arkadaşlarla kurmuştuk. Atilla Erel, Ender –soyadını hatırlayamıyorum–, Uğur Gürpınar –Kurban'ın davulcusu Burak'ın babası–, bir ara Seyhan Karabay da katıldı. Beşiktaş'ta, Çam Düğün Salonu'nda çalardık. Düğün salonu deyince, bugünün kuşağı nasıl bir yer olduğunu gözünün önüne getiremez. O dönemin düğün salonlarındaki, Beyoğlu'ndaki pavyonlardaki müzik kalitesini hayal bile edemezsiniz.

Moğollar'dan birçok isim geldi geçti, onlara da bir selâm gönderelim. Murat Ses'ten başlarsak...

Berkay: Aziz Azmet, Hasan Sel, Hasan Kunt, Ayzer Danga, aranjör Turhan Yükseler, Tufan (davul), Panço Mithat, Asit Orhan (Atasoy)...

Onlar ne yapıyorlar şimdi, görüşüyor musunuz?

Öngür: Murat Ses Avusturya'daydı, sonra Amerika'ya gitti. Yeniden bir araya geldiğimizde aradım, gelmek ister misin dedim. İstemedi, onun üzerine Serhat'ı aldık.

Yörükoğlu: Aziz (Azmet) bizden ayrıldıktan sonra bir süre Üç Hürel'le çalıştı, sonra bıraktı, işadamı oldu. Arada görüşüyoruz.

Berkay: Hasan (Sel) da işadamı oldu, Bodrum'da yatçılık yapıyor. Dostluğumuz sürüyor.

Moğollar'la ilgili ilk yazı, 1968'de Diskotek dergisinde Arda Uskan imzasıyla yayınlanıyor. Uskan, "niye saçınız uzun" diyenlere, "sizinki niye kısa" diye cevap verdiğinizi anlatıyor.

Berkay: Onu Aziz söylemişti. Hep öyle derdi: "Sizinki niye kısa?"

Öngür: O zamanlar saçı uzun olanlara, hatta saçı kulağının biraz üstüne düşenlere bile laf atarlardı. Saldıranlar bile olurdu. Taksim'de üç kişi Erkin'le Sedat'a *(Avcı, Yeraltı Dörtlüsü'nün davulcusu)* saldırmıştı. İkisi de ufak tefektir, ama acayip kavgacıdırlar, bu üç tane iri yarı adamı bir temiz dövüyorlar, sonra polis bunları karakola götürüyor. O üç iri yarı adam Erkin'i gösterip "komiserim, bu adam bizi dövdü" diyor. Komiser, "atın bunları içeri, bir de siz dövün" diyor. *(gülüyor)*

Moğollar tarihinin önemli kilometre taşlarından biri de Fransa macerası. O nasıl oldu?

Berkay: Hedefimiz yurtdışına gidip orada meşhur olmak ve para kazanmaktı. Bütün hayalimiz oydu. Yirmi yaşındaydık. *(gülüyor)*

Öngür: İlk ikisini gerçekleştirdik, ama para kazanmayı bir türlü beceremedik. *(gülüyor)*

Berkay: Dedik ki, özgün bir kurgumuz, müzik yapımız olsun. Bağlamaydı, tanburdu, kabak kemaniydi, bunları Batılı enstrümanlarla harmanlayarak Moğollar'ın sound'unun ilk örneklerini oluşturduk. Fransızlara ilginç geldi, üç gün sonra Guild International du Disque bizimle kontrat yaptı, bir ay sonra da albüm çıktı. O albüm ("Danses et rythmes de la Turquie") 1971'de Academie Charles Cros ödülünü kazandı. Ama Guild International akademik bir kuruluş olduğu için oradan para kazanabilecek yerlere açılma şansımız yoktu. Biz de o devrin Pathé Marconi, Philips, CBS gibi büyük firmalarına müracaat ettik. Onlar da demo istediler, girdik stüdyolarına, birer demo yaptık. Çok keyifle anlatıyorum, çünkü bunu çok dile getirmedik. Bizim için önemli bir olaydır, gururla bakıyoruz o günlere. Bir yandan da hıyarlık etmişiz, bu imkânları nasıl kullanamadık diyoruz. Üçünden de kontrat teklifi aldık. Ve oturduk, hangisini seçelim diye düşündük. Böyle bir keyfi kimse yaşamadı Türkiye'de. Sonuçta CBS'i tercih ettik ve üç yıllık kontrat yaptık. Barış Manço'yla, Cem Karaca'yla, Selda'yla birlikte o kontratın sağladığı imkânı değerlendirelim dedik, ama bir türlü yapamadık. Paramız bitti, Türkiye'ye geldik. Turne yapıp döneceğiz derken, Kütahya'da minibüsümüzü yaktılar.

Nasıl oldu o?

Pathé, Philips, CBS, üçünden de kontrat teklifi almıştık. Gururla bakıyoruz o günlere. Bir yandan da hıyarlık etmişiz, bu imkânları nasıl kullanamadık diyoruz.

Berkay: Engin davul solo atıyordu, biz geri çekilmiştik. Spor salonunun tribününün arkasında bir cam bölüm vardı, orada bir kızıllık oluştu. Ne olduğunu anlamadık. Birisi geldi, "abi arabanız yanıyor" dedi. Gitarları filan bıraktık, fırladık, Engin sahnede devam ediyor. *(gülüyor)*

Öngür: The show must go on! 45 dakikalık davul solo! *(gülüyor)*

Berkay: Anında etraf polis, jandarma doldu. Molotof kokteyli atılmış, minibüsümüz cayır cayır yandı. Neyse ki aletlerimiz sahnedeydi, onlar kurtuldu. Tam 12 Mart öncesiydi.

Öngür: 1970-71 bu tip olayların başlatıldığı zamanlar. Komando kampları denen yerler açılmıştı, solculara karşı ülkücü militan yetiştirmek için.

Berkay: Sistem dedi ki, bunlar komünist, seslerini kesin. Kütahya olayından sonra, Barış (Manço) Ankara'ya gitti, biz İstanbul'a döndük. O sırada Murat'la (Ses) ben İktisat Fakültesi talebesiyiz, Hasan'la (Sel) Engin'in de askerlik zamanı gelmiş geçmiş. Fatih askerlik şubesine gittik, derdimizi anlattık, albayın hoşuna gitti, ödül kazanmışız, Türkiye'nin tanıtımı falan. "Tamam, siz talebesiniz, ama öbür ikisi yarın lütfen..." "Onlar Fransa'da televiz-

'60'lı yıllardan: (sol alttan saat istikametinde) Taner Öngür, Murat Ses, Engin Yörükoğlu, Aziz Azmet, Cahit Berkay

yon okulunda okuyor" diye kuyruklu bir yalan attık. Adam dosyayı gösterdi, resmen emir gelmiş İçişleri Bakanlığı'ndan, bunların seslerini kesin diye. O zamanlar Sirkeci'den Paris'e her gün tren kalkıyordu, tek vagon. Akşam altıda bindik, tüydük. Barış gelemedi, çünkü yeğeninden kabakulak mikrobu kaptı, koskoca adam kabakulak oldu, Ankara'da kaldı. Barış'la hikâyemiz böyle bitti. Biz gittik Paris'e, yine bir halt yiyemedik, aynen geri geldik. Ve Cem'le çalışmaya başladık, üç-beş 45'lik derken "Namus Belası"nı yaptık. "Namus Belası" patladı, öyle bir konser, turne teklifi geliyor ki, hiç boş günümüz yok, harıl harıl çalışıyoruz. Fransa'daki imkân da bekliyor. Ama Cem diyor ki, "deli olmayın, ne güzel para kazanıyoruz, sonra gideriz". O sırada Engin askerden geldi. Naki Ataman, Amerikalı bir flütçü, Alper Feyman, öyle bir grupla gittik Paris'e. Cem'i de Uğur Dikmen'e teslim ettim. *(gülüyor)* Kazık atmak yok bizde; bırakacaksan, adamı sağlama alıp gideceksin. O yüzden dostluğumuz hep devam etmiştir. O ekiple alâkasız bir sürü yerde çalıştık. Napoli'de NATO subay kulübünde altı ay çaldık.

Neler çalıyordunuz?

Berkay: Naki Ataman, yani Nik Androviç, Macar asıllı levantendir, yedi lisan bilir, müthiş bir salon piyanisti, bilmediği standart yoktur. O yemek müziği yapıyordu, sonra gitar, yaylı tanbur, bağlamayla bizden örnekler veriyorduk, arkasından da dans müziği. Para kazanalım, biraz palazlanalım, sonra da Paris'teki ideale gideriz diyorduk. Yapamadık, grup gıdım gıdım eridi. Ama Napoli günleri güzeldi. Napoli körfezine tepeden bakan bir ev tutmuştuk, bir minibüsümüz vardı, "off" günlerimizde Roma'ya filan giderdik. Bir gün Vezüv yanardağını görelim dedik. Yolda bir baktık Akdeniz karidesleri, iri iri. Bunları alalım, güzel bir mangal yaparız dedik. Tam Türk usûlü. *(gülüyor)* Çok kurak bir yerdir Vezüv'ün orası, bin metrekarelik alanda dört-beş ağaç vardı. O ağaçların altına oturduk, çalı çırpı toplayıp ateşi yaktık, daha dumanı yükselmeden "vuuv" üç jandarma arabası geldi, karideslere el koydular. Kibrit çaktırmazlarmış orada. *(gülüyor)*

Moğollar'ın siyasallaşması nasıl oldu?

Berkay: Moğollar'ın politik duruşunun, görüşünün olgunlaşması Cem'le çalıştığımız dönemde oldu. Ondan önce el yordamıyla, kendi içinde arayışları olan bir gruptuk. Ben İktisat Fakültesi'ndeydim, Marx'ı ilk defa orada duydum, ondan önce aval aval dolaşan Avarel bir adamdım. 1968'le beraber dünyada oluşan rüzgârdan biz de etkilendik, Moğollar oradan bayağı yelken şişirdi kendini ifade anlamında. Ve sahipleneceği kavramlar oluştu. Ne dedik: Önce insan! İnsanın insanca yaşabildiği, insanların birbirlerini öldürmediği, savaşların olmadığı bir dünya özlüyoruz. Bunu kimler bozuyorsa, onlara karşıyız... Bu muhalefetin ülkemizdeki görüntüsü, 1970-71'den itibaren su yüzüne çıktı. 1960'ların sonlarında bir kıpırtı başlamıştı. Deniz Gezmiş'in İktisat Fakültesi'ndeki toplantılarına ben de katıldım çok. Oradan böyle kıpır kıpır... Ama '71 muhtırası büyük bir darbe indirdi. Sonra 1980'e kadar yaşanan bir dönem var. Orada iyice bir kimlik oluştu. Cem'le beraber o kulvara iyi ki girmişiz. En ufak bir şikâyetim yok, doğru bir şeydi. Müzik sanatını kenara atmadan sonuna kadar direnen Cem Karaca'dır. Bir tane faso fiso şarkısı yoktur. 1970'lerin ortalarında sahneler bir atış poligonu haline gelmişti. Kafana taş mı yiyeceksin, kurşun mu, bilmiyorsun. 1976'ya kadar debelendik, sonra dedik ki pes. Tekrar tüydük Fransa'ya.

Moğollar'ın politik duruşunun, görüşünün olgunlaşması Cem'le çalıştığımız dönemde oldu. O kulvara iyi ki girmişiz. En ufak bir şikâyetimiz yok, doğru bir şeydi.

(Devamı gelecek sayıda)

Söyleşi: ***Yücel Göktürk***

HALKLA İLİŞKİLER

Hazırlayan:
Ayşegül Oğuz

BURASI KADIKÖY

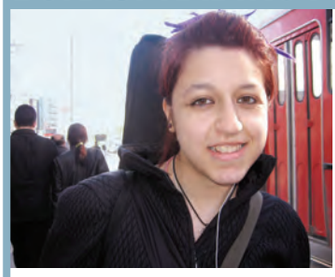

Merve Tiftikçi, 19, öğrenci

Ne zamandan beri gitar çalıyorsun?
İki senedir.
Gitar çalmaya nasıl heves ettin?
Duman!
Gitardaki seviyen ne?
Çok iyi değil, ama olacak. İleride de bir müzik grubu kuracağız. Alternatif rock'tan başka bir şey yapamayız.
En sevdiğin Duman şarkısı ne?
"Yanıbaşımda". Şarkının sözleri bana tam tamına uyuyor.
Hiç Duman konserine gittin mi?
Sanırım 10'un üzerinde konserlerini izledim.
Ailen ne diyor Duman sevgine?
Hiç sevmiyorlar; ot, içki âlemleri onları çok korkutuyor. Bir kere konsere de geldiler; o konserden erken çıkmak zorunda kalmıştık.
Gitarla ilk çıkarttığın şarkı ne oldu?
Metallica, "Fade to Black".

Can Demran, 18, öğrenci

Ne dinliyorsun?
Daft Punk. Ama normalde caz maz dinlerim.
Neden Daft Punk dinliyorsun?
Sonuçta elektronik müzik, çağın müziği. Bir arkadaşım yolladı, takıldım kaldım. Müzisyen olmaya çalışıyorum, gözüm kulağım çok açık.
Yerli müzikle aran var mı?
Hiç yok! Hmm, ama Mor ve Ötesi sanki dinliyorum. Bir de Asfalt Dünya.
Mor ve Ötesi'nin Eurovision'a katılmasına ne diyorsun?
Şarkılarını dinlemedim. Zaten Eurovision'u da sevmeyen bir insanım.
Şu anda meydanda türban karşıtı Atatürkçü gençler bildiri dağıtıyor.
Benim siyasî görüşüm farklı. Anarşistim! Yıkmak mânâsında değil, insanların birbirlerine saygılı olabileceğine inancım var. Bir kadına çıkart demekle tak demek aynı şey.

EUROVISION BASIN TOPLANTISI

Ömer Göker, 23, öğrenci

Mor ve Ötesi TRT stüdyosunda Eurovision şarkıları "Deli"yi açıkladı. Şarkıyı nasıl buldun?
Etkileyici. İnşallah onları yarı finalde göreceğiz.
Mor ve Ötesi'nin Türkiye'yi temsil edecek olması sana ne hissettiriyor?

Sonuçta başarılı ve genç bir grup. Şarkıları da gayet güzel.
Mor ve Ötesi'nin siyasî duruşuyla Eurovision'un yan yana gelmesi eleştiri alıyor.
Ya, bunları düşünmemek gerek. Onlar sanat yapan insanlar. Bunu görmek gerek önce.
Bu gece neden buraya geldin?
Bir arkadaşım vasıtasıyla geldim. Çok güzel bir ortam var, kendim de sanatla uğraşıyorum, resim okuyorum. Bu güzel ortamı gördükten sonra, sanatıma da yansıyacaktır. Medya, sanat ortamları...

Zeynep Dinçer, 28, kimyager

Mor ve Ötesi'nin "Deli"sini nasıl buldun?
Çok güzel. Onları çok seviyorum, Eurovision için de duruşlarını bozmadıklarını düşünüyorum ayrıca.
Şarkı çıkmadan evvel dedikodular dolaştı; davullu zurnalı bir parça hazırladıklarına dair...
Mor ve Ötesi'nin öyle yapmaması iyi de olmuş. TRT'nin bir baskısı olduğunu duyduk, ama onlar yapmamış... Mor ve Ötesi'nin duruşunu her anlamda muhafaza edeceklerini biliyorduk.

Mor ve Ötesi'ni ilk seyrettiğin anı hatırlıyor musun?
Onlar sahneye her çıktığında müzikleri, yaydıkları bütün o enerji bedenime yayılıyor.
Peki başka nasıl müzikler dinliyorsun?
Her şey. Etnik de dinlerim, Tarkan da dinlerim.
Her zaman dinlediğin biri var mı?
George Michael!

BURASI İSTİKLAL CADDESİ

Jale Elhadef, 36, yönetici

Şu anda ne dinliyorsunuz?
Depeche Mode. İlkgençliğime denk geliyor aslında, çok hareketli bir tempoları vardı, ilk dinlediğim günlerde beni böyle yakalamıştı. Hâlâ da çok severim. Beni fresh tutuyor.
Aletin içinde başka neler var?
Yerli, yabancı bir sürü müzik... Ajda, Phil Collins, Sezen Aksu, Nilüfer....
Müzik dinlemek sizin için nasıl bir meşgale?
Kafamı dağıtıyor. Şimdi ofise gidiyorum, orada da radyom hep açıktır. Çalar durur, Joy FM dinlerim genelde.
Nilüfer, Sezen Aksu dediniz, aklımıza Aysel Gürel geldi...
Acı bir kayıp tabii. Bu kadar kültürlü bir kadın olduğunu bilmiyordum. Herhalde fazla kültür birikiminden dolayı bu kadar deliydi. İnsanlar onun kadar özgür olamadığı için onu dışlamışlar, ama cenazesini gördük, herkes oradaydı.

Ayhan Akgül, 28, tezgahtar

2007'nin sence en iyi albümü neydi?
Amy Winehouse, "Black to Black".
Siz gün boyunca Mephisto'da bangır bangır müzik çalıyorsunuz. Bu ne işe yarıyor?
Satış!.. Çaldığımız müzikler bazen o türü hiç dinlemeyen birini bile cezbediyor.
Bu sıralar İstiklâl Caddesi'nin müziklerinden biri Öykü-Berk kardeşler...
Çıktığından beri çok satıyoruz. Ben de çok beğendim. Farklı bir tarz.
Sen nasıl müzikler seviyorsun?
Buddha Bar serisini yapan Claude Challe, Anouar Brahem, Monica Molina, Nina Simone...
En katlanamadığın müşteri tipi ne?
Metal ve klasik müzik dinleyicisi. Çok farklı, derinlemesine sorular soruyor klasikçiler. Metalcilere gelince, onlar fakir bir kitle. Bakıp bakıp gidiyorlar, soru soruyorlar, oyalıyorlar. İllet bir durum yani!

Deniz Canay, 26, mühendis

Şu anda ne dinliyorsun?
Alanis Morissette.
Neden?
Slow olmasına rağmen insanın içine güzel bir hoşluk katıyor.
En sevdiğin Alanis Morissette şarkısı?
"Ironic".
Bu şarkıyı senin için özel kılan ne?
İçeriğinden çok, benim için bir anıya tekabül ediyor. Yaşadığım her şeye şarkılar eşlik ediyor, anılar şarkılarla birikiyor da diyebilirim.
Yerli müzikle aran var mı?
Teoman, Şebnem Ferah, Pinhani sevdiklerim arasında.
Alanis Morrissette, '90'lı yılların mühim kadınlarından biri sayılır...
Haklısınız. O dönem başka kimler çıktı? PJ Harvey, Björk, Tori Amos. Bu kadınlar sahiden de önemli sözler ettiler. Özgürleştirici olduklarını düşünüyorum.

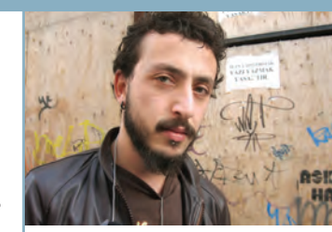

Cafer Siner, 23, kafe sahibi

Elinde sigara var... Sigara yasağı hakkında ne düşünüyorsun?
Allahtan sokakları bize bıraktılar! Kimse bizi bu zevkten mahrum bırakamaz. Bence uygulanabilecek bir yasa olamayacaktır.
Ne dinliyorsun şu anda?
Şu anda Athena çalıyor.
Genellikle neler dinlersin?
Jimi Hendrix, Pink Floyd, Bob Marley, Nirvana...
Neden sokakta müzik dinliyorsun?
Sadece sokakta değil ki, her yerde.
Rock dışında dinlediğin bir tür var mı?
Özgün müzik! Grup Yorum, Kızılırmak, Çar Newa...
Memleketin şu sıralar içinde bulunduğu durumlara ne diyorsun?
On sene sonra şeriatla yönetiliriz herhalde. Yani şu küpelerle, dövmelerle on yıl sonra Beyoğlu sokaklarında dolaşabileceğimi zannetmiyorum.

TUBORG

13. ROXY MÜZİK GÜNLERİ

5-8 Mayıs 2008

başvuru tarihleri
3 mart-14 nisan 2008

TUBORG GREEN

RADYO EKSEN 96.2

MTV MUSIC TELEVISION

Billboard

GERMİR PALAS HOTEL İSTANBUL

ROXY İSTANBUL 1994

Roxy Ofis: Sıraselviler cad. Aslanyatağı sok. no:7 Taksim, Beyoğlu - İstanbul • tel: 0 212 249 12 83 • www.roxy.com.tr

Reig Bord

Reig Bord olarak yazılan, Reyç Bord diye okunan, adları Sihirli Mantar anlamına gelen Katalan grubu yaklaşık bir aydır bütün mürettebatıyla İstanbul'a demir atmış, Beyoğlu barlarının altını üstüne getirmekteydi. Vokal ve akustik gitarda Felix, cajon, bağlama ve bendirde Alex, elektro gitarda Xavi, kongo, bongo ve bilumum vurmalı çalgıda Ra"Mon", bas gitarda Ferran ve davulda Gerard'dan oluşan bu kıyak gruba kulak verdik; bağlamadan bendire, neyden rumbaya, Arenys de Mar'dan Kuzguncuk'a uzanan ilginç maceralarını kendi ağızlarından dinledik...

RUMBA CAN BABA

Hikâyenizi en başından anlatalım. Ne zaman bir araya geldiniz, nasıl müzik yapmaya başladınız?
Felix: Xavi hariç hepimiz Barselona yakınlarından, Arenys de Mar adlı bir köydeniz. Yaklaşık on yıl önce köyün yakınlarında terk edilmiş bir işgal evinde bir araya geldik. Cal Grogui adlı bir sanat kolektifinin içindeydik. Günlerimizi çene çalarak, ilgi alanlarımızı birbirimizle paylaşarak geçiriyorduk. Gitar çalıp şarkı söylüyorduk. Bir süre sonra sadece eğlenmek için müzik yapmak bize yetmemeye başladı. Biz de kendi aramızda Reig Bord diye bir grup kurduk.
Reig Bord ne anlama geliyor?
Ferran: Katalanca sihirli mantar demek. *(gülüyor)* O yıllarda gençlik iştahıyla sihirli mantar tecrübelerimiz olmuştu. Katalunya'da yaygın bir mantar kültürü vardır. Bu aslında oldukça eskiye dayanan bir şey. Kastilya İmparatorluğu'ndan önce Katalunya'da ikamet eden atalarımız bir nevi şaman kültürü içinde yaşıyormuş. Mantar tüketimi ta o dönemlere dek uzanıyor. Hâlâ eylül ayında insanlar dağlara mantar toplamaya giderler. Bizim grubun o anlamda bir bağı yok sihirli mantarlarla. Madde bağımlısı değiliz. *(gülüyor)* Bizim peşinde koştuğumuz sihir, daha ziyade müzik yaparak insanlarla kurduğumuz ilişkideki sihir.
Şarkı sözleriniz nelerden besleniyor?
Gerard: Aramızda, gördüğü rüyaları en çok hatırlayan Felix'tir. Her sabah kalktığında anlatacak hikâyeleri olur. Çoğu zaman bu hikâyeler sonradan şarkılara dönüşüyor.
Felix: Şarkı sözlerini ben yazıyorum. Bu biraz da grubun solisti olmamdan kaynaklanan bir durum. Dedem Felix Cucurull şairdi. Çok satan bir şair değildi, ama Katalan edebiyat çevrelerinde bir saygınlığı vardı. Hayatını komünizme adamış, inatçı bir Katalan milliyetçisiydi. Milliyetçi derken, bugün çoğu zaman anladığımız anlamda ilkel bir milliyetçilikten söz etmiyorum. Dedemin yaşadığı dönemde Katalan milliyetçisi olmak, Franko'nun faşist rejimine muhalefet etmenin en doğrudan yollarından biriydi. Belki dedemin şairliği benim şarkı sözü yazmamda etkili olmuştur.

O kadar zengin ve heyecan verici bir müzik ortamı buldum ki İstanbul'da. Farklı kaynaklardan kendi sound'unu ortaya çıkarmak, heyecan verici bir süreç.

Bazı şarkılarınız Serrat'ı hatırlatıyor. "Cantautor" geleneğinden beslendiğiniz söylenebilir mi?
Felix: Cantautor geleneği, doğal olarak İspanya'dan ve Katalunya'dan fazlasıyla aşina olduğumuz bir gelenek. Akustik gitar eşliğinde söylenen Katalanca bir şarkı, doğal olarak insanlara ilk anda Serrat'ı hatırlatabilir. Ama müziğimiz çok çeşitli kaynaklardan besleniyor. Sihirli mantar tarifimiz şu: 400 gr. rumba, 200 gr. reggae, 150 gr. ska, 100 gr. folk, biraz hiphop sosu, bir tutam blues, bir tatlı kaşığı kalipso, azıcık funky punk, bir kaşık da electronikayı rock kazanında iki saat kısık ateşte pişiriniz. İşte size Reig Bord.
Bazı şarkılarınızda yoğun Küba etkisi de var...
Ferran: Çok doğal. Katalan müziğinde Rumba Catalana adında bir makam var. Dedelerimiz yüzyıl başında zengin olmak hayaliyle yeni dünyanın yolunu tutmuşlar. Birçoğu o zamanlar zengin bir ülke olan Küba'ya göçmen işçi olarak gitmişler. Dönenler, Rumba ritmlerini de beraberlerinde getirmişler. Bu müzik Katalunya'da yıllar içinde çalına çalına bir gelişim göstermiş ve Rumba Catalana dediğimiz türe dönüşmüş.
Son on yıla baktığımızda yavaş yavaş bir "Barselona sound'u"nun oluştuğu söylenebilir mi?
Felix: Kendi kafasına göre müzik yapan yığınla müzisyen var Barselona'da. Bunların çoğu, farklı kökenlerden gelen, farklı damarlardan beslenen hayli yetenekli müzisyenler. Dolayısıyla çoksesli bir müzik ortamının varlığından bahsedebiliriz.

Sol alttan, saat istikametinde: Gerard, Ferran, Alex, Ramon, Xavi, Felix (foto: Şahan Nuhoğlu)

Ama son yıllarda başını Manu Chao'nun çektiği, Amparanoia, Wagner Pa gibi isimlerin de dahil olduğu bir "Barselona sound" da ön plana çıktı.

Mano Negra'yı mı, yoksa Manu Chao'nun solo işlerini mi tercih edersiniz?

Gerard: Mano Negra'yı kendi müzik anlayışımıza daha yakın buluyorum. Zaten bizim müziğimizi dinleyen de anlar bunu.

Felix: Galiba grupta hemen herkes aynı fikirde. Bu tabii Manu Chao'nun solo albümlerinin kötü olduğu anlamına gelmiyor. Manu Chao'nun solo albümleriyle yakaladığı başarıya da son derece olumlu yaklaşıyorum.

Bu kadar popüler olmak Manu Chao'yu, müziğini yozlaştırabilir mi?

Xavi: Bence sistemin içinde olmak ya da dışında durmak, bahsettiğimiz sorunu değerlendirmek için tek başına yeterli bir kıstas olamaz. Pekâlâ, müzik endüstrisinin önde gelen şirketleriyle çalışmasına rağmen kendi duruşunu, mücadelesini sürdürebilen sıkı bir sanatçı o. Manu Chao'nun da kendi önceliklerini koruyacak kadar birikimi olduğunu düşünüyorum.

Alex: Ama büyük şirketlerle çalışmak, sanatçıların bağımsızlıklarını korumak için fazladan bir çaba sarf etmelerine maloluyor.

Biraz da 2006 Referandumu'yla kabul edilen yeni Katalan Anayasası'ndan bahsedelim. Açılış bölümünde Katalanların "ulus" olarak nitelendirilmesi, İspanya'da ve Avrupa'da yoğun polemiklere neden oldu...

Felix: Bunda polemik yaratacak bir şey yok. Katalanlar bir ulustur. Biz Katalanız ve kendimizi bir ulus olarak görüyoruz. Yapacak bir şey yok. İç savaş döneminde, Katalunya, Cumhuriyetçiler safında yer almış ve bunun bedelini savaş kaybedildikten sonra kurulan faşist Franko rejimi zamanında fazlasıyla ödemiştir. Bir zamanlar Katalan kimliğine sahip çıkmak tek başına bir suç sayılabiliyordu ülkemizde. Bu bana çok saçma geliyor. Bir insanı sadece Katalan olduğu, Türk ya da Kürt olduğu için suçlayabilir misin? İnsanların hiçbir şekilde elinde olmayan bir durumdan ötürü suçlanması kadar saçma bir şey olabilir mi? Bu arada, "ben Katalanım" dediğimde, bundan da öte bir şey söylemediğimi eklemek isterim. Katalan milliyetçisi falan değilim, bir olgudan bahsediyorum sadece.

Ulus nitelemesinin altında, Katalanların İspanya'nın geri kalanıyla kader birliğini sürdürmek istememesinin, zenginliği paylaşmayı reddetmesinin yattığı yönünde eleştiriler de oldu.

Felix: Bu düşünce bana çok da sağlıklı gelmiyor. Günün birinde bir Katalan devleti ortaya çıksa, bu devletin öncelikle kader birliği içinde olacağı ülke doğal olarak İspanya olacaktır. Zenginliğin paylaşımı ise sadece Katalanların sorunu değil kanımca. Bugün dünyada geçerli olan kapitalizm anlayışının kaçınılmaz bir sonucu gelir adaletsizliği. Ama tabii Katalanların böyle bir dürtüsü olabilir ve bu dürtüye karşı da toplumdaki sol geleneğin devreye girmesi gerekir. Bütün bunlar bir yana, küçük –vatandaşın denetimine uygun oranda küçük– bir devletin, aslında günümüzdeki yönetim modellerinden daha avantajlı olabileceği bile ileri sürülebilir. Ben Avrupa Birliği'ne de pek sempatiyle baktığımı söyleyemeyeceğim. Brüksel'de, yaşadığımız yerin hayli uzağında, bir takım bürokratlar, genel çıkarımıza daha uygun olduğu iddiasıyla bizimle ilgili birçok konuda bizim adımıza kararlar alıyor. Bu kandırmaca yerine, çevreye, komşularına, vatandaşlarına saygılı, eşitlikçi ve özgürlükçü bir Katalan devletini tercih ederim.

Gelelim İstanbul'a, buraya yolunuz nasıl düştü?

Alex: Bunun sorumlusu benim. *(gülüyor)* Valencialı bir müzisyen tanıdığım vardı. İki-üç yıl önce onun aracılığıyla bğalamayla tanıştım. Geçtiğimiz yıl kısa bir süre Türkiye'ye geldim, daha sonra tekrar gelip bağlama çalışmak istedim. İkinci gelişimde o kadar zengin ve heyecan verici bir müzik ortamı buldum ki İstanbul'da, çocuklara da atlayın gelin dedim. Yaklaşık bir aydır hep birlikte İstanbul'dayız.

Felix: Alex'in zamanlaması harika oldu. İstanbul'da vakit geçirmek bizim için her açıdan çok tatmin edici bir tecrübe. Hem kültürel olarak çok hareketli bir şehir, hem insanları paylaşıma çok açık. Biz de burada sürekli konser verdik, yeni şarkılar üzerinde çalıştık, Türk müziğini daha yakından tanımaya çabaladık.

Nerede kalıyorsunuz?

Gerard: Kuzguncuk'ta, bir şairin evinde. Baba diye bahsediyorlar. Can baba!

Can Yücel olmalı. Çok iyi, çok sevilen bir şairdi.

Gerard: Evet, evet, evin sakinleri anlattılar. Ev epey kalabalık, bir sürü kiracısı olan ahşap bir ev. Birkaç yıl içinde müzeye dönüştürülecekmiş. Can babanın sahilde sürekli gittiği bir kahve varmış. Birkaç defa orada kahvaltı ettik. Duvarlarda uzun sakallı, güleç yüzlü resimleri var. Çok babacan bir adam olduğu her halinden belli.

Yeni şarkılardan bahsettiniz. Yanılmıyorsak, şimdiye kadar sadece bir albüm yayınladınız...

Ra"Mon": Evet. 2007 yılında yayınladığımız albümün adı "Bones Festes". Hem "iyi eğlenceler", hem de "mutlu noeller" anlamına geliyor. Uzun süredir bir arada olmamıza rağmen sadece bir albümümüz var, çünkü albüm yapmak kendine özgü sorunları olan bir süreç. Her şeyden önce, rahat rahat çalışabileceğiniz bir stüdyo ortamına, yeterli paraya sahip olmak gerek. Canlı çalmaktan epey farklı. Biz, parasızlık bir yana, zaten konser vermeyi daha çok önemsiyoruz. Albümün kalitesi vasatı tuttursun, mümkünse iyi olsun, ama esas insanlar konserimize geldiğinde "vay anasını, bu adamlar bombaymış" desin.

Katalanlar bir ulustur. Yapacak bir şey yok. İnsanların hiçbir şekilde elinde olmayan bir durumdan ötürü suçlanması kadar saçma bir şey olabilir mi?

Alex: Beyoğlu'nda çok çaldık. Hayal Kahvesi, Gemi, Melek, Sek Sek, AtlasAxis, Little Wing... Kısa zamanda yığınla konser verdik. Çaldığımız yerler arasında en hoşumuza gideni Little Wing'di. İnsan orada kendini evinde gibi hissediyor.

Buraya gelen birçok müzisyen turne programları nedeniyle kısa bir süre kalıp Türk müziği hakkında yüzeysel bir bilgiyle dönüyor evine. Sizin durumunuzsa farklı.

Felix: Biz bir müzikal arayışın sonucu olarak geldik buralara. Belki biraz el yordamıyla oldu, ama ne önemi var? Burada çok verimli bir ortam bulduk ve tadını çıkardık, ilerde de dönüp tekrar çalışmak istiyoruz. Alex zaten öteden beri saz çalmak istiyordu. Geldiğimizde gördük ki, bunun çok ötesinde şeyler var Türk müziğinde. Müziğimiz çok çeşitli damarlardan besleniyor, tam bir çorba. Tabii kıvamı tutturmanın da belirli koşulları var. Etkilendiğimiz müziklerin ritm yapısını, ifade biçimini, kısacası ruhunu tanımamız gerek, onu kendimizce dönüştürebilmek için. Bu öyle şıp diye yapılacak bir şey değil. Türk müziğini daha yeni yeni tanıyoruz. Bu noktada en büyük avantajımız, İstanbul'da sayısız yetenekli müzisyenle birlikte çalışma imkânımız olması. Bu müziği kendilerinden dinleyerek, enstrüman çalmayı işin ustalarından öğrenerek içine girmek bir lüks. Ney çalan Bosna kökenli bir arkadaşla çalıştık örneğin, adı İsmail. Goran Bregoviç'le de çalmış kendisi. Bir şarkımıza onu da kattık. Yavaş yavaş müziğin içine girdikçe, daha da güzel şeyler ortaya çıkabileceğini düşünüyoruz.

Alex: Evet, bence de farklı kaynaklardan kendi sound'unu ortaya çıkarmak, zorlu olduğu kadar, heyecan verici bir süreç. Ben bağlamanın yanında bendir de çalıyorum. Eskiden beri cajon çalıyorum ayrıca. Cajon aslında bir Peru çalgısı. Paco de Lucia tarafından flamenkoya ithal edilmiş, İspanya'da popüler olmasını bu hamleye borçlu. Ama günümüzde gençler flamenko dışındaki türlerde, mesela hiphop şarkılarında gayet başarılı bir şekilde kullanıyorlar cajonu, biz de kendi şarkılarımızın bir parçası haline getiriyoruz.

Tekrar Barselona'ya dönersek, İstanbul'la Barselona arasında bazı koşutluklar da mevcut. Örneğin Barselona'nın Olimpiyat Oyunları ve Forum aracılığıyla geçirdiği kentsel dönüşüm sürecine İstanbul da yaklaşık on yıllık bir farkla, 2010 Avrupa Kültür Başkenti Projesi ekseninde girdi. Bu konuda tecrübeleri taze bir şehrin sakinleri olarak neler söylersiniz?

Xavi: Barselona ve İstanbul gibi önemli şehirlerin tarihî dokusunun korunması, süreç içinde ortaya çıkan plansız yapılaşmaların düzeltilmesi şüphesiz olumlu bir düşünce. Hatta bir zorunluluk. Bu anlamda Barselona'nın 1992 Olimpiyatı kapsamında ciddi bir şekilde elden geçtiği ve yer yer çok güzel işlerin yapıldığı söylenebilir. Ama gerek Olimpiyat sürecinde, gerekse daha sonraki Forum sürecinde gerçekleştirilen kentsel dönüşüm projeleri, küresel kapitalist politikaların baş aktörleri olan çokuluslu şirketler ve onların aracıları tarafından ciddi biçimde bir spekülasyon sürecine dönüştürüldü. Eskiden diyelim ki 100 euro olan metrekare fiyatları, bazı mahallelerde ışık hızıyla otuz-kırk katına çıktı. İşçi mahalleleri yerlerini çoğunlukla zengin yabancıların oturduğu yapay kültür adacıklarına bıraktı.

Ra"Mon": Gracia bu mahallelere iyi bir örnek. Hakikaten çok güzel bir mahalle, ama bana kalırsa haddinden fazla pahalı. Öte yanda, Raval gibi göçmen kültürünün yoğun olarak yaşandığı, Hospitalet gibi işçi hakimiyetinin hâlâ sürdüğü güçlü, köklü mahalleler de var. Ama onlar da ne kadar dayanırlar, ne kadar "dönüştürülürler", kestirmek kolay değil doğrusu. Düşünsenize, Barselona'da artık sokak müzisyenleri bile ruhsat almak zorunda. Belediyenin belirlediği müzik noktalarında çalmak için başvuruda bulunuyorsun, bir sınavdan geçiyorsun. Başarılı olursan, sokak çalgıcısı ruhsatı alıyorsun. Böylece belediyenin belirlediği yerlerde, belediyenin belirlediği saatlerde müzik yapabiliyorsun ancak. Bu kadar saçma bir şey duydun mu?

Ferran: Konserler için acayip yüksek vergiler koydular. Canlı müzikle ayakta durmaya çalışan birçok küçük bar kepenklerini indirmek zorunda kaldı. Eskiden köyümüzde yaz festivalleri düzenlerdik. Artık sahil çok kalabalık. Turistik işletmelerin tesisleri böyle bir festival düzenlememize imkân tanımıyor. Belediye habire pürüz çıkarıyor. Sonunda biz de işin peşini bıraktık.

İstanbul'a tekrar gelecek misiniz?

Alex: Kesinlikle. Bir-iki ay kalıp hem konserler vermeyi, hem de koşullar uygun olursa albümümüzün kaydını burada yapmayı planlıyoruz.

Söyleşi: ***Alişan Çapan***

Edebiyatımızın dünyaya açılan penceresi *Turkish Book Review*'un ikinci sayısı çıktı. Erdağ Göknar ile söyleşi ve Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Huzur* kitabından bir bölüm, Erdağ Göknar'ın henüz yayımlanmamış çevirisiyle. Oğuz Atay'ın, Ahmet Hamdi Tanpınar'ın ve Tahsin Yücel'in ait olduğu Türk romanındaki mizahi edebiyat kanalı üzerine Ersan Üldes'in incelemesi. John Smolens'ın Amerika'dan Türkiye'ye bakışı. Hikmet Temel Akarsu'nun 2007 yılı değerlendirmesi. Sabahattin Ali, Orhan Kemal, Sevgi Soysal, Can Yücel, Birhan Keskin gibi 40'tan fazla yazar ve kitaplarının tanıtımı.

meşrutiyet c. kıblelizade s. tepe han 1/6 şişhane 80050 istanbul tel: (0212) 251 4023 fax: (0212) 251 4024 e-mail: info@planb.com.tr www.planb.com.tr

Londra, 1976 ruhu... Siouxsie, punk'ın kitabını yazacak kadar bu işlerin göbeğinde yer aldı. Siouxsie & The Banshees, bir "mektep"ten farksızdı. Sid Vicious, Pistols'tan evvel orada davul çaldı, Robert Smith, Cure'u sık sık onlarla aldattı. Siouxsie ve grubuna "goth'un yaratıcısı" dendi, çünkü kör karanlık bir tiyatro sahneye koydular ve ilk albümlerinin adı gibi güçlü bir "çığlık" kopardılar... Bugün artık dağılmış bulunan Banshees'in baş cadısı, "MantaRay" adlı ilk solo albümünü ve geçmişe dair sıkıntılarını Mojo'ya anlatmış...

SIOUXSIE SIOUX

SEKS KOMİK BİR ŞEYDİR

Otuz yıllık müzik hayatınızda ilk defa bir solo albüm çıkardınız. Neden şimdi?

Siouxsie Sioux: Neden olmasın? Banshees'den bir cacık olmayacağına kanaat getirince, tek tabanca takılmaya karar verdim. Aslında bir karar bile vermedim, olaylar o yönde gelişti.

Ne gibi?

Basement Jaxx için "Cish Cash"i yazmak hoşuma gitmişti, bundan böyle başkaları için şarkılar yazayım dedim. "Loveless"ı ve sonra da "Into A Swan"ı o niyetle yaptım. Fakat başkalarına vermeye kıyamıyordum. Derken bir arkadaşım W14 diye bir plak şirketi kurdu ve bir solo albüm yapmamı teklif etti. Neden olmasın diye düşünmeye başladım. Sonuç "Mantaray" oldu.

Daha önceleri niye solo albüm yapmaktan uzak durdunuz?

Öne çıkmak istemedim. Zaten grup içindeyken spotlar hep bana çevriliyordu, bir de tek başıma ortaya çıkarsam bununla baş edemem diye korkuyordum. Böcekler parlak ışığa gelir çünkü.

O korkuyu nasıl aştınız?

Silahlarımı kuşandım, tedbirlerimi aldım. Medyayı mesafede tuttum. *(gülüyor)*

Robert Plant'in prodüktörü Steve Evans'ı tercih etmenizin sebebi neydi?

Plant'in 2005 albümü "Mighty Rearranger"a bayılmıştım. Birlikte çalışmayı düşünebileceğim tek isim, o albümün yapımcısı olabilirdi. Yanılmamışım. Tek sorun, onun Bristol'de, benim Toulouse'da ikamet etmemizdi. Ama, bu da lehime oldu sonuçta. Bristol'e gidip bir-iki şarkı kaydettikten sonra dönüyordum. Yani haftanın yedi günü, 24 saat stüdyoya kapanmak gibi bir mesai olmadı. Tıngır mıngır yaptık albümü.

"Mantaray", Banshees'le yaptığımız albümler gibi pervasız ve meşum değil. Bu neye delalet ediyor?

Tek boyutlu biri olmadığıma delalet ediyor. Sözler, önceki albümlere göre daha doğrudan, daha anlaşılır.

Albümün açılış şarkısında, "Into A Swan"da, "bir uyanışın eşiğindeyim" diyorsunuz. Bu zihnî ve ruhsal durumunuzu özetleyen bir dize mi?

Kesinlikle öyle. Son birkaç yılda hayatımda önemli değişiklikler oldu.

Punk, kendi kurallarını koymak, özerk olmak demekti. Müzik endüstrisinin kurallarıyla oynamak istemiyorduk. "Yeni punk rock" gibi laflar çok tuhafıma gidiyor.

Hem duygusal, hem fikrî anlamda.

Budgie'yle (Banshees'in davulcusu) boşandığınızı duyduk.

Budgie'yle ayrılalı iki-üç yıl oldu. Ama ben özel hayatımı ortalığa sermeyi sevmediğim için bilinmiyordu.

Boşanmanız "Mantaray"e nasıl yansıdı?

Albümdeki şarkılar kişisel öyküler, ama anlatılan kadın-erkek ilişkileri değil, kendimle ilişkim. Geçmişte kaçındığım bir yüzleşme, çocukluğuma kadar giden meselelerle gecikmiş bir yüzleşme.

"Into A Swan"da, "Hiç hissetmediğim bir güç var içimde / Artık kavga etmek istemiyorum kendimle" diyorsunuz. Bu dizeler, lezbiyenliğinizi ifşa olarak yorumlandı.

Ben hiçbir zaman heteroseksüel ve- ya lezbiyen olduğumu söylemedim. Tek yönlü insanlar var tabii, ama ben onlardan değilim. Beni cezbeden erkekler, kadınsı özellikleri olanlar. Kadınlarla erkeklerin uyumlu olabileceğini düşünmüyorum, aralarında uzlaşmaz çelişkiler var. Kadınlar duygularını açığa vurabiliyor, erkeklerse hep bastırıyor. Tuhaf bir şekilde, kadınlar siyasî olarak, erkekler-

→29

se duygusal olarak baskılanıyor. Kadınların erkeklerden üstün bir cins olduğunu düşünüyorum.

Alternatif bir seks sembolü olarak görülmenizi nasıl yorumluyorsunuz?

Komik. Ciddiye alınabilir bir şey değil. Seks de komik bir şey zaten.

Vaktiyle "erojen bölgelerin önemi abartılıyor" demiştiniz. Hâlâ öyle mi düşünüyorsunuz?

Öyle mi demişim? Sanmam. Onu Sid (Vicious) söylemiş olabilir, tam Sid'e göre bir laf. Benim erojen bölgelerle aram iyidir. Hiçbir zaman cinsiyet ya da cinsellik karşıtı olmadım. Ben ikiyüzlülük karşıtıyım. Ruha iyi gelenin bedene de iyi geldiğine inanırım.

Punk'ın cinsel özgürlük getirdiği söylenebilir mi?

Punk ilk uniseks harekettir. David Bowie'nin androjenliğinin açtığı yoldan ilerledi ve cinsiyet algısını, kalıplaşmış cinsel rolleri değiştirdi. Ve ilk defa kadınlar cinsel nesne olmanın ötesinde kimlikler kazandılar.

Ama o kimlikler de etiketlere dönüşmedi mi? Siz de "goth" etiketini hep reddetmediniz mi?

Reddettim, çünkü etiketler insanı karikatürleştiriyor. Detaylar, mod'lar kayboluyor. Yaptığım müziğin çeşitli mizah, ciddiyet ve renk düzeyleri var. "Goth" etiketi bütün bunları siliyor. Kollarımın ve bacaklarımın kesilip atılması gibi bir şey.

Siouxsie & The Banshees, '70'lerin sonu

Eşi Budgie'yle, 1981

Kadınlar duygularını açığa vurabiliyor, erkeklerse bastırıyor. Kadınlar siyasî, erkeklerse duygusal olarak baskılanıyor. Kadınların erkeklerden üstün bir cins olduğunu düşünüyorum.

Punk'ın bir nostalji endüstrisi haline geldiği yorumuna ne diyorsunuz?

Herkes kafayı geçmişe takmış durumda. Medya da nostalji tribinde. Beni şimdiki zaman heyecanlandırıyor. Hep öyle oldu. Kimileri şimdiye kadar yaptıklarıyla, kazandıkları apoletlerle tatmin oluyor. Benim içinse geçmiş geçmiştir. Geçmişte yaptıklarımdan gurur duyuyorum, ama son zamanlarda neredeyse nefret edecek duruma geldim. Bana hep geçmiş soruluyor, hep eski şarkıları söylemem isteniyor. Bu da geçmişe sağlıksız bir tepki duymama yol açıyor.

Siouxsie & The Banshees'in müzik tarihinde bıraktığı izden memnun musunuz?

Nasıl bir iz bıraktığımızı bilmiyorum. Üzerine de kafa yormuyorum. Ama şu kadarını biliyorum: Zamana yenik düşmedik. "The Scream"in ve diğer albümlerin yeniden basılmaları gündeme geldiğinde bunu fark etmiştim. Ama turneye çıkıp o albümleri çalmayı da aklımdan geçirmiyorum. Öyle bir şeye kalkışırsam, Munch'un "Çığlık" tablosuna dönüşürüm herhalde.

Siouxsie & The Banshees 1995'e kadar beklemeden dağılsaydı, sizce daha mı iyi olurdu?

Hayır. Son birkaç yıl hariç, harikulâde bir beraberlikti. Hiçbir şey ebedî değil. İlişkiler de zamanla aşınıyor. Ama şarkı yapmayı sürdürdükçe, listelere girdikçe, konser teklifleri aldıkça grup devam edebiliyor. Ayrıca, serde gençlik olduğu için birlikte güzel vakit geçiriyorsun. Kolay kolay "vazgeçelim bu sevdadan" diyemiyorsun. İkili ilişkilerde de öyle olmuyor mu? Grup dağılınca sudan çıkmış balığa döndüm. Çünkü manen çok bağlanmıştım. Ama, ayrılmanın doğru karar olduğundan hiç şüphem yoktu, zira birbirimize tahammül edemez olmuştuk.

Erkekler grubunda bir kadın olmanın getirdiği ilave sorunlar da var mıydı?

Elbette. Erkek egosu hep faaliyetteydi. Kimin dediği olacak gibi bir mesele, bir iktidar hikâyesi hep vardı. Gazeteciler hep benimle konuşmak istiyordu, bu da grubun erkek üyelerini sinir ediyordu. Bir erkek grubunun kadın solisti olmak çok izole edici bir şey. 1980'lerdeki turnelerde büyük yalnızlık çekiyordum.

Yedi yıl sonra, 2002'de yeniden bir araya gelip "Seven Year Itch" adlı bir konser albümü yaptınız, ama bu ikinci fasıl çok kısa sürdü. Niye öyle oldu?

Yedi yıllık ayrılık elimizi kaşındırmıştı doğrusu. Aradan geçen zaman belki de sorunlarımıza deva olmuştur diye düşündük. Ama düşündüğümüz gibi olmadı. Yedi sene önceki noktada olduğumuzu gördük.

2009'da ikinci yedi sene doluyor. Yeni bir "Seven Year Itch" albümü yapmayı düşünür müsünüz?

Kim bilir! Geleceği mühürlemenin âlemi yok. Öte yandan, sürekli maziyle iştigal etmekten usandım.

Banshees'in en parlak dönemi hangisiydi sizce?

"The Scream" (1978) çok güçlü bir albümdü, ama en parlak dönemimiz, "Juju"yu (1981) yaptığımız günlerdi.

"Juju"nun başarısının ardında yatan sebep kadronun değişmesi mi? Davula Budgie (Peter Clarke), gitara John McGeoch geçmişti...

Evet, McGeoch büyük gitaristti. O dönemdeki grup kimyası dört dörtlüktü. Şarkılar çok kolay çıkıyordu. İşemek gibiydi neredeyse. Fazla kafa yormamıza gerek olmuyordu, müzik kendiliğinden geliyordu.

"Juju" Thatcher döneminin zirve noktasında, 1981'de çıkmıştı.

Siz Thatcher dönemi diyorsunuz, bizim için öyle değildi, biz başka bir âlemdeydik.

Ecstacy âlemi mi?

Ecstasy daha sonra çıktı. Maddelerle pek aram yoktu. Gerçi LSD'yi o sıralarda keşfettim, 1982'de. Ama LSD ecstasy'den çok farklıdır.

LSD'nin müziğinize etkisi oldu mu?

"A Kiss In The Dreamhouse"u etkilediğine şüphe yok. O albümdeki "Cocoon"u trip'teyken yazmıştım. Elimin altında defter yoktu, duvar kâğıdını kullanmıştım.

Bir zamanlar alternatif veya tehlikeli addedilen şeyler artık sıradanlaştı. Yeni kuşakların anne-babalarını öfkelendirmek için ne yaptıklarını merak ediyorsunuzdur herhalde.

Şimdi sıradan şeyler tehlikeli addediliyor. Her şey izafî işte. Şimdi bu lokantada sigara içsek, terörist muamelesi yaparlar.

Ama, izafî olmayan şeyler de var. Örneğin gamalı haç eskiden olduğu gibi bugün de tepki çekiyor. "Israel" adlı bir single yapmanız, Yahudi yıldızı takmanız vaktiyle gama haçla poz vermenizi affettirmek için miydi?

Elbette. Ayrıca, gamalı haçı sadece bir-iki konserde takmıştım. Üzerime yapıştı kaldı. Çok naif bir şeydi, ama ben de 19 yaşındaydım! Ve aklımca kurulu düzene başkaldırıyordum. O zamanlar hepimiz cahildik. Gamalı haç, Nazilerin aparttığı bir sembold ü. Biz de güya Nazilerden apartıyorduk. Bunun nasıl algılanacağının bilincinde değildik. Kimse anlamak istemiyor, bu meseleden çok sıkıldım. Sansasyon adına temcit pilavı gibi ısıtılıp ısıtılıp önüme getiriliyor. Çok marazî bir durum. Siz de aynı şeyi yapıyorsunuz. Cevabını bildiğiniz bir soruyu niye soruyorsunuz?

Gençlik kültürü açısından ilginç bulduğum için soruyorum. Bugün artık insanları şoke etmek geçmiş-

teki kadar kolay değil, ama gamalı haç hâlâ şoke ediyor.
O zamanlar bir sürü irkiltici tişört vardı. Vivienne (Leigh) ve Malcolm'un (McLaren) dükkânını (Sex) yağmalardık. Çünkü çarpıcı tişörtleri vardı, eşcinsel kovboylar, Karl Marx... Bizim için mühim olan o sembollerin siyasî içerikleri değildi, güçlü semboller olmasıydı. Bu tavrımıza başka anlamlar yükleyenlerden ve yaptığımız şeyin naiflik olduğunu kabul etmek istemeyenlerden nefret ediyorum. Daha kaç kere izah edeceğim ve daha kaç kere aynı soruya muhatap olacağım!
Punk sizin için ne ifade ediyordu, şimdi ne ifade ediyor?
Benim için, kendi kurallarını koymak, özerk olmak demekti. Müzik endüstrisi bizden nefret ediyordu, çünkü onların kurallarıyla oynamak istemiyorduk. Punk bir tavırdı, dünyada ve müzikte olup bitenlere bir başkaldırıydı. Ticarîleşince keskinliğini yitirdi, hatta karikatürleşti. Punk belli bir döneme dairdi, onu bugün tekrarlamak mümkün değil. Onun için "yeni punk rock" gibi laflar çok tuhafıma gidiyor.
Müzik sizin için ne ifade ediyor?
Müzik benim için her şeyin başı ve sonu. Müthiş bir araç, silah, yol. Öfkemi, kederimi, heyecanımı, mutluluğumu ifade etmemin yegâne vasıtası. Benim için önemli olan bu, gerisi umurumda değil. Plak şirketleri, piyasa kuralları, pazarlama, ambalajlama... Sahnede olduğum o bir-iki saat beni mest ediyor. Sahne benim için bir bağımlılık, bir tutku, adeta metafizik bir hadise. Öncesinde ve sonrasında olanlara, yapılması gerekli görülen şeylere sahnedeki o bir-iki saat hatırına katlanıyorum.
Sıradan bir gününüzü nasıl geçiriyorsunuz?
Sıradan bir gün olmuyor. Ama her gün mutlaka yoga yapıyorum, bisiklete biniyorum. Ev işleri yapıyorum, kedilerime bakıyorum ve bol bol okuyorum.
Neler okuyorsunuz?
Şu sıralar Borges "Labirentler"ine başladım. Ondan önce Thomas Mann'ın "Büyülü Dağ"ını okudum. Yeni bağımlılığım kitaplar. Öteden beri okumak istediğim, ama bir türlü vakit bulamadığım kitapların listesini çıkardım, sırayla o listeden gidiyorum. Proust'un "Yitik Zamanın Peşinde"sini, Dante'nin "Purgatorio"sunu devirdim bile.
Bugünlerde kimleri dinliyorsunuz, seviyorsunuz?
Peaches'i, Arcade Fire'ı seviyorum. Ama genellikle klasik müzik dinliyorum, kafamı temizlemek için. Bette Davis'i, Jim Morrison'ı ve Iggy Pop'u hep çok sevdim. Özellikle Iggy'yi. Bir de Patti Smith'in "Horses"ını. Ama bir numaralı şarkım Outkast'in "Hey Ya!"sıdır.
"Mantaray"deki favori şarkınız hangisi?
"Sea of Tranquility". Bir bilim-kurgu cinayet öyküsü. Müziksiz yazmıştım onu, müziğini bulduğumda ortaya bir albümün çıkacağına gözüm kesti.
Son soru: Banka hesabınızdaki adınız Susan Ballion mu, Siouxsie Sioux mu?
Onu söylemem. Siz bana e-mail şifrenizi söylerseniz, o zaman söylerim.

Biz başka bir âlemdeydik. Şimdi sıradan şeyler tehlikeli addediliyor. Her şey izafi işte. Şimdi bu lokantada sigara içsek, terörist muamelesi yaparlar.

Çeviren: ***Yücel Göktürk***

Jim Morrison
Kahramanın Sınır Durumu
Didier Lauru

Jim Morrison bir mittir. Père-Lachaise'deki mezarını ibadet edercesine ziyaret eden, resmini basılı tişörtlerini giyen, müziklerini dinleyen binlerce genç buna kanıttır. Son derece provokatör bu asi şarkıcı üzerine, ciddi ve yıkıcı şiirleri üzerine ve oldukça esrarengiz ölümü üzerine yazılanlar bitip tükenecek gibi değildir.

Psikanalist Didier Lauru bu eserinde bize derinlemesine bir güzergâh önererek, ölüm dahil, aşırılığın her türünün peşinde koşmuş Morrison'un kişiliğinin tüm karmaşıklığını gözler önüne sermeye çalışmaktadır.

Jim Morrison: Yetişkin olmayı reddeden ergen; ama aynı zamanda bir kahraman, sınır durumdaki biri, borderline...

Yazar bize Morrison'un günümüzde de taşıdığı önemi göstermektedir. Yıkıcılık bir yana, gerçekliğin hududunu daima geri püskürtme, olasılıklar alanını daima genişletme yönündeki çılgınca bir arzu ve umudun simgesidir Morrison. O, toplumumuzun yarattığı, her türlü sınır ve bağdaşıklık fikrine yabancı, patolojik bir durumun cisimleşmiş halidir. Herkesin kendi içinde hissettiği ya da tanıdığı rahatsızlığa işaret etmektedir.

versuskitap.com
0.216 418 27 02

versus

[Claire Diterzi]

Beyoğlu barlarında "La Princesse Arabe" şarkısıyla geçtiğimiz yıllarda epey sükse yapan Claire Diterzi, Fransız bir anneyle Berberi bir babanın kızı. Önceleri Forguette Mi Note grubuyla Doğu esintili punk yaptı, sonra pop ile avangard arasında kılcal bir dengede solo albümler çıkarmaya başladı. Yeni yayınlanan "Tableau de chasse"ta bir sanat galerisinden fırlamış cesur şarkılar bulunuyor. Diterzi, meramını Rfimusique ve Popnews'a anlatmış.

şehvetengiz şarkılar

Bu albümü heykellerden ve tablolardan ilham alarak gerçekleştirdiniz. Bu fikir nasıl oluştu?
Claire Diterzi: Son yıllarda tiyatro, dans ve sinema için besteler yaptım. Heykel ve tablolar için hiç müzik yapmamıştım ve kendi kendime neden olmasın dedim. Ama kolay olmadı. Dans ve sinema sanatlarının aksine, burada durağan ve sessiz eserler üzerine çalışmam gerekti. Düşünsenize, müzik ve sessizlik! Bu durumda başka çareler buldum. Mesela heykeller için, taşın üzerindeki çekiçlerin, bıçakların seslerini hatırlatmaları açısından, ritmlerden yola çıkmam gerekiyordu.
Seçtiğiniz eserlerle çalışmalarınız somut olarak nasıl gerçekleşti?
İşe tabloların, heykellerin resimlerini biriktirmekle başladım. Sanat kitaplarını elim titremeden kestim, biçtim. Sonunda resimlerle dolu, kocaman bir defterim oldu. Rodin, Fragonard, Camille Claudel, Toulouse-Lautrec... 11 tanesini seçtim ve istesem de, istemesem de hepsi kadınları gösteren eserler oldu. Her bir şarkı için, eserle başbaşa bir ay geçirdim, eser tarafından tamamen emildim. Her karakter için aklımda bir film yazdım: Neler yaşamış, nasıl bir karaktere sahip... Eserlerin çoğu çıplak kadınları tasvir ediyor. Dolayısıyla beni aşk şarkıları yazmaya yönelttiler. Aslında bu oldukça klasik bir konu. Bu albüm kadından, ilişkilerden, aşktan söz ediyor. İnsan bedenini betimleyen kelimeleri seviyorum. Başka konularda yazmayı bilmiyorum. Mesela Bertrand Cantat gibi politik şarkılar yazabilmem imkânsız. Bu albümde öne çıkan şey kesinlikle şehvet.
Vokal açısından da gözardı edilemeyecek bir çalışma yapmış olmalısınız...
Bol bol rol yaptım. Şanslıyım ki, sesimle istediğimi yapabiliyorum: Piaf'ı ya da Fréhel'i taklit edebiliyorum, çocuk sesiyle, Doğulu bir şarkıcı ya da diva sesiyle söyleyebiliyorum… Bu albümde zamanda yolculuk etmemiz gerektiğinin farkındaydım. Biraz eski moda havası olan bir bütün oluştu. Her şarkı farklı da olsa, albümün bir tutarlılığı var.
"La Vieille chanteuse" (İhtiyar kadın şarkıcı) isimli parçadaki sesiniz hiç size benzemiyor...
O parçayı Toulouse-Lautrec'in müzikhol şarkıcısı Yvette Guilbert'i temsil eden portresi üzerine yazdım. Seksen yaşındaki bir kadının sesiyle ve 19. yüzyılda moda olan şarkı söyleme tekniğiyle seslendirdim o parçayı. Kendimi yüz yıl geriye attım, mikrofon yok, dumanaltı bir kabare, bücür Lautrec taslağını çiziyor, kıçları açık genelev kadınları, mumlar… Sonra sesle oynadım, parçayı yıpratmak ve eski bir hava vermek, gramofondan çıkıyormuş izlenimi vermek için.
"A quatre pattes" (Emekleme) isimli parçanızı Amerikalı sanatçı Allen Jones'un, sehpa-kadını temsil eden heykellerinden yola çıkarak bestelemişsiniz. Bu bir çeşit provokasyon mu?
Bu pop-art eserini sanat eğitimi alırken keşfetmiştim. Çok güldürmüştü beni. Bu heykeli albümümde kullanarak, midemi bulandıran r&b kliplerine hak ettikleri cevabı vermiş oldum. Hava atan herifler, güneş gözlüklü, dövmeli siyahî adamların üzerinde kıvrılıp duran g-string'li fıstıklar... Bu resmen kendini kaybetmiş, çıldırmış bir estetizasyon, lüzumsuz ve utanç verici bir sefihlik. Bu parçaya, bu kadar yapaylığa uygun ses tonunu bulmak için bir hayli uğraştım. Sonra aklıma Barbie geldi ve akılsız ve güzel bir çizgi film kahramanının sesi kendiliğinden ortaya çıktı.

> **Midemi bulandıran r&b kliplerine hak ettikleri cevabı verdim. Güneş gözlüklü, dövmeli siyahî adamların üzerinde kıvrılıp duran g-string'li fıstıklar... Utanç verici bir sefihlik.**

Siz rock kökenlisiniz, ama "Tableau de chasse" sınıflandırılması imkânsız bir albüm. Müzik dünyasında uzaydan gelmiş biri gibi algılanmak sizi rahatsız ediyor mu?
Hayır. "Kategorize edilemez" olabilirim, ama özgürüm. Konsensüslerin çok geçerli olduğu bir dönemde yaşıyoruz. Sanatçılar dahil bütün insanlar çerçevelerinden çıkmaya korkuyor. Ben sanat istiyorum, cüret, yenilik istiyorum. Tüm bunları verebilmemi sağlayan bir mesleğim var ve ben de bunu yapıyorum. Bu albümle biraz gezinelim istedim. Insanları zamanda ve mekânda yolculuğa çıkaran sesler aradım. Yegâne referanslarım B-52's ve "Le Mystère des Voix Bulgares" (Bulgar seslerinin gizemi) toplama albümüydü! B-52's, bana ergenliğimi hatırlatıyor. Onların o iki yönlü ve oldukça radikal sound'larını "Tableau de chasse"ın bazı parçalarında yakalamaya çalıştım. Doğu Avrupa tınılarına gelince, beni büyülüyorlar: O çocuksu güçleri ve hayretengiz armonileriyle, bilinmedik bir yerden çıkageliyorlar. Bu sesler beni büyülüyor, hem güçlü, hem kesin, hem çocuksular. Toplamda elli kadın sesi ve hepsi milim milim ayarlı. "Je garde le chien" isimli parçaya bu seslerden biraz koydum.
Albümün tasarımına başından sonuna kadar siz mi hakim oldunuz?
Albümün yüzde doksanını Tours'daki stüdyomda tek başıma yaptım. Bilgisayarım ve Cubase'im, mikrofonum, gitarlarım, perküsyonlarım, kastanyetlerim... Sample'ladığım tek ses, "Tableau de chasse" parçasındaki av boruları. Saçmalamalarımın dibine vurabilmek, konsantre olabilmek için yalnızlığa ihtiyacım vardı. Beste yaparken çok okurum. Ansiklopediler, sözlükler… Çok çalışkan ve titizim. Bu titizliği çok neşeli buluyorum.
Bugünlerde sizi heyecanlandıran başka sanatçılar kimler?
Joanna Newsom'a bayılıyorum. Onun dışında Flaman dans kolektifi Peeping Tom var. Yaptıkları gerçekten büyüleyici. Hem dans, hem tiyatro; bir "üçlülük" söz konusu: "bahçe", "bodrum kat" ve "salon". Gösterileri gerçekten de suratımda bir tokat gibi patladı. Bir de hayatımda gördüğüm en güzel gösteri olan Rodrigo Garcia'nın "After Sun"ı var. Tiyatro, dans ve sinema bana daha çok dokunuyor, konserlerdeyse fazlasıyla sıkılıyorum.

Çeviren: **Deniz Öztürk**

GOLDFRAPP

Seks dozu yüksek, fetişsever sahne şovlarıyla, elektronikle rock arasındaki ince köprüde tutturdukları dengeyle tanıdığımız Goldfrapp, şehir gecelerine değil, kasaba gündüzlerine yakışacak bir müzikle döndü. İkilinin dördüncü albümü "Seventh Tree"nin akustik ve folk dozu yüksek sound'unun sebeb-i hikmetini, Alison Goldfrapp, The Word, The Sun, Pitchforkmedia ve Telegraph'la paylaşmış.

GERÇEKÜSTÜ MASALLAR

Hiç beklenmedik bir albümle, '60'lardan çıkma psychedelic folk şarkılarıyla çıkageldiniz. Nereden esti böyle bir değişim?

Alison Goldfrapp: "Supernature" şarkılarını konserlerde canlı çalmak çok zevkliydi, bir sürü gürültülü patırtılı, dansa müsait numaramız vardı. Ama turnenin sonlarına doğru her şey fazla gelmeye başladı. Öyle ki, bir odada tek enstrümanla şarkı söylemek rahatlatıcı olmaya başlamıştı. Başka türlü bir atmosfer denemeye karar verdik, '70'lerin Amerikan filmleri hakkında konuşup duruyorduk, soğuk bir tonla iyimserliği buluşturabilen filmlerdi onlar. Sıradan insanları anlatan, ama alttan alta bir tuhaf duygunun akıp gittiği, peri masalları gibi filmler... Eski tarz İngiliz cinselliğiyle biraz pagan bir ruhu nasıl örtüştürürüz diye de düşündük. Paganlıktan ve İngiliz çocuk kitaplarındaki gerçeküstü temalardan ilham aldık. Viktoryenler öyle şeyler yazmışlar ki, sanki kafaları sürekli iyiymiş. *(gülüyor)*

Dinlediğiniz müziklerde de benzer temaları buldunuz mu?

Şarkılarındaki yaylı düzenlemelerini çok sevdiğim Minnie Ripperton, müzik setimden çıkmıyordu. Hafif folkumsu, biraz soul'a yakın, '60'lar usûlü geleneksel bir orkestrası var. Nick Drake'i de çok dinledik. Kayıtlarda öyle bir aşamaya gelmiştik ki, "yoksa ciddi ciddi folk'a mı gidiyoruz" diye sormuştuk kendimize. Böylece bir sürü folk plağı edindik. Ama sonra kani olduk ki, o kadar da ileri gitmemişiz. Nick Drake gibi tınlayan şeyler var, ama bunlar tarzdan ziyade atmosferle ilgili şeyler. Nick Drake'te hoşuma giden, beni İngiltere hakkında düşündürmesi. İngiliz taşrası, kırsal hayatı... Genellikle Amerikan folk'u bu duyguyu uyandırır, İngiliz folk'unda bu temsiliyet pek yoktur, ama Nick Drake tam da o ruhu yakalıyor. Bizim de hoşumuza gidiyor bu, ama o kadar derinlemesine nüfuz etmiyoruz. Bizim müziğimiz hâlâ epey Avrupaî.

Buna mukabil, kayıtlarınızı bir kır evinde yapıyorsunuz...

Evet, iyi tecrübe oluyor. Şarkılar, albümler nerede yazıldıklarına göre belirlenir, bu süreçte insan biraz yalnız da olmak ister. Kır evinde insanın dikkatini dağıtacak bir şey olmuyor, gündelik hayatın gürültüsünden temizleniyor insanın kafası.

Glam halinizi sevenler bu yeni folk duruma nasıl adapte olacak?

Muhtemelen konserlere gelmeyecekler, ya da etraf saçlı sakallı adamlarla dolu olacak, yarım metre topukların yerini biraz daha fazla çorap ve sandalet alacak. *(gülüyor)* Şaka maka, o sandaletler hakikaten zuhur edebilir. Sırtımı incittim, doktorlar yüksek topuklu giymeme izin vermiyor. Normalde de kot-tişört takılırım zaten. Topuklu ayakkabılarla dans etmek, yürümekten daha kolaydır.

Nick Drake'te hoşuma giden şey, İngiltere hakkında düşündürmesi. İngiliz taşrasının duygusunu yakalıyor. Bizim de hoşumuza gidiyor bu, ama müziğimiz hâlâ epey Avrupaî.

Cinsel açıdan baskın, dominant sahne personanızla folk müziği, baykuş kostümlerini nasıl yan yana getirebileceksiniz?

O imajla bazen çok da barışık değilim. Kendimi tanıyamaz hale gelmiştim bir ara, sahnedeki benle sahne dışındakini ayırt edemiyordum. Kendi yarattığım imaja kendim dayanamıyorum gibi geliyor bazen. Bir partiye gidiyorum, önce kimselerin dikkatini çekmiyorum, sonra biri tutup "bak şurda duran Alison Goldfrapp" diyor ve herkes irkilerek gözlerini dikiyor bir anda. Bakıyorlar ki, kısa, küçücük bir kadınım, hiç de öyle "dominatrix" biri de sayılmam.

Yeni fotoğraflarınıza bakınca, hiç olmadığınız kadar kendiniz gibi çıkmışsınız sanki...

Evet, belki de kendi benliğimle daha uyumluyum eskisine göre. Son yıllarda özel hayatım biraz fırtınalı geçti. Son turneden döndüğümde aşk ilişkim de nihayete ermişti, bir miktar kendi içime dönmeye karar verdim ben de. O ilişkiden epey kalbim kırık çıktım. Böyle bir durumda her şey, bütün sorunlar bir anda su yüzüne çıkıyor: İş, çevrenizle ilişkiler, dostlar, aile, yaş, kadınlık, çocuklar, bir sürü şey... Nerede durduğunuzu, neyi niye yaptığınızı, nelere öncelik verdiğinizi, size neyin iyi geldiğini iyi ölçüp biçmeniz gerekiyor böyle dönemlerde. Turneden dönüşümde uzunca bir süre valizimi açmadığımı biliyorum. "Her şey gayet şahaneyken neden kendimi mutsuz hissediyorum?" diye geçiyordu içimden. Pek çok şeyi başka insanlara göre geç yaşadım ben. Goldfrapp serüvenine başladığımızda otuzlu yaşlarımın başındaydım ve işten başka bir şey düşündüğüm yoktu. "Bir saniye dursam her şey çöker" gibi geliyordu, bu noktaya varmam uzun ve zorlu merhaleler sonucu olmuştu çünkü. Yaptığım işi seviyorum, ama iş insanın bütün hayatını kaplamamalı, dengeyi her zaman gözetmek gerek.

Romantik açıdan umutlu musunuz?

Her şey mümkün. Kim bilir, belki de böyle yalnız kalırım hayatımın sonuna kadar. Beklemedeyim, tazelenme halindeydim şu aralar, yeterince yıprandım. Ama iyimserliğimi her zaman korurum, kimsenin de bunu engellemesine izin vermem. Her şeyin tamiri mümkündür. *(ses tonunu ciddileştiriyor)* "Hayat tamirlerden ibaret bir sürekli yolculuktur. Arabanız değilse, çatınız. Eviniz değilse, kalbiniz." Doğru değil mi?

Çeviren: ***Merve Erol***

[Vanessa Paradis]

"Joe le Taxi" 15 yaşında bir kızın dilinden 1988 Fransa'sının en büyük hitiydi. O kız büyüdü, az ama öz filmde oynadı, az ama öz albümler doldurdu. Bugün kimilerinin sadece "Johnny Depp'in yavuklusu" olarak tanıdığı Vanessa Paradis, son albümü "Divinidylle"de Matthieu Chedid (M), Brigitte Fontaine, Franck Monnet, Thomas Fersen, Jean Fauque gibi söz ve müzik ustalarıyla bir araya gelmiş. Les Inrockuptibles ve Observer sayfalarından naklen Vanessa Paradis'nin kelâmı…

ŞUH LaTiFe

Son iki albümünüz arasında yedi yıl geçti. Albümünüzde yorumladığınız Thomas Fersen'in şarkısındaki gibi "miskin bir koca sinek" misiniz?
Vanessa Paradis: En azından Thomas beni öyle görüyor demek ki. *(gülüyor)* Şaka bir yana, sadece tembellikten değil herhalde. Neyi nasıl yapacağıma aceleye getirmeden, düşünüp taşınarak karar vermeyi tercih ediyorum. Gündelik hayatımda aslında hiç miskin değilim. Yedi yıl boyunca bahçemdeki çiçeklerin nasıl büyüdüğünü seyredip durmadım. Ama, yirmi yıllık şarkıcılık kariyerime bakınca, hâlâ müzisyen olmamam tembellikten denebilir.

Müzisyen olmamak derken ne kastediyorsunuz?
Bir enstrümanı doğru dürüst çalmayı, bir partisyonu okuyabilmeyi, müzisyenleri izleyebilmeyi bilmem gerekirdi. Beste yapıyorum, biraz gitar, biraz piyano çalabiliyorum. Ama yirmi yılın sonunda enstrümanlara daha hakim olabilmeliydim.

Bu yirmi yılda, şarkı kaydetmediğiniz zamanlarda, "belki bundan sonra başka bir albüm yapmam" diye mi düşünüyordunuz?
Hayır, albüm yapmadığımda da kendimi şarkıcı olarak hissediyorum, eninde sonunda mutlaka yine bir albüm yapacağımdan hep eminim. Ayrıca, bir sözleşmem de var. Yani kafamda bu bir zorunluluk zaten. Ama, zorunluluğun ötesinde, kalbimde de.

Bugünkü ağır temponuzun bir sebebi de, star olarak yaşadığınız ergenliğinizdeki aşırı hızlı ve yoğun dönemi telâfi etmenin bir yolu mu?
Bunu hiç analiz etmedim, ama kariyerimin ilk on yılını müthiş hızlı, yoğun, sıkıştırılmış bir şekilde geçirdiğim doğru. Tercih yapabilmek, seçici olmak için düşünmeye zaman ayırmam şart oldu.

Amerika'da kimsenin beni tanıdığını sanmıyorum. Kendimi çocuklarıyla ilgilenen, adsız sansız, sıradan bir kadın gibi hissediyorum. Mutluluk bu.

Bu baş döndürücü temponun kurbanı olmamaya ne zaman, nasıl karar verdiniz?
Kesinlikle kurban değildim. Tam tersine, çok oburdum. Bir ürün gibi ortaya çıkarılan ve bir takım şeyleri yapmak zorunda bırakılan 14 yaşında çocuk klişesi hiç bana göre değil. Ta en başından itibaren her şeyi ben seçtim. Ve her şeye heves ediyordum; dolayısıyla, kimi zaman aşırıya kaçsa da, çok şeye el attım.

Başlamadan önce, yeni albümünüzün nasıl olmasını tasarlıyordunuz?
Kafamda belli bir renk ya da tema yoktu. Hakikaten zengin melodiler, ama basit düzenlemeler olmasını arzu ediyordum. Çok yüklü olmamasını istiyordum. Nasıl bir şey istediğimin mükemmel örneği olabilecek bir Cake şakısı var. Matthieu'yle (Chedid) bu konuda çok konuştuk. Bu arada bazı hiper-prodüksiyon albümleri de çok seviyorum, mesela favori albümüm Marvin Gaye'in "What's Going On"u. Ama yine de, bir şarkı ne kadar arılaşırsa, o kadar başarılıdır kanısındayım.

Matthieu Chedid'le çalışmanız nasıl oldu?
Bir şarkısını, "Baptême"i radyoda duymuştum. Şarkıya, prodüksiyona, anlayışa, her şeyine hayran kaldım. Tanışmak istedim. Kısa süre içinde "Bliss" *(Paradis'nin 2000 yılındaki albümü)* üzerinde çalışmaya başladık. Arkadaş olarak da, müzikal açıdan da çok iyi anlaştık.

Kendi şarkılarınızı nasıl yazdınız?
Yıllarca üzerlerinde çalıştım, çünkü yazmak o kadar da kolaylıkla yaptığım bir şey değil. Kendi kendime bir sürü şey yazdım. İlk başta kimseye dinletmiyordum. Sonra giderek biraz memnun kalmaya başladıkça, yakınlarıma dinletmeye cesaret ettim. Ama yavaş yavaş. Kendi şarkılarımı değil, başkalarının yazdığı şarkıları söylemeyi tercih ediyorum. Yazdığım ilk şarkı, albümün son

şarkısı: "Jackadi". Onu altı yıl önce yazmıştım, zaman içinde çeşitli değişiklikler yaptım. Johnny (Depp) şarkıyı valse doğru çekti ve bence çok güzel oldu.

Albümünüzde bir Brigitte Fontaine şarkısı da var. Onunla tanıştınız mı?

Hayır, maalesef, ama bu sayede medyadan tanıdığımız fantastik karakterli Brigitte Fontaine yerine sadece şarkıya yoğunlaşabildim. Brigitte Fontaine olağanüstü bir şarkı yazarı, M sayesinde onu keşfettim. Çok etkileyici, çok şiirsel.

Albüme katkıları olan Alain Chamfort, Thomas Fersen, Albin de la Simone, söz yazarı Jean Fauque hayranı olduğunuz sanatçılar mı?

Uzun süre önce, Thomas Fersen'le bir filmin bir sahnesinde beraber oynamıştık ve ondan benim için bir şarkı yazmasını rica etmiştim. Ama şimdi bakınca, evet, herkesin hayranıyım. Jean Fauque'u yine çok sevdiğim Alain Bashung sayesinde keşfettim. Alain Chamfort'a da hayranım. Evet, evet, hepsinin fanıyım. *(gülüyor)*

"Tandem" klibini bugün seyrettiğinizde ne düşünüyorsunuz?

Gurur duyuyorum. Jean-Baptiste Mondino'nun dünyasının, rock tarihine referanslarının, "guitar heroes" aşkının damgasını vurduğu çok güzel bir klipti. Ayrıca, 17 yaşındaydım, dikkat çekme, sevilme sevdasında koca bir bebek gibi görünüyordum, ama o klipteki gibi olmak için can atıyordum. Ergenlikten çıkıp genç kadınlığa adım atıyordum. Yıllardır o ânı bekliyordum, kadın olmak için yanıp tutuşuyordum, dibine kadar gidiyordum, şuhlukla ölümüne oynaşıyordum. Kendimi özgürleşmiş hissediyordum, artık 14 yaşında değildim, her şey yapabilirdim, her şey serbestti.

Bu serbestleşmede, açılmanda Serge Gainsbourg'un kıymetli bir katkısı oldu herhalde...

Pek çok açıdan kıymetliydi o. "Dis-lui toi que je t'aime" (Ona sen söyle seni sevdiğimi) gibi yetişkin aşk şarkıları söylememin yolunu açtı. France Gall için yazdığı "Les Sucettes" (Lolipoplar) gibi provoke edici, müphem şarkılar yazma yoluna gitmedi benim için. Gündelik hayatta o kadar açık saçık konuşan ve davranan bir tip değildi. Bir zamanlar olduğu kompleksli genç erkeği hep hissederdiniz. Çekingen bir adamdı. Ve inanılmaz bir yumuşaklığı, nezaketi vardı...

Bütün 14 yaşındaki kızlar gibiydim, yırtık blucin ve pejmürde hırkaları ben icat etmedim. Aramızdaki tek fark benim boy boy fotoğraflarım çekiliyordu.

Serge Gainsbourg - Jane Birkin çiftinin kızı Charlotte'la aynı yaştasınız, onunla ahbaplığınız oldu mu hiç?

Hayır. O dönemde hiç karşılaşmadık. Sonra, biraz tanıştık, birkaç yemekte, partide rastlaştık. Albümü harika, bir kadın olarak duruşuna, oyunculuğuna, Charlotte Gainsbourg'a hayranım.

1987 ile 1993 arasında Fransa'nın en medyatik sanatçısıydınız, neredeyse bir dönem Brigitte Bardot'nun temsil ettiği figürün yerini almıştınız: Mutlak bir arzu ve kimi zaman da nefret nesnesiydiniz. Ortalıkta pek gözükmeyerek, yurtdışında yaşamaya başlayarak bu imajdan kurtulmaya mı çalıştınız?

İmajım konusunda asla masum değildim. Ama zaman geçtikçe, o imajın gerisinde bir emek ve bir insanın kişisel dünyası olduğunu, sadece bir ürün olmadığını gösterebildiğimi sanıyorum.

Bir dönem genç kızlar için ideal kadın tipi oldunuz, sokaktaki kızlar sizi taklit ediyordu...

Yoo, hayır! Bence tam tersi. Ben bir kuşağa aittim, o kuşak gibi giyiniyordum. Yırtık blucin ve pejmürde hırkaları ben icat etmedim.

Ya bugün?

Johnny de, ben de modası geçmiş giysileri tercih ediyoruz. Vanessa Bruno ve hippi tarafıma hitap eden Antik Batik'in yaratıcısı Gabrielle Cortese en beğendiğim tasarımcılar. Bir de Karl Lagerfeld tabii; onunla 2003'te tanışmıştık, o günden beri dostluğumuz sürüyor... '80'li yılların sonlarındaysa, bütün 14 yaşındaki kızlar gibiydim, tek fark benim boy boy fotoğraflarım çekiliyordu. Ama sonra bir an geldi, kimse benim gibi giyinmek istemez oldu, benden nefret ediliyordu. "Joe le Taxi" üç ay boyunca hit parça oldu, herkes bayılıyordu, sonra ömrünü tamamlayınca, bütün Fransa bana alerji duymaya başladı. Sonradan bana şöyle şeyler söyleyenler oldu: "Biliyor musun, aslında sana hayrandım, ama arkadaşlarıma söylemeye utanıyordum." Brisseau'nun filmi "Noce Blanche"la (1989) durum değişti. Ondan sonra, daha sık iltifat işitir oldum.

"Noce Blanche"dan önce, oyuncu olma hayali kuruyor muydunuz?

Küçük bir kızken müzikal komedi yıldızı olmak istiyordum, yani ikisi birden: Şarkı söylemek, dans etmek, oynamak, hepsini istiyordum. *(gülüyor)* "Joe le Taxi"den sonra çok teklif aldım, genelde ergenlik filmleriydi, ama kendime uygun hissetmedim. O arada menajerimin beni sinema oyunculuğuna zorlamaması bir şanstı. Bana cazip gelen ilk sinema projesi "Noce Blanche" oldu.

Nesi cazip gelmişti?

Senaryo, hikâye, karakter... Sonra ayrıca, Brisseau'nun kendisi. Tanıştığımızda, nasıl desem, bir elektriklenme oldu. Beni yarı yolda bırakmayacağını hissettim. Bana, tıpkı şimdi sizin baktığınız gibi bakıyordu, çok ciddiydi. *(gülüyor)* Gerçek bir çalışma olacağını hissediyordum. Brisseau'nun aslında bir öğretmen olduğunu fark ettim, iyi bir iş çıkartmak isteyen, hatalarınızı düzelten, memnun kalmadığında boş vermeyen bir insan. Sinemadaki ilk rolümde tam da buna ihtiyacım vardı. Bu arada çok atıştık, bağrıştık, o kadar da kolay geçmedi. "Noce Blanche"ın hakikaten iyi bir film olduğunu düşünüyorum, bana da çok büyük katkısı oldu. O filmden sonra yakamı bıraktılar, çok kısa zamanda ün ve başarı elde ettiğim için artık kendimi kanıtlamış, kabul ettirmiş gibi oldum.

İkinci film için niçin beş yıl beklediniz?

İlgimi çeken bir senaryo gelmedi. Fizikî açıdan çok ağır geçen ilk turnemin ardından sağlığım biraz bozuldu, Jean Becker'in "Elisa"sına başladım. "Noce Blanche"ın tam tersiydi. Brisseau'yla çekimler, kelimenin her anlamıyla limonîydi. "Elisa"nın çekimleriyse masal dünyasında gibiydi, sürekli gülüp eğleniyorduk. Onun üzerine, müziği bir süreliğine bırakıp daha fazla sinema yapmaya karar verdim. Jean Becker'in "L'Eté meurtrier"si benim için çok önemliydi, Isabelle Adjani'nin oyunculuğunu görmek, bir halden diğerine, en uç duygulardan geçişini izlemek çok etkileyiciydi.

Gérard Depardieu'yle yakın mıydınız?

Çekimlere bizim ortak sahnelerimizle başlamıştık. Daha ilk tanıştığımız andan itibaren beni çok etkiledi, güldürüyor ve rahatlamamı sağlıyordu.

Sizin için sevimli bir amca gibi miydi!

Hayır, kesinlikle değil! *(gülüyor)* Tamamen onun cazibesine kapılmıştım! Çekimler esnasında kuşaklar arasında yaş farkı diye bir şey kalmaz...

Ona aşık mıydınız?

Hayır, hayır, öyle değil! *(gülüyor)* Aşık olmadan da birinin cazibesine kapılabilirsiniz!

1996'da Cannes Festivali'nin açılışında Jeanne Moreau'ya ithafen şarkı söylemeniz sizin için etkileyici bir an mıydı?

Benim açımdan gerçeküstü bir andı. Yüzlerce kamerayı, etrafımızdaki binlerce insanı bir anda tamamen unutuverdim. Sanki Jeanne Moreau'yla başbaşa olduğumuz, ayrıcalıklı, çok özel bir an olarak hafızamda yer etti. İlk karşılaşmamızdı o. Hiçbir şey önceden planlanmış değildi, yerinden kalktı, elimi tuttu. Bir mucize gibiydi.

Sizi çok etkilemiş olan kadın yıldızlar var mı?

Marilyn Monroe. Onunla ilgili her şeyi satın almaya hazırım, bir resmi için her şeyi verebilirim. Sonra, Béatrice Dalle'a çok hayranım, çok güçlü bir kişiliği var, dikkat çekici bir fiziğe sahip... Kendime örnek aldığım insanlar Romy Schneider, Annie Girardot, Beatrice Dalle ve Marilyn Monroe. Müzikteyse bugünlerde Feist'i, Yael Naim'i ve her zaman Tom Waits'i beğeniyorum. Tom Waits'in şarkıları ayağımı yerden kesiyor.

Jean Rochefort ve Johnny Depp'le birlikte rol aldığınız Terry Gilliam'ın Don Kişot'la ilgili filminin yarıda kalmasına üzüldünüz mü?

Aslında en çok Terry için üzüldüm, çünkü bu filmi çok önemsiyordu.

Tekrar Johnny Depp'le birlikte oynamak ister misiniz?

Ne o, ne ben böyle bir şeyi kovalıyoruz.

Los Angeles'ta yaşamaya başladıktan sonra, Amerikan filmlerinde oynamayı hiç düşünmediniz mi?

Hayır, orada ajanım bile yok. İyi bir film çekmeye hazırım, ama öyle bir beklenti içinde değilim. Ayrıca, ABD'de benimle ilgili en tanınan şey Chanel reklamı. Hele derin Amerika'da kimsenin beni tanıdığını sanmıyorum, muhtemelen Johnny Depp'in sevgilisi olarak bile tanınmıyorumdur. New York'ta ya da Los Angeles'ta "La Fille sur le pont"u görmüş birileri çıkıyor. Ama, manken, oyuncu, şarkıcı, şöhretli kadın derken kimse tam olarak ne yaptığımı bilmiyor. *(gülüyor)* Bense kendimi çocuklarıyla ilgilenen, adsız sansız, sıradan bir kadın gibi hissediyorum. Mutluluk bu.

Oradaki hayatınız biraz "Desperate Housewives"ı andırıyor sanki...

(gülüyor) Yoo, o kadar da değil!

Çeviren: ***Siren İdemen***

Foto: Mustafa Gelen

ANKARALI **KENAN USTA**'NIN ATÖLYESİNDEN

Ankara'da, Kızılay'da, Turtes Pasajı'nın alt katına indiğinizde Kenan Usta'nın gitar yapım atölyesi hemen karşınızda. İçerisi kalabalık mı kalabalık, etraf dağınık. Muhabbet kuşlarının üzerinizde uçuşup gitar seslerine şakıyarak eşlik ettiği atölyede muhabbet güzel mi güzel.

AĞAÇLARIN İKİNCİ HAYATI

Size herkes Kenan Usta diyor, oysa usta deyince, insanın kafasında genellikle yaşını başını almış bir kimse canlanıyor. Ne zamandan beri bu işi yapıyorsunuz?

Kenan Turgut: Tamir işine Lise 1'de başladım. '63 doğumluyum, 30 yıl oluyor galiba... Rahmetli babam bandodan emekliydi, saksofon çalardı. Müzik işine girdi, 1972'de Evrensel Müzik ile ortaklığımız başladı. Ben de ortaokulda, lisede, dükkâna gide gele, baka baka öğrendim.

İlk gitarınızı ne zaman yaptınız?

Boş vakitlerimde küçük maket gitarlar yapıyordum, 10-15 cm boyunda. O zamandan, bunların büyüklerini de yapsam diye hayaller kuruyordum. Lise bitene kadar mağazanın bir köşesinde tamire ve maketleri yapmaya devam ettim. Açık Öğretim Fakültesine kayıt yaptırıp okul işini halledince, şimdiki atölyemizi açtık. Tamir işlerinin yanında, bando ve okullar için trampet, davul ve aksesuarlarını imal etmeye başladık. Daha sonra bir arkadaşıma bir elektro gitar gövdesi yaptım. İlk gitarım odur. 18 yaşıma denk geliyor sanırım.

Neden gitar?

Gitarı daha çok sevdim. Bağlama yapan o kadar çok insan var ki. Tamirat işlerinde yardım ettiğim arkadaşlarım hep gitar çalıyordu, o yüzden gitara eğilimim oldu ister istemez. Elim alıştı.

Birçok gitariste gitar yapıyorsunuz. Kendiniz için bir gitar yapmayı hiç düşündünüz mü?

Terzi kendi söküğünü dikemezmiş, vakit olmadı.

Yapsanız nasıl bir gitar olurdu?

Tercihim her zaman natürel olandan yana, boya kesinlikle yok, güzel damarlı bir ağaçtan yapılmış, sade bir gitar olurdu. Gitarlarda belli standartların dışına çıkmak biraz agresif oluyor. Pek hoşlanmıyorum. Amerikan Fender Stratocaster ya da Telecaster dünyada en çok kabul gören gitarlar, diğerleri bu ikisinden türetilmiştir. Kendime Telecaster yapardım.

Size gitar siparişi verenlerin absürd istekleri oluyor mu?

Onları geçiştiriyorum mümkün mertebe. "Şöyle boynuzlu olsun, boynuzlu kısmı da desenli olsun" diyen, resmini çizip getiren var. Yok diyorum, şurası olmaz, burası olmaz, en sonunda standart bir gitar yapıyorum, benim dediğim oluyor.

Siz gitar çalmayan bir luthier'siniz. Çalmak istemez miydiniz?

Leo Fender de çok güzel gitarlar yapmış, ama çalmasını bilmiyormuş... Ben heveslendim, ama vakit bulamadım. Elime alırdım, tam bir şeyler çalmaya başlayacakken bir arkadaş ya da müşteri gelir, al gitarı, koy kenara, o gittikten sonra bir daha başla... Dedim, ben bu işi yapamayacağım. Yaptığım işe ters bir etkisi olmuyor, ama çalabilmeyi isterdim. Bu işi bırakmadan kendime bir bas gitar yapmayı düşünüyorum.

Beğendiğiniz gitaristler vardır mutlaka...

Beğendiğim gitaristler Joe Pass, Wes Montgomery, BB King ve Albert Collins...

Fabrikasyon gitarla el işçiliğinden çıkma gitar arasında ne gibi farklar var?

Fabrikasyon gitarda, bugün Fender bile alsanız, kazıdığınız zaman içinden ne çıkacağını bilmiyorsunuz, dört parça, beş parça bile olabilir, ağaç budak olabilir. Bizim gitarlar natürel oluyor. Ağacımızı gidiyoruz, kendimiz seçiyoruz. Şöyle bir avantajımız var Türkiye'de: Kullandığımız ağaçlar hep doğal. En çok akçaağaç, gül ağacı, dişbudak, maun kullanırız. Yurtdışı artık sanayi ağacı kullanıyor, fabrikasyon hormonlu ağaç yetiştiriyorlar, kendi ormanlarında yetiştirip 10 yılda kesiyorlar, kavaktan gitar yapıyorlar. Çin kavağı dediğimiz bir ağaç var, o familyadan kullanıyorlar. O gitarlar el işçiliğinin kalitesini yakalayamıyor. Hepsi aynı standart. Kabak, patlıcan eker gibi ağaç büyütüyorlar. Benim kullandığım ağaçsa 50 yıllık. Kesimlik zamana gelmiş, kesilmiş. Ben de alıp stokluyorum. Kesilince ağaç ölmüyor, gitar olarak yaşamaya devam ediyor. Gitarınızı aşırı sıcaktan, nemden koruyacaksınız. Öyle arkadaşlar var ki, şehirlerarası yolculukta gitarı bagajda taşıyorlar. Gitarın bagaja konmaması gerektiğini bilmesi lazım, bebek gibi davranması lazım.

Yurtdışında, hormonlu ağaç yetiştiriyorlar. Benim kullandığım ağaçsa 50 yıllık. Zamanı gelmiş, kesilmiş. Kesilince ölmüyor, gitar olarak yaşama devam ediyor.

Bir gitarın yapımı aşağı yukarı ne kadar bir zaman ister?

Aslında, araya tamir, modifiye işi girmezse rahatlıkla 15 günde, bir gitar çıkar.

İşinizin temiz olduğu kadar elinizin de yavaş olduğu söyleniyor...

Böyle bir söylenti var. İki yönden açıklanabilir, bazı kişiler, bana iş gelmesin diye, bunu söylüyorlar: "Kenan abi yaparsa, üç ayda yapar" diye, ama öyle değil. Her yapılacak tamirin belli bir süresi var. Bazısı ince iş gerektirir, onda benim sakin olmam lazım, yavaş yavaş yapmam lazım. Geç yapıyorum, ama temiz yapıyorum.

Atölyenize çok gelip giden oluyor mu?
En küçük müşterim 2 yaşında. Babası gitar çalıyor, ona da küçük bir elektro gitar almış. Daha kıymetini bilmediği için kırmış, geçen gün tamir ettim. En yaşlı müşterilerim 55-60 yaşlarında. Sadece müzisyenlik yapan da var, avukat, mühendis, doktor olanı da var. Onlara müşteriden ziyade, arkadaş camiası diyebiliriz. Bir kere, iki kere gelirler, ondan sonra arkadaş gibi oluruz. Ankara'da profesyonel olarak çalışan bütün gitaristler beni bilir, mutlaka bana işleri düşer. Meraklı bağlamacılar da geliyor son zamanlarda. Bağlamalara gitar burguları kullanıyorlar, onlara da yardımcı oluyorum.

Bu işin eğitimini almış olmayı ister miydiniz?
Bazı yabancı luthier'lerle karşılıklı istişarede bulunduk. Bana söyledikleri şu: "Tamamsın, bizim sana öğreteceğimiz bir şey yok". Kendi kendimi yetiştirdim. Her şeyi kendim yapıyorum, bazı işleri yaparken gerekli bazı aparatları da kendim yaratıyorum. Atölyemde kendi yaptığım küçüklü büyüklü birçok alet kullanıyorum... Bir gün kafama dank etti, kendimi bir sınayayım dedim. Yurtdışından bir kitap getirttim, "Guitar Luthier" isminde. Kendi yaptığım işlere bir baktım, doğru yolda olduğumu anladım. Kitaptan birkaç işlemin kısasını öğrendim, ama birçok şeyi de benim daha kısa yoldan yaptığımı fark ettim. O kitap hazırlanırken Amerika'nın büyük firmalarının luthier'lerinin fikirleri ve yöntemleri araştırılmış ve anlatılmış. Fender'den George Usta şu arızayı böyle tamir ediyor, Ibanez'den Bill Usta gövdeyi böyle hazırlıyor diye. İşte oradan sınavı geçtim.

Tecrübelerinizi aktarmayı düşünmediniz mi? Çırağınız yok mu?
Zamanında düşündüm, ama insan yetiştirmek çok zor bir şey. İki şey gördüğü zaman kendini usta zannedenden kişiler çıkıyor maalesef... Pes ettim. Bu işin kaynağı İstanbul, ama İstanbul'dakilerin yaptığı işi beğenmiyorum, çünkü kendileri bu işten çekilip yanlarında çalışanlara bırakmışlar işleri. Yanımda biri çalışsa, ben ona iş versem, gitarını teslim alan kimse, "bunu Kenan abi yapamamış" dese. İşte o lafı duymak istemiyorum.

Kendimi bir sınayayım dedim, yurtdışından bir kitap getirttim. Birçok şeyi daha kısa yoldan yaptığımı fark ettim. İşte o kitaptan sınavı geçtim.

Gitarlarına göre insanları gruplandırabilir misiniz?
Genelde gitarın modeli yaptığı müzik tarzını ortaya çıkarır. Rengi o kadar önemli değil, ama gençlerde siyaha karşı aşırı bir eğilim var. Standart diyebileceğimiz gitarları caz ve blues çalanlar ister. Daha keskin ve sert hatlara sahip gitarlar ise hard rock ve metal yapanların tercihi.

Yaptığınız gitarlara imzanızı atar mısınız?
Evet. Adımı yazıyorum Kenan diye. Bir ara "nanek" yazıyordum, Kenan'ın tersten okunuşu. Sonra dedim, doğrudan yazayım. Bir arkadaşımız Finlandiya'da hâlâ bana logo arıyor, aklıma getirdiniz, mail atayım, "ne oldu benim logo" diye.

Bir internet siteniz var mı?
Arkadaşlar sağ olsun, internet sitesi yapalım diyorlar, ben kaçıyorum, biraz daha reklâmım olduğu zaman hiç nefes alamayacağımı tahmin ediyorum. O zaman işin altından kalkamam. Şu anda bile İstanbul'da bir sürü usta olduğu halde, İstanbul'dan bir sürü iş geliyor bana. Anadolu'dan, Van'dan tutun Diyarbakır, Antalya, Denizli, Eskişehir'e kadar...

Atölye dışında nasıl bir hayatınız var?
Motorumuz var. Arazide motorla gezdiğimiz bir grubumuz var. Şehirde motorla dolaşmayı sevmiyoruz, kendimizi kırlara bayırlara atıyoruz. Akşam dışarı çıktığımızda, barlara gittiğimizde bazen kendi yaptığım gitarlarla karşılaşıyorum. Hoşuma gidiyor.

Atölyenizde gitar sesine kuş sesleri eşlik ediyor, bu merak nereden hâsıl oldu?
Aslında kuş beslemiyordum. Bizim pasajda bir kuşçumuz vardı. Arkadaş, konuşma kaseti yapacağım diye bir muhabbet kuşu almış, kuşa konuşma öğretmeye çalışıyordu, ama bir kenara itilmişti, yemi bitiyordu, suyu bitiyordu, verilmiyordu. Benim atölye de biraz güneş alıyor, havadar... Kuşu o kapalı yerden alıp atölyeye getiriyordum. Çok kaynadım o kuşa ben. Sabah alıp akşam teslim ediyordum. Bir gün blöf yaptım: "Senin kuşundan bıktım, götür getir olmuyor, ya bu kuşu al ya da bana ver" dedim. "Tamam, al senin olsun" dedi. Böylece ilk kuşum Cabbar, Kerim Abdülcabbar oldu. Ondan sonra eşini aldım, birkaç tane daha derken derken sayıları 16'ya çıktı. Bir ara 30'a kadar vardı. Her renkten var. Hepsinin adı var. Mesela bu Duman. İnsan gibi, hepsinin bir karakteri var. Dışarıdan bakan biri hepsini aynı sanıyor, ama hepsi farklı.

Söyleşi: ***Ece Güneş***

CAM KULÜBELER

– 202 Haiku–
Pelin Özer

En büyük haiku ustası Başo şöyle demiş:-

Hiçbirşey göremezsin ki, bir çiçek olmasın.
Hiçbirşey düşünemezsin ki, Ay olmasın.

Demek ki, haiku yazarı, doğanın içinde gören ve düşünen kişidir — kendisinin de onun içinde varolduğu bilinciyle, doğada, doğayı, gören ve düşünen kişi…
Ama bu bir 'pastoral sentimentalizm' değildir: haikunun 'doğal' imgeleriyle dilegelen, temel insan durumlarının yansımalarıdır — haikuya 'yansıyan', bir insana yansımış bir doğa 'duygusu' değil, bir insanın kendini yansıttığı bir doğa durumudur. Yani, haiku, en temel şiirsel durumun yansımasıdır.

Pelin Özer'in haikuları da, doğa içinde gördüklerinde, gördükleriyle kendi kendisini düşünen bir kişinin şiirleridir.

ORUÇ ARUOBA

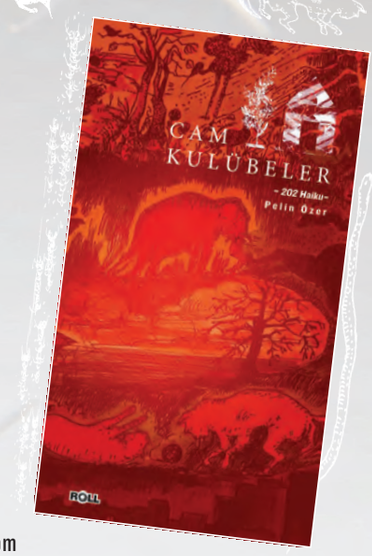

ROLL Kitapları Abdullah Sok. No: 9 Beyoğlu / İstanbul. Tel-Fax: 0212 251 87 67 expressroll@gmail.com

AKIN ELDES

ile gitar şarkıları

Üçüncü albümü "Cango"yu yeni yayınlayan Akın Eldes'ten, kendisini ömrünce en çok etkileyen gitarlı parçaların listesini rica ettik. İlk gençliğinin kuyusuna bir kova daldırıp enstrümanıyla ilk tanıştığı günlere kadar geri gitti, iyi oldu... Hem "yeni başlayanlar için 10 şarkılık bir gitar solo best of'u" hazırlamış olduk, hem de dünün şarkılarından bugüne muhabbet köprüleri kurduk...

Tek bir kick vuruşu

Jimi Hendrix Up From The Skies

Akın Eldes: Aslında Jimi Hendrix'i pek dinlemem. "Up From The Skies", Jimi Hendrix'in dikkatimi ilk çeken parçasıydı. Wah-wah'lı bir gitar, arkasında fırçalı bir davul... Bu kontrast kafama nakşolmuştu. Fırça davula olan sevgim oradan geliyor olabilir. Fırça davul deyince genellikle akla caz gelir. Halbuki cazla alâkası yok şarkının...

Senin davulcularla ilişkin nasıldır?

Serbest bırakırım, hissettiğini yansıtsın isterim. Altta makina gibi bir davul, üstte gitarcı cayır cayır, ne biliyorsa döktürüyor –bu tür müzikten nefret ederim.

Yeni albümün "Cango"da davulu Turgut Alp Bekoğlu çalmış.

Turgut'la ilk defa çalıyorum. Cem'le (Aksel) iki albümlük mesaimiz olmuştu, onun neler yapacağını üç aşağı beş yukarı kestiriyorum. Turgut'la değişik bir durum oldu. Davulla bas birbirlerine uydular, sonra da bir şekilde bana uydular. Birbirlerini çok iyi dinliyorlar, planlanmamış bir hareketi planlanmış gibi çalabiliyorlar. Hiç prova yapmadık. Stüdyoya bir takım notlar götürdüm, önlerine koydum. Toplasanız, dört kere çaldık. Prova yapsaydık eminim daha iyi olurdu ama, ilk seferinde tatlı bir heyecan oluyor, konsantrasyon daha yoğun oluyor.

Bu albümde ilk defa çaldığın davulcu ve basçı neden seninle çalmak istediler peki?

İlkin (Deniz), "Kafi"yi dinledikten sonra, Cem vasıtasıyla albümü çok sevdiğini iletmişti, rastlaştığımızda da "bir basçı olarak senin müziğine birkaç nota ilâve etmek isterim" demişti. Çok hoşuma gitmişti bu sözü.

Jimi Hendrix'i dinlemeden gitar çalmaya başlanabilir mi sence?

Gitar çalan bir insan, Jimi Hendrix'i mutlaka dinlemiş olmalı. Bambaşka bir şey Jimi. Akıllı uslu müziklerin bir takım kuralları vardır, şu akordan sonra bu akor gelir, ama Jimi bunların dışında davranıyor, kurallara göre o akordan sonra gelmesi mümkün olmayan garip şeyler koyuyor. Mesela "One Rainy Wish"te, yumuşak bir bölüm çalıyor, sonra alâkasız, sert bir yere gidiyor. Kuralların dışında, kendi kafasına göre bir şeyler yapmış ve kafası da iyiymiş, iyi ki. *(gülüyor)*

Sweet Ballroom Blitz

Sene 1974-75. Rock adına duyduğum ilk şarkı. Televizyonda yılbaşında dansöz filan olurdu, milletin uyuklamaya başladığı saatlerde, sabaha karşı kimsenin dinlemeyeceği müzikler konurdu, ne çıkarsa bahtına. "Action" ve "Ballroom Blitz" –Sweet'in bu iki parçasını yılbaşı gecesi seyrettiğimi hatırlıyorum. Pırıltılı elbiseler, makyajlı yüzler; "rock yapıyorlar, ama 'light' adamlar bunlar" diye düşünmüştüm. Sonra Deep Purple'lara filan atladık, ama bir yandan da kalbimde ayrı bir yerleri var. Bir-iki ay evvel mp3-çalarıma Sweet'in best-of'unu yükledim, hiç boş adamlar değiller.

Sweet'in gitaristine ayrı bir düşkünlüğün var mı, yoksa bir grup sound'u içinde mi değerlendiriyorsun onu?

Grubun içinde dişliler gayet birbirine uyumlu bir şekilde dönüyor, gitar da o dişlilerden biri. Teknik olarak da vasatın üstünde bir adam Andy Scott.

E5'i kurduğunuz zaman nasıl bir grup sound'u hedefliyordunuz?

Valla, bilincimiz o kadar açık değildi o zamanlar. Türkçe bestelerle genel olarak çok sert olmayan bir rock müziği yapmak istiyorduk. Biz E-5'te iki gitaristtik. E5'ten sonra "iki gitaristli bir grupta bir daha çalmam" diye düşünmüştüm. Bulutsuzluk Özlemi'ne girince, orada daha beteri çıktı. *(gülüyor)* Nejat (Yavaşoğulları) felâket, bazen sağır olduğunu düşünüyorum, kendi gitarının sesini çok açıyor. En son 20. Yıl konserinde, bir de Barışarock'ta beraber çaldık, herhalde misafirim diye, gitarının sesini fazla açmadı, şaşırdım. *(gülüyor)*

Bir gün "nedir şu şelpe" diye baktım, bir pozisyona vurdum, farklı bir nota çıktı, jeton düştü. Meğer şelpe tekniğiyle çalıyormuş Eddie Van Halen.

Ne oldu E5'in akıbeti?

Grupla popüler müziğe adım atmaya çalışmıştık. Eurovision yarışmalarına katılan Küçük Kız Ayça bizim bestelerimizi söylüyordu. Birkaç konser verdik, Yalova'da, Kumburgaz'da... Bir takım kayıtlar da yaptık, ama ne oldular, bilmiyorum. Neden dağıldığımızı da hatırlamıyorum.

Aynı dönemin grubu Ra'nın elemanı Sabih Cangil de senin gibi rehberlik yapıyor. Sizin kuşak müzisyenlerden daha var mı rehberlik yapan?

Başka bilmiyorum. Sabih'le bazen yollarımız kesişiyor, havaalanlarında, tur akşamlarında... Ra, '80 başının en iyi grubuydu. Bize ve zamanın diğer gruplarına göre daha sofistike bir müzik yapıyorlardı, dur-kalk'ı bol, planlı, trafikli bir müzik...

Van Halen Eruption (Van Halen)

"Eruption"ı da, "Beat It"i de duyduğumda ayağım yerden kesilmişti. "Beat It"teki solo yüzünden bir sene rahat uyuyamadım, "nasıl çıkar bir gitardan o ses" diye düşünüp durdum, huzursuz oldum.

Az önce altta makina gibi davulun olduğu, üstte gitaristin ne biliyorsa döktürdüğü parçalardan hazzetmediğini söylemiştin. Eddie Van Halen bu tip bir "gitar kahramanı" sayılmaz mı?

Gerçi Van Halen iyi gruptur, ama doğru, gösterişli bir gitaristleri vardır. Jeff Beck'in, Eric Clapton'ın ilk kayıtlarını dinlediğimde, pek etkilenmiyorum. Ama '78 yılında Eddie Van Halen çıkmış, daha 21 yaşında, veletken öyle bir şey yapmış. Acayip güzel bir tonu var, acayip enerjik.

Nasıl çıkıyormuş o ses gitardan? Daha sonra öğrenebildin mi?

Bağlamacı bir arkadaşım "bak, şelpe diye bir teknik var" diye gösterdi, parmağıyla çaldı. Çok da üstünde durmadım... Tuvaletin akustiği güzel olur, ses tane tane duyulur, o yüzden tuvalette gitar çalmayı severim. Bir gün "nedir şu şelpe" diye baktım, bir pozisyona vurdum, sonra sağ elimin parmağını yanlışlıkla başka bir pozisyona vurdum, farklı bir nota çıktı, jeton düştü. Meğer şelpe tekniğiyle çalıyormuş Eddie Van Halen.

Eagles Hotel California

"Müzik tarihindeki en iyi solo" deseniz, ilk üçe koyacağım sololardan biri. Akor yapısı zengindir parçanın. Solo da doğaçlama çalınmamış. Kurgusu, öyküsü olan, uzun bir solo.

Şarkının kendisi sende nasıl bir etki yapıyor?
Sözlerini algılayabildiğim kadarıyla, neredeyse "naylon" diyesim geliyor. Çok yüzeysel bir parça belki ama, sonundaki gitar öyküsüyle beş sınıf birden atlıyor benim gözümde.

Gitar öyküsü derken ne kastediyorsun? O öyküyü şarkının öyküsünden ayrı düşünebilir miyiz?
Sözlerin verdiği duyguyla alâkası var mı, emin değilim. O soloyu ilk duyduğumda da ayaklarım yerden kesilmişti. Solo dediğin şey, birazcık da doğaçlama yapılan bir şeydir, en azından o zamana kadar duyduklarım öyleydi. Böyle düşünülmüş solo herhalde azdır.

Şarkının ana melodisinin Jethro Tull'ın "We Used To Know" şarkısından arak olduğunu biliyor musun?
Hayır. Merak ettim şimdi. *(gülüyor)*

Pink Floyd Wish You Were Here

"Wish You Were Here"da da akustik gitarla çalınmış çok güzel bir solo var, o yüzden ilgimi çekiyor. David Gilmour teknik olarak çok yukarıda değil, ama melodiler güzel, basit ve oturaklı... Başka bir altyapı ve olgunluk gerektiren bir müzik. Ben de onun peşindeyim.

İlk Pink Floyd dinleyişini hatırlıyor musun?
Galiba "Wish You Were Here" albümüydü. Lisede arkadaşım kasete kaydetmişti. Daha sonra "The Dark Side Of The Moon"u edindim ve "The Wall" çıktı, uçtuk...

Foto: Şahan Nuhoğlu

Akustik gitar senin için ne ifade ediyor?
Çalamıyorum, ama eksikliğini hissediyorum. Bu aralar niyetim iyi bir akustik, bir de naylon telli gitar edinmek. "Cango"da, "Eylül/Telvin" parçasında naylon telli gitarı elektrik gitar gibi çalmayı denedim, çeke çeke... Ama o yönüm çok zayıf.

Albümünün adı neden "Cango"?
İlginç bir kelime, herkese farklı bir şey çağrıştırıyor. Tanju'ya (Duru) sordum, "Django Reinhardt mı?" dedi. Eşime sordum, "köpek isminden albüm ismi mi olur" dedi. *(gülüyor)* Aynı zamanda "Django" diye bir western var. Rehber arkadaşlara soruyorum, hemen anlayıp sırıtıyorlar. Çünkü turizm jargonunda kullanılan bir kelime: "Tur almayan turist" anlamına geliyor.

Tur almayan turist nasıl oluyor? Acentaların pek tercih etmediği, maceraperest tipler mi?
Genelde, evet.

Sen tatile çıksan cango mu olurdun?
Ben olsam, cango bile olmam. *(gülüyor)* Gezdirdiğimiz turistler, belli bir yaşın üstünde, maceraya atılamayacak kadar yorgun veya yorulmak istemeyen insanlar. Ben olsam, iki-üç yer belirlerim, atlar giderim, tura, şuna buna bulaşmam. Tatilimde kimse "şu saatte kalkacaksın, şuraya gideceğiz" desin istemem.

Django Reinhardt sana ilginç gelmiyor mu?
Onu doğru dürüst inceleme fırsatı bulamadım, ama takipçisi olan Biréli Lagrène'i dinledim. Fransız Çingenesi o da, dahi çocuk... Django'ya bir türlü sıra getiremedim, ama iki parmağıyla o cümleleri nasıl çalıyor, inanılır şey değil doğrusu.

Queen Tie Your Mother Down

Biraz sert bir parçadır, o zamanlar o riff'ler etkileyici gelmişti bana. "Somebody To Love" şarkısını da severim. Queen'in bana değişik gelmesinin iki sebebi vardı: Bir, hiç duymadığım koral vokaller; ikincisi, gitaristinin notalara yükleyebildiği anlam. Teli çekiş, titretiş biçimi beni yakalamıştı. Brian May'in bir solo projesi vardı, hatta İnönü Stadyumu'nda Guns N' Roses'ın ön grubu olarak çıktı. Konsere özellikle gitmedim. Guns N' Roses sevmediğimden ve Brian May'i Guns N' Roses'ın önünde izlemek istemediğimden. Solistleri kibirli, abuk subuk bir tip. Onun önünde kont gibi Brian May çıkacak: Kibar, astrofizikçi, ağır bir adam. O zibidinin önünde onu izlemek istemedim.

Slash nasıl geliyordu sana?
İyi bir gitarist. Önyargılı yaklaştığım için fazla dinleyemedim, ama Bulutsuzluk'la Hayal Kahvesi'ndeyken, ara verdiğimizde çalarlardı, kulak kabartırdım, teknik olarak düzgün, iyi çalan bir gitaristti. Ama onun gitarını dinleyeceğim diye de Guns N' Roses'ı çekemem.

Keith Richards sever misin?
Rolling Stones'u bir şekilde sevemedim. Ama iyi bir grup, itirazım yok. '80'lerde video kaset dönemi başladı, gitaristleri izleyebiliyor olduk. Büyük bir sevinç içinde bir video kaset aldım, Eric Johnson'ın kasetiydi, teknikleri aktarıyordu. Etkilendiği insanlara Keith Richards da dahildi. "Ben bu riff'leri Keith Richards'dan öğrendim, kendi müziğimde de uyguladım" diyor. Keith Richards, grup adamı. Öyle riff'ler buluyor ve öyle bir şekilde çalıyor ki, başkası öyle çalamaz gibi bir izlenim uyandırıyor insanda. Hani tonmayster denir ya, o da belki riff'mayster.

Ya da Q dergisinin dediği gibi "riffoloji doktoru".
Güzelmiş. *(gülüyor)* Bir resmini görmüştüm, şöyle yazıyordu altında: "Ölü, diri ya da Keith Richards!" *(gülüyor)*

Deep Purple Child In Time

Led Zeppelin Good Times Bad Times

Eskiden böyle bir ayrım vardı: Jimmy Page'ci misin, Ritchie Blackmore'cu mu? Ben Deep Purple'cıydım –Blackmore daha şov adamı, yırtıcı soloların adamı. Blackmore biraz deli, Page daha efendi bir tip. Parçaların yapısını düşününce, Page'in biraz daha entelektüel olduğu da söylenebilir. "Child In Time"ın solosu benim için bir kavramdı. Ama yıllar geçtikçe, Page'in yaptığı müzikleri daha etkileyici bulmaya başladım. Kişilik olarak da daha sakin biri, kendime daha yakın hissediyorum onu. Blackmore'u bayağı bir kopyalamış olan Yngwie J. Malmsteen geldi aklıma şimdi. Konserine gitmiştim, oğlum Akıncan'ı da götürmüştüm, o sıralar dört yaşındaydı, kulağına biraz rock gitarı notaları girsin istemiştim. Malmsteen egosu yüksek bir insan. Gitarının akordu mu bozuldu, ne oldu bilmiyorum, sahne arkasına gitti, klavyeci boşluğu doldurmak için soloyu devraldı. Sonra Malmsteen geri geldi, hemen girdi, klavyeci ne yapıyor, parçanın neresinde, bakmadı bile. Adam da sesini yavaş yavaş kesti. Kıl oldum, bir-iki parça sonra da çıktım.

David Gilmour teknik olarak çok yukarıda değil, ama melodiler güzel, basit ve oturaklı... Başka bir altyapı ve olgunluk gerektiren bir müzik. Ben de onun peşindeyim.

Ritchie Blackmore, bir belgeselde, David Coverdale'li Deep Purple döneminden nefret ettiğini, çünkü müziklerine funk'ın girdiğini söylüyordu...
Nejat'la da tartışmıştık, o Steve Morse'lu Deep Purple'ı biliyordu. Ritchie varken o John Lennon dinliyordu herhalde. "Ne güzel grup işte" diyordu. "Bu Deep Purple değil" diyordum ben de. *(gülüyor)* Mesela Bülent Ortaçgil, benim için, Erkan Oğur'lu Bülent Ortaçgil'dir. Bazen Erkan'ın yerine ben giderdim konsere. Ağzınla kuş tutsan olmuyor, Erkan'ın yerini dolduramıyorsun. Yıllar boyu beraber çalmışlar ve bir renk var ortada. Aynı şey eminim benden sonra Bulutsuzluk'ta Serdar Öztop'un da başına gelmiştir... Erkan anlatmıştı, Mazhar Fuat Özkan'ın kayıtlarında, "şu parçada Van Halen gibi bir şeyler çalsan" demişler, Erkan kızmış, "gidin, Van Halen'ı çağırın" demiş. Aynı şeyi ben de Nejat'a söylüyordum. "Metallica gibi parça yapıyoruz, öyle bir şeyler çalsana" diyordu, "Kirk Hammett'ı çağır o zaman" diyordum.

Ritchie Blackmore, gitarını eline alan her gencin ilk çıkarmaya çalıştığı, abece niteliğinde bir riff'in de sahibi...
Evet, "Smoke On The Water". Daha hangi telden hangi nota çıkıyor bilmezken, gitarda ilk çaldığım riff odur. Basit, ama etkili bir giriş. İki-üç sene evvel "Speed King"i tekrar bir dinleyeyim dedim. Gitar solosunu çalamadım. Gitara başladığım zamana göre kat kat ilerdeyim, çıkarabilmem lâzım, yapamadım. Ne olursa olsun, değerli bir müzisyen Ritchie Blackmore. Belki Jimmy Page daha ağır, daha yoğun, daha yaratıcı. İstanbul'da Roman müzisyenlerin albümlerini toplamış mesela, demek ki hâlâ araştırıyor, dinliyor. Ritchie daha kapalı, etrafına set çekmiş gibi geliyor bana.

Led Zeppelin'de Deep Purple'da olan her şeyin katmerlisi var sanki, Jon Lord faktörü hariç...

Akın Eldes yeni albümü "Cango"dan önce "Kafi" (2002) ve "Türlü" (2004) albümlerini yayınladı... '80'lerde E-5, Painted Bird, Asım Can Gündüz ve Çapkınlar gruplarından sonra 1986'da çalmaya başladığı Bulutsuzluk Özlemi'nin 2000'e kadar daimi gitarcısıydı... Pinhani'nin ilk albümü "İnandığın Masallar"da gitar çaldı ve şarkıların düzenlemeleriyle meşgul oldu. Bugünlerde Pinhani'nin ikinci albümünün kayıtlarına girip çıkıyor...

Doğrudur, bir hava katıyor Jon Lord. Bu aralar bir yandan Pinhani kayıtları yapıyoruz. Dün bazı parçaların altına midi klavyeyle Hammond sesleri bastım, parçalar bambaşka bir hale bürünüverdi, şaşırdım. Düzgün çalan biri olsa, bambaşka bir boyuta geçeceğiz demek ki.

Pinhani'yle ilk nasıl buluştunuz?

Sinan'ın annesi babası yapımcı, Piccatura'nın sahipleri. Bülent Ortaçgil'in de, Bulutsuzluk Özlemi'nin de albümü çıktı oradan. Anne-baba tanışıklığından dolayı, Sinan'ların evine gitmişliğim de var. 15-16 yaşlarını, "gitarda şunu gösterir misin" deyişini hatırlıyorum. Hatta bir arkadaşıyla bir Bulutsuzluk şarkısı çalmışlardı bize. Yıllar sonra Sinan aradı, "bestelerim var, dinler misin" dedi. Demoda her şeyi kendi çalmış. Pratik çözümler de bulmuş: Davulu yok, bir trampet, bir zil almış, büyük davul yerine de bavul koymuş. Her şeyi çalmış, söylemiş. Besteleri de yeni moda değil, eski zaman müzikleri gibi. Şaşırttı ve etkiledi beni.

Sözleri nasıl geldi sana?

Şehirli sözü, o anlamda güzel. Nejat'tan ya da Bülent'ten alıştığım gibi sosyal kritikçi değil belki, ama ortalamanın çok üstünde. Dolu, naif, kendi içinde bir tutarlılığı var. Türkçeyi çok iyi çözmüş, dilin ritmik yapısını kavramış.

Sen ne kattın bu Pinhani'ye, sen olmasaydın ne olurdu grup?

Kendi sosumu, tecrübemi kattım, daha baharatlı oldu müzik. Ama demoları da çok etkileyiciydi, mutlaka bir yere gelirlerdi.

İkinci Pinhani albümü nasıl olacak?

Daha sert oluyor gibi. Nefesli sazlar da biraz daha fazla olacak gibi duruyor, klarnet, saksofon, daha Çingene işi şeyler. Mesela "Düğün". Konserlerde çaldığımız yeni parçalar seviliyor.

2000'de Bulutsuzluk'tan ayrıldığımdan beri fazla çalmıyordum sahnede. Kendi solo kariyerimde ise, altı sene içinde konser sayısı toplasan dörttür. İtiraf edeyim, bana iyi geldi Pinhani. Sahnede olmak iyi bir şey.

Pinhani'nin demosu da çok etkileyiciydi. Türkçeyi iyi çözmüş, dilin ritmik yapısını kavramış. Bana iyi geldi Pinhani. Sahnede olmak iyi bir şey.

Kuşak farkından doğan handikaplar oluyor mu?

Olmuyor, Sinan yaşının çok ötesinde bir insan. Ama "Kavak Yelleri" dizisinden sonra, seyircinin yaş ortalaması epey bir düştü, sekiz-on yaşa kadar. *(gülüyor)*

Senin oğlan kaç yaşında?

12 yaşında. Konsere götürsem, oradan bir kız tavlar herhalde. *(gülüyor)* Daha evvel Ceza dinliyordu, şimdi Pinhani. Benim dört yaşında bir oğlum daha var, o da Pinhani seviyor. "Hele Bi Gel" evdeki standart zaten.

Toto Rosanna

Bir dönem, rock'un yanında epey caz da dinledim. Toto, bir geçiş dönemi gibi. İyi müzisyenler, ama bir grup değil aslında Toto. Hepsi stüdyo müzisyeni, "biraz da kendimiz için bir şey yapalım" diyorlar, usta işi çalıyorlar. Toto'nun besteleri güzel mi? Piyasada neyin tutacağını biliyorlar gibi geliyor bana. Gitaristleri Steve Lukather biraz arada bir gitarist, saf rock çalmıyor, hafif cazdan gelen cümleleri var. Bu şarkıdaki solosu da çok güzel. Stüdyo müzisyenliği başka bir şey. Mesela Radiohead inanılmaz güzel bir müzik yapıyor, ama sanki o adamlara da stüdyo müzisyenliği yaptıramazsın. Müziğin bir teknik boyutu var, bir de yaratıcılık boyutu. Teknik boyutu o kadar sonsuz ki, bir kaptırdın mı, öbür tarafı ıskalıyorsun. Bunu kıran bir örnek geliyor şimdi aklıma: Jaco Pastorius.

Senin albümlerinde bir stüdyo müzisyeninden beklenen temiz icralar yok aslında...

Ben teknik olarak çok yukarıda değilim. Ama denge unsurunu severim. Teknik yönden kendimi geliştirmeye çalışıyorum, metronomla daha çok çalıyorum artık mesela. Özellikle Cem (Aksel) gibi bir davulcuyla çalmaya başladıktan sonra bu ihtiyacı hissettim. Ama bunu abartmamaya çalışıyorum. İki tutam teknik iyi olur.

"Cango"daki "Longa", geleneksel bir yorum...

Nihavend Longa'ydı, nihavendliğini budadık. *(gülüyor)* Seçtiğim notalar sultaniyegâha benziyor, ama o da değil. Zaten makam mevzuu zor geliyor bana. Teorisine biraz gireyim dedim, bunaldım. Dolayısıyla orada artık kulağıma yaslanıyorum. Birkaç senedir bayağı makamsal müzik dinliyorum: Yorgo Bacanos, Tanburi Cemil Bey...

Ud seviyor musun? Gitarın abisi sayılır...

Perdesiz sazlardan öcü gibi kaçıyorum, entonasyon tutturması zor. Acaba perdeli ud olur mu derdindeyim bugünlerde. *(gülüyor)* Gitarcafe'de cümbüş çaldım, hoşuma gitti.

Sen "Longa"da "Nihavend Longa"yı bozdun mu? Nasıl tarif edebiliriz orada yaptığın işi?

"Bozdum" diyebilmek için "aslına hakimdim" demek lâzım. Kafamın içindeki notaları çaldım, o kadar. Melodiyi değiştirmek yerine, melodinin üs-

Kıyamet Günü Ustası LEO PERUTZ

ROMAN

Benim işim tamamlandı. 1909 sonbaharının olaylarını, alabildiğine tuhaf bir ilişki içinde bulunduğum o trajik hadiseler silsilesini yazdım. Bütün hakikati yazdım. Hiçbir şeyi atlamadım, hiçbir şeyi saklamadım – bunu neden yapacaktım ki zaten?

Böyle başlıyor Baron von Yosch'un, ünlü tiyatro oyuncusu Eugen Bischoff'un şaibeli ölümü etrafındaki esrarengiz gelişmeleri aktardığı anlatısı. Bischoff, bu "kanlı canavar"ın, bu "heyula," bu "dinlemeyen, yalnızca konuşan katil"in tek kurbanı olmayacaktır üstelik. Baron hem dedektif hem de katil zanlısı rolünü oynarken, tüm karakterler psikolojik bir uçuruma sürüklenecektir. Borges'in, Calvino'nun, Greene'in takdirini kazanan; Friedrich Torberg'in, edebi tarzını "Franz Kafka ile Agatha Christie arasındaki gayri meşru beraberliğin muhtemel ürünü" olarak nitelendirdiği Leo Perutz'un Türkçede ilk defa yayımlanan *Kıyamet Günü Ustası* adlı kitabı, dedektif öykülerinin seyrini değiştiren bir yapıt.

26 Eylülden 30 Eylüle, yani ancak beş gün sürdü bu trajik hortlak hikâyesi. Beş gün devam etti maceralı av, etten kemikten değil, geçmiş yüzyıllardan gelmiş korkunç bir hortlak olan, görünmez düşmanın takibi. – Kanlı bir iz bulduk ve onun peşinden gittik.

çev. CEMAL ENER 168 s.

İnönü Caddesi Dümen Sokak No: 1/4 Gümüşsuyu / İSTANBUL **Tel:** (0212) 252 42 80 **Faks:** (0212) 293 15 44

KANAT

tüne akorlar yazıp doğaçlama bölümünde caz standardı muamelesine tâbi tutmak istiyordum parçayı. Çok öyle olmadı, ama bu hali de fena değil. Tek seferde kaydedildi, tek ton üzerinde asılı kaldık doğaçlama bölümünde. Sonradan üstüne kayıt yaptım, doğaçlama bölümünü geliştirdim.

Marc Ribot seviyor musun? "Longa"daki tavır bize onu hatırlattı.

Çok değişik, açık bir adam, ama bende hiç albümü yok. Bir konserine gittim, bir de televizyonda izledim. Herhangi bir kalıbı çalmıyor, herhangi bir lisanı ezbere konuşmuyor. Kendime yakın hissediyorum aslında. Ben kendimi rock gitaristi olarak görmüyorum, caz gitaristi hiç değilim, ama hepsinden bir tutam var. Bu yüzden de açıkta kalıyorum, ne rock kulübüne ne caz bara çağırıyorlar. Ama bu benim hoşuma gidiyor.

Pet Metheny Spiritual

Pat Metheny'yi '80 sonlarında keşfettim. Sofistike bir müzik, inanılmaz yüksek bir teknik. Adam şu anki tekniğine 19 yaşında ulaşmış. Besteciliği de çok yukarıda. "Spiritual", Charlie Haden'ın 12 yaşındaki oğlunun bestesi. Şarkı bittikten sonra "keşke bir bu kadar daha çalsalar" diye düşünüyor insan. '99'da beni bir sene yatağa bağlayan bir rahatsızlık geçirdim. O dönem her gün dinlerdim bu parçayı.

Albümlerindeki yapıyı oluştururken, yani davul-bas-elektrik gitar üçlüsüne sadık kalırken örnek aldığın biri var mı?

Artık örnek aldığım müzisyen diye bir şey yok pek. Davul ve basın yanında yalnız olayım istiyorum. Uçurumdan attım kendimi, şimdi uçmayı öğrenmeye çalışıyorum. Uçurum çok yüksek, ama sanki uçmayı öğrenebilecek bir durumdayım, öyle hissediyorum. İçgüdüsel olarak hareket ediyorum. Tek kriterim var: Çalarken zevk alıyor muyum, dinlerken sırtım ürperiyor mu?

"1980" isimli parçan neyi anlatıyor?

Eylülü, darbeyi. Parçanın sonundaki efektleri yeterince etkili bir şekilde veremedim galiba. Her şeyin bıçakla kesilir gibi kesilmesini tek bir kick vuruşuyla vereyim dedim, ama istediğim gibi patlamadı o ses. Yine de fena olmadı.

Kaç yaşındaydın 12 Eylül'de?

17. Benim algıladığım ilk askerî darbeydi. O gün Çınarcık'taydım, liseden arkadaşlarla buluşacaktım. Bir yandan da İTÜ'yü kazanmışım, kara kara nasıl gideceğim diye düşünüyorum, günde on-on beş kişi ölüyor, kavgalar oluyor, kendimi rahat hissetmiyorum. O gün vapura binip İstanbul'a, Çiçek Pasajı'na gidecektik. Kalktığımda annem "ne vapuru oğlum, darbe oldu" dedi. "O da ne" dedim ben. *(gülüyor)* Daha sonrası korkunç geliyor bana. Acayip bir baskı dönemi. Kendimi şaşkın balık gibi hissediyordum, robot gibi okula gidiyorsun, dönüyorsun. Keşke biraz daha büyük olsaydım, '70'leri yaşasaydım diye düşünüyorum. Müzikal olarak Moğollar'ın o dönemde yaptıkları çok enteresan mesela, çok ileri görüşlü bir müzik yapıyorlarmış. Biraz kör bir noktaya denk geldim. Darbenin, üzerimde mutlaka travmatik bir etkisi olmuştur.

Keşke '70'leri yaşasaydım. Moğollar mesela, çok ileri görüşlü bir müzik yapıyormuş. Biraz kör bir noktaya denk geldim. '80 darbesinin, üstümde travmatik etkisi olmuştur.

Bu kör noktanın aşılmasında Bulutsuzluk Özlemi'nin de katkısı büyük galiba...

Kesinlikle. Her ne kadar Batı kökenli bir müzik üzerine inşa ediliyor idiyse de –Nejat'ın John Lennon hayranlığı malûm–, bir şekilde biz o yapıyı bozuyorduk. Yeni gruplara sorsanız, eminim hepsi Bulutsuzluk Özlemi'ni dinlemiştir. Bir kilidi açmakta anahtar rolü vardır grubun. Nejat'ın sözleri de çok şahsına münhasır, çok özel sözler. Müzik olarak da, şehirli müziğiydi, evet ama, kolejli müziği değildi bence. Ayağı yere basıyordu.

Gezdirdiğin turistlerle müzikal muhabbetlerin oluyor mu?

Pek paylaşmak istemiyorum, sonra "çalsana" diyorlar, "vaay, müzisyen rehberimiz varmış" diyorlar, sinir oluyorum. Ama saklayamam, zaten sürekli yanımda gitarla dolaşıyorum. Benim valizim gitar çantasıdır. Yanıma iki çorap, bir diş fırçası, bir-iki parça bir şey alıp içine tıkıyorum, valiz taşımıyorum. Rehberlik hayatımda bir kere turda yanıma gitar almadım, çok kötü hissettim kendimi.

Elektrikli gitar değil mi bu? Nasıl çalıyorsun turda?

Elektriksiz de ses çıkıyor, çıpır çıpır çalıyorum. Önemli olan parmakların hareketi, aklıma bir şey gelince çalıp yazmak. Hem böylece çevreye de zarar vermemiş oluyorum. Kaldığımız otellerde duvarlar biraz ince. Akustik gitar da çalsam, yan odadan rahatsız olurlar. İlk başta da on sene kadar amplisiz gitar çalıştım, amplim yoktu. Bulutsuzluk zamanında gitarı ampliye takardım, sesinden korkardım. *(gülüyor)*

Söyleşi: **Merve Erol - Derya Bengi**

Kitabın Merkez'inden

nar Toplu Şiirler 1

HAYDAR ERGÜLEN

O kadın beni terkederse şair olurum

oğul olduğum kadın sakın beni terketme,

şiirdir söylenir, yazdır biter, kadındır gider

Bütün kadınlar şiiri bir kadına terkeder!

İnternet Satış: www.merkezkitapcilik.com.tr

MERKEZ YAYIN HOLDING

Barbaros Bulvarı Ufuk Apt. C Blok No:58/4 Balmumcu-Beşiktaş / İstanbul Tel: 0212 288 50 68 Fax: 0212 288 50 67
info@merkezkitapcilik.com.tr

MK MERKEZ KİTAPLAR

Ahmet Aslan

Ahmet Aslan'ın sesini, yorumunu, tavrını, müzik duyuşunu bir sınıfa dahil etmek kolay değil. Folklorik, mistik, trans sözleri de yetmeyecek; yabanlık, barbarlık, mitoloji diyeceğiz, yine eksik kalacak, ötesine bakacağız. Çocukluğun dağlarındaki rüzgâra, meleklerin dansına, Munzur'un efsanelerine uzanmaya çalışacağız. Dedelere kulak vererek, rüyaların da izini sürerek, dağları biraz itip yol açmaya çalışacağız... 2003'teki "Rüzgâr ve Zaman"a taze çıkmış "Meleklerin Dansı"nı kattık, Ahmet Aslan'ın kapısına vardık...

İçimdeki Yaşlı Kalabalık

Çocukluğunuzda, güneşin doğmasına yakın saatlerde dağların tepesinden bir inilti duyduğunuzu anlatıyorsunuz. Sesin geldiği sakallı adama "budala heqe" deniyormuş. Zazacada budalanın anlamı farklıymış, "kendi iç yolculuğuna çıkmış kişi" demekmiş.

Ahmet Aslan: Evet, öyle. Kimisi onu Türkçedeki budala gibi de görüyordu. *(gülüyor)* Deli, divane derlerdi ona. Delilik başka tabii, divane daha felsefi... Divanelikte hem delilik hem budalalık var. Zazacada, "di" görmek demek, "van" da söylemek, daha doğrusu okumak... Divane, gerçeği, gördüğünü okuyan kişi. Doğruyu söyleyeni de dokuz köyden kovarlar, biliyorsunuz. *(gülüyor)* O adamın dünyası başka türlüydü. Biz çocuktuk, onu divane olarak göremiyorduk, sadece kendi güdüleriyle oradaydı. Ama bir şekilde uyandırıyordu bizi. Bir sene baharın başlamasına yakın geldi, altı ay bile kalmadı. Yazın başlamasıyla kayboldu gitti. Sanki birisi tarafından görevlendirilmiş dağlarda türkü söylemesi için. Böyle biri çıktı ortaya, bu kimdir, neyin nesidir diye sormadık bile. Pepuk diye bir kuş vardır, baharın müjdecisi diyorlar...

Hangi müzisyenleri sevdiğimi sorduklarında cevap bulamıyorum. Dinlemediğim için bilmiyorum. Benim kafamdaki Michael Jackson, köydeki bunak adamdı.

Türkçesini biliyor musunuz?

İbibik olmalı... Ya da aynı aileden bir kuş. Adam öyle bir havayla geldi işte. O kuşlar güneş doğmadan ötmeye başlıyor, saat 7 olunca da gidiyorlar.

O zaman kaç yaşındaydınız, hiç o adamla konuşmak istemediniz mi?

12 yaşındaydım, biz arkadaşlarla o adamın kendisinden çok, sazını merak ediyorduk. *(gülüyor)* Yoksulluk var tabii, bir saza nasıl sahip olacağımızı bilmiyorduk ve bu adamın peşine düşerek onun sazını çalma planları kuruyorduk arkadaşlarla. O saza çok da ihtiyacı yoktu, sanki onu çalmıyordu da, bir sembol gibi taşıyordu yanında. Zaten dağlarda türkü söylediğinde aşağıdaki köylere sazın sesi ulaşmıyordu. Saçı sakalına karışmış, 45-50 yaşlarında biriydi, kimseyle konuşmaz, çarşıda dolanırdı. Bir gün arkadaşlarla onu kıstırıp çevresinde bir çember oluşturduk. Ama garip bir şey oldu, biz çemberi daraltıp ona yaklaştıkça, sanki bir güç bizi geri itiyordu. Ne saza dokunabildik, ne adama... *(gülüyor)*

İlk albümünüz "Rüzgâr ve Zaman"da da, "Meleklerin Dansı"nda da geçmişe dair tınılar var. Ama bir yerde "içimize dönelim artık, kendi peygamberlerimizle buluşalım" diyorsunuz. Geçmiş ve gelecek nerede duruyor müziğinizde?

Geçmişle gelecek arasında kendimi seyrettiğim zaman, ben deryada damla gibiyim. Geçmişten taşınan şiirleri mümkün olduğu kadar aktarmaya çalışıyorum. Şimdiyi yaşamak ve şimdiyi icra etmek lâzım.

İstanbul'a konservatuara gelene dek Tunceli'deydiniz. Orada nasıl bir hayatınız vardı, müzik bu hayatın neresindeydi?

Orada müzik her zaman, her yerde vardı. Oturup müzik dinlemiyorduk. Müzik icra edilmiyordu, çiftçiler tarlada çalışırken türkü söylerlerdi, zaman geçsin diye... Ama tabii bazı dedeler vardı; Zeynel Kahraman mesela, Sılo Qız, Qemo Areyız, Memli... Onları dinlerdim. Cenazelerde ağıt yakanlar olurdu, onları da dinlerdim.

Hangi köydü sizinki?

Hozat'a yakın bir köydü, şimdi ismini değiştirmişler, boşverelim ismini. *(gülüyor)* Liseyi bitirene kadar oradaydım. Sanat alanında eğitim almayı düşünüyordum. Ama tabii bizi müzik akademisine alırlar mı, bilmiyordum. İlk gittiğimde şaşırdım, insanlar notaya bakıyor, benim hiç haberim yok. *(gülüyor)*

İstanbul'a gelmeden önce bağlama çalıyor muydunuz? Sizde tenbur deniyor, değil mi?

Evet, tenbur sazların genel adı. Bizim orada tenbur diyenler oluyor, İran'da da var bu kelime. Lise çağla-

Foto: Anıl Özgüç

rında epey bağlama çaldım. Kendi kendime öğrendim. Yaşlılar çalıyorlardı, gidip onları inceliyordum. Çaldığımızın bir akademisi olduğunu bilmiyorduk. Resim âlemi olmadı, o ara baktım, çevreden de söylediler, müziğin de böyle bir âlemi vardır.

İstanbul Üniversitesi Devlet Konservatuarı'nı ilk girişte kazandınız mı?

Evet. İki bin kişi başvuruyor, on kişiyi alıyorlar. *(gülüyor)*

Bitirdiniz mi?

Hayır, iki buçuk yıl okudum, ilk sene zaten hazırlık sayılıyor. Bıraktığım dönemlerde, köyden öğrendiğimi de unutmaya başlamıştım. Orayı abartmıyorum da, aşağılamıyorum da. En azından sizi disipline ediyor. Bir şanstı. Ben hiçbir zaman plan yapmadım, istediğim şeyler de hiçbir zaman olmamıştır. Konservatuar da tesadüfî oldu.

İstanbul'u sevdiniz mi?

Sevdim tabii, ismi bile başka. *(gülüyor)* İstanbul çok elit bir yer olduğu için onun hayalini kurmak bile aklımızdan geçmezdi Tunceli'de. Daha sonra Almanya'ya gittim ve kendimi daha da farklı bir sistemin, çevrenin içinde buldum. Almanya'ya gidişim de İstanbul'a gelişim gibi oldu.

Orada konservatuara gittiniz mi?

Bir buçuk yıl gittim, orayı da bıraktım. Armoni öğrendim, gitar öğrendim, çünkü bir ek enstrüman seçmeniz gerekiyor.

Piyano ilginizi çekmedi mi?

Hiç düşünemedim, o çok büyük bir enstrümandır. *(gülüyor)* Gitarı seçtim, çünkü onu taşımak da, çalmak da bağlamaya yakın. Batıda bağlamayı tanımıyorlar, tekniğini bilmedikleri için esas enstrüman olarak saymıyorlar. Çalışınızı, yeteneğinizi değerlendiremeyecekleri için kabul etmiyorlar. Ama epey ilgi gösteriyorlar, artık oralardan besleniyorlar. Carlo Domeniconi, Âşık Veysel'i anlatan "Koyunbaba" diye bir eser yazdı, epey ilgi gördü. İşin doğrusu, Almanya'da bilmediğim bir şeyi nasıl bulacağımı öğrendim. Telepati yoluyla değil de, bilimsel olarak... En azından kilidi açtı. Müzik bitecek bir iş değildir, hepimiz anahtarı alıp teknikleri öğreniyoruz.

İlk albümünüz "Rüzgâr ve Zaman"ın hikâyesi nasıl?

1996'ydı oraya gidişim, albüm 2003'te çıktı. Geçmişten elimde kalanlarla bu albümleri yapmaya çalıştım. Kendi müziğimi oluştururken, bir hareketlilik başladı, onun için "Rüzgâr" dedim, "zaman" da o an çekilen fotoğraftır. Yani bir şey hareket ediyor, rüzgâr çıkıyor, zaman da onun fotoğrafını çekiyor.

O albüme nasıl tepkiler geldi? Çok iyi bilinmiyor, ama keşfedip hayranlık duyan avangard müzisyenler olduğunu da duyduk.

Tepkiler alıyordum; bana "Türkçe diksiyonunuz iyi değil, neden bunları diksiyonu iyi olan birine okutmadınız" diye soruyorlardı. Türkçeyi İstanbul Türkçesi olarak görmüyorum, ortalıkta böyle bir yanlışlık var. Alevi deyişlerinde, pop müzikte kullanılan Türkçede de çok şey kaybolmuş. Çünkü İstanbul esas alınmış. Fakat yöresel Türk dili farklıdır.

"Rüzgâr ve Zaman" geleneksel bir albüm değil, yenilikçi bir yanı var. Aynı zamanda bir rock albümü gibi dinlemek mümkün. Özellikle sizin "Pervane" yorumunuz, rock barlarda çalınsa hiç yadırganmaz. Aynur'daki düzenleme dans müziğine yakın. Sizinki daha bir rock...

Caz var... Ben rock'ı tanımadığım için, bir şey diyemem. *(gülüyor)* Caz doğaçlama anlamına geliyor benim için. Doğaçlama müzikleri dinlerim, ama klasik eğitimden geçtim.

Dinlediğiniz bir rock albümü olmadı mı hiç ya da bir kulak aşinalığı?

Hiç dinlediğim bir müzik yok aslında. Klasik müzik de sadece armoniyi kurarken yardımcı olsun diye dinledim. Çalarken kendiliğinden çıkıyor ortaya, antrenman yaparken duyduğum şeydir o. Onun dışında müzik dinlemiyorum, 12 yıl oldu. Televizyon da seyretmiyorum. Almanya'ya ilk gittiğim yıl bir gece sinirlendim ve televizyonu camdan aşağı attım.

Sahnede gitar kırdığınızı duyduk.

Sanat alanında eğitim almayı düşünüyordum. Resim âlemi olmadı, çevreden söylediler, müziğin de böyle bir âlemi vardır. İlk gittiğimde şaşırdım, insanlar notaya bakıyor.

Yok öyle bir şey, onlar reklama giriyor. *(gülüyor)*

Kitaplarla aranız nasıl? Gılgamış Destanı'na özel ilginiz olduğu anlaşılıyor, mail adresinizde bile "Enkidu" var.

Romanları severim, onların belli bir dinamiği, tekniği, duygusu vardır. Yaşam benim için mitoloji üzerine kuruludur. Zaten ben dünyaya yeniden geleceğime inanıyorum. O yüzden bir şeye yetişmek gibi bir kaygım yok. Eksiklerimi yeniden gelince tamamlayacağım.

"Meleklerin Dansı"nda yer alan aynı adlı parçada "Enkidu Enkidu" haykırışı var.

Biz çocukken bu hikâye anlatılıyordu. O zaman "Gılga" diye geçiyordu. "Öküzün başı" anlamına geliyor. "Ga" öküzün başıdır, "gıl" da en üst noktasıdır. Bu ismi oradan hatırlıyordum. Üç-dört yıl önce bu kitaba çalıştım. Köylerde canlı olarak duyduğumuz hikâye nasıldı, hatırlamıyorum, sadece kulağıma çarpan isimler, taşa tükürüp taş atmak, taş yarışı gibi şeyler aklımda kalmış. Gılgamış Destanı'ndan bazı isimler, konular bizde çok geçiyordu, İştar ismi vardır, yaşlı ağaçların tapınak oluşu, onların kesilmesi... Bizde Tanrı doğadan gelir. Güneş de tanrı olabilir, tepedeki taş da... Tanrı somuttur. Birbirine kin duyan insanlar, gelip Düzgün Baba'da birbirlerine niyaz vererek barışırlar. Öteki taraftan Munzur vardır, insanlar oraya da ziyarete giderler. "Meleklerin Dansı"nda mitolojik olanla tarihî olan arasında bir dolaşma, bir seyir var. Ayrıca olayları fark ettikten, birçok yanlışı gördükten sonra Enkidu'nun feryadı vardır.

Enkidu'nun feryadında, ormandan, doğal ortamından uzaklaştırılmış adamın isyanı var. Bugün müzikte barbarlığa, yabanlığa, insanın en toprağa yakın durumuna geçmek mümkün mü?

Bende öyle bir şey var mı, barbar yanım kaldı mı, bilmiyorum. Çok farklı hikâyeler var, bunlar çağımızda kabul edilen şeyler değildir. "Meleklerin Dansı" ismi de bir hikâyeden geliyor. Hep bir hikâye vardır bizim oralarda, güneyden gelip Kırklar Cemine giden insanların hikâyesi bu. Ben bunu da yaşadım. Bir Hızır orucu döneminde gürültü patırtı koptu, köyü basan bir ses duyduk. Davul, zurna, bütün o gürültü köyü titretti. Köyün koyunları bile korkudan üst üste yattı. Ortalıkta bir ses var, ama hiçbir şey görünmüyor. O zamanlar ben altı yaşındaydım. O bahsettiğiniz tınılar barbalık mıdır, değil midir, bilmiyorum, fakat bir hengâme vardı o zaman. Alay ordusu gibi bir ses geçti ayışığında. Kışın ortasıydı, köyün altından bir alay

www.pusula.com/virgul

AYLIK KİTAP ve ELEŞTİRİ DERGİSİ

virgül,

sayı 116

PUSULA YAYINCILIK İnönü Cad. Emektar Sok. No: 24/B Beyoğlu-Gümüşsuyu / İST. Tel:(0212) 252 42 80 Faks:(0212) 293 15 44

bulursanız
kaçırmayın!

Ezgi Saydam **Kadın Aşkı Ve Hayatı**

Hakan Kurşun **Kütle**

Sabih Cangil **İçimizdeki Pervaneler**

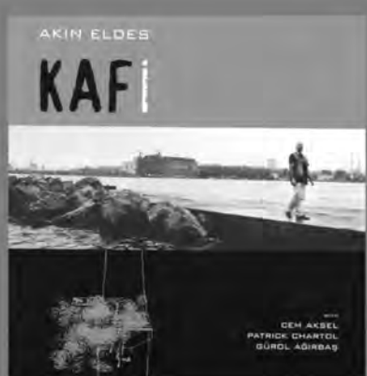

Akın Eldes **Kafi**

4 CD 24.90 YTL
(KDV ve Türkiye sınırları içinde nakliye dahil)
Bilgi için lütfen info@pbmuzik.com adresine
"4kampanya" mesajı gönderin

Pb müzik | Keskin Kalem Sok. 6/7 34394 Esentepe-İstanbul
tel: (0212) 272 10 55 fax: (0212) 274 11 66

geçti. Bu hikâye bize hep güneyden gelip Kırklar Cemine girenler diye anlatıldı. Sanırım on veya otuz yılda bir herkes o gürültüyü duyuyor. O seneyi ben de yaşadım.

"Benim içimde yirmi farklı yaşlı adam yaşıyor, sabahtan akşama onlarla konuşuyorum" diyorsunuz. Bunu biraz açar mısınız?

Daha da fazla sayıda olabilir. *(gülüyor)*

"Meleklerin Dansı"nda duyduğumuz farklı sesler, feryatlar, hep o içinizdeki yaşlı kalabalıktan mı geliyor?

Bana hangi müzisyenleri sevdiğimi sorduklarında verecek cevap bulamıyorum. Daha doğrusu, dinlemediğim için bilmiyorum. Müziğimin modelini oluştururken eski kayıtlar bana yardım etti. Benim kafamdaki Michael Jackson, köydeki bunak adamdı. Çalıp söyleyen yaşlı adamları, Zeynel'i, Sılo Qız'ı, Qemo Areyiz'i, Nemli'yi dinlerdik. Bizim orada şuar diyorlardı onlara. Belki Zazacada verilen addır bu.

Bana "neden bunları diksiyonu iyi olan birine okutmadınız" diye soruyorlardı. Türkçeyi İstanbul Türkçesi olarak görmüyorum. Yöresel Türk dili farklıdır.

Dengbejlerle bağlantılı mıdır, değişik midir, bilemiyorum.

Firik Dede'yi geçen yaz kaybettik. Mikail Aslan ondan derlediği parçaları seslendirmişti. Sizin için öyle özel bir dede var mıydı?

Firik Dede son zamanlarda ortaya çıktı, onun gibi başka dedeler de vardı. Uzun ömürlü dedelerdendi, biz yetişemedik hepsine tabii. O ekolde kimseye benzeyemezsiniz, ancak kendinize benzeyeceksiniz.

Derleme yaptınız mı, öyle bir niyetiniz var mı?

Derlemeden ziyade, gezip sohbet etmeyi seviyorum. Bir yere not almayı bile düşünmem.

Fadıl Öztürk'le işbirliğiniz hep iyi parçalar doğurmuş. "Rüzgâr ve Zaman"daki "Susarak Özlüyorum"dan sonra "Meleklerin Dansı"nda da "Dağlı Bir Kabiledir Aşk" dillere dolanacak gibi görünüyor. Şiirleri alıp olduğu gibi bestelemiyor, yeniden yazıyorsunuz. Nasıl çalışıyorsunuz birlikte?

Şiir başka bir dünya. Kendi yazdığım şeyler de oluyor ama, onlara şiir diyemem. Fadıl'ın çok çok ayrı bir yeri vardır. İstanbul'da yaklaşık beş altı yıl beraber çalıştık. Tabelacılık yapıyordum, Fadıl'la birlikte çalışıyorduk. Mesela "Dağlı Bir Kabiledir Aşk" bir makaleydi. Ben o makaleden bazı bölümleri aldım ve kendi kafamda tasarladığım sözleri ekledim.

İstanbul'da, o dönemde resim de yapıyor muydunuz?

Resim yerleşik bir hayat istiyor. Yapıyorsunuz, çoğalıyor, saklayacak yer lâzım. Piyano gibi... *(gülüyor)* Benim hayatım hep taşınarak geçti.

Nasıl resimler yapıyordunuz?

Gördüğümü çiziyordum, yaşlı insanları, ayakkabılarını, ellerini...

Profesyonel olarak müzik hayatınızda hep olacak mı?

Benim sanatın içerisinde seçtiğim yol, disiplini olmayan bir yoldur. Bir yerlere gidebilir, bir nişangâh çizmişim, orada seyirciyim. Bir gözüm oradan bakıyor, bir gözümse biraz daha tedirgin duruyor. Yarın ne olacağı bilinmez. Şu anda baktığım zaman ben iki albümden de çok memnunum. Üçüncü bir albüm çıkmıyorsa, zaten çıkarmanın da bir anlamı yok. Türkiye öyle bir hale gelmiş ki, yıldırmayı da çok seviyor. Bakıyorsunuz, makine mühendisi müziğe kafayı takmış, o da albüm çıkarıyor. Bir çoban köyden gelip müzik yapıyorsa, mühendis "benim neyim eksik, ben daha uygarım" diyor, o da yapıyor. İş böyle olunca yarış başlıyor. Benim burada bir sorum olacak: Neden köprüaltı yaşamı ile kimse yarışmıyor? Neden "ben daha uygarım, ben de orada yaşayabilirim" demiyor.

Almanya'dan Türkiye'yi nasıl görüyorsunuz? Politikayı, gündemi izliyor musunuz?

Yok, gündemi takip etmiyorum. Ben hiçbir şey değiştiremediğim için kafamı meşgul etmemin bir anlamı yok. Popüler müzik nabzı gayet iyi tutuyor zaten. Sanat, tarih gerektiriyor. Bir ülkenin işi müzisyenin duyarlılığına kalmışsa, zaten o ülke düzelmez. Politikacı yanına sanatçıyı alıyorsa, görevini yerine getirmiyor demektir. Çağımızın sanatçı zemini çok kaygan, kaypaktır. Ben o tahtaya basıp kaymak istemiyorum, istesem de basamıyorum, çünkü kaymayı beceremiyorum. Ayağımın altı zımpara gibidir, yapıştığı yerde kalır. *(gülüyor)*

Söyleşi: ***Pelin Özer***

MART

Peyote

2008

1	CUMARTESİ	YAKUP
4	SALI	PROJE : CHET BAKER
5	ÇARŞAMBA	BAALORC
6	PERŞEMBE	TRUBADOOR
7	CUMA	HEY HO LET'S GO
8	CUMARTESİ	CEMİYETTE PİŞİYORUM / THE REVOLTERS
12	ÇARŞAMBA	GÜRAY BİNAY & PSYCHO POP
13	PERŞEMBE	YORA / ARS LONGA
14	CUMA	HARİÇTEN GAZELCİLER / KİLİNK
15	CUMARTESİ	DANdadaDAN
18	SALI	PUNKT
19	ÇARŞAMBA	NEKROPSİ
20	PERŞEMBE	ETNİK SENTETİK
21	CUMA	RUMBLE FISH / O.T.R.
22	CUMARTESİ	REPLİKAS
25	SALI	NORDİK
26	ÇARŞAMBA	İKİ / OPAL
27	PERŞEMBE	GEVENDE
28	CUMA	DDR / KİM Ki O
29	CUMARTESİ	AYYUKA

PEYOTE | CANLI SAHNE

Konserler 23 : 00'da başlamaktadır.

www.peyote.com.tr || www.myspace.com/peyotenevizade || www.last.fm/group/peyote

Marianne Faithfull

Melingo

Caribou

Babylon'da bu ay

1 Mart, 23:00 **Tiefschwarz**
3-4-5 Mart, 21:30 **Marianne Faithfull:** Altı sene önce koca Açıkhava'yı küçücük, dumanlı, muhabbetli bir pub'a çevirmeyi bilmişti yılların Marianne Faithfull'u. Ne mutlu ki, üç gece üst üste Babylon'da ağırlayacağız bu ay kendisini, kendisine hep yakıştırabileceğimiz bir mekânda anlatacak sırlarını, kamusal beyanlarını. Son yıllarda sağlık sorunlarıyla boğuşan, ama sahne duygusunu hiç yitirmeyen Faithfull'un son filmi "Irina Palm"daki müthiş oyunculuğunun tadı hâlâ damağımızda üstelik. Irina Palm'ın yaşlı, yumuşak ellerinin mahareti gibi, Marianne Faithfull'un o kırçıllı, zımparalı sesi de her tür ruh acısına deva, malûm. Rock'n'roll sefahatinden gençlerin ablalılığına, rock'un sol damarını sahiplenmekten kabare şantözlüğüne uzanan bir uzun serüvenin meyvaları bir bir dökülecek üç gece üst üste. Marianne ablaya selâm, oyuna devam...
6 Mart, 21:30 / 7 Mart, 23:00 **Fahir Atakoğlu**
8 Mart, 23:00 **Shantel**
11 Mart, 21:30 **Caribou:** Caribou'nun kariyeri, esasen ihtiyar punk-rock'çu Richard "Handsome Dick" Manitoba'nın yüksek patent (!) telifi talebiyle başa çıkamayan Dan Snaith'in mahkemelik olmasıyla başlıyor. Post-rock'tan free caza, krautrock'tan hip-hop'a uzanan saykodelik gitarlı, çifte davullu, synth'li ambient gürültüler çıkaran ekip, dört sene evvel Manitoba olarak ayı maskeleriyle çıktıkları sahneye bu defa son albümlerinin turnesiyle geliyor. Dileyelim, performanslarına eşlik eden renk çümbüşünü, bol belgesel görüntüleri de getirsinler.
13 Mart, 21:30 **Teoman**
14 Mart, 22:00 **Oldies But Goldies**
15 Mart, 23:00 **Fiesta Latina: DJ RKK (Radio Nova)**
18 Mart, 21:30 **Turgut Berkes**
19 Mart, 21:00 **Restfest Açılış Partisi**
20 Mart, 21:30 / 21 Mart, 23:00 **Melingo:** Buenos Aires'in liman meyhanelerinde geçen hayatların ozanı Daniel Melingo, buram buram alkol kokan kılçıklı sesiyle homurdandığı şarkılarıyla, Piazzola sonrası tangonun Gainsbourg, Aznavour, Tom Waits edalı afili bir bohem. Balad ve düz okumalarındaki gırtlak oyunlarıyla yer yer bir Tuva şarkıcısını andıran Melingo'ya eşlik eden keskin geçişli melodramatik ritmler ve bandeon taksimleriyle dağlanan kemanlar, bize Arjantin mahallelerinden insanlık durumları aktaracak.
22 Mart, 23:00 **Milkshake RnB Party**
25 Mart, 21:30 **Tayfun Hancılar: Muhabbetli Türk Pop Tarihi**
26 Mart, 19:30 **Oldies But Goldies**
27 Mart, 21:30 **Baba Zula**
28-29 Mart, 23:00 **Wax Poetic feat. Nil Karaibrahimgil & Siya Siyabend**

Gitarcafe'de bu ay

3 Mart, 21:00 **Emmanuel Hussein During & Trio Tzané** (Balkanlar'dan Türkiye'ye)
8 Mart, 21:00 **Babil: Bi Dünya Müzik**
10 Mart, 21:00 **Emin İgüs**
14 Mart, 21:00 **İlknur Yakupoğlu**
15 Mart, 21:00 **Azertürk Mugam Trio**
18 Mart, 21:00 **Murat Usanmaz** (Bach'tan Paco'ya, klasik'ten flamenkoya)
19 *Mart, 21:00* **Erkan Oğur & Turgut Alp Bekoğlu**
21 Mart, 21:00 **Ömer Özgeç** (gitar, vokal), **Güneş Özgeç** (viyola)
22 Mart, 21:00 **Şehrengiz:** Dr. Murat Salim Tokaç (tanbur, ney), Cenk Güray (perdesiz bağlama, divan sazı), Emre Erdal (kemençe)
25 Mart, 21:00 **Neşet Ruacan & Meriç Demirkol**
28 Mart, 21:00 **Helesa: Doğu Karadeniz'den Türküler** (Metin Avdaç'ın "Çotanak Yolunda" belgeseliyle)
29 Mart, 21.00 **Piazzolla Project**
Ayrıntılar için: www.gitarcafe.com

Erkan Oğur

David Murray & Cassandra Wilson

Kalburüstü cazcı, tenor saksofoncu ve bas klarnetçi, besteci David Murray'in '70'lerin free cazıyla New Orleans ruhunu harmanladığı Black Saint Quartet, 27 Mart'ta İşsanat'a konuk olacak. Mikrofonda ise rock, pop ve cazla ilişkisi blues'un popülerleşmesinde önemli rol oynamış, yaşayan büyük seslerden biri olan Cassandra Wilson eski tüfeğin nefesine eşlik edecek...

Moe Joe

Kadıköy - Missisippi arası ne çeker? 21 Mart'ta Kadıköy - Karga'dan "full" çeker! Canlı konserler dizisinin bu ayki ayağında, Karga'nın tavanarası, delta blues'un mahir penalarından Sarp Keskiner kaptanlığındaki Moe Joe'yu ağırlıyor. Karayipler, Brezilya ve Afro-Küban hattından dem vuracak ekip, uzun bir aradan sonra Kadıköy'de cila yapacak...

Taraf de Haidouks

Tony Gatliff'in '92 tarihli filmi "Latcho Drum"la tanıştığımız Romanyalı ekibin 2002'deki Açıkhava konseri unutulmazlar arasında. Üflemelilere hiç bulaşmadılar ama, ihtiyar heyetinin görmüş geçirmiş puslu vokali, cimbalom, akordeon, kemanla tarafgirliğini bulaştırdı bize. Roman müziğinden etkilenen 20. yüzyıl klasik müzikçilerinin eserlerini tekrar Çingeleneştiren tayfa, 29 Mart'ta Yeni Melek'te Bela Bartok'a, Ravel'e, Albeniz'e selâm çakacak, düğün havası estirecekler...

MartfestODTÜ 5

Başkentin asık yüzlü bürokratik havasına can katan, baharın gelişi değil sadece: ODTÜ'nün öncülüğünde tertip edilen 15 - 31 Mart tarihleri arasında beşincisini idrak edeceğimiz MartfestODTÜ caz severleri doyuracak programı, rock ve flamenko konserleri, sergi ve söyleşilerle donatılmış içeriğiyle başka coğrafyaların ruhunu kente taşıyacağı gibi, Ankara'nın vazgeçilmezlerinden biri olduğununun, oradan sadece İstanbul'a dönüş güzel olmadığının da altını çizecek... Bilgi ve programın son hali için: www.acd.org.tr, www.metu.edu.tr

Kultur Shock

Yumruklar havaya! Balkanesk ve göçmen rock'un haslarından Seattle'lı grup bir kez daha İstanbul'a geliyor. Kondisyona ayar lazım, zira 7-8 Mart'ta Balans'ta şok terapi, mücadele ruhu, ska, tepinti, eğlenti gırla olsun...

SERGİ

İstanbul Modern'de "Sessiz Direniş"

Başlangıcında sanatsal kaygılar taşıyan bir meydan okumayken, sınıfsal meseleler yerine burjuva değerlerini öne çıkardıkları gerekçesiyle eleştirilen ve 1930'lardan itibaren Bolşevik Devrimi sonrasındaki baskıcı yapıya bir tepki olarak politikleşen Rus fotoğrafında resimselliğin en seçkin örneklerinin görülebileceği, 1898'den 1940'lara uzanan süreçte 18 Rus fotoğrafçının toplam 194 orijinal yapıtından oluşan "Sessiz Direniş" adlı sergi 25 Mayıs'a kadar İstanbul Modern'de gezilebilir.

Galerist'te iki sergi birden

Galerist aynı anda iki sergi açma adetini bozmuyor: Salon, 1-29 Mart tarihleri arasında Yeşim Akdeniz Graf'ın "Rahat Kültürün Işığında" ve Mustafa Hulusi'nin "İznik-Kıbrıs-Londra"sını konuk ediyor. Çalışmalarını Almanya'da sürdüren Graf, "bir toplumun karakterini pembe dizilerden tanıyabilirsiniz" diyor ve Galerist'teki ikinci sergisinde kurmaca bir toplumdaki rolleri mercek altına alıyor. İkinci sergi, Kıbrıs'ta doğan, çalışmalarını Londra'da sürdüren Mustafa Hulusi'ye ait. Geçen yılki Venedik Bienali'ne Kıbrıs'ı temsilen katılan sanatçı, bu sergisinde geometrik soyutlamalara giriyor ve dinle ilgili sanat ve sanatçının kişisel geçmişine uzanan üç farklı unsuru birbirinin içinde eriterek kaynaştırıyor... Ayrıntılar www.galerist.com.tr'de

MEKAN

Badehane'de şenlik var

Selim Sesler bir senelik aradan sonra yuvaya geri dönüyor. Gırnatanın pîri, çarşamba gecesi ateşini 9/8 taksimlerle harlayacak yine... Anne elinden çıkma Boşnak börekli açık büfe menü de Badehane'nin yeni numarası: Mükellef ve keseye uygun pazar brunch'larına bekliyorlar... Badehane, Tünel'de...

FESTİVAL

Filmmor

6. Uluslararası Gezici Fimmor Kadın Filmleri Festivali'nin bu yılki teması "Kadınların Tarihi: İtaat, İsyan, Feminizm". 14 Mart - 12 Nisan tarihlerinde Fransız Kültür ve Beyoğlu Alkazar'ı mesken tutacak festival, daha sonra Eskişehir, Tunceli ve Van'a geziye çıkacak. Film okuma atölyesi ve yönetmenlerle söyleşilerin gerçekleşeceği mor festival, kadınlık hallerini ve kadınların varoluş mücadelelerini beyazperdeden tecrübe edeceğimiz 13 ülkeden 46 filmi izleyiciyle buluşturacak. Unutmayalım, "kadınların kurtuluşu, erkekleri de özgür kılacak"..,

PERFORMANS

Performans Zamanı '08

Çağdaş performans mekânı GalataPerform, "performans-gösteri toplumu-aktivizm" konuları çerçevesinde, performans kavramına farklı yaklaşımların sergileneceği ve tartışılacağı bir etkinlik düzenliyor: 21-30 Mart tarihleri arasında düzenlenecek etkinlik üçüncü yaşına basarken, Lübnan, İsrail, Rusya, İtalya, İngiltere, Polonya, Portekiz, Avustralya, Bulgaristan ve Türkiye'den 50'nin üstünde, yerli yabancı sanatçı ve teorisyeni ağırlayacak. *www.galataperform.com. / Büyük Hendek Cad. no:21/1 Galata - Kuledibi, Beyoğlu, İstanbul / 0.212.243 99 91*

TİYATRO

Karatavuk

12 yaşında uğradığı cinsel tacizin izlerini yok edemeyen Una'nın yıllar sonra Ray'le karşılaşması ve bitmeyen bir hesaplaşma... David Harrower'e "Laurence Olivier 2007 en iyi yeni oyun ödülü"nü kazandıran Dot'un yeni oyunu "Karatavuk", netameli bir meseleyi dinamik bir rejiyle tartışmayı başarıyor. Emre Koyuncuoğlu rejisi, Cüneyt Türel ve Mine Tugay'ın başarıyla sahneledikleri oyun, 19-29 Mart'ta izlenebilir. Ayrıntılar: www.go-dot.org

DANS

Atölyedans

İspanyol dans eğitmeni Cardenas Lucero, 17-23 Mart tarihleri arası bir atölye çalışması için İstanbul-Fındıklı, Atölyedans'ta olacak. Palmas'lar eşliğinde buleria's'lar, alegrias'lar flamenkocuları bekliyor! (Bilgi için: la_sunita@yahoo.co.uk) Atölyedans, "Bedene disiplin, ruha özgürlük" şiarıyla, deneyimli hocalarla faaliyette. *www.atolyedans.com*

SANAT MERKEZİ

5533

Gözümüz aydın, yeni bir sanat mekânına kavuştuk. Ya da şöyle: kentsel dönüşümün iştahını kabartan kırk yıllık İMÇ içinde bir mevzi edindik. Çarşının 5. bloğundaki 5533 numarada günümüz sanatı üzerine derlenmiş kütüphanesi, sanatçı dosya arşivi ve sound-art bölümlerinin yanısıra, tasarlanmış vitrin sergileriyle ilgi çekecek bu deneysel adacıkta söyleşi buluşmaları, atölye çalışmaları, video gösterimleri ve performanslara da imkân veren interaktif bir yapı düşünülmüş. İrfan Önürmen'in kadına karşı şiddeti ve erkek egemen ahlâkı sorguladığı "8 Yüz" adlı melez disiplinli portre çalışmaları 5533'ün "vitrin"inde görücüye çıktı bile... *www.imc5533.blogspot.com*

YARIŞMA

Battle of The DJ's 2008

Amatör DJ'lerin camiaya adım atmazdan bir evvelki istasyonlarından biri de Radyo Boğaziçi'nin düzenlediği Battle of The DJ's buluşması. Son başvuru tarihi 20 Mart, finaller 4 Nisan'da, ayrıntılı bilgi www.bodj.net ve www.radyobogazici.net'te.

MECMUA

Mahfil

Belki otuz yıl önceki kadar güçlü bir çekim alanı yaratan, merkezî bir buluşma ortamı sağlayan şiir dergileri yok artık, ama küçük çabalar da büyük işler görüyor. Osman Çakmakçı, Ahmet Güntan, Tarık Günersel, Lâle Müldür, Birhan Keskin, Seyhan Erözçelik gibi şairlerin desteğiyle yayınlanan tek yapraklık Mahfil, haftada bir kez kitapçılara düşüyor...

MART 2008

Kadife Sokak No:16 Kadıköy İstanbul T: 0216 330 31 51 F: 0216 346 55 46 www.kargart.org info@kargart.org

kargart

IV. KargART
Performans Günleri

28 - 29 - 30 Mart 2008 Cuma - Cumartesi - Pazar

28 Mart Cuma

"Mezarlıktan Diskotek Sesleri"
"OUTof TUNE" / Tuna Pase
"Kulig!" (Mehmetcan Soydemir, Burç Tuncer, Orçun Baştürk, Korhan Futacı)
"Reverie Falls on All" (Barkın Engin, Burak Tamer)

29 Mart Cumartesi

"Islak Köpek" (Korhan Erel, Şevket Akıncı, Volkan Terzioğlu ve Robert Reigle)
"Noksan" (Sarp Keskiner, Fergün Urgancıoğlu, Orçun Baştürk)

30 Mart Pazar

"Nurçin Karabıyık"
"Tabataba" - Zinnure Türe - Gökhan İnan
"Çıplak Gölge" - Adalet Çavdar
"Dünya" - Funda Karakuş
"Akademik Yaralanmalar" - Evren Erbatur
"Sekizgen Tiyatro" - Umut Sakallıoğlu
"Konuş" - Fergün Urgancıoğlu

ROLL KİTAPLIĞI

Albert O. Hirschman Tutkular ve Çıkarlar (Metis)
Allen Ginsberg Uluma (Altıkırbeş)
Antonio Munoz Molina Sefarad (Kanat)
Boris Vian Jöleli Şarkılar (İthaki)
Carson McCullers Yalnız Bir Avcıdır Yürek (İş Bankası Kültür)
Didier Lauru Jim Morrison –Kahramanın Sınır Durumu (Versus)
Engin Geçtan Kuru Su (Metis)
Eric Hobsbawm Küreselleşme, Demokrasi ve Terörizm (Agora)
Gilles Deleuze Spinoza Üzerine Onbir Ders (Kabalcı)
Hande Öğüt *(haz.)* Kadın Öykülerinde İstanbul (Sel)
J. Butler, S. Benhabib, N. Fraser, D. Cornell *(haz.)* Çatışan Feminizmler (Metis)
Raymond Queneau Dostum Pierrot (Sel)
Maurice Blanchot Yüceler Yücesi (Kabalcı)
Michael Löwy Franz Kafka –Boyun Eğmeyen Hayalperest (Versus)
Murat Yalçın *(haz.)* İstanbul Sokakları –101 Yazardan 100 Sokak (YKY)
Philip Roth Pastoral Amerika (Ayrıntı)
Saul Bellow Herzog (İletişim)
Stelyo Kuloğlu Postahaneye Asla Yalnız Gitme (Kanat)
Thomas de Quincey Bir İngiliz Afyon Tiryakisinin İtirafları (İş Bankası Kültür)
Truman Capote Kabul Edilmiş Rüyalar (Sel)

New York'taki Afrika

Sudanlı-İngiliz yazar Jamal Mahjoub'un son romanlarından "Kayıp Enlemler" geçtiğimiz günlerde Türkçeye kazandırıldı. Dünyayı kat eden yolculuklarla, kimlik arayışlarıyla geçen heyecanlı romandan caza büyüsünü kazandıran bir tadımlık...

Caz, dünyanın bin bir parçaya ayrılmasını engelleyen, gökyüzündeki yıldızların hoş şekiller halinde kümelenmesini sağlayan şeydir. Tüm notaları birbirine iliştirir, toplar ve armoniyle çınlamalarını sağlar. Caz olmasa bu farklı sesler ölü kuşlar gibi gökyüzünden dökülür. Bunu inceleyemez insan. Ayrıştırmaya kalkıldığında bunun bir mantığı yoktur; bir kâğıdın üstünde art arda yazılmış bir sürü notadan ibarettir. Ve bu da onlardan biri: Uzaktaki ufuktan gelen bir boru sesi. İsmail Bilal böyle anlatacaktı olanları yıllar sonra. Kaderin ya da cazın kendisini 1955 yılının kışında Liverpool'a nasıl getirdiğini bu şekilde açıklayacaktı. Tuzlu su ve gözyaşları. Ticaret gemisi Fata Morgana son günlerini yaşıyordu. Sürekli sorun çıkardığından aylar boyunca Merseyside'daki bir tersanede tutulacak ve sonra da sahipleri paralarının bakıma ve maaşlara yetmeyeceğini anlayacaklardı. Limana girdiğinde gemide Mavi ve Beyaz Nil'in arasındaki Gezire şeridinde yetiştirilmiş mısır, işlenmemiş bakır, kauçuk, Durban'dan yarım ton mercan, Barbados'tan şeker, Boston hayvanat bahçesinden şeritli bir vaşak ve kalbinin derinliklerinde hayatını denizde sürdüremeyeceğini çok iyi bilen uzun boylu bir Namibyalı vardı. İsmail Bilal'in rotası çok kısa bir süre önce, üç hafta önce Manhattan'a gittiklerinde değişmeye başlamıştı. Fata Morgana, dolambaçlı bir yol izleyerek Kızıl Deniz'den yola çıkmış, Ümit Burnu'nu geçmiş, Panama'ya gitmiş, Vera Cruz'dan kuzeye giderek Miami'ye, oradan da New York'a demirlemişti. Gemiden inip Brooklyn Limanı'nın don tutmuş zeminine ayak bastığı anda esrarengiz bir bulut, yaşayan bir varlıkmış gibi sarmaladı onu. Kocaman beyaz taneler yüzüne hafifçe vurdukça gülümsedi. Gökyüzü üzerine doğru çöküyor, adeta yaklaşıyordu; hava ise soğuk ve durgundu. Rıhtımda duran yedi tayfadan sadece biri daha önce kar görmüştü: Bir altın madeninde çıkan tatsızlığa adı karıştığı için Mozambik'ten alelacele ayrılan Portekizli komünist Hector Balboa'ydı bu.

(...) "Times Meydanı'ndaki ışıklara bakacaksak ilk önce birkaç tek atmamız gerekir. Bu normal insanların bile nefesini keser; hele sizin gibi çölden daha dün gelmiş, deve sırtından yeni inmişleri şaşkına çevirir." (...) Keşfedilmesi gereken sayısız bar olsa da, insanoğlunun midesinin bir kapasitesi vardı. Üç saat içinde geri kalan beşi ya pes etmiş ya da bayılmışlardı; bundan sonra da New York'un çeşitli yerlerindeki taksilere, otobüs terminallerine, apartman aralıklarına, döküntü motellere dağılmışlardı ve kendilerini ne olduğu belirsiz kadınların kollarına atmışlardı. Bilal ve gitgide daha hummalı bir şekilde New York'taki tüm esaslı yerleri bildiğini kanıtlamaya çabalayan Hector, başbaşa kalmışlardı.

(...) Bilal kadifemsi bir karanlığın içinden koridordan ayakları yere basmadan uçup, dönen bir pırlanta parlaklığındaki ışığa doğru gittiğini hissetti. Bir tavus kuşunun kuyruğu gibi açılıverdi birden önünde gümüş renkler ve sesler; leylak, parlak kırmızı ve turkuaz, titreşen zillerin altını, davulları çevreleyen gümüş teller, mavi aylar ve klarnetler, kaldırılıp indirilen saksofonlar, saten ve pul denizinden fırlayan krom balıklar gibiydi. Bu gizli bir dünyaya, hiçbir zaman hayal edemeyeceği bir yere girebilmek gibiydi.

"Caz" diye mırıldandı Bilal kendi kendine gülümserken. "İşte caz bu."

(...) Yüreği ağzına gelmişti sanki. Kendisi gibi adamlar çalıyordu. Afrikalılar; bu onların müziğiydi. Dünyanın en zengin ülkesinde böyle bir şey keşfedebileceğini hiç düşünmemişti. Işık metal yüzeylerden yansıyordu. Uzun parmaklar piyano tuşlarına pervasızca basıyordu. Bir anda yer döşemelerinin altından dumanlar yükselse ve insanlar yangın var diye feryat etse bile olduğu yerden kımıldamayacağına emindi. Duman kulaklarından fışkırana kadar kalırdı burada. Yanıp kül olmaya razıydı bu mekânda. Kulüpteydi ve son nota çalınıp da, izleyiciler şapkalarını ve paltolarını giyip evlerine gidene kadar da kaldı. Garson Hector'u sarsalayarak uyandırdı ve onları düşe kalka gemiye sepetledi. Hâlâ olup bitenin gerçek olduğuna inanamıyordu.

"Sana demiştim" diye mırıldandı daha tam olarak uyanamamış olan Hector. "Dünyada başka hiçbir yere benzemiyor. Belki Manila'ya biraz benziyor. Manila'ya gittin mi hiç? Gitmedin mi? Manila'nın kızları muhteşemdir, hele de..." Ama Bilal dinlemiyordu, ne Manila'yı ne de kızları umursuyordu o anda. Kulakları hâlâ çınlıyordu ve tek istediği şey cazdı. Bu yüzden de Merseyside'da kalbinin sesine yenik düştü. Gemiden ayrılmaya karar verdi. Adı Marjoram Meads olan İrlandalı bir kızın büyüsüne kapılıp o davudi sesiyle birden denizi bırakıp karaya yerleşeceğini söyler buldu kendini.

"Nasıl geçineceğiz?" diye sordu kız, Sefton Park'taki bir bankta yanında oturduğu Namibyalı deve bakarken. Kızın minik fildişi tenli eli adamın koca avucunda görünmüyordu bile. "Bir kulüp işleteceğim" dedi, sanki bu fikir ağaçtan düşen bir elmaydı da, o anda aklına gelmişti. "Bir caz kulübü açacağım."

Jamal Mahjoub, Kayıp Enlemler (YKY)

→49

ADELE

Yeni Amy Winehouse

Londralı soul şarkıcısı Adele Laurie Blue Adkins'in ilk albümünün adı, yaşı gibi "19".

İlk albümün "19"in ardında Mark Ronson var. Hem Amy Winehouse, hem de Lilly Allen'ın sound'unu yaratan adam.
Mark çok tatlı... 24'ünde sanırsın, ama 32 yaşında. Yaşlı yani. İtiraf etmem gerekir ki, bende Amy ya da Lily'nin müzikal genleri mevcut değil. Ailemde müziğin pek yeri yoktu. Annemin arkadaşlarına verdiği partilerde Spice Girls, Gabrielle taklitleri yapardım.
Amy Winehouse'la karşılaştırılmak nasıl bir duygu?
Herkes bana sonumun Amy Winehouse'a benzeyip benzemeyeceğini soruyor. Gazetelerdeki fotoğraflarına bakınca üzgün ve çökmüş bir surat görüyorum, ama iPod'umu takıp "Back To Black"i dinlediğimde çok iyi bir şarkıcı çıkıyor karşıma. Amy'ye de eminim "sonunun Billie Holiday'e benzeyip benzemeyeceğini" sorsalar, "hiç kaşınmıyorum, ama kim bilir" derdi.
Müziğe kimleri dinleyerek başladın?
Ben Korn dönemi çocuğuyum. Gittiğim tüm okullarda neredeyse tek beyaz öğrenciydim. 13'ümde sırf millete hava olsun diye Ella Fitzgerald'ın, Etta James'in albümlerini aldım, bir daha da vazgeçemedim. Eva Cassidy ile aynı notaları tutturabildiğimi fark ettiğim anda, şarkı yazmaya başladım.

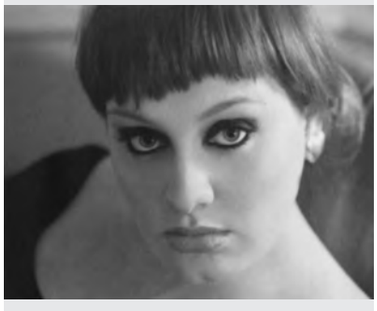

Şöhret nasıl bir his?
Şu ana kadar paranın hayatımda yarattığı tek fark, tütünden Marlboro Lights'a transfer olmak.
19 yaşında bir kadın olarak, böyle ağır şarkılardan hoşlanıyor musun gerçekten?
Beni şarkı yazmaya iten şey erkekler. Boktan ilişkiler yaşamayı, buluşmaya altı saat geç gelmelerini, günlerce aramamalarını falan seviyorum. Dramayı seviyorum.
Klasik bir soul şarkıcısı bedenine sahip olmandan da çok söz ediliyor.
Hep iri bir kızdım. Bundan rahatsız değilim. Sağlığımı ya da seks hayatımı etkilemediği sürece kafayı takmıyorum.
Daily Mail senin için "Amy Winehouse'dan bu yana en iyi İngiliz soul şarkıcısı" demiş.
Oo, ciks gazetelere düştüm demek. Ben The Sun okuyorum valla.
(Guardian, Independent, çev: Ogan Güner)

SONS & DAUGHTERS

Times they're a-changin'

Glasgow'lu dörtlü, yeni albümü "This Gift"i yayınladı...

"This Gift"in prodüksiyonunu Bernard Butler yaptı, onunla çalışmak nasıldı?
Adele Bethel: Laurence Bell *(Domino'nun patronu)* onunla ilişkiye geçmemizi sağladı. O kadar çok kaydedilmiş şarkımız vardı ki, seçim yapabilmek için dışarıdan birinin yardımı gerekiyordu. Ayrıca, bu kişinin bir şarkıyazarı olması da büyük avantajdı. Bernard Glasgow'a geldi, ona bütün parçalarımızı çaldık. Çok açık sözlü davrandı. "Bu berbat şeyi hemen yok edin, Joy Division gibi olmuş, çok boktan, hiç hoşlanmadım..." gibi laflar edebiliyordu. İlk başta bu bizi şoke etti. Bu tarzda bir prodüktörle çalışmak üzerimizde baskı oluşturdu.
Suede'de yaptığı müzikten hoşlanır mıydınız?
Suede'i beğenirim. Sanırım gruptaki öteki arkadaşlar benden daha fazla Suede fanı. Onunla çalışmaktan herkes çok etkilenmiş ve gururlanmıştı, ben o kadar heyecanlı değildim açıkçası. Hatta biraz şüpheyle yaklaşmıştım. Ama sonuçta, iyi geçti...
Bu albümünüz ilkine kıyasla daha az sert; "The Repulsion Box"da askerî marş havası daha hakimdi...
İlk hedefimiz bir pop albüm kaydetmekti. İlk albümün sound'u çok yoğun ve ağırdı, bu sefer bundan kurtulmak istiyorduk. "The Repulsion Box"ı reddediyor değiliz, ama aynı tarzı tekrarlamak üzücü olurdu.
İki albümünüz de dinleyeni dans etmeye adeta zorluyor. Dinleyicinin fizikî tepkisi sizin için çok önemli mi?
Kesinlikle. Konser vermeyi bu nedenle seviyoruz. Zihnin olduğu kadar bedenin de şarkılarımızın içine girmesi bizim için çok önemli.
Grubun ismini Oğullar ve Kızlar koyarken, uzun rock'n'roll geleneğinin bir parçası olduğunuzu mu vurgulamak istediniz?
Böyle yorumlanabileceğini düşünmüştük. Ama, her ne kadar hepimiz müziksever olsak da, kendimizi bu şekilde tarif etmek fazla iddialı olur. Grubun adı aslında Bob Dylan'ın bir şarkısından ("The Times They're A-Changin'") geliyor. Bu terimin ima ettiği evrensel yan hoşumuza gidiyordu. Grup için bu çok alenî bir referans olmasa da, yine de öyle. Scott da, ben de hayatımızın büyük bir döneminde Dylan'ın "Desire" albümüne hakikaten takıktık.
(Popnews, çev: Siren İdemen)

IRON & WINE

Şarkının üç temeli

Amerikalı şarkı yazarının üçüncü albümünün adı "The Shepherd's Dog".

Siz aslında sinematografi hocasısınız. Müziğe nasıl bulaştınız?
Sam Beam: Boş zamanlarımda şarkı yazıp kayıt yapıyordum, kendi başıma gayet de eğleniyordum. Bir gün Sub Pop'tan aradılar, bir takım kayıtlarımı yayınlamak istediler. Buna zaman ayırmak isteyip istemediğimden emin olamadım, ama sonunda pes ettim, çok güzel bir fırsattı. Derken turneye çıkmam için ısrar etmeye başladılar. Bir grup kurmak zorunda kaldım, daha bir grubum bile yoktu ortada.
Müziği sinemaya tercih etmek zor olmadı mı?
Evet, müzik bir şekilde baskın çıktı. Aslında zihnimde bunları birbirinden hiç ayırmamıştım. Farklı yaratıcı ifade biçimleri sadece. Belli bir yaratıcı enerjiniz varsa, bunu tek bir araçla ifade edersiniz. Müzik kesinlikle daha ucuz ve dolaysız bir araç. Ama filmde de disiplinlerarası bir yaklaşım söz konusu. Hem görüntü var işin içinde, hem ses, bir anda meşgul olabileceğiniz daha bir sürü şey. Ama şarkı yazarken kendimi daha özgür hissediyorum.
Özellikle ilk albümünüzle bir sound yarattığınızı düşünüyor musunuz?
İnsanların dilinde bir "Iron and Wine sound'u" lafı var, ama ilk plakta koşullar öyle lo-fi bir sound gerektiriyordu. Bir hırıltı geliyor idiyse sesimden, zorlamıyordum. Aksi takdirde, özgürleştirici bir estetik tercih olmazdı bu.
Şarkılarınızda dinî imgeler de epey yoğun...
Evet, böylece şarkılar belli bir zeminden yol alıyor. Bob ve Jerry'den bahsetsem, bir de bunların kim olduğunu açıklamak durumunda kalırım, ama Habil ve Kabil'in zaten bir imge yükü var, herkes tanıyabilir onları, hepimizde bulunan ikili hali temsil ederler. Bu, bizim mitolojimiz sonuçta. Dinde mükemmel unsurlar olduğu gibi, boktan şeyler de var. Bir insan olarak size anlamlı gelecek bir şeyler yazmak istiyorsanız, üç temel şeyden birine bağlı kalmanız gerekir: Aşk, tanrı ve ölüm.
(The Paste, çev: Merve Erol)

ALISON MOYET

Brel ve ben

Yedinci solo albümü "The Turn"ü yayınlayan Yazoo yadigârı Alison Moyet, şarkılarına damgasını vuran Fransız köklerine bakıyor...

Cognac'ın varoşlarındaki küçük bir cemaatten, 1600'lerden beri aynı sokaklarda oturan bir aileden gelen, matbaacı, yarı-yabani bir sokak adamı ve tarlaların çocuğu olan babam, şehrin büyük evlerinden birinde bakıcılık yapan utangaç annemle tanışmış. Evlenmişler, bir oğulları olmuş, ama annem vatan hasretiyle yanıp tutuşuyormuş. Sonuçta, gönülsüzce de olsa babam annemi İngiltere yolunda takip etmiş. Belediye evleriyle, birbirinin aynı pul kadar bahçelerle dolu yeni bir şehre, Basildon'a taşınmışlar. Çok geçmeden, ben, Alison-Jane doğmuşum...
Nasıl Basildon sesli harflerimi düzleştirdiyse, Fransız kültürü de kemiklerimi şekillendirdi. Her yaz, sokaklarda münakaşaların ve bağırış çağırışın eksik olmadığı Charante bölgesindeki evimize dönerdik. Bu seslerin müzikal yükselişini ve düşüşünü dinleyerek uyuyakalır, yine bunlarla uyanırdık. Fransa bana kendimi ifade etmeyi öğretti –öfkeyi koruyarak, çekinmeden. Yarattığım sesleri, içine çekildiğim müziği belirleyen bu oldu...
Fransa'da dinlediğim ilk şarkılar radyodan duyduklarım ya da iş esnasında söylenenlerdi. Babaannem Piaf dinlerdi, amcam Jacques Brel. Favorilerimizden biri, Brel'in huysuz, aksi "Vesoul"uydu. Çocuktum, gökten yağan füzeler gibi inen sözleri deşifre edemezdim. Benim nefesimi Brel'in taşıdığı atmosfer kesiyordu. Şarkılarında, gırtlakları empatiyle yapış yapış, şiirlerini kendilerini teslim ederek söyleyen karanlık, haşin adamlar bulunurdu. Bağırları açık, yara izleri kabarık duran bu adamların ağzından nadiren kibar laflar çıkardı, ama Brel onları dönüştürürdü; öyle ki, gülebilirdiniz onlara...
Brel, inandırmaya çalışmazdı. Bizim de paylaştığımız bir insanlık durumuna sürüklerdi dinleyeni; "Madeleine" asla oraya ulaşmayacaktı, "Les Vieux" (Yaşlılar) için saatin tiktakları duracaktı, "Jef" gibi alkolikler her zaman şen şarkılar söylemezdi. Yeni albümdeki şarkılarda ben de yetişkin gözlerimden bakıyorum. Fransız şarkısı, bana bir âşığın süssüz dilini kazandırdı. Ne kör ne de umutsuz bir dil bu, ve nadiren yalan söylüyor. Brel şarkılarının çizdiği karanlık resimlerdeki dürüstlüktür ki, benim şarkılarımın da yolunu çiziyor. Bir müzikal teatralliği değil bu. Ve ancak ardınızda hayatınızın yarısı dururken yazabileceğiniz, bazısını belki hiç yazamayacağınız ya da yazdıktan sonra aynı saflıkla söyleyemeyeceğiniz şarkılar bunlar...
Uyandığım günün talep ettiğince yazıyorum artık. Söylediklerimin bir ağırlığı olabilirmiş gibi söylüyorum. Olabilir çünkü. Çok da mükemmel olmayan 46 yılın ürünüyüm ve tarlalarda çalışmak için yaratılmış bedenimle, nihayet bir divanelik içinde, kendimi bırakarak gülebilmek istiyorum.
(Guardian, çev: M.E.)

LIGHTSPEED CHAMPION

Müzikal komedi

Eski Test Icicles elemanı Devonte Hynes (gitar, klavye, vokal) dans-metal'i bir kenara bırakıp "Falling Off The Lavender Bridge" albümüyle country-folk havalı barok popa yöneldi.

Dans-metal'den folk-pop'a hızlı bir geçiş yaptınız. Test Icicles zamanında da var mıydı böyle şeyler kafanızda?
Devonte Hynes: Bazı şarkılar üç yıl öncesine ait. Bazılarıysa daha yeni. Bunlar tepeden tırnağa benim şarkılarım. Bu müziği tek başıma yapıyorum. Melodiler, sözler aklıma geliyor, hop, kayda giriyorum, bazen oluyor, bazen de olmuyor.
Albüm kapağı için büründüğünüz züppe tiplemesi nereden çıktı?
Kısmen benim, kısmen Domino'dan Lawrence'ın fikriydi bu. Bu kapağa Omaha-Nebraska'dayken karar verdim. Resimde elimde tuttuğum tavşansa çocukluğuma bir gönderme. Küçükken adını Vanilla Ice'tan esinlenerek Van Winckle koyduğum siyah bir tavşanım vardı. Lawrence, "kendini kullanmaktan, kendinle oynamaktan utanmamalısın" demişti. Özellikle solo projelerde çalarken çok heyecanlanıyorum. Bu yolla hiç değilse kendimi biraz zorlamış oldum. Şimdi solo konser, solo albüm denince akla akustik bir sound geliyor, ama ben bu albümü yaparken hiç böyle düşünmedim. Serge Gainsbourg'ları, Nana Mouskouri'leri düşündüm, o müthiş performanslar aklıma geldi. Onyıllar önce solo sanatçıların müziği grupların müziğinden daha görkemliydi, o döneme göz kırpmak istedim.
"I Could Have Done This Myself" şarkısı ne hakkında?
Bekaretimi kaybetmem hakkında. Zaten adı da o yüzden "Bunu kendim de yapabilirdim". Ama sonra farkettim ki, ikinci seks macerama atıfta bulunmuşum şarkıyı yazarken. İlki o kadar travmatikti ki, zihnimden tamamen silip çıkarmışım.
Albümün bonus CD'sinde Olivia Newton John'dan "Xanadu"yu ve "Hair" müzikalinden "Flesh Failures"ı yorumlamışsın...
Ben nakaratlara, melodilere, armoniye hayranımdır. Ta çocukluğumdan itibaren melodilerin olağanüstü bir gücü oldu üstümde... Maaile müzikal komedilere giderdik: Bir müzikal komediye kendinden çok şey katabilirsin. Eğer şarkılar iyi değilse, olay düşer, berbat olur. Ama güçlü ve doğrudan etkili bir şey yarattığında, seni bir anda ele geçiriverir, dört bir yanından sarıp sarmalar... Neyse, artık müzikten bahsetmesek...
Televizyon dizilerine ne dersiniz?
Hah, tamam. Bütün gün evde dizi seyredebilirim. Hayatın kendisinden çok daha iyi. En son "Lost"un üçüncü sezonunu aldım.
(Rockdelux, NME, çev: Çiğdem Öztürk)

JJ CALE

Gitarsız asla

Emektar müzisyenle müzikten, dereden, tepeden...

Bugünlerde sizi en çok eğlendiren müzikler neler?
Bir televizyon reklamında görüp bir klasik müzik albümü aldım, en babalardan biri değil ama. Kendime az zaman ayırabildiğim için habire onu dinliyorum. Gerçi eğlenceli bir şey mi, pek bilemiyorum.

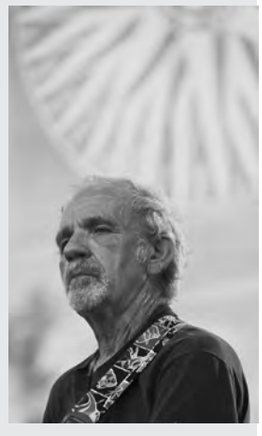

Tüm zamanların en iyi albümü sizce ne?
Sade'nin "Diamond Life"ı. Epey hırpaladım o CD'yi. İsmi büyük olan kadın şarkıcılar hep diğerini bastırmaya çalışıyor ve sesleri de giderek birbirine benzemeye başlıyor. Ama Sade insanın yüzüne vurur gibi söylemiyor. Duyduğunuzda, söyleyenin o olduğunu anlıyorsunuz.
İlk aldığınız plak neydi?
10 ya da 12 yaşımdayken, Oklahoma'da country çok dinlenirdi, rhthym and blues da yeni çıkmaya başlamıştı, Fats Domino, Little Richard gibileri yeni başlıyordu. Aldığım ilk plağı hatırlayamıyorum, ama herhalde onlardan biriydi.
Kendiniz hariç, hangi müzisyenin yerinde olmak isterdiniz?
Sevdiğim bir sürü insan vardı, bazen kendim olmak istemedim, olmak istediğim tam olarak nasıl bir şeydir, onu da çözemedim. Eric Clapton'ın bu soruya cevabı ben miydim? Ha ha ha! Ben de onun adını vereyim o zaman.
Banyoda ne söylersiniz?
Söylemem. Gitar olmadan çok nadir ağzımı açarım, gitarı da banyoya sokamazsınız.
Favori cumartesi gecesi müziğiniz nedir?
Genellikle cumartesi geceleri sahnede çalıyor olurum. Ama dinleyici pozisyonundaysam, yüksek tempolu bir rock'n'roll tercih ederdim.
Peki pazar sabahları?
1980'lerde Johnny Cash, Willie Nelson, Kris Kristofferson ve Waylon Jennings'in birlikte yaptıkları "Highwayman" adında bir albüm. Albüm country ve western değil, biraz daha folk ve hafif ironik bir albüm. Muhteşem bir plak. Doğrultumu yitirmemek için her fırsatta dinliyorum.
(Mojo, çev: M.E.)

IAN ASTBURY

Ian Curtis büyüsü

En son "Born Into This"i yayınlayan The Cult'ın (ve bir dönem The 21st Century Doors'un) şarkıcısıyla hasbıhal...

Son zamanlarda takıldığınız müzikler?
Joy Division'ın "Unknown Pleasures" ve "Closer"ının yeni baskıları beni heyecanlandırdı. '80'lerin başında Glasgow'da televizyonda onları ilk izleyişimi hatırlıyorum. Büyülenmiştim. The Doors'la başka aykırı müziklerin buluştuğu tuhaf bir gruptu, hafif Berlin dönemi Bowie'si ve Iggy sosuyla. İşçi sınıfı çocukları bu derin, romantik olaylara girmişler, karanlık ve harikulâde bas cümleleri... Ve bu gübreden Echo and The Bunnymen'den Editors'a bir sürü grup üredi. "Control" filmiyle beraber, Ian Curtis de evden biri gibi oldu bu aralar. "Indie" Jim Morrison gibi. Bugünlerde tutunabilir miydi, bilmiyorum. Cilaya çok vurgu var artık. "Zayıf mı?", "genç mi?", "modaya uygun bir şekilde prezante ediliyor mu?"... Ama bunun yanında, Amerika'da yarattığı kült de manyakça. "Unknown Pleasures"a ölüp bayılan bir sürü kaykaycı genç var. Popüler kültürün böyle sirayet etmesine de bayılıyorum. Bu hafta Devendra Banhart ve Ian Brown'ın yeni albümlerini dinledim. Bir de Boris: Led Zeppelin'le PiL'in çarpışması gibi bir Japon grubu. Blonde Redhead'in "23"ü herhalde bu sene duyduğum en iyi şeydi. En büyük keşfim de Nina Simone'un "Baltimore" albümünden "Everything Must Change" şarkısı; daha önce hiç dinlemediğim için kendime kızdım.
Son zamanlarda takıldığınız kitaplar?
Bob Dylan'ın otobiyografisi "Chronicles" tek kelimeyle muhteşem. Erken dönemlerinin kokularını, tatlarını, detaylarını öğrenmek, karşılaştığı karakterler, kaldığı yerler, okuduğu kitaplar... O kadar canlı bir tablo çiziyor ki. Kitap okumayı, sonra kitabın geçtiği yerleri ziyaret etmeyi severim. Kitabı okuduktan sonra, New York'ta, East Village'da buldum kendimi. Robert Greenfield'ın "Exile On Main Street"i de Rolling Stones'a dair şahane detaylarla dolu.
(Word, çev: M.E.)

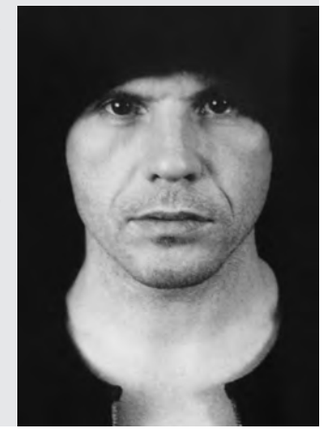

RICHARD SWIFT

Favorim Paul Lennon

Amerikalı şarkı yazarı, son albümü "Dressed Up for the Letdown"ın üstüne bir de "Richard Swift as Onasis" adlı double EP yayınladı...

Müzikli bir ortamda mı büyüdün?
Annemin evinde hiç plak yoktu. Ama üvey babam çok müzik dinlerdi, özellikle arabada eski parçalar çalan radyo istasyonlarını açardı. '50'lerin rock'n'roll'ları, soul, özellikle de Marvin Gaye...
Müzik nasıl mesleğin haline geldi?
Buna ben karar vermiş değilim. Bir şekilde bütün enstrümanları çalmasını öğrendim. Eğer iyi bir aşçıysanız, bütün mahalle mutfağınıza dadanır. İnsanlar bir noktadan sonra beni hep gruplarında çalmam için çağırmaya başladı. Böylece biraz para biriktirdim. Ayırt etmeksizin her tür müziği çalmak istiyordum.

"Dressed Up for the Letdown" albümüne başlarken kafanda neler vardı?
Çok daha açık seçik sözler yazmaya çalıştım bu albümde. Önceki albümlerim fazlasıyla çıplak oldukları için, şarkılara metaforlar eklemeyi tercih ediyordum. Bu seferki, zor zamanlarla değil, zor zamanları aşıp selâmete kavuşmakla ilgili bir albüm oldu.
Albümde müzik endüstrisine bir tepki de seziliyor...
Evet, doğru. Onları kafaya takmıyorum, ama hizmetlerine koşacak da değilim. Paul McCartney, David Bowie, Neil Young gibilerin popüler olduğu zamanlar da yaşanmış. Düşünsenize, Neil Young basbayağı pop yıldızıymış! Onun gibi birinin çok sıradışı addedildiği bir devirde yaşıyoruz artık.
Son zamanlarda neler dinliyorsunuz?
Yeni müzikler pek ilgimi çekmiyor, blues'ları yeniden keşfediyorum. Biraz John Lee Hooker, Mississippi, biraz da dub, King Tubby, Lee Scratch Perry... Bugünlerde dükkânlara ancak plak almak için uğruyorum. Fakat geçenlerde biri "The Runners Four" diye bir Deerhoof albümü verdi, eski işlerine nazaran hiç de fena değil. Broadcast diye bir grup var, onları da beğendim. Ben aslında büyük bir Yoko fanıyım, muhteşem bir şarkıcı, her albümü bir olay, görsel işleri de şahane. Şöhretli birini sevdiği için yapmadıklarını bırakmıyorlar ona.
Favori Beatle'ınız hangisi?
Kişilik olarak, George Harrison. Müzikal olarak... Paul Lennon desem olur mu? McCartney'nin ilk albümü 17 yaşımdayken hayatımı kurtarmıştı, müzikal yönümü değiştirmişti. Son albümümde de epey Harrison etkisi görmek mümkün.
(Les Inrockuptibles, Platforms, çev: Derya Bengi)

İnsanların para yatırmadıkları bir bankanın hesabına yazdıkları bir çekten başka bir şey değildir, iyi niyet.
OSCAR WILDE, Dorian Gray'in Portresi

Kalbime benziyor yaprakları ağacın
Kalbimin sususu gibi kışın
BEJAN MATUR

"Çok az rastlanır yoğunlukta bir aşktı, doğru. Yalnız ne Semra Leyla'ydı, ne de sen Mecnun."
"Ne demek istiyorsun?"
"Aşkınızın zamkını böylesine yapışkan kılacak şartlar yok görünürde."
SADIK YEMNİ, Muska

Vampire Weekend

Vampire Weekend

(XL Recordings)

Klişelerden uzak bir grup Vampire Weekend. Öncelikle hepsi okumuş çocuklar… Rock camiasında pek iyi bir referans sayılmaz Columbia Üniversitesi diploması… Görünüş itibariyle de, ilk mektepte izci-yavrukurtluk kariyerleri; orta mektepte ise takdir-teşekkürden şaşmamış bir halleri var. Ama işte evrenin sonsuz kaos teorisi bir kez daha devreye giriyor ve 2008

başının en ferahlatıcı, en nane aromalı albümü Brooklyn cenahlarından ve Vampire Weekend'den geliyor.

Dedik ya, "Vampire Weekend" ve "klişe" aynı cümlenin öznesi ve tümleci olamıyorlar. Grubun şarkıcısı Ezra Koenig, albümü yazarken dinlemiş olduğu bir Madagaskar pop şarkıları toplamasından epeyce etkileniyor ve bu deneyiminden öğüttükleri, hem şarkıların kompozisyonuna, hem de Koenig'in gitar tekniğine derinlemesine nüfuz ediyor. Pekala Koenig'in doğumu esnasında kuvözde vuku bulmuş bir karışıklık ya da Koenig'in bir önceki yaşantısında Madagaskarlı bir büyücü olması ile de açıklanabilecek bu vaka, sonuç olarak şu ana kadar denenmemiş bir laboratuar testine yol veriyor: 2 ölçek Afrika nağmesi ile 1 ölçek brit-pop öğesi bir kazanda kısık ateşte kaynatılırken üzerine 1 tutam Talking Heads ve David Byrne ruhu ilave ediliyor: Sonuç, müzik biliminin geleceği için son derece parlak ve cesaret verici… Vampire Weekend ismini, ilk olarak "Mansard Roof" 45'likleri ile duyduk. Bir müzik dükkânının yeniler rafından alınıp, pikabın iğnesi ile ilk temastan itibaren "hah, sonunda gerçekten yeni, yeni bir şey" dedirten iki dakikalık bir rüyalar alemi şarkısı idi. Ki aynı "Mansard Roof", grubun çıkış albümünün de açılış şarkısı. "Oxford Comma", "A Punk", "M79" albümün diğer zirveleri. Özellikle harikulade yaylı aranjmanları ile "Mansard Roof" ve "M79" burun farkıyla diğer şarkıları geçiyor. "A Punk" ise pek yakında bir ülke meclisi tarafından milli marş ilan edilmeye namzet.

Albüm kapağında geleneksel "teşekkürler" faslında, Vampire Weekend, The Dirty Projectors'a özel bir teşekkürü borç biliyor. Dirty Projectors, tıpkı Vampire Weekend gibi Brooklyn'li bir grup ve şu sıralar isimlerinden sıkça ve övgüyle bahsediliyor (Dirty Projectors'ın şefi konumundaki Dave Longstreth için Grizzly Bear'ciler "dahidir" diyorlar). Dave Longstreth ile bizim Ezra Koenig, Brooklyn'den ev arkadaşı. Bu büyülü mekân otuz sene sonra, "insanlık mirası" lokasyonlarından sayılmaya aday. Bizden söylemesi, şu sıralar güneş Brooklyn'den doğuyor gibi… *Levent Celepçi*

Lightspeed Champion

Falling Off The Lavender Bridge

(Domino)

Sayısı yalnızca İngiltere'de yüzlerle ifade edilen indie grupları dağılsalar da azalmıyorlar, zira genelde bölünerek çoğalmaya devam ediyorlar. Bunların en yenilerinden biri de, eski Test Icicles üyesi Devonte Hynes'ın projesi Lightspeed Champion. Fakat Test Icicles sevenler eski grubunu referans alırlarsa, tam mânâsıyla ters köşeye yatmış olacaklar. Hynes, disco trash'den Brit-pop soslu country'ye çok sert bir geçiş yapmış durumda.

İlk albüm "Falling Off The Lavender Bridge"in prodüktörü, Bright Eyes'dan tanıdığımız Mike Mogis. Ara sıra Bright Eyes'ın piyanolarına el atan Nate Walcott da solo kariyerinde Hynes'a en çok yardımı dokunanlardan biri olmuş. İçinde "Tell Me What It's Worth", "Midnight Surprise" ve "Let The Bitches Die" gibi gerçekten çok iyi kotarılmış parçalar barındırıyor bu albüm. "Everyone I Know Is Listening To Crunk" ise şarkıların açık ara en iyisi. Hynes'ın zorluk çektiği tek konu ise şarkı sözleri olmuş kanımızca. Hatta "Galaxy Of The Lost"ta olduğu gibi zaman zaman "seni gördüm, daha iyi oldum" gibisinden sözler kaleme alarak aşırı kolaya da kaçmış.

Hynes yine fikrini değiştirip başka şeylere bulaşmaya karar vermezse, gittiği yer şimdilik oldukça bereketli görünüyor. Turnelerde kendisine yakın arkadaşı Arctic Monkeys'den Alex Turner gibi indie camiasının tanıdık isimleri nöbetleşe eşlik ediyor, eş-dost muhabbetiyle Bright Eyes ve The Faint gibi grupları da arkasına alıyor. Tek başına da olsa, bu destekle yine festivallerin en çok beklenenlerinden olacak anlaşılan. Herkese nasip olmaz. *Esra İpekçi*

Eddie Vedder

Into The Wild

(J-Records)

Uzun süredir Eddie Vedder ve Sean Penn'in adını ortak projelerde duyar, heyecanlanırdık. Bunca sevdiğimiz iki adamın bir araya gelerek çıkaracağı işler kalbimizi daha hızlı çarptırırdı resmen. Ortada "Dead Man Walking" gibi bir örnek duruyordu bir kere. İki yakın dost meğerse doğru zamanı, doğru yeri beklermiş.

'90'ların başında Chris McCandless adındaki bir öğrenci Washington'daki üst sınıf yaşantısını terk etmeye karar verir. Üniversite eğitimini, parasını pulunu, daha da önemlisi, ilişkilerini arkasında bırakır. Niyeti, ebeveynlerinin neredeyse iğrendiği maddiyatçı dünyasından kurtulmaktır. Öyle ki, kalan birkaç dolarını yakmaktan bile çekinmez, adını bile değiştirir, Alexandar Supertramp demeye başlar kendine. Uzun süre Amerika'nın derinliklerinde dolaştıktan sonra hep düşünü kurduğu Alaska'ya doğru yola koyulur... 1996'da Jon Krakauer, Chris'in sonu iyi bitmeyen hikâyesini roman olarak yayınlar. Kimilerine göre, Chris bir Jack London karakteridir. Kimileriyse elini kolunu sallayarak Alaska'ya giden şaşkın bir maceraperet olarak görür onu –başına gelenleri neredeyse hak etmiştir. Her halükârda çoksatar kitap... O günlerde Sean Penn'in de ilgisini çeker ve nihayet on küsur

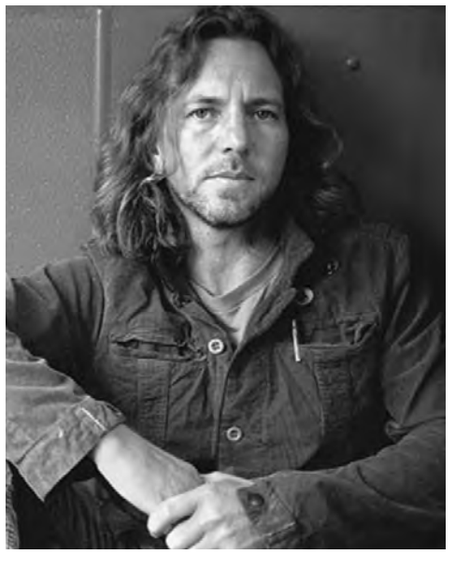

sene uğraştıktan sonra romanı beyazperdeye uyarlamaya imkân bulur. Vedder da Chris gibi bir adam sonuçta. Bir münzevi değil, ancak maddî dünyanın tuzaklarıyla arasına gerekli mesafeyi koyuyor hep. Pearl Jam'in yaptıkları çoğumuzun malûmu, grup son albüm turnesinde çıkardığı sera gazlarının miktarını hesaplamış, ardından da o gazların atmosferden temizlenebilmesi için gerekli miktarda bir parayı çevreci bir kuruluşa bağışlamış mesela! Chris de Harvard için biriken parasını bağışlıyor, beş kuruşsuz düşüyor yollara.

İtiraf edelim, son iki Pearl Jam albümü güzel şarkılar içermesine rağmen, düş kırıklığı da yaratmıştı. Özellikle bir soundtrack olması, "Into The Wild"ın da bir albüm olarak zayıf kalacağını düşündürtmedi değil önce. Yanılmışız. Zaten filmin müzikleri genel anlamda Michael Brook'a emanet. Vedder'ın katkısı, son dönemde sık sık Pearl Jam albümlerinin içine sakladığı akustik gitarlı, banjolu, ukuleleli eskizlerinin izinde giden şarkılarda. Kısacık ama gerçekten çok çok güzel bir folk rock albümü var elimizde. Eski Pearl Jam albümleri gibi defalarca döndürüp duruyor ve hiç bıkmıyoruz. Açılışı yapan "Setting Forth"da, Vedder yavru bir kurt misali uluyor, sonlara doğru gelen "The Wolf"daysa sesi acı bir çığlığa, inlemeye dönüşüyor. Hikâyeyi şarkılarıyla bir defa daha yazıyor. "No Celling"le baykuşları seyrediyoruz, "Long Nights"la karlı dağlarda yürüyoruz, "Rise"la otostop çekip görkemli Indio cover'ı "Hard Sun"da akşam güneşini yüzümüzün tam ortasında hissediyoruz. Chris'e koca bir kıtada yaptığı yolculuğunun her anında eşlik ediyoruz. İnsan bu albümü derin derin içine çekmek istiyor. Her nefes ciğerleri Alaska oksijeniyle dolduruyor. *İlker Aksoy*

52→

Tapınağın büyük salonunda asılı panolarda "Sükûnet Ülkesi" ve "İnsan olabilmek, keyfince" yazılı. Duvarlarda, tavanlardan yere kadar inen perdeler var. Ortalarında oturduğunda her tür gururdan, kibirden kurtulduğunu hissediyorsun, tozdan ibaret olan bu dünyanın kaygıları, korkuları bir anda yok oluyor. Zaman birden donuyor sanki. **GAO XİNGJİAN**, Ruh Dağı

Birisi, bir kadın, ne istediğimi, kim olduğumu sorarsa, hiçbir şey diyeceğim, sadece geçiyorum. Uzun yıllar önce burada yaşardım.
(Angelopoulos'un "Arıcı" filminden, Marcello Mastroianni'nin monoloğu)

Lağımcı: Herkes kendi kendisinin lağımıdır. Pisliğini içinde taşır kişi. Bu pisliği dışarı atmak için bir takım borular vardır.
Grandier: Ama kan taşıyan borular da vardır.
Lağımcı: Bir çeşit tulumba görevi. Sözümü kesmeyin. Hem nedir kişiyi mutlu kılan? Yiyip içmek, sonra boruları temizlemek.
(John Whiting'in "Şeytanlar" oyunundan)

Baby Dee

Robin's Tiny Throat (Durtro / Jnana)
Safe Inside The Day (Drag City)

Popüler müzikte Baby Dee gibi müzik yapan, Baby Dee'nin yaşında (54!) adı yeni yeni birazcık duyulmaya başlayan, koca memeli başka bir transseksüel daha bulamazsınız! Aslında cinsel kimliğinden söz etmek biraz yersiz mi diye düşünüyor insan, ama şarkılarından birinde "oğlan çocuğun içinde bir kız varmış" dediğine göre, çok da yanlış değil. Baby Dee çok özel biri. Yüce, evet, yüce şarkılar yazıyor. Böyle güzel melodileri başka bir yerde bulamazsınız! Böyle bir müzik yapan ikinci birisi daha yok! Vallahi!
Cinsel kimlik deyince aklınıza Antony geldiyse, çok yaklaştınız. Baby Dee, Antony and The Johnsons'ın aynı adlı ilk albümünde arp çalmış. Oldukça kabare tadı içeren o ilk albüm, Baby Dee'nin son albümü "Safe Inside The Day"le de (SID) benzeşen yanlara sahip. O sırada hem Antony hem de Baby Dee, David Tibet'in (Current 93) sahibi olduğu Durtro plak şirketine bağlıydı. Bonnie 'Prince' Billy ve Matt Sweeney'nin prodüktörlüğünü üstlendiği "SID" ise "Superwolf" adlı bir albüm de yapmış olan ikilinin şirketi Drag City'den çıktı. Durtro, indie label'ların küçüğü idiyse, Drag City de irisi.
Baby Dee "SID"den önce prodüktör ve başka müzisyen yüzü görmemişti şarkılarını kaydederken. Durtro'dan çıkan bütün albümleri, single'ları ve EP'lerinde tek başına kendisi vardı. Piyano ve arp çalıyor, şarkı söylüyordu. Bir de evinde beslediği ötücü kuşlarını (ardıç) kayda sokuyordu bazen. "Robin's Tiny Throat" (RTT), işte bu dönemi yansıtan nefis bir derleme. Bir "best of" ya da "greatest" değil, iki albüm ve bir single'ın double bir albüm olarak yeniden yayımlanması. "Little Window" ve "Love's Small Song" adlı albümler zaten tükenmişti, buna bir de "Made for Love" single'ını eklemişler, "RTT" olmuş. Insound gibi bir internet dükkânında 10.5 $ gibi komik bir fiyata satılıyor. Reklam gibi olmasın ama, şahane bir albüm. Bakmayın, bu satırların yazarı ilk dinlemelerinde uyuyakalmıştı. Ne sesini sevmiştim Baby Dee'nin, ne de şarkıların temposunu. Ama direnip dinlemeyi sürdürünce, "RTT"nin güzelliği yavaş yavaş ele geçiriyor insanı. Sadece piyano, arp ve akordeon eşliğinde söylenmiş şarkılar bunlar. Bazen Eleni Karindrou'yu, bazen Eric Satie'yi andırıyorlar. Ama modern pop/rock dünyasında dinlediğiniz hiçbir şeye benzemiyorlar. Acı şeylerden söz etseler de, zarafetlerinden taviz vermiyorlar; güzel olmak onlar için varoluş nedeni belli ki.
Oysa "SID" başka bir âlem. "SID"deki şarkıları kaydetmeye Bonnie 'Prince' Billy ikna etmiş Baby Dee'yi. Dee başta istememiş, çünkü güzellik aleminden çirkinlikler dünyasına geçiyor bu albümde. Yani, daha önce de kendisini hissettiren zehir bu kez umutla sarmalanmadan, çığ haliyle önümüze sürülüyor. Bir albinoya nasıl eziyet edilebileceğini anlatıyor mesela bir şarkı. Bir başkası, ölüm anındaki bir çocuğun karabasanlarını dillendiriyor. Müzik daha fazla kabare, daha fazla vodvil. En fazla biraz Tom Waits'i çağrıştırıyor, biraz da Kurt Weill'ı elbette. Bilenler, Tiny Tim'den de söz ediyorlar. Ama Baby Dee'nin en çok etkilendiğini söylediği müzisyenin adı Palestrina. Hani var ya şu Rönesans bestecisi, o işte! Hadi bakalım Palestrina hayranları, bilgisayarlarınızın başına (Baby Dee satan dükkân olmadığına göre)!
Ne diyordum, Baby Dee çok çok güzel besteler yapabilen bir aykırı kadın. Hayatına ayı kostümüyle Central Park'ta müzik yaparak başlayan, panayırlarda, platformlu üç tekerlekli bisikletiyle sokaklarda dolaşarak çalıp söyleyen bu özel sanatçıyı hayatınıza katın. İlk olarak "RTT"yi öneririm. Ardından da "SID"i.
Bir de diyorlar ki, Baby Dee'nin live show'ları şahane oluyormuş. İnanırım; yıllarını sokakta çalarak geçirmiş birinin dinleyiciyle ilişkisi farklıdır. Umarım mesajım alınmıştır. *Cüneyt Cebenoyan*

Rufus Wainwright

Rufus Does Judy At Carnegie Hall
(Geffen)

Konser albümlerinin konsept olarak problemli olduğunu düşünmüşümdür hep. Kayıt kalitesi itibariyle zaten normal bir albüm seviyesine erişmeleri kolay değildir, "orada olmanın heyecanı"nı ise çoğu zaman ancak damlalık misali verirler. Yine de, eşsiz bir performansla bezenmiş bir konserin albümü, ara sıra büyük etki yaratmayı başarıyor, Rufus Wainwright'ın Carnegie Hall konserinin kaydı gibi.
Folk dünyasının yeni prensi Rufus Wainwright'ın "Rufus Does Judy At Carnegie Hall" albümü, oldukça iddialı bir proje. Rufus, bundan iki yıl önce gerçekleştirdiği bir turnede, New York'taki ünlü Carnegie Hall'da bir konser veriyor. İki saate yakın süren bu konserde 1930'lardan '50'lere birçok caz ve swing klasiğini seslendiriyor. Tabii "ufak" bir ayrıntı var atlamamamız gereken. Bundan kırk küsur yıl önce, 1961 yılında ve aynı mekânda ünlü şarkıcı (ve aktris) Judy Garland unutulmaz bir konser vermiş: "Judy Garland At The Carnegie Hall". Garland'in verdiği bu konserin albümü, kayıtlı müzik tarihinin en güzel konser albümlerinden biri olarak tanınıyor. İşte Rufus da 2006'daki Carnegie Hall konserinde, 1961 yılındaki bu efsanevî konseri tekrar canlandırıyor bir anlamda.
36 kişilik bir caz orkestrası eşliğinde gerçekleşen bu konser, Wainwright'ın kariyerinin zirvelerinden biri. Rufus Wainwright, kendini ortaya koymayı, öne çıkmayı seven bir insan: Çocukluğunda cadılar bayramında Dolly Parton olarak giyinmeyi tercih ediyor, gençliğini birlikte geçirdiği diğer "ünlü çocukları" arasında en uç noktalara giden kişi olarak tanınıyor, 12-13 yaşından itibaren barlara takılmaya, şarkı söylemeye başlıyor, eşcinselliğini keşfettikten sonra cinsellik konusunda da hiçbir sınır tanımadığını itiraf ediyor, zamanla kendini uyuşturuculardan kurtardıktan sonra bu sefer de tam bir çalışma delisi oluyor, projeler birbirini izliyor. Tabii ki böyle bir kişiliğin ellerinde Judy Garland yorumlamak sıradan bir iş olarak kalmıyor.
Rufus, konser boyunca orijinal konserde olmayan bir-iki şarkı da söylüyor, şarkı aralarında hem Judy Garland'ın kaydına göndermeler yapıyor, hem de kendisi hakkında anekdotlar anlatıyor, kardeşi Martha, annesi Kate McGarrigle ve Garland'ın kızlarından Lorna Luft'u sahneye davet ediyor, kısacası Judy'nin şovunu kendi şovu haline getirmeyi –hakkını da vererek– başarıyor.

Kaydın en güzel yönlerinden biri, şarkı arası konuşmalar. Judy Garland, kendi zamanında oyunculuğun da getirdiği bir rahatlıkla, döneminin en ünlü şov sanatçılarından biri sayılıyor. Rufus'un konserin başında ilk sözleri, Judy Garland'a bir anlamda şöhretin kapılarını da açan "Wizard of Oz" filminden bir replik, "We're not in Kansas anymore" oluyor. Bir sonraki şarkıdan sonra ise "şimdi burada biraz konuşacağım, çünkü albümde de Judy burada konuşuyor" diyerek bolca alkış topluyor. Konserin en ilginç anlarından birinde, Rufus annesini sahneye davet ediyor ve bunu takiben anne Kate McGarrigle ile oğul Rufus arasında geçen tatlı şakalaşma, bütün seyircilerin kahkaha ve alkışlarını aynı anda topluyor. Tabii bu şakalar için Celine Dion'un kurban seçildiğini de belirteyim –buraları kesinlikle dinlemenizi tavsiye ederim.
Günümüzün kayıt teknolojisi sayesinde neredeyse stüdyoda kaydedilmiş gibi tınlayan şarkılar oldukça tanıdık. "Oz Büyücüsü" klasiği "Over The Rainbow"dan swing klasiği "Puttin' On The Ritz"e, bir başka swing hit'i "When You're Smiling"den "You Go To My Head"e, zamanın popüler standartları adına ne ararsanız bu konserde mevcut. Konserin bir noktasında Rufus "bu şovun en güzel taraflarından biri, arada sırada oturma imkânı bulup bir caz müzisyeniymiş gibi davranabilmeniz" diyor, ama fazla tevazuya da gerek yok, düpedüz birinci sınıf bir caz müzisyeni oluvermiş kendisi. Bir yandan, sesinin Judy Garland'a göre zayıf kaldığı (veya daha güçlü olduğu) noktaları da iyi biliyor. Rufus, özellikle daha ağır tempolu, balad tarzı şarkılarda parlıyor.
Bu albüm, her iki sanatçıyı da sevenlerin koleksiyonunda bulunması gereken, sıkça ve zevkle dinlenebilecek bir albüm. Konser oldukça eğlenceli geçiyor. İnsanların nelere güldüğünü, Rufus'un o şarkıları söylerken neler yaptığını, aralardaki konuşmalar sırasındaki mimiklerini falan da merak ediyorsunuz. Hemen bu konserin Londra'daki bir benzerinin DVD formatında da yayınlandığını notlarımıza ekleyelim. Ama CD formatındaki bu hali de, baştan sona bir seferde dinlemek için mükemmel bir kayıt. *Harun İzer*

yalnızlık çarşısından / sen de uğra bir şey al / belki gelecek için / sedef nakış bir masal **YAŞAR MİRAÇ**

Sanat, inançlı bir millette kutsal kalıntılar, savaşçı bir millette madalyalar, tecimsel bir millette ise tüketim malları üretir. **JOHANN HEINRICH FUSSLI**

burası dünya, tekin bir yer değildir / çekip gitmekle gitmemek arası / kalmanın bin bir yaması söküğü ve oyuğu / ve kanlı bir bulutu / giyip çıkarmaması / burası dünya, acının ucuna bucağına / varmanın yol haritası **ÇİĞDEM SEZER**

Yedi balıkçı birden aynı anda ağ atsın / Yedi bin balık çıkacak aynı anda ağlarından... Şarkı ile dua arası bu sözleri belli bir ritimle söylüyordu balıkçılar. Şarkılarının nakaratı 'Ağlara hücum olacak'tı. En neşeli kısmı da burasıydı şarkının. **TARIK SİPAHİ**, Lacivert Kedi

Aysel Gürel'i (1928-2008) yitirdik, cesaretinin eksikliğini çok hissedeceğiz.

SIOUXSIE
MantaRay
(Decca)

Affedersiniz, (ansiklopedik) çıplaklıkla girelim. Banshee: İrlanda meleği/iblisi. Dişi bir ruh, ki seslenişi, evde ölecek olan zat-ı muhteremin haberini getirir. Bizim banshee'miz ise derin sesi ve lacivert nefesiyle Shirley Manson'dan PJ Harvey'ye üç kuşak pop-rock divasına ilham perisi olmuş, karanlık deryalarda yüzüp sakin havuzlarda dinlenen pek çok siren'e nefer tutmuş bir hanımefendidir. Onun sesi ölümün sesi midir, bilinmez ama, mermersi ihtişamı, vampirik serinliğiyle her zaman müziğinin önüne geçmiştir. Bu çok iyi bir şey mi, o da tartılıp, tartaklanıp tartışılabilir tabii –ne sesler vardır, altında yatan melodi pek matah olmasa da dinlenir, dinlenecektir. Siouxsie'ninki o cinsten. Sigara girtlağının tokluğu, yani Marianne Faithful stokunu Marlene Dietrich alto'luğuyla karıştırıp bir tutam Viktoriyen draması, biraz da orta-sınıf Cockney punk'ı eklersek, karşımızda duran kokteylin adı Siouxsie Sioux olur. Afiyet şeker olsun.

Siouxsie, artık "banshee" titrini '80'lerin ankebutlu köşelerine bırakmış olsa da, son yıllarda enteresan işler yapmadı değil; 1994'te Morrissey'le düet yapmak ya da Hector Zazou'nun "Chansons des mers froides"ında Sibirya'nın kadın şamanlarıyla şarkı söylemek gibi şeyler mesela. Gelgelelim, tekrar albüm yapmaya karar verdiğinde, pek çok kişi "acaba bir zombi daha mı doğuyor" diye endişelenmedi değil. Gotik kraliçe mirasından sıyrılmayıp eski günlerin kolay, ama sıkıcı yeknesaklığında kalmış olsaydı, saldırmasak bile, buruşuk dudaklarla bakacaktık ona. Buruk bir tat bırakacaktı bizde. Hatta ve hatta eski işlerinin simini bile karartabilirdi bu hareket –niceleri için, "neydi, ne oldu, keşke hiç bulaşmasaydı" gibi vahşi ve ayıp düşünceler geçirmişizdir içimizden–, ne de olsa kenara atmak pek kolay olur eski güzel şeyleri bile, yeni gelenin pespayeliği sayesinde. Evet, nerde duracağını bilmek, akışkan zeminli dünyamızda zordur. Ama bu acımasızlığımız özellikle ve özellikle performansçılara karşı tezahür ediyor sanki. Bir Klee'ye bakınca, "ah ah, yine kendini tekrarlamış" demektense, "tam bir Klee" demez miyiz? Bu, edebiyat için de geçerli. Ama performans sanatlarında tahammülsüzlük hep ön planda sırıtır. Bu biraz anlaşılabilir belki –hammadde tuval değil de insan olunca, sarkan adaleler, pıhtılaşan sözler batabiliyor seyredene. Tuhaf kostümler giyip zamane zıpırlarıyla zıplayan "eskilere" gülüp geçmek ne kolay, öyle değil mi? Neyse ki Siouxsie biz tüketim çağının fast-food çocuklarına hitap edecek bir şeyler yapmış yine. Çok şükür, mihrap yerinde.

Tatlı sulardan okyanuslara girelim şimdi. 1982'lerin şelalesi cascade'den esrarengiz balık "MantaRay"e uzanalım. Siouxsie su seviyor herhalde. Sesinin maviliği ondandır belki de. Albüm kuğularla açılıyor. Çirkin sesli kuğu ancak ölürken muhteşem sesler çıkarırmış. Burada, Siouxsie, "döndüm, hem de hiç olmadığım kadar iyiyim" deyip albümün en hızlı, cazgır parçasına iyi bir giriş yapıyor. Şarkı sıralamasını önemseyenler için bir not, "MantaRay" bu anlamda en iyi planlanmış albümlerden biri. Öyleyse, hızlı parçamızdan bol orkestrasyonlu, Kubrick kanlılığına sahip bir numaraya geçiş yapmamız tesadüf olmasa gerek. Bir eleştirmen, "MantaRay"i, "21. yüzyılın gotik kabaresi, Weimer Cumhuriyeti müzikhollerinin seslerinin '70'lerin glam'iyle karıştırılmış hali" diye okumuş. "Here Comes That Day" "Loveless" ve "If it Doesn't Kill You" bu anlamda tam da bu "büyüklükte". "Drone Zone", albümün en banshee'li şarkısı –hem eski Siouxsie ses iniş çıkışları hem voodoo trip'leriyle iyi çalışılmış bir şarkı. Ama "tin" arayacak olursanız, asıl cevher "Sea of Tranquility"de. Bu denizde Angelo Badalamenti kumlarıyla gelgitleyip Bowie oryantalizmiyle süzüleceksiniz. Siouxsie, "there are more stars in the sky than grains of sand" (kum parelerinden daha çok yıldız vardır semalarda) diye buyururken titrek kemanlar bizi sarssa da, Siouxsie'nin güçlü sesi sarıp sarmalıyor adamı. Aradaki perküsyon ve saksofonlar bizi bir kayıp otobana sürüklese de, kanun ve kadife sayesinde huzursuzluktan sıyrılıp sükünete kavuşuyoruz. Şarkımız, "sakin sular" namına yakışıyor –ama unutmayalım ki, denizler ne kadar durgun olursa olsun, suya hiç güven olmaz fırtınalı dünyamızda. Son ikisi ("They Follow You" ve "Heaven and Alchemy") albümün en zayıf parçaları. Ama arka vokal kullanımı itibariyle ele alınacak olursa, prodüksiyon başarısını kaydetmeden geçemeyeceğiz. Siouxsie'ye haksızlık etmeyelim tabii ama, burada iyi bir prodüktörün ehemmiyetini bir kez daha görmüş oluyoruz. (Prodüktörlerimiz Robert Plant'in adamı Steve Evans ve Goldfrapp'in işlerini yapan Charlie Jones'a alkış).

Sözlüğümüze tekrar dalacak olursak, Edmund Lenihan der ki, "İrlanda'da, herhangi saygınlığa eriştiğini varsayan bir aile, kendine ait bir banshee'ye sahip olduğuna inanırdı". Bir banshee'siz, İrlandalıdan bile sayılmazdınız. Evet, kastlar, sınıflar her yerde karşımıza çıkıyor, cümlenin o bölümünü bir tarafa koyup melaike veya iblislere dönecek olursak, pek hayırlı bir şey yapmış oluruz –karşımızda enteresan bir banshee durmakta, ne de olsa. İnanıp inanmamak mühim değil, güzellikten güç alabilmektir önemli olan. İçiniz, tadınız, seviniz. Mutsuzluktan ne çiçekler çıkar, biliniz. *Pelin Batu*

THE KILLS
Midnight Boom
(Domino)

"Stüdyodaydık ve sıfırı tüketmiştik. Panik içinde, albümü bitirip bitiremeyeceğimizi düşünüp duruyorduk. Hem bedenen hem de zihnen hastaydık. Böylece Meksika'ya kaçmaya karar verdik. Oraya gidecek ve saklanabildiğimiz kadar saklanacaktık. Sahilde oturup mojito'larımızı yudumladığımızı hayal ediyorduk. Vardığımızda gördük ki, meğerse oralarda bu zamanlar fırtına mevsimiymiş." The Kills işte o fırtınaların arasında tamamlamış "Midnight Boom"u. İki ay boyunca geceyarısından sabaha kadar çalışarak.

Türkiye'de de sahne alan Kills, bildiğiniz gibi, bir düo. Bir Amerikalı kız, bir İngiliz erkek... Önce Atlantik'in iki tarafından birbirlerine demo göndererek çalışmaya başlıyorlar. Aradaki mesafe büyük elbette, nihayet Londra'da buluşuyorlar –ABD pek hazzettikleri bir yer değil zaten. "Keep On Your Mean Side" ve "No Wow"dan sonra gelen "Midnight Boom" üçüncü uzunçalarları. Öncekiler gibi bu da karanlık, keskin, seksî... Karındeşen Jack'in elindeki ustura gibi bir albüm bu, ay ışığında pırıl pırıl parlıyor, dinleyince neredeyse hipnotize ediyor. Alison Mosshart (ki kendisine VV diyor) ile Jamie Hince'in (onun takma adıysa Hotel) kendilerine prodüktör olarak seçtikleri isim Alex Epton. Yani birkaç sene evvelinin şahane albümlerinden Spank Rock'un "YoYoYoYoYo"sunun arkasındaki adam –onun da sahne ismi Armani XXXchange. Birlikte albümü hem Pixies'vari bir punk rock şaheserine dönüştürüyorlar, hem de Cansei de Ser Sexy'vari bir dans plağına... İkilinin zamanında deli gibi Cabaret Voltaire ve Suicide dinlediğini hatırlatalım, her daim bir ayakları dans pistinde, diğeri en hasından punk'ta.

The Kills ateşle barut. Birlikte cayır cayır yanıyorlar. Sanılanın ve sahnede şahit olunanın aksine, aralarında romantik bir ilişki de hiç varolmamış üstelik –en azından plak firmaları Domino'nun tanıtımında öyle yazıyor. Sihirli formül bir kız, bir erkekte değil, ruh kardeşliğinde yatıyor galiba. Bu hesapla Jack ve Meg de kardeş anlaşılan! *İlker Aksoy*

ÇOK GECİKMİŞ BİR ÖZÜR: 2. sayımızdaki (1996) ve 108. sayımızdaki (2006) iki ayrı yazıda Orhan Gencebay'ın gecekondu yıkımlarına karşı geldiği "parkalı" filmini "Ben Topraktan Bir Canım" olarak andık. Doğrusu, bu ayki ÖSS sorusundaki gibi "Derdim Dünyadan Büyük" olacak.

Fırtınalı bir gecenin dinmeyen şimşekleri günışığı karşısında neyse, Shakespeare de Sofokles karşısında odur.
JOHANN HEINRICH FUSSLI

Hiç doğmamış olmak belki de nimetlerin en büyüğüdür.
(Woody Allen'ın "Match Point" filminde, Sofokles'e atfen söylenen cümle)

Derinlik kendine bakmasındadır insanın
Gözlerini içine daldırmasında
BEJAN MATUR

yıldızları süpürürsün , farkında olmadan / güneş kucağındadır, bilemezsin / bir çocuk gözlerine bakar, arkan dönüktür / ciğerinde kuruludur orkestra, duymazsın / koca bir sevdadır yaşamakta olduğun / anlamazsın uçar gider , koşsan da tutamazsın **SHAKESPEARE**

Sons and Daughters

This Gift

(Domino)

Glasgow çıkışlı Sons and Daughters, yabancısı olduğumuz bir grup değil. Onlarla ilk tanışmamız, 2004 yılında çıkardıkları yedi şarkılık "Love The Cup" EP'siyle olmuştu. Basçı/vokalist Adele Bethel ve davulcu David Gow'un Sons and Daughters'dan önce Arab Strap'ın derin mekankoli denizinde yol aldığını biliyoruz. Grup, ismini Bob Dylan'ın "The Times They Are-A Changing" parçasında geçen "your sons and your daughters are beyond your command" (Oğullarınız ve kızlarınız emriniz altında değiller artık) dizesinden almış.

"This Gift", grubun "The Repulsion Box"tan sonraki ikinci albümü. Glosgow tayfasında değişen bir şey yok aslında: Eski Suede gitaristi Bernard Butler prodüktörlüğünde, country, blues, folk üçgeninden beslenen, tekinsiz, hızlı, çiğ rock'n'roll şarkılar yapmaya devam ederek hareketli ve can alıcı bir albüm yapmayı başarmışlar. 2006 yazında, Batı İskoçya kıyılarındaki Adfern köyünde, televizyonsuz ve telefonsuz bir evde saklanarak yakalamışlar klasik pop duyarlılığındaki bu mükemmel melodileri.

Albümde ilk göze çarpan şey, grubun şarkı sözü yazmaktaki becerisinin bir basamak üste çıktığı yönünde. Adele'in sert, bıçak gibi keskin, aksanlı punk vokali kuvvetli melodiler, vahşi keskin ritmler arasında yılan gibi kıvrılıyor. Lee Hazlewood tarzı melankolik hikâye anlatıcılığı ve adada gitarıyla özdeşleşen Bernard Butler'ın müzikal anlamdaki katkısı her şarkıda kendini gösteriyor. Siouxsie & The Banshees ile Franz Ferdinand'ın bir odaya kapatılıp boks maçı yaptığı, harika bir ilk single olan "Gilt Complex" bize "Dance Me In" ve "Taste The Last Girl" gibi 2005 hitlerini hatırlatıyor. Kayıp bir sevginin hikâyesinin anlatıldığı "Split Lips", kıpır kıpır bir pop parçası olmuş. "The Nest", lezzetli gitarlarla bezenmiş, bir korku filmiyle peri masalının karışımı. "Chains"de '80'ler kız gruplarının asiliğini, "Darling"in yakalayıcı melodisinde The Jam'in "Town Called Malice"inin esintisini bulmak mümkün... İlgi çekici bir diğer parça, The Auteurs'den ilham almış gibi duran "Iodine". Yorucu bir yolculuğun sonunun geldiğinin habercisi "Goodbye Service" ile, donuk gitarlar eşliğinde, Sons and Daughters bize "işte yapmamız gereken albüm tam buydu" diyerek son noktayı koyuyor.

Bünyesinde önemli isimleri barındıran Domino Records'dan çıkan albümün iki CD'lik özel baskısında canlı kayıtlardan oluşan altı parça bulunduğunu, yakın dostları Franz Ferdinand tarafından desteklenen Glasgow'lu ekibin 2006 yılında Morrissey'in İngiltere turnesinin ilk ayağında yer aldığını gereksiz bilgi olarak verip kapanışı yapalım. Her fırsatta, yaşam felsefelerinin "idealleştirilen bir Britanya" görüşüne karşı tavır almak olduğunu belirten Sons And Daughters'ın bu albümü, soğuk bir kentin geceyarısında aşk acısı çeken birinin hayatını belki kurtarmayacak, ama belli bir süreliğine de olsa onu oyalayacaktır.

Mehmet Erdoğan

Hot Chip

Year of The Crow

(EMI)

Hot Chip'i herhangi bir elektro-pop/dans grubundan ayıran özellik, genelde soğuk ya da sade eğlenceye yönelik bu müzik türlerinin içine mizah ve ruh katabilmeleri. Sekiz senelik geçmişlerine iki albüm ve onlarca remiks sığdıran Londralı beşli, üçüncü uzunçalarlarıyla da kalburun epey üstünde geziniyor. Grubun en iyi yaptığı iş, aldatıcı basitlikte gitar melodileri, hınzır synth biplemeleri ve tezcanlı elektronik ritmleri alışılmadık şekillerde birbirlerine bulayıp, ölüleri bile ayağa kaldırıp dans ettirecek şarkılar yaratmak. Albümün lokomotif şarkısı olan ve az kaldı Kylie Minogue'a gidecek "Ready For The Floor", bu maharetin mükemmele yakın bir örneği. "One Pure Thought" ve "Don't Dance" gibi dans pistleri için yapılmış parçaların hiçbiri boşa kürek sallamıyor.

Bir yandan da, grubun tüm elemanları teknodan folka kendi etkileşimlerini ceplerinde taşımış. Bu yüzden albüm farklı tellerden çalıyor; hem kanlı canlı sahnede, hem de kulüplerde iş görecek bir kimlik kazanıyor. "Shake A Fist"i ortasında dinleyicilere kulaklıklarını takmalarını salık veren bir öğütle durdurup ardından yeni oyuncaklarıyla oynayan çocuklar gibi synth'lerinin bütün düğmelerine basmak gibi delice bir eylemden çekinmiyorlar, ama "Made In The Dark" gibi piyano baladlarını böyle bir albüme yedirebiliyorlar. Belli bir odağı yok albümün, ancak şarkılar yan yana gayet şık ve bütünlüklü duruyor. Alexis Taylor'ın en saçma sözleri söylerken bile ciddiyeti elden bırakmayan yumuşak vokalleri albümün uhusu işlevini görüyor. Hot Chip'in adı, senenin sonunda en iyi listeleri hazırlanırken de anılacak gibi. *Yiğit Atılgan*

The Magnetic Fields

Distortion

(Nonesuch)

The Magnetic Fields'ın geldiği yere bakınca, bu işlere kimselerin beklentisinin yüksek olmadığı bir indie-pop grubu olarak başladıklarına inanmak zor geliyor. "Grup" olarak tasarlanmış bir proje bile değil aslında Magnetic Fields. Stephin Merritt bütün enstrümanları kendi çalarak stüdyoda takılırken arkadaşlarından biri yardım etmek isteyince iş büyüyor. Ortada –genelde alışık olduğumuz– vokalin grup elemanlarının önüne geçmesinden çok daha fazlası var elbette. The Magnetic Fields demek, Stephin Merritt demek. Bu geniş kabul gören bir kanı ve dinleyiciler de, grup elemanları da hallerinden mutlu.

Grup, ilk canlı performansını 1991 yılında sergiliyor. Neredeyse "easy listening" klasmanına giren müzikleri dinleyicilerde pek derin izler bırakmıyor. 1999'a gelene kadar konserler serisine yılmadan devam ediyorlar. O yıl "69 Love Songs" efsanesini yaratıyorlar. Adı üzerinde, 69 aşk şarkısından oluşan üç CD'lik bir albüm bu. Merritt zaten "tema"ların adamı olduğunu belirterek "istese 169 parça daha koyabileceklerini" söylüyor. 2004 tarihli "i"da aşk konulu parçalarına devam ederek bunun ispatını da yapıyor zaten. Zaman içinde o sabit kalıyor, birçok eleman değişiyor Magnetic Fields'da –konuk vokaller, ilginç enstrümanlar da cabası... Bunlardan bir tanesi, bir dönem grubun akordeonlarından sorumlu olan Daniel Handler –nam-ı diğer Lemony Snicket. Snicket, kayda değer sayıda hayranı olan "Talihsiz Serüvenler Dizisi"nin de yazarı aynı zamanda. Susan Anway, Shirley Simms ve Dudley Klute gibileri de grupta öne çıkan isimlerden.

Merritt ve tayfasının son güzelliği "Distortion" yine tam anlamıyla adının hakkını veren bir albüm. "Bozuk enstrümanlar" Magnetic Fields'a gayet yaramış görünüyor. Hiçbiri olması gerektiği gibi kullanılmamış, bozuk sesler çıkarmaları için adeta zorlanmışlar. Ve bu öyle iyi yapılmış ki, açılış parçası "Three Way"i düzgün bir gitarla hayal etmek bile istemiyoruz. Bariz power-pop özelliği taşıyan bu parça, bizi '90'ların ortasına geri götürüyor. Sonrasında gelen "California Girls"deyse Beach Boys esintileri hakim, fakat "Geçmeyiversin yanlarından bir rock yıldızı, o an âşık olup yatağa atlarlar... Nefret ediyorum Kaliforniyalı kızlardan" gibi Beach Boys'dan duyamayacağınız sözlerle. Albümün en güzellerinden diyebiliriz rahatça. "Drive On Driver" gibi birkaç şarkıda mikrofon gene Shirley Simms'e bırakılmış. "Too Drunk To Dream"de Merritt "ayık hayat bir zindan" gibi sözlerle daha kişisel şeylerden de bahsetmiş besbelli. "Zombie Boy", "Damlayacak kan kalmayacak / Deliklerini genişlettiğimde" ve "Yerde el değmemiş bir güzellikle duruyorsun uzun zamandır / Lâğım gibi kokuyor, ama hiç ses çıkarmıyorsun" diyerek, mecazî değil, gerçek mânâda ölü bir insana duyulan aşktan bahsediyor.

"Distortion" için "Jesus and Mary Chain'den daha fazla Jesus and Mary Chain" diyor ve ekliyor allahtan: "Ciddiyetin popüler müzikteki yeri, yemek pişirmektekinden fazla değildir."

Esra İpekçi

→55

ONBEŞŞARKI

Abdel Hadi Halo & The El Gusto Orchestra Of Algiers Win Saadi
Alex Harvey To Make My Life Beautiful
Billy Bragg & Wilco When The Roses Bloom Again
Bratsch & Charles Aznavour La goutte d'eau
Esengül Beterin Beteri Var
Calvin Harris Merrymaking At My Place
Coming Soon Wolves In The City
Dr. Skull Sen
Hayko Cepkin Ağlarsa Anam Ağlar
Morphine You Look Like Rain
Nervous Cabaret Pere-Lachaise
Pinhani Haftanın Sonu
Roxy Music Do The Strand
The Tellers This World
Toumast Kalane Walegh

ROLL DİSKO OTUZ

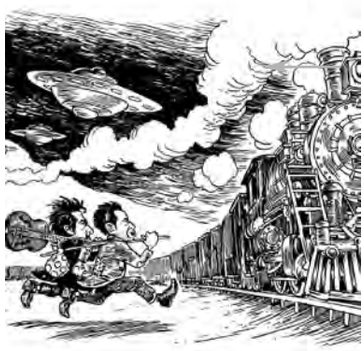

ONBEŞALBÜM

Adele 19
Akın Eldes Cango
Alison Moyet The Turn
American Music Club The Golden Age
Bob Dylan Blonde On Blonde
The Dø A Mouthful
Heavy Trash Going Way Out With Heavy Trash
Joe Jackson Rain
Juliette Bijoux et Babioles
Nada Surf Lucky
Neil Young Chrome Dreams II
Sultan Tunç Oriental Rap'n Roll
These New Puritans Beat Pyramid
Two Gallants Two Gallants
The Willowz Chautauqua

ÇİKOLATALI ŞARKILAR

4 Non Blondes Morphin & Chocolate
Crowded House Chocolate Cake
Erkin Koray Çukulatam Benim
Green Day Chocolate Rain
James Blunt Chocolate
Kylie Minogue Chocolate
Liz Phair White Chocolate Space Egg
Olivia Ruiz La femme chocolat
R. Kelly Chocolate Factory
Ragga Oktay Çukulata Kız
Rufus Wainwright Cigarettes And Chocolate Milk
Tarık Mengüç Çikolata
Zafer Banu Hülya Çukulata Sevgilim
Zakkum Ah Çikolata
Ziynet Sali Chiculata

DÖRT KERE DÖRT iki plakçı + iki bar

ZERO / Kadıköy
1. Karate 595
2. Chicks on Speed & The No Heads Press The Space Bar
3. Tomahawk Anonymous
4. Hot Chip Made In The Dark

DEFORM / Beyoğlu
1. Vortex Original Soundtrack LP
2. Birchville Cat Motel Cranes Are Sleeping LP
3. Hair Police Drawn Dead LP
4. The Raws Bondage Blues 7"

PEYOTE / Beyoğlu
1. Dinky No Love
2. Shellac Elephant
3. Windsor For The Derby Melody of A Fallen Tree
4. We vs Death Pictures From Stanford

KARGA / Kadıköy
1. Beck The Horrible Fanfare/Landslide/Exoskeleton
2. Les Claypool Phantom Patriot
3. Traveling Wilburys Tweeter and the Monkey Man
4. Nekropsi Baba

İNGİLTERE albüm

1. Jack Johnson Sleep Through The Static
2. Nickelback All The Right Reasons
3. Michael Jackson Thriller
4. Adele 19
5. Morrissey Greatest Hits
6. Michael Buble Call Me Irresponsible
7. Amy Macdonald This Is The Life
8. Scouting For Girls Scouting For Girls
9. Mika Life In Cartoon Motion
10. One Night Only Started A Fire

ABD albüm

1. Jack Johnson Sleep Through The Static
2. Amy Winehouse Back To Black
3. Alicia Keys As I Am
4. "2008 Grammy Nominees" (Various)
5. Herbie Hancock River: The Joni Letters
6. Soundtrack Juno
7. Taylor Swift Taylor Swift
8. Sheryl Crow Detours
9. Mary J. Blige Growing Pains
10. "Step Up 2: The Streets" (Soundtrack)

FRANSA albüm

1. Michael Jackson Thriller
2. Amy Winehouse Back To Black
3. Cali L'espoir
4. Christophe Maé Mon Paradis
5. Vox Angeli Vox Angeli
6. Bernard Lavilliers Samedi soir à Beyrouth
7. Sheryfa Luna Sheryfa Luna
8. Renan Luce Repenti
9. Jack Johnson Sleep Through The Static
10. Lenny Kravitz Time For Love Revolution

ŞARKI DEĞİL TARİH!

Marvin Gaye What's Going On

Marvin Gaye'in 1971 tarihli, aynı adlı albümünden... Vietnam savaşı atmosferinde yazılan şarkının çalındığı filmler: "Ocean's Twelve" ('04, Steven Soderbergh), "The Girl Next Door" ('04, Luke Greenfield), "Jerry Maguire" ('96, Cameron Crowe), "The Walking Dead" ('95, Preston A. Whitmore II), "Jacob's Ladder" ('90, Adrian Lyne), "Jo Jo Dancer, Your Life Is Calling" ('86, Richard Pryor)... Bu büyük hit, Marvin Gaye yorumundan sonra iki liste başarısı daha kazandı: 1987'de Cyndi Lauper (Chuck D ile) tarafından yorumlandı, 2001'de Artists Against AIDS Worldwide adıyla toplanan Bono'dan Michael Stipe'a, Mary J. Blige'dan Wyclef Jean'a onlarca sanatçı tarafından söylendi... Şarkıyı cover'layanlar arasında U2, A Perfect Circle, Los Lobos, Coldplay, Richie Havens, Donny Hathaway, Chaka Khan bulunuyor...

Arama motoru

YouTube güzelleri — Ara

Olivia Ruiz & Beirut
Olivia Ruiz / Beirut - Le moribond (2/2) live

Jesca Hoop
Jesca Hoop - Big Fish

Bill Callahan
The Black Cab Sessions, Chapter Eight: Bill Callahan

Erykah Badu
Erykah Badu - Honey

Yazoo
Yazoo - Don't Go

The Gossip
The Gossip. Keeping You Alive

The New Pornographers
The New Pornographers "Challengers"

Charlotte Gainsbourg
Charlotte Gainsbourg "The Songs That We Sing"

Henri Salvador
Le travail c'est la santé -- Henri Salvador

Amiina & Lee Hazlewood
amiina/Lee Hazlewood - hilli (at the top of the world)

Dinleyici istekleri — Ara

Gnarls Barkley Run
(Beklenen şarkı)
http://hypem.com

Supergrass Bad Blood
(Brit-rock krallarının "Diamond Hoo Ha" albümünden 2.single)
www.myspace.com/shadiamusic

Calvin Harris Acceptable In The 80s
("I Created Disco" dan '80'lerin dans pistlerine selam)
www.myspace.com/calvinharristv

Coming Soon Big Boy
(Tıfıl Fransızlardan Amerikan usulü indie folk rock)
www.myspace.com/starsoon

Anthony Reynolds The Disappointed
(Jack grubunun kurucusundan "İngiliz baladı")
www.myspace.com/anthonyjreynolds

Taraf de Haidouks Ostinato and Romanian Dance
(Gerçek "gypsy kings" in yeni albümü "Maskarada" dan)
www.myspace.com/tarafdehaidouksbandofgypsies

Scenario Rock Modern Epicurians
(Mehdi Pinson'un yeni albümü "Histrionics" ten)
http://hypem.com

Jack Johnson If I Had Eyes
(Yeni albümü "Sleep Through the Static" ten)
www.myspace.com/jackjohnsonmusic

Oh No Ono Practical Money Skills
(Danimarkalıların "Yes" albümünden diskotek şarkıları)
www.myspace.com/ohnoono

Ticklah Si Hecho Palante
(New York merkezli dub, reggae, afrobeat rüzgarı)
www.myspace.com/ticklah

Genç oyuncu Marcus Carl Franklin: Woody Guthrie olarak Dylan

BİR DYLAN FİLMİ: "I'M NOT THERE"

Bir oyuncunun bir filmde birden fazla rolü canlandırmasına alışığız, ama bir rolü altı oyuncunun canlandırması herhalde pek vaki değildir. (Söz konusu rol Dylan rolüyse, altı az bile.) İstanbul Film Festivali'nde izleyeceğimiz "I'm Not There", onca karmaşıklığına, postmodernliğine, sirk atmosferine rağmen, farklı sinema dilleriyle, (yılan hikâyesi gibi değil, Dylan hikâyesi gibi) anlatmayı başarıyor '60'lı yılların Dylan'ını... Senarist-yönetmen Todd Haynes, Les Inrockuptibles'e ve Uncut'a içini dökmüş, filminin uzun macerasını aktarmış...

ALTI BEN VAR BENDEN İÇERİ

Bob Dylan'ı keşfetmeniz ne zaman, nasıl oldu?
Todd Haynes: 1970'lerin sonlarında bir "Greatest Hits" sayesinde keşfetmiştim. Lisedeydim. Bütün klasik albümlerini edindim hemen. Şarkılara vurulmuştum, "Blonde on Blonde"un hastası olmuştum. Bir yandan resim yapıyor, bir yandan da habire o albümü dinliyordum. İnsan 16 ile 20 yaş arasındayken, Dylan'ın şarkıları karşı konulmaz bir özgürlük duygusu ve güç aşılıyor.
Dylan'ı daha geç keşfedip seven sonraki kuşak dinleyicilerindensiniz yani...
Evet. "Desire"ın (1976) çıkışını hatırlamıyorum bile. "Street Legal" (1978) ve "Slow Train Coming"le (1979) Dylan'ı eşzamanlı izlemeye başladım. Onu ilk defa konserde görmem de o senelere rastlar –lise sondaydım. Ama sonra onu dinlemeyi bıraktım, aşağı yukarı yirmi yıl hayatımdan çıktı. Elim değdikçe yine "Blonde on Blonde"u dinliyordum, ama ne yapıp ettiğini takip etmiyordum. Sonuçta, Dylan'la ilgili çok hatıram yok.
Neden hayatınızdan çıktı, punk'a yöneldiğiniz için mi?
O sıralar punk'tan, post-punk'tan etkilendiğim doğru... Ama Dylan'ı hiçbir zaman reddetmedim, sadece ondan uzaklaştım, belki o müziğin ön saflarından uzaklaştı. Ayrıca, müzik dinlemeye başladığınızda, her keşif bir başkasına kapı açar, öyle öyle farklı yönlere gidersiniz. Dylan'ı keşfettikten sonra Bowie'ye geçtim, ardından Roxy Music'e, sonra punk'a... Dylan'ın 1980'lerde, '90'larda yaptıkları o kadar da ilgimi çekmiyordu.
Sizi tekrar Dylan'a döndüren ne oldu?
40 yaşıma geliyordum, New York'ta yaşadığım son aydı. Hayatımdan hoşnutsuzdum, beni sadece filmlerim mutlu ediyordu. Durumları düzeltmek istiyordum, ama nasıl yapacağımı bilemiyordum. "Velvet Goldmine"dan (1998) sonra uzunca bir teneffüs verdim, Proust'ları okudum, biraz seyahat ettim. "Far From Heaven" (2002) gibi bir melodram çekerek tatminsizlik ve hoşnutsuzluk duygumdan sıyrıldım. "Far From Heaven"ın senaryosunu son haline getirmek için New York'tan ayrıldım. Oregon-Portland'da yaşayan kızkardeşim, Victoria tarzı güzel bir evin boş olduğunu ve birkaç ay kira ödemeden orada oturabileceğimi söylemişti. 2000'in başında, arabama atladım, ülkeyi bir uçtan bir uca katettim. İşte o seyahatte Dylan tekrar zuhur etti. Çok yoğun bir şekilde Dylan dinleme ihtiyacı duyuyordum. Seyahatin ortalarında, Kansas City'de, bir "American Folk Music" antolojisi satın aldım. Portland'a gelir gelmez de "Bootlegs Series"in ilk box'ını aldım. Ayaklarım yerden kesildi, neye uğradığımı şaşırdım. Yepyeni bir hakikatle karşılaşmış gibiydim, başka bir dünyaya adım atmıştım. Bir arkadaşım "Basement Tapes"i verdi... Dylan beni yine altüst etmişti. O sırada, Greil Marcus'un "Invisible Republic"ini okudum, ardından Dylan hakkındaki her şeyi, biyografileri, söyleşileri... Geceleri "Far

HEPİMİZ DEĞİŞİYORUZ, HEPİMİZ ESKİ BENLERİMİZİ ATIYORUZ. ALTI OYUNCU TERCİHİ, BİR HAYATI ANLATMANIN EN DÜRÜST YOLUYDU.

→57

BİR DYLAN'IN ÖLÜMÜ
"Motor tutkunu aktör Robbie Clark" kimliğinde Dylan'ı canlandıran Avustralyalı oyuncu Heath Ledger, 22 Ocak'ta, 29 yaşında hayata gözlerini yumdu. Evinde çeşitli sinir haplarını karıştırarak yutan Ledger'in ölüm sebebi ilaç zehirlenmesi olarak açıklandı. Resimde "I'm Not There"in bir sahnesinde Charlotte Gainsbourg'la görünen Ledger, "Brokeback Mountain" filmiyle üne kavuşmuştu.

From Heaven"ı yazıyor, gündüzleri de kendimi Dylan'a teslim ediyordum. Portland'da hayatımdan memnundum; küçük, sevimli bir şehir, bir sürü kafadar insan var.

Dylan hakkında bir film yapma fikri ne zaman aklınıza geldi?

Bu ikinci yoğun keşfetme döneminde. Dylan'ın değişimlerini canlandıracak farklı karakterlere dayanan bir dramaturji fikri daha en başında zihnimde şekillendi. Niyetimi Christine'e (Vauchon, yapımcısı) anlattım. İlk tepkisi, önceki filmlerde yaşadığımız sıkıntıları hatırlatmak ve müziklerin telif hakkı sorunundan başlayarak başımıza gelecekleri sayıp dökerek beni caydırmaya çalışmak oldu. "Bob Dylan hakkında bir film mi!" diye bağırdı, "derhal unut!" Sonra aklına, Dylan'ın video klipler çeken yönetmen oğlu Jesse Dylan'la bağlantı kurmak geldi. Jesse'ye projeyi anlattık, Bob'un ne kadar iyi bir baba olduğunu, kendisini ve kardeşlerini ne kadar sevip himaye ettiğini uzun uzun anlattı. Bob'un menajeri Jeff Rosen'ın telefonlarını verdi. Rosen'a Dylan'ı temsil eden altı karakter konseptini anlattık. Rosen, bu fikrin, Dylan'da Amerikan arketiplerinin bir koleksiyonunu gördüğünü söyleyen Allen Ginsberg'ü hatırlattığını söyledi. Projeyi basit bir şekilde tek sayfa

Todd Haynes

DYLAN, MODERNİTENİN SON NEFESİ; PARÇALANMIŞ DÜNYAYI İFADE EDEN TUTARLI BİR YAZAR. BÜTÜN TARZLARA YAYILIYOR, "SANATÇI"NIN SESİYLE "TEK"LEŞİYOR.

halinde kâğıda döküp Bob Dylan'a göndermemizi önerdi. Ayrıca, bize gayet faydalı bazı tavsiyelerde bulundu, fazla övgülü ve iltifatkâr olmamamızı, kesinlikle "bir kuşağın sesi" ya da "20. yüzyılın dehası" gibi laflar etmememizi, bunlardan nefret ettiğini söyledi. Dediği gibi bir özet yazdık, Dylan'ı canlandıracak altı karakteri tasvir ettik. Bir avantajım da, Dylan'ın sevdiği sinema türünü bilmemdi. Martin Scorsese, Dylan'ın 1970'lerde ona Fassbinder'in "Beware of the Holy Whore"unu (1971) alıcı gözle seyretmesini söylediğini anlatmıştı. Çok geçmeden Jeff Rosen'dan telefon geldi: "Bob'la konuştuk, 'Bu adamlara güveniyor musunuz? Peki, o zaman hakları verelim' dedi." Hepsi bu! İnanılır gibi değil!

Filmin ana konsepti çok ilginç, altı oyuncunun bir tek karakteri canlandırması bildik bir şey değil. Ama, söz konusu kişi Dylan olunca, bu çok aşikâr geliyor.

Aslında, bu fikir hepimize uygulanabilir, öyle değil mi? Hepimiz değişiyoruz, hepimiz eski benlerimizi atıyoruz. Bunun en tipik örneğini bir aşk ilişkisinin sonunda yaşarız. İlişkinin sürdüğü bütün o yılların silindiği hissine kapılırız. "Ne büyük felâket, hayatımın bir dönemi uçtu gitti!" diye düşünürüz. Halbuki, o yıllar hayatınızın bir parçası, onları gönlünüzce, dolu dolu yaşadınız. Güzel bir ilişkinin de illâ ilelebet sürmesi gerekmez. Bir ilişki bitebilir, yerini bir başkası alabilir, ama bu onun bir hata olduğu ya da artık hayatınızın parçası olmadığı anlamına gelmez. Aslında, bilinçli ya da bilinçsiz, hayat boyu yaptığımız bundan ibaret, yön değiştiriyoruz, proje değiştiriyoruz, arkadaş, sevgili, ev, iş değiştiriyoruz... Altı oyuncu tercihi benim bakışıma göre, bir hayatı anlatmanın dürüst yoluydu.

Dediğiniz doğru, ama müziğinde olsun, imajında olsun, radikal değişiklikler geçiren Dylan için sanki bu durum daha da aşikâr.

Kesinlikle. Dylan uzun yıllar boyunca ilhamını kaybetmedi; öylesine üretkendi ki, değişimlerinin ifadesi olan büyük bir müzikal külliyat yarattı. Her albümü, her dönemi kendisinin yönetebileceği bir küçük film olabilirdi. Belki de Dylan'ın elle tutulur tek hakikati yaptıkları, yani albümleri. Ve bu yoğun faaliyet, bu müthiş üretim kendisini yeniden yaratmayı hiç bırakmadığını da gösteriyor.

Biyografik olgularla şarkılarının atmosferini karıştırmayı tercih etmenizin sebebi ne?

Yaşanmış olguları, Dylan'ın uydurduğu olguları ve şarkılarının atmosferini, bu üç düzeyi iç içe geçirmeyi ve üçüne eşit ağırlık vermeyi istiyordum. Sonuçta, yaptığım şey Dylan'ın hayatını muhayyilesiyle kesiştirmek. Ama her düzeyde, aynı fikirlerle, aynı temalarla karşılaşıyoruz ve bunlar bir düzeyden diğerine yansıyor. Böylece daha zengin, daha yoğun ve daha ilginç bir portre çıkıyor ortaya. Sadece biyografik olguları ya da sadece şarkılarının bir yansımasını çekmek istemedim; bu ikisinin kesişmesi ilginç bir etkileşim çıkardı ortaya.

"Superstar" ve "Velvet Goldmine"dan sonra "I'm Not There" üçüncü biyografik filminiz. Biyografik filmlerde sıkça rastlanan tehlikelere –methiye düzme, şematizm, ikonlaştırma– meydan okumanın cazibesi mi sizi çekiyor?

Bu tehlikeleri ya da engelleri bertaraf etmek yerine, onları göstermek ilgimi çekiyor. Biyografik klişeleri kullanmayı, onları göstermeyi, seyircinin beklentileriyle oynamayı seviyorum. Seyircinin gayet açık bir şekilde biyografik bir filmin tuzaklarını görmesini, ama aynı zamanda bu tuzaklara tes-

DYLAN BİYOGRAFİSTİ YAZAR FRANÇOIS BON VE TODD HAYNES'LE DYLAN'LAR ÜSTÜNE

GECENİN SONUNA YOLCULUK

Sizi Dylan biyografisi yapmaya yönelten ne oldu?
Todd Haynes: Şimdiye kadar Dylan hakkında hiç kurgusal bir film yoktu. Filmin soundtrack'inde Dylan'ın bütün albümlerini kullanabilme izni aldığımıza, bu çalışmayı bu kadar özgürce yapabildiğimize hâlâ inanmakta zorlanıyorum. Bunun nedeni belki de filmin bir Dylan güzellemesi olmayı reddetmesidir.
François Bon: Bob Dylan'ın özgünlüğü şu: 23 yaşında bir delikanlının dünya ölçeğinde patlaması; sonra, bir kopuş ve kendini yeniden kurma, popüler müzik ve en keskin güncel kültür. Ve en sonunda, çok iyi çözümlenmesi gereken ve yeni bir otokurgu olan "Chronicles"... Aslında, Dylan'ın kendisi biyografi yazarlarını tekrar işe koşmuş oldu!
Biyografi türüne, başlı başına bir sanatsal çalışma değil, didaktik bir ürün muamelesi yapılır. Bu türün sınırlarını nasıl aştınız?
Haynes: Bugüne kadar yapılmış en radikal biyografik filmlerden biri bence "Yurttaş Kane"dir. Ondan sonra, bir takım konvansiyonlar ortaya çıktı. Bu kurallardan usandım artık; benzersiz insanlar olan Johnny Cash'in de, Ray Charles'ın da hayatları tıpatıp aynı şekilde anlatılıyor filmlerde. Olağanüstü bir takım oyuncuların performanslarını hayran hayran seyrediyoruz ve filmlerin aynı kalıptan çıktıklarını görmez oluyoruz. "Nixon"ın ağırlığını sevmiştim; ilk defa biçim ve konu bu kadar örtüşüyordu. "I'm Not There"de aynı şeyi yapmaya çalıştım. Her bölüm, filmdeki her Dylan kendine özgü bir görsel dile sahip. Mesela, Cate Blanchett'li bölümde, Fellini'nin kendi şöhretinin yabancılaştırmasından mustarip, tuhaf ve çarpık bir şiirselliğe sığınan bir yönetmeni anlattığı barok bir film olan "8[1/2]"undan esinlenen, siyah beyaz bir anlatımı benimsedim. Dylan'ın 1966'da yaşadıklarına cuk oturuyordu!
Bon: Varolan biyografilerde beni delirten, zaten en az bildiğimiz, tanıdığımız anların zaplanması. 1962 yılı hakkında hemen hemen hiçbir şey bilmiyoruz, e ne yapayım o zaman! 19 yaşında bir oğlan, fakültedeki ilk senesinde sahte bir western barında kovboy şarkıları söylemeye başlıyor; kafasından neler geçtiği, neler yaşadığı hakkında daha çok şey öğrenemez miyiz? Benim açımdan işin en can alıcı yanı, belgelere yaslanarak bir döküm yapmak yerine, bir portre ortaya çıkarmak.
Dylan bir söz ve şiir insanı. Ama aynı zamanda, hayatı fazlasıyla görüntülenmiş ve kaleme alınmış bir ikon, bir oyuncu. Hayatının akışını anlamak açısından hangi araç daha uygun? Kelimeler mi, görüntüler mi?
Haynes: Müzikte olsun, sinemada olsun, kelimelere fazla yoğunlaşmak hatadır. Sanatsal biçimler sezgisellikle ve duyarlılıkla ortaya çıkmalı; duygu akla ağır basmalı. John Lennon'ın dediği gibi, Dylan kadar sözel birinin bile, ne dediğini bilmek için ne dediğini anlamak şart değil. Dylan sözlerini fizikî olarak ete kemiğe büründürüyor; o, elle tutulabilirin ötesinde. "I'm Not There"deki Dylan hayranlarının yakalayacakları küçük ayrıntıların, referansların bir önemi yok. Bu film, her şeyden önce hayalî bir yolculuk. Seyirci, her şeyi anlamama korkusunu bir kenara bırakarak kendisini akışa bırakmalı.
Bon: Paradoksal olarak, mesela Stones'a kıyasla Dylan'ın daha az görüntüsü var. Daha 1965'te, özel hayatıyla kamusal hayatını kesinkes birbirinden ayırmayı öğreniyor. Halbuki bizim için önemli olan anlar onlar, kendi köşesindeki zamanlar, seyahatlerde geçirdiği saatler, kendini aradığı anlar... "Basement Tapes" müthiş önemli: Peki bu dört aya dair fotoğraf olarak ne var elimizde? Albümün kapağındaki fotoğraf! Herodot, yazılarına "soruşturma" diyordu. Soruşturma bize köpeğinin adını (Hamlet), Dylan'ın külüstür Ford'unun yerine elden düşme bir Gruman kamyon aldığını, provalarda kahveyi kendisinin yaptığını söylüyor... Bütün bunları bir metinde yaşatmak da yazının eski büyüsüne düşüyor.
"I'm Not There" Dylan'ı altı karaktere ayırıyor. Sizce Dylan "bir" mi, yoksa "birçok" mu?
Haynes: Dylan her türlü sınırlamaya karşı bir direnç geliştirdi. Herhangi bir yerde gibi görüldüğü anda, çoktan başka bir yere geçmiş oluyor. Bunda çocuksu bir yan da var: "Bana nerede olduğumu söyleme, orada değilim." "Ben ötekidir"in Rimbaud'suna duyduğu yakınlık da buradan geliyor olmalı, her kimliğin bir kurgu olduğu fikri.
Bon: Dylan, biraz da Louis-Ferdinand Céline'in müzikteki karşılığı gibi. İnsanın içindeki canavar üzerine çalışmadan, onu işlemeden bu düzeyde bir sanatçı olması mümkün değil. O canavarı uyandıracaksın, dışarı çıkartacaksın, ama kendini ona yedirmeyeceksin. Dylan kendini birçok yüze ayırarak bunu yapıyor. Ama beni asıl şaşırtan, değişmeyenleri: Mesela "şarkıcı" kimliğinin onun için her şeyin üstünde gelmesi. Öte yandan, şiirin gücünün, doğrudan bir anlamı aktarmaktan değil, ucu açık kalmaktan geçtiğini çok erken kavrıyor. Bunu Bertolt Brecht'le keşfediyor: "Dönemdir şarkılarımız aracılığıyla okunan, tersi değil" diyor. Tek başına Dylan, yedi Stones'un toplamından daha muammalıdır: Stones'un yedi kişide barındırdığı çelişkilerin ve aşırılıkların toplamı tek bir bedende tezahür ediyor. Dylan, Céline'in kitabı gibidir, "Gecenin Sonuna Yolculuk"tur.

'60'lardaki kayıtlarından oluşan "Basement Tapes" plağının kapağı, 1975

lim olmadığımı da fark etmesini istiyorum. Bu tarzı çıplaklığıyla ortaya koymayı seviyorum.
Dylan'ın her dönemi için farklı bir tarz kullanıyorsunuz; renkliden siyah-beyaza, uzun planlardan hızlı montaja, diyalogdan bilinç akışına geçiyorsunuz. Yamalı bohça ya da bir tür görsel katalog haline düşme riski yok muydu?
Bir kişiyi farklı oyunculara oynatma konsepti potansiyel olarak sınırsız. Dolayısıyla, kendime bazı sınırlar koymam gerekti. Dylan'ın belli başlı karakterlerinin taslağını çıkardıktan sonra, hepsinin köklerinin 1960'lı yıllarda olduğunu fark ettim. Bunun üzerine 1960'larla sınırladım kendimi, bu birinci seçimdi. Filmin bütün sinematografik referansları da 1960'lara ait, bu da ikinci seçim. Zamansal olarak bu çerçeveyi saptarken, bu çerçevenin içinde geniş bir yelpaze olduğunu da gözardı etmemek gerek, çünkü 1960'lar çok zengin, çok çeşitli bir dönem. Mesela, "Robbie" bölümünde Godard'ı düşündüm. Cate Blanchett'li bölüm Fellini'ydi, özellikle de "Sekiz Buçuk"; Richard Gere'li bölüm içinse 1960'ların sonlarının, 1970'lerin başlarının hippi western'leri vardı aklımda... Bütün bu dünyaların çok heterojen olduğu doğru, ama Dylan'yen imgelemin evrelerini yansıtıyorlar. Siyah-beyaz ile rengin aynı filmde kullanılması da 1960'lara ait bir yenilik. 1960'lı yıllar bence modern dönemin zirvesi ve sonu. Dylan, modernitenin son nefesi; tutarsız, parçalanmış bir dünyayı ifade etmeye çalışan tutarlı bir yazar. Bütün tarzlara yayılıyor, ama eşsiz ve biricik bir sesle, "sanatçı"nın sesiyle "tek"leşiyor.

1960'LARDA POPÜLER KÜLTÜR, SORGULAMALARIN YER ALDIĞI DEVASA BİR FORUM GİBİYDİ. DYLAN'IN DÖNÜŞÜ BELKİ DE BU İHTİYACIN BİR BELİRTİSİDİR.

Son birkaç yıldır büyük bir Bob Dylan "dönüşü" yaşıyoruz: Albümler, kitaplar, otobiyografisi, Scorsese'nin belgeseli...
Ayrıca, radyodaki haftalık programı var, harika bir program yapıyor. Bu geri dönüş çok dikkate şayan: Bir sanatçı olarak kendi efsanesini aşmayı başarıyor ve tamamen özgür bir şekilde eserlerini üretmesine imkân verecek koşulları yaratmaya devam ediyor. Müzik endüstrisinin ya da dinleyicinin baskısından kaçmak için birkaç yıl ortadan kaybolmak ya da sürekli ortada olmak için durmadan turnelerde konser vermek gibi basit bir şey değil söz konusu olan. Çok daha olağanüstü bir şey ve bunu "Chronicles"da çok güzel anlatıyor. Dylan ilkin tam bir yaratıcı ilham sağanağıyla ortaya çıkıyor, ama bu ilham bilinçsiz, neredeyse tamamen içgüdüsel ve belli bir süre devam ediyor. Ve yaratmayı, ilk baştaki o fırtınayı aşmayı öğrenmek durumunda kalıyor. O otomatik, kendiliğinden ilham ömrünü tamamlamıştır artık, yara-

→59

tım süreci bilinçli hale geliyor. Kendi yolunu ve sesini bulmak için ve kariyerinin başlangıcındaki devasa efsanenin üzerinde hayatta kalmayı sürdürmek için yeni bir yöntem icat etmek zorunda kalıyor. "Chronicles"daki en ilginç ve sarsıcı bölümlerden biri budur: New Orleans'tadır, tam bir ilham krizi yaşıyordur ve kendisinden şüpheye düşer. Kırılganlığını, zayıf yanlarını bu kadar cepheden sergileyebilmesini de çok cesur ve cömertçe buluyorum. Hayatının bir bölümünü Bob Dylan olmanın ağırlığıyla yaşadı. Tek bir kişi için bu çok büyük bir baskı.

Dylan'ın bu dönüşü, bugüne dair duyulan hoşnutsuzluk ve hayal kırıklıklarıyla ve bir tür yitik cennet gibi görülen '60'lar ve '70'ler nostaljisiyle mi bağlantılı?

Emin değilim. Son derece vasat, gittikçe daha fazla piyasanın hakimiyetindeki bir kültüre gömüldüğümüz ve zaman zaman kendimizi sorguladığımız doğru. Bana öyle geliyor ki Batı'da, özellikle de Amerika'da daha önce eşi görülmemiş bir kriz yaşıyoruz. Bu kriz kendisini her düzeyde gösteriyor, siyasette, kültürde, kimliklerde... Amerikan hakimiyeti derin bir krizde ve asla tamir edilememesi de ihtimal dışı değil. Hasarın büyüklüğünü, gelişimimize yaptığı tahribatın boyutunu ölçüp değerlendirebilecek durumda değiliz. Amerika, her şeye rağmen, bütün bu eğlence araçlarıyla, inanılmaz derecede zengin, çürümüş, bozulmuş bir kültürü ve toplumu barındırıyor. Bizi sürekli olarak esas ve temel meselelerden saptıran "Selpak kültürü"nün sayısız sunî mamûlünden bahsediyorum. 1960'larda popüler kültür doğrudan temel meselelerle bağlantılıydı, sorgulamaların yer aldığı devasa bir forum gibiydi. Belki de içinde yaşadığımız bu büyük varoluşsal boşluktan usanmaya başlıyoruz ve yeniden müdahil olma ve mânâ arama ihtiyacı duyuyoruz. Dylan'ın dönüşü belki de bu ihtiyacın bir belirtisidir.

1960'ların hissiyatından esinlenmek iyi olabilir belki, ama kısır bir nostaljiye sürüklenme riski de yok mu?

1960'ların ne kadar uzak ve yabancı hale geldiğini görmek de inanılır gibi değil. Alt sınıfların kaderi, sosyal güvenlik, güçlü bir orta sınıf ve umutlu halk sınıfları bizim meselelerimizdi, sanatın, yaratıcı özgürlüğün vb. sunduğu ihtimallere güven duyuyorduk. 1960'ların bütün bu temel değerleri bugün yok oldu! Hatta bütün bunların niçin önemli olduğunu dahi unuttuk neredeyse. Çok üzücü ve umutsuzluğa sürükleyen bir durum... Bence, Amerika'daki muhafazakâr dönem 1960'ların sonlarında başladı, tepki olarak. Ve bana kalırsa hâlâ 1960'lara tepki döneminde yaşıyoruz, ama farkında bile değiliz. Bush'la ilgili hipotezim şöyle: Bu tepkici ve gerici dönemi o başlatmadı; tersine, o bunun mirasçısı ve o dönemi en uç, belki de nihaî ve kendi kendisini imha edecek noktaya taşıdı. Belki de yakında, yakın tarihimizi incelemeye bizi zorlayacak bir karşı-tepki dönemine gireriz.

Dylan modern kültürümüzün en karmaşık şahsiyetlerinden biri, "eseri" pek çok yoruma, değerlendirmeye mazhar oldu. Siz onun hakkında neler öğrendiniz? Sizin Dylan hakikatiniz ne?

Ben esas olarak şüphelendiğim şeylerin üzerine gittim ve sezgilerimin doğrulandığını gördüm. Dylan gizemli, hatta zaman zaman ezoterik bir şahsiyet. Etkisinin bunca uzun ömürlü, kalıcı olabilmesinin nedenlerini izah etmek hiç kolay değil. Belki de, 1960'lar olmasaydı, bu kadar sofistike, açık görüşlü ve özgür bir dönem olmasaydı, Dylan da varolmazdı. Ama bu, niçin kalıcı olduğunu, hâlâ niçin bu kadar önemli bir kişilik olduğunu açıklamıyor. Bütün evrelerini tamamen kucakladı. Bu evrelerden her birinin mutlak bir şekilde tutarlı ve bütünlüklü olduğunu görmek mümkün. Heyecan verici ve kışkırtıcı olan, insanları deli eden, Dylan'ın tavrı, redleri, inkârları, önceden yaptıklarını yalanlamaları. Halbuki, öyle ya da böyle, yaptı onların hepsini, ama çoğu zaman bunu kabullenmek ya da üstlenmek istemiyor. Dylan'ın hayatını ve kariyerini sürdürüşünün son derece Amerikalı oluşu, benim açımdan aydınlatıcı oldu. Bütün popüler Amerikan şarkıları Dylan gibi zaman içinde yolculuk yapar, çeşitli dönüşümler geçirir, sürekli yeniden yaratılırlar. Bu süreçlerde hep hakikatle yalan arasında, ifşa ile inkâr arasında bir oyun vardır... Daha en başından itibaren bir yalan olan özgürlük vaadi üzerine kendi kendini icat eden bir ülkeden söz ediyoruz.

"I'm Not There"deki ilk Dylan, kendisine Woody Guthrie diyen bir siyah çocuk. O çocuk neyi temsil ediyor?

Woody, özgürlüğün timsali. İnsanın kendi kökenlerinden, onun sınırlarından kaçıp kurtulmasını ve olduğu kişiden farklı bir kişi olmak için yoğun bir arzu duymasını temsil ediyor. Woody, aynı zamanda filmdeki en ihtiraslı kişilik. Henüz bir başarı elde etmiş değil, dolayısıyla arzularını, ihtiraslarını bir şarkı yazarı olmanın çok ötesinde bir kimliğe sahip olan gerçek Woody Guthrie'ye projekte ediyor. Guthrie bütünlüklü bir kişilik ve tavır; etik bir vaadi olan bir dönemi dile getiriyor.

İkinci karakter Ben Whishaw'un canlandırdığı Arthur Rimbaud. O bölüm Dylan-Rimbaud ilişkisi hakkında ne söylüyor?

Rimbaud'ya atıfta bulunan ilk popüler şarkıcı Dylan'dır. Ne zaman Rimbaud okumaya başladığına ve ne zamandan itibaren şarkılarında Rim-

CATE BLANCHETT "JUDE QUINN"İ ANLATIYOR

Hakikatin Silueti

Cate Blanchett: Kraliçe Elizabeth'ten *("Elizabeth: Altın Çağ" filminde)* hemen sonra Dylan'ı oynama fikri beni panikletmişti doğrusu. Ellili yaşlarda, korseli bir kadından yirmili yaşlarda favorili bir adama dönüşmek zorundaydım.

Dylan örümcek gibi. Hızla kilo vermem gerekti. Dylan'ın menajeri Jeff Rosen, 1966 İngiltere turnesindeki basın toplantılarının çekimlerini verdi, rolümü çalışmaya o görüntüleri ve Pennebacker'ın Dylan belgeselini, "Don't Look Back"i seyrederek başladım. Elimdeki metin, Dylan'la yapılmış söyleşilere dayanıyordu, özellikle de 1966'da Nat Hentoff'la yaptığı Playboy söyleşisine. Rolümün en zor tarafı da oydu: Dylan'ın o söyleşide –ve diğerlerinde– ayaküstü söylediklerini, kendisine sorulan soruları sorgulayışını, karşısındakini afallatan cevaplarını ve bütün bunları çok hızlı ve çok spontan yapışını bir metin üzerinden canlandırmak hiç kolay değildi. Dylan'ın konuşma tarzı da cabası –aksanı, vurguları, kelimeleri yayışı... Todd Haynes, Dylan'ın 1966'daki siluetini üzerime giymemi istemişti. O çok androjen bir siluet. Aynı zamanda kariyerinin en ikonik silueti. Haynes'in o rolü bir kadına vermesi de bu yüzden. Dylan'ın o en tuhaf halini bir erkek canlandırsaydı, hem çok zorlanırdı, hem de ister istemez seyircilerde bir taklit duygusu uyandırırdı. Haynes o konuda çok hassastı, taklit istemiyordu. Öte yandan, ikonik referanslara müthiş sadıktı. Üzerimdeki giysi, Dylan'ın 1965'teki Manchester konserindeki giysinin aynısı. O dönemki Dylan'ın bir kadın tarafından canlandırılması şu bakımdan da çok önemli: Otomatikman Dylan personasıyla seyirci arasında Brecht'yen bir yabancılaşma yaratıyor. Dylan'ı çok cesur buluyorum, sadece dinleyicileriyle, toplumla kurduğu ilişki anlamında değil, yaratıcılık anlamında da. Filmde, onun şu cümlelerini söylemek çok hoşuma gitti: "Size hakikat borcum yok. Zaten hakikat de statik bir şey değil. Beni neyin motive ettiğini nasıl bilebilirim?" Bir de "şöhretin üzerinizde nasıl etkisi oldu?" sorusuna verdiği cevap: "Şöhret için bir çabam, bir mücadelem olmadı. Dolayısıyla üzerinde düşünmedim. Ben şarkılar üzerinde düşünürüm. Çünkü benim zanaatım şarkılar."

Cate Blanchett "Jude Quinn olarak Dylan" rolünde

DYLAN'IN HAYATINI VE KARİYERİNİ SÜRDÜRÜŞÜ SON DERECE AMERİKALI. HEP BİR YALAN OLAN ÖZGÜRLÜK VAADİ ÜZERİNE KENDİNİ İCAT EDEN BİR ÜLKE BU.

ARTHUR RIMBAUD DYLAN
"I'm Not There"de "bir Arthur Rimbaud olarak Bob Dylan" rolünde oynayan Ben Whishaw, 2005 tarihli Stephen Woolley filmi "Stoned"da genç Keith Richards'ı canlandırmıştı

baud'dan esinlendiğine dair tonlarca tevatür var. Kimilerine göre, ilk kez 1964'te, "Another Side Of Bob Dylan"da Rimbaud etkisi görülüyor. Ama kendisinin doğrudan Rimbaud'dan ilk söz edişi 1975'te, "Blood On The Tracks"te. Bana göre, Rimbaud'ya ilgi duyması 1965'te başlıyor, zira o dönemde verdiği mülâkatlarda Rimbaud'nun adını sık sık zikrediyor. Filmde, Rimbaud'nun söylediği her şey o mülâkatlara dayanıyor...

Rimbaud'dan sonra karşımıza Christian Bale'in oynadığı Jack Rollins karakteri çıkıyor...

Jack Rollins kişiliği, folkun yeniden doğuşu dönemindeki Dylan'ı resmetme bakımından zarurîydi. Özgül bir siyasal gündemin belirlediği bir Dylan kimliği söz konusuydu o dönemde. Kendi sesini bulmaya çalışan bir kuşağın mensubu olarak o siyasallığı paylaşıyordu.

Jack Rollins'in öyküsünün belgesel tarzında anlatılmasının sebebi o mu?

Tamamen. Jack Rollins'i sadece arşiv görüntüleriyle tanıyoruz ve bir rahip olduğunu keşfediyoruz.

Dylan'ın Hıristiyanlığa geçişini anlayabildiniz mi? O mesele öyküleme açısından bir sorun yarattı mı?

Hayır. O döneminin ele alınması şarttı. Hıristiyanlık meselesini anladığımı sanıyorum, 1960'ların, '70'lerin fırtınalarını dikkate alırsak, o dönemde dünyanın merkezini oluşturan müzisyenler ya fazla dozdan gittiler ya da ruhsal çöküntüler yaşadılar. Herkes bir şeylere tutunmaya çalıştı. Çok yoğun ve şiddetli bir dönemden sonra herkes kendi varoluşuna bir anlam aramaya başlamıştı.

Sizi en çok eğlendiren Dylan/Jude Quinn bölümü oldu herhalde. O kişiliği Cate Blanchett'e oynatmak nereden aklınıza geldi?

Dylan'ın 1966'daki halini tasvir etmek için sıradışı bir yol bulmak gerekiyordu, bir kadın oyuncuyu tercih etmemin nedeni oydu. 1966'daki Dylan çok başka bir portre, filmin de en vurgulu kısmı.

DYLAN'IN ÇOK TUHAF BİR ANDROJENLİĞİ VARDI. BOWIE'NİNKİ GİBİ ŞIK VE PARLAK DEĞİLDİ, PATTI SMITH'İNKİ GİBİ LEZBİYENİMSİ BİR ANDROJENLİKTİ.

Dylan'ın 1966'sı Newport Folk Festivali'nde gitarını fişe takmasıyla başlıyor, motosiklet kazasıyla sona eriyor. O kadar ekstrem bir dönem ki ve görsel olarak o kadar iyi biliniyor ki, o dönemin garipliği ve yarattığı şok zaman içinde kanıksandı. O dönemi iyice uçlaştırmak gerektiğini düşündüm. O dönemde Dylan'ın çok tuhaf bir androjenliği vardı. Bowie'ninki gibi şık ve parlak değildi, Patti Smith'inki gibi lezbiyenimsi bir androjenlikti.

Dylan'ın kimliğine dair tartışmanın da Jude Quinn'in İngiltere turnesinde olduğu günlerde cereyan etmesinin sebebi ne?

Dylan'ın İngiltere turnesi, o tartışmanın en hararetli noktasıydı, ben de iyice vurgulamak istedim. Aynı zamanda, İngiltere'deki hali çok Dylan'vari bir durumdu. O barok atmosferle Dylan'ın kuş yuvası saçları ve beden dili tam bir kontrast yaratıyor. Ama giysileri İngiliz ve dönemin İngiliz müziğini kendi şarkılarında özümlüyor. Animals'ı, Beatles'ı seyretmişti ve hayran olmuştu. Blues'un grup halinde icra edilmesi onu heyecanlandırmıştı. Bir grup olmanın verdiği kardeşlik duygusundan ve sahnedeki yalnızlığı bertaraf etmesinden çok hoşlanmıştı. "Don't Look Back" bir yalnızlık öyküsüdür, Dylan tek başına yürüyüp gider.

Robbie karakteri için Heath Ledger'ı tercih etmenizin sebebi ne?

Karakterlerin hepsinin müzisyen olmasını istemedim. Ve bence, Dylan'ın seyircisi üzerindeki etkisini izah edebilmek için müzisyenlik boyutunun ötesine geçmek gerekiyor. Dünyayı sarsan insanlara sadece şarkıcı gözüyle bakılamaz.

Filminiz Dylan'ın son otuz yılına hiç değinmiyor, Richard Gere'ın canlandırdığı "Basement Tapes" dönemiyle sona eriyor...

Gere'ın oynadığı Dylan, Amerikan müziğinin kökleriyle bağlantı kuran bir nevi telgraf, ama aynı zamanda, dış dünyayla ilişkisi üzerinden gelecekteki hakiki Dylan'la da iletişim halinde. Dylan 1966-67'den itibaren, dış dünyayla ilişkisini sıkı sıkıya denetimine aldı. O dönemden itibaren, medyayla ilişkisini tamamen kendi belirlediği şartlarda, inziva ve gizem boyutunda sürdürdü. Bu nedenle, Richard Gere bölümü, okuyucunun yorumuna en açık ve en sembolik bölüm. İnzivadaki hayatına dair bir varsayım ile "Basement Tapes" dönemi şarkılarının atmosferi arasında bir karışım. Bugün Dylan hâlâ şarkılarında yaşıyor, hemen hemen her akşam onları seslendiriyor, sürekli olarak onları yeniden yorumluyor.

Filmi hazırlarken ve çekerken Dylan'la hiç temasınız oldu mu?

Hayır, buna ihtiyaç duymadım. Ona ne söyleyebilir ya da sorabilirdim, bilemiyorum... Her ikimizi de o tatsız ve sıkıcı duruma sokmaktan kaçındım. Gözünüzün önüne getirsenize: "Elektro gitara geçtiğinizde ne düşünmüştünüz?" Çok sıkıcı, indirgemeci ve tamamen fuzulî olurdu.

Dylan filminizi gördü mü?

Hiçbir fikrim yok. Onu çeşitli prömiyerlere davet ettik, ama hiçbirine gelmedi. Hiç değilse filmi büyük perdede seyretsin diye özel bir gösterim organize etmek istedik, ama oğlu Jesse "Sakın ha! Bir DVD gönderin yeter" dedi. İyimserim, filmdeki oyunbazlığa, secdeye yatmama ve anıtlaştırmama tavrına hassasiyet göstereceğini sanıyorum. Her zaman mizah duygusu güçlü, özellikle de kendi kendisiyle dalga geçebilen bir insan oldu, kalıcı olmasının nedenlerinden biri de bu.

Çeviren: ***Siren İdemen - Yücel Göktürk***

→61

ansiklopedi

b→

BONOBO

Bonobolar, son yıllarda popüler imgelemde, temelinde büyük oranda barışçılığının ve cinsel serbestliğinin yattığı, tuhaf bir alan açtı kendilerine. Washington Post, bonoboların "aralıksız" çiftleştiğini, Times ise "cana yakınlığı, duyarlılığıyla göğsünü yumruklamaya meraklı maymun türü çoğunluğundan ayrıldığını" yazdı. PBS kanalının bonobo belgeselinin açılış cümleleri şöyle: "Şempanzeler savaşıp cinayet işlerken, bonobolar barışı kuruyor. Ve şempanzelerin aksine, bonobolarda güç, erkeklerde değil, dişilerde."

(...) 1970'lerde başlayan alan araştırmaları, coğrafî ve siyasî sebepler yüzünden hep kesintili olmuş. Yok olma tehlikesiyle karşı karşıya bulunan bir tür olan bonoboların nüfusunun 6 bin ila 100 bin arasında olduğu tahmin ediliyor. Sadece son on yılda üç milyon kişinin çatışmalarda hayatını kaybettiği Kongo Demokratik Cumhuriyeti sınırları dahilindeki gözden uzak, sık ve ulaşılmaz yağmur ormanlarında yaşıyorlar.
Bonobolarla ilgili soruların çoğu henüz cevapsız. Erkek saldırganlığı dişiler tarafından mı kontrol altında tutuluyor? Sık cinsel etkinliğe rağmen, neden beş ila yedi yılda bir doğum yapılıyor? Hohmann'a göre, "bu soruların cevaplarına uzanan yollar, hem bonoboların evrimine, hem de insanların kökenine ışık tutan bir noktada kesişebilir".
(...) Frans de Waal'in makalelerinden biri, akademik çevrelerde büyük ilgi çekti. "Tutsak Bonobolarda Gerginlik Düzenleme ve Seksin Üremeye Yönelik Olmayan İşlevleri" başlıklı bu makalede, Frans de Waal bu maymunların gerekenden daha fazla ve daha çeşitli seks yaptığını söylüyordu. Kaydettikleri arasında 17 oral seks vardı. Ayrıca 43 öpüşmeye tanık olmuştu, bunların bazılarında yoğun "karşılıklı dil teması" söz konusuydu.
(...) Wamba'da çalışan Japon araştırmacı Takeshi Furuichi, "bonobolarda her şey huzurludur" diyor ve ekliyor: "Bonobolara baktığımda, hayatın tadını çıkardıklarını görüyorum. Şempanzelere baktığımda ise, onlar için çok üzülüyorum, özellikle de hiyerarşinin üst kademelerindeki erkekler için. Onların bir an bile gardlarını düşürmemeleri gerekiyor."
(...) De Waal şöyle yazıyor: "Cinsel davranış yelpazesinin insanlardaki kadar zengin olduğu, annelerin merkezî bir rol üstlendiği ve en önemli entelektüel başarının alet kullanımı değil, başkalarına hassasiyet göstermek olduğu yakın bir akrabayı kim hayal edebilirdi?"
De Waal'in görüşünün çekiciliği ortada. 20. yüzyılın sonunda, tüm diğer kaynakların ya şiddete işaret ettiği ya da huzurdan bahsedenlerin hepsinin ya yanlış ya da sahte çıktığı bir iyimser, insan doğası hakkında içini rahatlatmak için nereye başvurabilirdi ki? De Waal'in bulguları eğer doğruysa, insan saldırganlığı konusunda bir ümit ışığı vardı. Şempanzeler Hobbes'cuysa, bonobolar Rousseau'cu olmalıydı.
Ian Parker, "Bonobo Ütopyası" yazısından kısaltarak *(New Yorker'dan nakleden Express, sayı 81)*

C→

CAJÓN

Djembe'ye Türkçede "cembe" diyebiliyorsak, Cajón'a da "kahon" diyebiliriz. Ama bu basit vurmalı çalgıyı kullanan kültürlerde genellikle "kutu" anlamına gelen isimler takıldığı için böyle anmak da pek abes olmayacaktır. Aslında yapılan tam da "kutu çalmak" fiiline denk düşüyor. Tabii tahtadan gelen o tok, kuru, gizemli sesi en dolaysız haliyle ileten marifetli bir kutu söz konusu. Beş yüzeyi kalın kontrplaklarla kaplı bir dikdörtgenler prizmasının hassas ön yüzünü oluşturan ahşap plağa çıplak elle vurarak çalınıyor. Kutunun üstüne oturan icracının ağırlığı ve arka ya da yan yüze açılan hava deliği, enstrümanın akustik karakterini belirleyen önemli faktörler arasında. Kahon, avuç darbelerine geldiği gibi, ince parmak işçiliği gerektiren perküsyon üslûplarına da gayet rahat cevap verebiliyor.

Kahon, evrimini 20. yüzyılda tamamlamış genç bir perküsyon. Dünyada en yaygın kullanıldığı yer olan Peru'da devlet tarafından "ulusal kültür mirası" kapsamına alınmış. Ama evveliyatında derin bir Küba deneyimi yatıyor. Kahonun tarihsel gelişimiyle ilgili iki teori var. Bunların ilki Batı ve Orta Afrika kültürlerindeki "kutu gibi" enstrümanlara işaret ediyor. Özellikle Angola ve Antiller'deki örnekler, müzikologların ilhamını kuvvetlendiren cinsten. Teoriye göre, Güney Amerika'daki İspanyol sömürgeciliğinin merkez üssü Küba'ya getirilen Afrikalı köleler, bu coğrafyada rumba müziğini geliştirirken balık kasalarını, dolap çekmecelerini veya benzer ahşap yüzeyleri perküsyon olarak kullanıyordu. İkinci teori ise, İspanyol fatihlerin, kölelerin aralarında tamtam kodlarıyla iletişim kurmasına engel olmak için her türlü perküsyonu yasakladığını hatırlatıyor ve ritm çalmaya günlük hayatın içindeki objelerle devam edilmesinin bu yasağı delmeye yönelik bir direniş olduğunu öne sürüyor.
Şöyle veya böyle, İspanyol kalyonları bu geleneği kölelerle birlikte Peru kıyılarına taşıdı. Kahon, balık kasalarından bugünkü şekline doğru evrilirken Perulular tarafından yaygın kullanılır oldu. Tondero, zamacuceca, Peru valsi gibi yerel müzik türlerinin değişmez ritm elemanı yapıldı. Millî virtüoz ise Caitro Soto'ydu. Soto, '70'lerde Peru'ya konser vermeye giden flamenko ustası Paco de Lucia'ya bir kahon hediye etti. Paco, flamenkonun gitar riff'leriyle akıl almaz bir uyum gösteren kahona hayran kalmıştı. Orkestrasının daimî enstrümanlarından biri haline getirdi ve bu işe Brezilyalı perküsyonist Rubem Dantas'ı memur etti. Kahon, popüler müzikte aralarında Fleetwood Mac, Violent Femmes, Dixie Chicks, Los Lobos, Ben Harper, Ozomatli, Jennifer Lopez ve tabii Gypsy Kings'in de bulunduğu geniş bir müzisyen topluluğu tarafından kullanıldı.

Ben Harper & The Innocent Criminals'in kahoncusu Leon Mobley

d→

DJANGO

Popüler kültürün beslendiği modern zaman tragedyasının başlıca mitlerinden biri: Hep yanında taşıdığı tabutun içi silah dolu olan yalnız kovboy... Şiddetin gemi azıya aldığı 1966 tarihli Sergio Corbucci filmi "Django", İtalyan spaghetti western'inin belirleyicilerinden ve başyapıtlarından olmuştu. Tarantino'nun "Rezervuar Köpekleri"nden Rodriguez'in "Desperado"suna, Schwarzenegger'li "Terminatör"den Japon mangalarına kadar pek çok filmi etkileyen, Rancid'den Danzig'e pek çok grubun selâm çaktığı bu kült yapımın "anti-kahraman" Django'sunu Franco Nero oynuyordu. Türkiye'de de, "Çeko"dan bir sürü Yılmaz Güney işine, "Django" esinli filmlerden geçilmiyordu bir aralar...

Bir anda Ku Klux Klan'cılara dönüşen yerli halkın linç etmek istediği Maria'yı kurtaran Django, bir yandan çetenin lideri ve adamlarıyla kanlı bir mücadeleye girer, bir yandan Meksikalı General Rodriguez'le çatışarak altınlardan payını almaya çalışır. Elbette, tek başına kazanır. Klasik düello sahnesinde daha sonraları pek çok filme ilham kaynağı olan kırık ellerini kullanarak hem de...
Filmin devamı olma iddiasını güden yüzlerce film çekildi, ama resmî devam filmi 1987'de Ted Archer tarafından "Django Strikes Again!" adıyla kotarıldı. 1966'nın "Django"su Franco Nero, yeni versiyonda bir rahibi oynuyordu...

"Mavi Kafa", Nathan Oliveira, 1990

e→

EKLAND, BRITT

Adını "The Man With The Golden Arm"daki rolüyle James Bond tarihine yazdıran, '70'lerin popüler kadın oyuncularından biri, bir rock'n'roll kadını. Daha sonra da bir takım filmlerde oynayan İsveçli yıldızın adı daha ziyade özel hayatıyla

anıldı. Gazetede gördüğü bir fotoğrafıyla kendisine aşık olan Peter Sellers'la 1964'te evlenen Ekland, bir oğlan çocuk ve iki filmden sonra, komedyenle yollarını ayırdı. 1975'de tanıştığı Rod Stewart'la iki seneye yakın beraberliğinde film endüstrisinden kopmayı tercih etti. Gürültülü bir ayrılıktan sonra Ekland'ın adı, John Waite, Bay City Rollers'dan Les McKeown gibi gençlerle çıktı. 1979-81 arasında Girl ve L.A. Guns solisti Phil Lewis'le beraberdi. 1984'te Stray Cats davulcusu Slim Jim Phantom'la evlendi. '92'de boşanmasının ardından da pek çok genç yetenekle adı anılan Britt Ekland, halen rock'un kaymak tabakasının aranan simalarından biri, Osbourne ailesinin yakın dostu. 1980'de yayınladığı otobiyografisi "True Britt"in ardından bazı fitness kitapları yazan Ekland, 1979 tarihinde bir 45'lik de çıkarmıştı...

ENKİDU

Göklerin tanrıları, seslendiler Uruk'un tanrısına: "Sen değil misin dünyaya getiren Gılgamış'ı, benzersiz silahlarını havada sallayan? Bırakmıyor bir oğulu babasına gece ve gündüz kibrinden. Her ne kadar Ağıllı-Uruk'un güçlü ve şanlı, bilge ve görgülü çobanı ve uyruklarının kralı ise de, bırakmıyor bir yeniyetme kızı anasına, kız bir yiğite sözlü olsa bile!" Sonunda onların yakınmalarını duydu Anu. Seslendiler Ulu-Aruru'ya: "Sen ki İnsan'ı yarattın, şimdi de kulak ver Anu'nun dediğine. Yarat onun tarafından tasarlanmış, Kasırga'ya denk düşen birini. Varsın o ve Gılgamış dövüşsünler birbirleriyle. Yeter ki huzura kavuşsun Uruk!" Duyunca bu dileği, yerine getirdi Aruru. Yıkayıp ellerini, bir parça kil aldı ve bozkıra bıraktı onu: Ve orada yarattı Gözüpek-Enkidu'yu. Bir kadınınki gibiydi buğday başaklarını andıran kıvır kıvır saçları. Hemcinslerinden habersiz, yabani bir hayvan gibiydi yaşantısı. Ceylanlarla birlikte otluyordu, su başına gidiyordu sürüsünün peşinden ve onlarla birlikte giriyordu suya.
Ama günün birinde bir avcı, yüz yüze geldi onunla su başında. Ve Avcı donakaldı korkudan. Ve Enkidu sürüsüyle birlikte dönünce inine, dehşete düştü Avcı, şaşkınlıktan dili tutuldu sanki, yüzü sarardı, bir kaygı çöreklendi bağrına, daraldı göğsü... Avcı o zaman açtı ağzını, başladı söze ve seslendi babasına: "Baba, çölden gelmiş biri var ki, ülkenin en güçlüsü, en kuvvetlisi; kasları da gökten inmiş bir kaya gibi güçlü! Her zaman çölde dolaşıyor, her zaman sürüsüyle birlikte otluyor. O kadar korktum ki, yaklaşamadım yanına. Bozdu avlanmak için kurduğum tuzakları, kopardı germiş olduğum ağları ve kaçırdı benden büyük ve küçükbaş hayvanları. Bozkırda dolaşmamın mümkünü yok artık." Babası açtı ağzını, başladı söze ve dedi Avcı'ya: "Ey oğul, Uruk'ta yaşıyor Gılgamış. Hiç kimse onu alt edemedi hâlâ. Var git oğul, bul onu. Ve anlat ona, bu insan yaratığın gücünü. Gılgamış aşk tapınağından bir Yosma'yı katacak yanına ve sen onunla birlikte gideceksin ava, bu er kişinin ne kadar güçlü olduğunu anlatacaksın Yosma'ya. Su başına varınca onun sürüsü, Yosma soyunup tüm güzelliğini koyacak ortaya. Ve onu böyle çıplak görünce, atılacak üzerine. O zaman düşman kesilecek ona kendi sürüsü."
(...) Avcı ile Yosma suvatın kıyılarında tam iki gün beklediler. Sonra oraya su içmeye geldi sürü, çölde doğup büyümüş Enkidu, ot otluyordu ceylanlarla. Yosma gördü onu, bu yabani insanyaratığı, bozkırın bu korkunç er kişisini. "İşte o" dedi ona Avcı, "göster oranı ki, şehvete gelsin ve korkma bitkin düşürmekten onu. Atılacak üstüne seni böyle çırılçıplak görünce. Yere at giysini uzansın diye senin üstüne. Ve göster bu yabaniye tüm dişiliğini. Düşman kesilecek ona kendi sürüsü, o seni sevip okşarken."

(...) Kızışmış Enkidu tam altı gün yedi gece sevişti Yosma'yla. Doyunca kadından aldığı zevke, davrandı tekrar katılmak üzere sürüsüne. Ama kaçmaya başladı ceylanlar Enkidu'yu görünce. Gitmek istedi peşlerinden, fakat sevişmekten yorgun düştüğü için, titreyen dizleri elvermedi hayvanlara erişmeye. Ama olgunlaşmıştı, aklı başına gelmişti. Gidip oturdu Yosma'nın ayakları dibine, dikti gözlerini onun yüzüne, anlıyordu kendisine söylediği her şeyi.
Yosma şöyle dedi ona: "Sen yakışıklısın Enkidu, bir tanrı gibisin. Ne diye hayvanlarınla birlikte başıboş dolaşıyorsun bozkırda? Bırak götüreyim seni Ağıllı-Uruk'a. Orada yaşıyor en yiğitleri bile alt eden, bir boğa gibi güçlü Gılgamış!" Hoşuna gidiyordu onun kışkırtıcı sözleri, sezinliyordu bir dosta kavuştuğunu. Şöyle dedi Enkidu Yosma'ya: "Gel gidelim, götür beni Anu ile İştar'ın Kutsal Tapınağı'na, en yiğitleri bile alt eden Gılgamış'ın yaşadığı yere. Yenişeceğim onunla ve çetin bir dövüş olacak bu! Varır varmaz oraya, değiştireceğim gidişatını her şeyin. Bozkırda doğan, en güçlü, en kuvvetli olacak!"
"Gılgamış Destanı"ndan (YKY baskısı Jean Bottéro versiyonunu nesirleştirerek)

t→

"TABLEAU DE CHASSE"TA CLAIRE DITERZI'YE İLHAM VEREN ESERLER

Ingres'in "Büyük Odalık" (1816) tablosu "Tableau de chasse" albümünde "L'Odalisque" şarkısını esinledi

Allen Jones'un 1969'da yaptığı Sandalye ve Sehpalardan oluşan seri erotik heykelleri "A quatre pattes"a ilham verdi

Soldaki "Yvette Guilbert'in Portresi" (Lautrec, 1874) "La Vieille Chanteuse" şarkısına, sağdaki "Üç Tanrıça" (Jean-Baptiste Regnault, 1794) ise "Mes bonnes soeurs"e ilham verdi

Claire Diterzi, albümüyle aynı adı taşıyan parçayı yazarken, Jean-Honoré Fragonard'ın "Sürgü" (1780) tablosundan yola çıktı

Rolling Stones'un "Their Satanic Majesties Request" plağının iç kapağı

Bilmemiz gereken hiçbir şeyi bilmiyorduk. Kültür o kadar karmaşıktı ki, yüzeydeki dalgalanmalardan daha fazlasını anlamak mümkün değildi.
Ölçülüp tartılmış argümanlarla dolu bu dünyada, kültür, ayrıntılarda boğulup kayboluyor ve profesyonel entelektüeller yorumladıkları metinleri telaffuz etmeyi dahi beceremiyordu.
Her insanın düşlerinin gerisinde yaşadığı dönemin kargaşaları gizlidir; sıradan bir kişisel kaygı boyutuna indirgenmiş olsa bile. İçimiz bölünmeler, yabancılaşmalar, savaşlar ve boş sözlerle dolu. Bize, insan vicdanının zaten hep huzursuz olduğu bir çağda yaşadığımızı söyleyenler çıkabilir: Ama bu, hayatımız için endişe etmekten, yolumuzu gözleyen sakatlanmaları düşünüp acı çekmekten alıkoyamaz bizi. Ateşler içinde yanan bir kedi gibi, deniz tutmuş bir keçi gibi, şaşkın bir mutsuzluk içindeyiz. Acımız nereden, yaşamımızın hangi kısmından kaynaklanıyor, bilmiyoruz. Tek bildiğimiz şu: İnsanlar, insana yaraşır şekilde yaşamıyor.
Her şey bizi insanlardan uzaklaştırıyor: Vazife, aile, vatan, saygınlık, para. Tüm bu düşmanlarla başedecek gücümüz yok. Bugün bunların, saf olduğumuz için ciddiye aldığımız birer hayalet, onbinlerce defa çarpılmış yansımalar olduğunu biliyorum: Ama bunu öğrenmem epey vaktimi aldı.

Paul Nizan, "Aden, Arabistan"